କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ

ତୈତ୍ତିରୀୟ ସଂହିତା

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତୀୟ ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟ

Vedic Literature of Ancient India

ଯଜୁର୍ବେଦ

(यजुर्वेद / Yajurveda)

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତୀୟ ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟ

Vedic Literature of Ancient India

କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ
ତୈତ୍ତିରୀୟ ସଂହିତା

(कृष्ण यजुर्वेद - तैत्तिरीय संहिता)

(Krushna Yajurveda - Taittiriya Samhitaa)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Compiled by – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ

Not For Commercial Use

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

ସଂପାଦନା

prakash@scholarshoppe.com

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ଜିଲ୍ଲା ଅଧ୍ୟକ୍ଷ, ବୈଦିକ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପରିଷଦ,

ସମ୍ବଲପୁର, ଓଡ଼ିଶା

klpandajsg@gmail.com

ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ

ପୋଡାମାରି ଗଡ, ସାନଖେମୁଣ୍ଡି,

ଗଞ୍ଜାମ, ଓଡିଶା

sesanirbhaya@gmail.com

Non Commercial Use

ସୂଚୀପତ୍ର

କ୍ରମ	ବିଷୟ	ପୃଷ୍ଠା	କ୍ରମ	ବିଷୟ	ପୃଷ୍ଠା
1	ପୂର୍ବାଭାଷ	5			
2	ଏହି ସଂସ୍କରଣରେ...	8			
3	ଯଜୁର୍ବେଦ - ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ପରିଚୟ	24			
ତୈତ୍ତିରୀୟ ସଂହିତା					
4	ଅଧ୍ୟାୟ - ୧	43	24	ଅଧ୍ୟାୟ - ୨୧	256
5	ଅଧ୍ୟାୟ - ୨	50	25	ଅଧ୍ୟାୟ - ୨୨	267
6	ଅଧ୍ୟାୟ - ୩	58	26	ଅଧ୍ୟାୟ - ୨୩	274
7	ଅଧ୍ୟାୟ - ୪	67	27	ଅଧ୍ୟାୟ - ୨୪	284
8	ଅଧ୍ୟାୟ - ୫	75	28	ଅଧ୍ୟାୟ - ୨୫	291
9	ଅଧ୍ୟାୟ - ୬	84	29	ଅଧ୍ୟାୟ - ୨୬	299
10	ଅଧ୍ୟାୟ - ୭	92	30	ଅଧ୍ୟାୟ - ୨୭	304
11	ଅଧ୍ୟାୟ - ୮	102	31	ଅଧ୍ୟାୟ - ୨୮	312
12	ଅଧ୍ୟାୟ - ୯	114	32	ଅଧ୍ୟାୟ - ୨୯	320
13	ଅଧ୍ୟାୟ - ୧୦	123	33	ଅଧ୍ୟାୟ - ୩୦	330
14	ଅଧ୍ୟାୟ - ୧୧	131	34	ଅଧ୍ୟାୟ - ୩୧	335
15	ଅଧ୍ୟାୟ - ୧୨	144	35	ଅଧ୍ୟାୟ - ୩୨	340
16	ଅଧ୍ୟାୟ - ୧୩	161	36	ଅଧ୍ୟାୟ - ୩୩	344
17	ଅଧ୍ୟାୟ - ୧୪	171	37	ଅଧ୍ୟାୟ - ୩୪	358
18	ଅଧ୍ୟାୟ - ୧୫	179	38	ଅଧ୍ୟାୟ - ୩୫	368
19	ଅଧ୍ୟାୟ - ୧୬	191	39	ଅଧ୍ୟାୟ - ୩୬	373
20	ଅଧ୍ୟାୟ - ୧୭	202	40	ଅଧ୍ୟାୟ - ୩୭	378
21	ଅଧ୍ୟାୟ - ୧୮	216	41	ଅଧ୍ୟାୟ - ୩୮	384
22	ଅଧ୍ୟାୟ - ୧୯	229	42	ଅଧ୍ୟାୟ - ୩୯	390
23	ଅଧ୍ୟାୟ - ୨୦	243	43	ଅଧ୍ୟାୟ - ୪୦	394

Not For Commercial Use

ପୂର୍ବାଭାଷ

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ମାତୃପିତୃଭ୍ୟାଂ ନମଃ ।

ସର୍ବଭ୍ୟୋ ଗୁରୁଭ୍ୟୋ ନମଃ ।

ଶ୍ରୀ ମହାଗଣପତୟେ ନମଃ ।

ଶ୍ରୀ ସରସ୍ୱତ୍ୟୈ ନମଃ ।

ସର୍ବଭ୍ୟୋ ଦେବେଭ୍ୟୋ ନମଃ ।

ଶ୍ରୀ ବେଦାୟ ନମଃ ।

ଶ୍ରୀ ବେଦପୁରୁଷାୟ ନମଃ ।

୧୫ ଜାନୁୟାରୀ ୨୦୨୪, ଓଡିଆ ଭାଷାରେ ବେଦମାନଙ୍କର ରୂପାନ୍ତର ସୃଙ୍ଖଳାରେ ଏହା ମୋର ୫ମ ପ୍ରକଳ୍ପ । "ଋକ୍-ବେଦ", "ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ", "ସାମବେଦ", "ଅଥର୍ବବେଦ" ଓ "୧୦୮ ଉପନିଷଦ" ମାନଙ୍କୁ ଓଡିଆ ଭାଷାରେ ରୂପାନ୍ତର କରିବା ପରେ, ପାଠକ ଓ ଶୁଭେଚ୍ଛୁମାନଙ୍କ ଅନୁରୋଧ କ୍ରମେ " କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ"ଙ୍କୁ ଓଡିଆ ଭାଷାରେ ରୂପାନ୍ତର କରିବା ପ୍ରକଳ୍ପ ହାତକୁ ନେଲି, ଓ ଏହା ଉପରେ ଗବେଷଣା ତଥା କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଲାଗିପଡିଲି । ସେଥିପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ "କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ - ତୈତ୍ତିରୀୟ ସଂହିତା" ଙ୍କୁ ଓଡିଆ ଲିପିରେ ରୂପାନ୍ତର କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲି । ଅନେକଦିନ କାର୍ଯ୍ୟକରିବା ପରେ "କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ - ତୈତ୍ତିରୀୟ ସଂହିତା" କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ ହେଲା । ଏହି ସଂସ୍କରଣର ବିଶେଷତ୍ୱ ଏହା ଯେ, ଏଥିରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନ୍ତ୍ରର ଋଷି, ଦେବତା ଓ ଛନ୍ଦ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବାରେ ବହୁ ପରିଶ୍ରମପୂର୍ବକ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଅଛି, ତଥା ଅନ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ତଥ୍ୟ ମାନଙ୍କର ସୂଚନା ମଧ୍ୟ ଦିଆଯାଇଛି, ଯାହାକି ଅନ୍ୟ ଉପଲବ୍ଧ ସଂସ୍କୃତ ସଂହିତା ମାନଙ୍କଠାରୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କରିପାରିବ ବୋଲି ଆଶା କରୁଛି । ଏହି ସଂସ୍କରଣରେ ଯେଉଁ ସବୁ ବିଶେଷ୍ୱତ ରହିଛି, ସେମାନଙ୍କର ସ୍ୱଳ୍ପ ବିବରଣୀ ଆଗାମୀ ପୃଷ୍ଠାରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

Not For Commercial Use

ଏହି ରୂପାନ୍ତରଣରେ ୧୯୫୧ ଓ ୧୯୫୭ ମସିହାର ଦୁଇଟି ପୁରୁଣା ପୁସ୍ତକ "କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ - ତୈତ୍ତିରୀୟ ସଂହିତା"ଙ୍କୁ ଆଧାର ରୂପେ ନିଆଯାଇଛି, ତଥା ଅନ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସୂତ୍ରମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଏହି ସଂସ୍କରଣର ସମାପନ କରାଯାଇଛି । ସମସ୍ତ ସୂତ୍ରର ସୂଚନା ତଳେ "ସୂତ୍ର ସୂଚନା" ଦିଆଯାଇଛି ।

ଏହି ରୂପାନ୍ତରଣରେ "କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ"ର ସ୍ୱର (ଉଦାତ୍ତ, ଅନୁଦାତ୍ତ, ସ୍ୱରିତ ଇତ୍ୟାଦି) ମାନଙ୍କର ଶଂକେତ ବା ଚିହ୍ନ ଦିଆଯାଇଅଛି । ପୂର୍ବରୁ ଓଡିଆ ଲିପିରେ ବୈଦିକ ସ୍ୱର ସଂଯୁକ୍ତ କରିବା ସମ୍ଭବ ନ ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଅନେକ ଗବେଷଣା ଓ ଅନ୍ୱେଷଣ ପରେ ଏହାର ସମାଧାନ ମିଳିଲା । ଏହାକୁ ସଫଳ କରିବାପାଇଁ ସମସ୍ତ ଯୋଗଦାନକାରୀ ମାନଙ୍କୁ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ ଓ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଉଛି । ୱେବ ସାଇଟରେ ସମସ୍ତ ଶ୍ଳୋକ ବା ମନ୍ତ୍ରମାନଙ୍କର ସ୍ୱରାବୃତି ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି, ପାଠକମାନେ ଏହାକୁ ଶୁଣି ପାରିବେ ବା ଅଭ୍ୟାସ କରିପାରିବେ ।

"କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ"ର ଓଡିଆ ଲିପିରେ ରୂପାନ୍ତର ସରିବା ପରେ, ଏହା ଠିକ୍ ରେ ରୂପାନ୍ତର ହେଲା କି ନାହିଁ, ତାହାର ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (ପ୍ରୁଫ୍-ରିଡିଙ୍ଗ୍) ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା । ଏଥିପାଇଁ ମୂଳ ଦସ୍ତାବେଜ ସଙ୍ଗରେ ରୂପାନ୍ତରୀତ ଦସ୍ତାବେଜର ଯାଞ୍ଚ କରିବାପାଇଁ, ୨ଜଣ ଅଲଗା ଅଲଗା ଶୁଦ୍ଧିକରଣ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲାଗିଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ "ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା", ଓ "ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ" ମୂଖ୍ୟରୁପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ମୁଁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବେ ସମସ୍ତ ଯୋଗଦାନକାରୀ ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କୁ କୃତଜ୍ଞତା ବ୍ୟକ୍ତ କରୁଛି । ତାଙ୍କର ଉପଦେଷ, ମାର୍ଗଦର୍ଶନ ଓ ସୁଧାରୀକରଣ ସର୍ବଦା ଅବିସ୍ମରଣୀୟ ରହିବ ।

ଶେଷରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଯୋଗଦାନ ପାଇଁ ଏହି ପବିତ୍ରଗ୍ରନ୍ଥ "**କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ ଓଡିଆରେ**" ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇପାରିଛି । ଆଶାକରୁଛି ଏହା ସମସ୍ତ ଓଡିଆ ଭାଷା ଭାଷୀ ବେଦଲିପ୍ସୁ ଜନମାନଙ୍କ କାମରେ ଆସିବ ଓ ଏହାକୁ ଭବିଷ୍ୟତ ପିଢି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପହଞ୍ଚାଇ ଭାରତର ସଂସ୍କୃତି ଓ ପରମ୍ପରାକୁ ବଜାୟ ରଖିବେ ।

ତାରିଖ - ୨୭.୦୩.୨୦୨୬ **ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ,**
ଶ୍ରୀରାମ ନବମୀ **ସଂପାଦକ,**

ସଂସାରଫଳ,ପଟ୍ଟାମୁଣ୍ଡାଇ, କେନ୍ଦ୍ରାପଡା, ଓଡିଶା, ଭାରତ ।
ବର୍ତମାନ ସ୍ଥିତି - ଚେନ୍ନାଇ, ତାମିଲନାଡୁ, ଭାରତ ।

Not For Commercial Use

ଉତ୍ସର୍ଗ

ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥ **"କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ - ତୈତ୍ତିରୀୟ ସଂହିତା"** ଓଡିଆ ଭାଷୀ ସମସ୍ତ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସେବାରେ ଓ ସାର୍ବଜନୀନ ଜ୍ଞାନ ପ୍ରସାର ନିମନ୍ତେ ଉତ୍ସର୍ଗ କରୁଛି ।

ବଶମ୍ବଦ

ସଂପାଦକ

Not For Commercial Use

ନିବେଦନ

ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥ **"କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ - ତୈତ୍ତିରୀୟ ସଂହିତା"** ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପଠନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ତିଆରି କରାଯାଇଛି ଓ ଏହା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଡିଜିଟାଲ ରୂପରେ ମୁକ୍ତ ଉପଲବ୍ଧ ହେବ । ଏହାର କୌଣସି **ବ୍ୟାପାରୀକରଣ ନ କରିବାକୁ** ଅନୁରୋଧ । ଯଦି କେହି ଏହାର ପ୍ରକାଶନ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି, ସଂପାଦକଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗାଯୋଗ କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ ।

ଏହି ଓଡିଆ ରୂପାନ୍ତରିତକୁ ଆମ ଜ୍ଞାନ ଅବଧିରେ, ଧ୍ୟାନ ପୂର୍ବକ, ସମସ୍ତ ସାବଧାନ ଓ ଯତ୍ନର ସହିତ ରୂପାନ୍ତରିତ କରାଯାଇଛି । ତଥାପି, ଏଥିରେ ଭୂଲ ବା ତୃଟି ରହିଥାଇ ପାରେ । ତେଣୁ କୃପାଳୁ ପାଠକ, କ୍ଷମା କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ, ସଂପାଦକଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଗୋଚରକୁ ଆଣିବାକୁ ଅନୁରୋଧ ।

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ,

ସଂପାଦକ,

ଏହି ସଂସ୍କରଣରେ....

ॐ

ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ (୧୦.୩.୫.୧-୨) ରେ "ଯଜୁଃ" ଶବ୍ଦକୁ ସ୍ପଷ୍ଟକରି ଏହା କୁହାଯାଇଛି ଯେ, - ଏହା "ଯତ୍+ଜୁଃ"ର ସଂଯୋଗ ଅଟେ । 'ଯତ୍' ର ଅର୍ଥ 'ଗତିଶୀଳ", ତଥା 'ଜୁଃ' ର ଅର୍ଥ 'ଆକାଶ' ଅଟେ । ସୃଷ୍ଟିର ନିର୍ମାଣ ହେବା ପୂର୍ବରୁ "ଜୁଃ" ଆକାଶ ରୂପରେ ଏକ ମାତ୍ର ଚେତନ ତତ୍ୱ ସର୍ବତ୍ର ବ୍ୟାପି ରହିଥିଲା । ଯେତେବେଳେ ସେହି ଚେତନାରେ ସଂକଳ୍ପର ସଂଚାରହେଲା, ସେତେବେଳେ ସେଥିରୁ ଆକାଶରେ ସୂକ୍ଷ୍ମ କଣମାନ (ସବ୍ ଆଟମିକ୍ ପାର୍ଟିକିଲ୍ସ) ଉତ୍ପନ୍ନ ହେଲା । ସେମାନେ ଗତିଶୀଳ ଥିଲେ, ସେଇଥିପାଇଁ ଏହାକୁ "ଯତ୍" କୁହାଯାଇଛି । ଏହାକୁ (**ଆକାଶାତ୍ ବାୟୁଃ**) ଆକାଶରେ ବାୟୁର ଉତ୍ପତ୍ତି କୁହାଯାଇପାରେ । ସେହି ପ୍ରବାହିତ ସୂକ୍ଷ୍ମ କଣମାନଙ୍କର ଗତିର କାରଣରୁ ସୂକ୍ଷ୍ମ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ବିଭବ (ଫିବିଲଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ୍ ପୋଟେନ୍ସିୟଲ୍) ଉତ୍ପନ୍ନ ହେଲା । ଏହି ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଶକ୍ତିକୁ ହିଁ "ଅଗ୍ନି"ର ଉତ୍ପତି (**ବାୟୋଃ ଅଗ୍ନିଃ**) କୁହାଯାଇପାରେ । ଏହି ତିନୋଟି (**ଜୁଃ** - ଆକାଶ, "**ଯତ୍**" - ସୂକ୍ଷ୍ମ ପ୍ରବାହିତ କଣମାନ, ତଥା ସେହି ଗତିରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ **ବିଦ୍ୟୁତ୍ ବିଭବ**) ର ସଂଯୋଗରୁ ହିଁ ପରମାଣୁ ମାନଙ୍କର ରଚନା ହେଲା । କେନ୍ଦ୍ରରେ ଘନ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ବିଭବଯୁକ୍ତ ସୂକ୍ଷ୍ମକଣ (ନ୍ୟୁକ୍ଲିୟସ୍ ପ୍ରୋର୍ଟନ୍ସ), ତଥା ଏହାର ପାଖା-ପାଖି ର ଆକାଶକୁ ଘେରିକରି ରହିଥିବା ଗତିଶୀଳ ଋଣ (ବିଯୁକ୍ତ) ବିଭବଯୁକ୍ତ ସୂକ୍ଷ୍ମକଣ (ଇଲେକ୍ଟ୍ରନ୍ସ); ଏହି ହେଉଛି ବିଭିନ୍ନ ପଦାର୍ଥ ମାନଙ୍କର ପରମାଣୁ ସମୁହର ସଂରଚନା । ଏହିମାନଙ୍କର ଅନୁପାତ ବଦଳିଗଲେ ପଦାର୍ଥ ବଦଳିଯାଏ ।

"ଯତ୍" ଓ "ଜୁଃ" ର ସଂଯୋଗରେ ପଞ୍ଚଭୂତାତ୍ମକ ଜଗତ-ସୃଷ୍ଟିର ଏହି ପ୍ରକ୍ରଣରୁ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ହୁଏ ଯେ, ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟା ସୃଷ୍ଟି ନିର୍ମାଣର ଯଜ୍ଞିୟ ଚକ୍ରର ହିଁ ସୂଚକ ଅଟେ ।

Not For Commercial Use

"**ବେଦ**" ଦୀର୍ଘକାଳରୁ ଭାରତୀୟ ଜନ-ଜୀବନ ସହିତ ଏକ ଅଙ୍ଗରୂପେ ରହିଆସିଅଛି । ଆଜି ଏହା ବୁଝିହୁଏ ଯେ, ଭାରତୀୟ ଜନ-ଜୀବନ ମଧ୍ୟ ବେଦ-ବିଜ୍ଞାନ ଠାରୁ ଅନେକ ଆଗକୁ ଚାଲିଯାଇଛି, କିନ୍ତୁ "**ଯଜୁର୍ବେଦ**" ବେଦର ଏକ ଏପରି ଭାଗ ଯାହା ଏବେ ବି ମଧ୍ୟ ଆଜିର ଜନ-ଜୀବନ ସହିତ କୌଣସି ନା କୌଣସି ରୂପରେ ଯୋଡିହୋଇ ରହିଅଛି । 'ବେଦ ସଂସ୍କୃତି' ଅନୁଗାମୀ ପଶ୍ଚିମ ସଭ୍ୟତାରୁ କିଏ କେତେ ବି ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥାଉ ନା କାହିଁକି, ଜନ୍ମଠୁ ବିବାହ ଏବଂ ଅନ୍ତ୍ୟେଷ୍ଟି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଂସ୍କାର କର୍ମକାଣ୍ଡମାନଙ୍କ ସହିତ ସେମାନଙ୍କର ସମ୍ବନ୍ଧ ଅଳ୍ପାଧିକ ଯୋଡିହୋଇ ରହିଅଛି । ସଂସ୍କାର ଏବଂ ଯଜ୍ଞିୟ କର୍ମକାଣ୍ଡମାନଙ୍କରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା ଅଧିକାଂଶ ମନ୍ତ୍ର "ଯଜୁର୍ବେଦ"ରୁ ହିଁ ଆସିଥାଆନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ମନ୍ତ୍ରଶକ୍ତି ଓ ପ୍ରେରଣା ର ସଂପର୍କ ଭାରତୀୟ ଜନ-ଜୀବନ ସହିତ ନିରନ୍ତର ଜଡିତ ରହିଅଛି ।

ଯଜୁଃ - ଯଜ୍ଞାର୍ଥକ

ଯଜୁର୍ବେଦର ମନ୍ତ୍ରକୁ "**ଯଜୁ**' (ଯଜୁଷ୍) କୁହନ୍ତି । ଋକ୍-ବେଦ ଓ ସାମବେଦର ମନ୍ତ୍ର ପଦ୍ୟାତ୍ମକ ଅଟେ, ଯଜୁର୍ବେଦର ମନ୍ତ୍ର ଏହି ବନ୍ଧନରୁ ମୁକ୍ତ ଅଟେ । "**ଗଦ୍ୟାତ୍ମକୋ ଯଜୁଃ**" ଅନୁସାରେ ଏହା ଗଦ୍ୟ ପ୍ରକାର ର ଅଟେ । ଅନ୍ୟ ଉକ୍ତି ଅନୁସାରେ "**ଅନିୟତାକ୍ଷରାବସାନୋ ଯଜୁଃ**" ଅର୍ଥାତ୍ ଯେଉଁଥିରେ ଅକ୍ଷରମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ନିର୍ଧାରିତ ନ ଥାଏ, ତାହା "ଯଜୁ" ଅଟେ । ଏହାର ନିର୍ଧାରଣ ମନ୍ତ୍ରମାନଙ୍କର ରଚନା ଅନୁସାରେ କରାଯାଇଛି । ଏହି ଯଜୁର୍ବେଦରେ ମଧ୍ୟ ବଡ ସଂଖ୍ୟାରେ ପଦ୍ୟାତ୍ମକ ଛନ୍ଦରେ ମନ୍ତ୍ରସମୁହ ରହିଅଛି । 'ଋକ୍-ବେଦ'ର ପାଖା-ପାଖି ୬୬୩ଟି ମନ୍ତ୍ର ଯଥାବତ୍ "ଯଜୁର୍ବେଦ"ରେ ଅଛନ୍ତି, ଯାହାକି ପରମ୍ପରା ଅନୁସାରେ ଗଦ୍ୟାତ୍ମକ ଶୈଳୀରେ ପାଠ ହୋଇଥାଏ ।

ଯଜୁର୍ବେଦ "ଯଜ୍ଞ" ସହିତ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ବୋଲି ମାନ୍ୟତା ଅଛି । 'ପାଣିନି' "ଯଜ୍ଞ"ର ବ୍ୟୁତ୍ପତ୍ତି 'ଯଜ୍' ଧାତୁରୁ ହୋଇଅଛି ବୋଲି କହିଛନ୍ତି । ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗ୍ରନ୍ଥମାନଙ୍କରେ "ଯଜୁଷ୍"କୁ 'ଯଜ୍' ଧାତୁ ସହିତ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି । ଏହି ପ୍ରକାରରେ "ଯଜୁଃ", "ଯଜ୍" ଓ "ଯଜ୍ଞ" ତିନୋଟି ପରସ୍ପର ସମାନାର୍ଥକ ହୋଇଥାଆନ୍ତି । ଯେପରିକି -

ଯଜ୍ଞିଷ୍ଟଂ ତୁ ଯଜୁର୍ବେଦେ ତେନ ଯଜ୍ଞମଯୁଖତ ।

ଯଜନାତ୍ ସ ଯଜୁର୍ବେଦ ଇତି ଶାସ୍ତ୍ରବିନିଷ୍ଟୟଃ ।। (ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ପୁରାଣ - ୨.୩୪.୨୨) ।

Not For Commercial Use

ଅର୍ଥାତ୍ ଯଜୁର୍ବେଦରେ ଯାହାକିଛି ପ୍ରତିପାଦିତ ଅଛି, ସେହିଥିରୁ ଯଜ୍ଞର ଯଜନ କରାଯାଏ । ଯଜ୍ଞମାନଙ୍କରେ ଯଜନ କାରଣରୁ ହିଁ ତାହାଙ୍କୁ ଯଜୁର୍ବେଦ ନାମ ଦିଆଯାଇଅଛି, ଏହା ଶାସ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା ନିଶ୍ଚୟ କରାଯାଇଛି । ଏହି ତଥ୍ୟର ସ୍ପଷ୍ଟତା ନିରୁକ୍ତକାର "**ଯଜୁର୍ଯଜତେଃ**" (ନି. - ୭.୧୨) ଉକ୍ତିରୁ କରିଛନ୍ତି । "**ଯଜୁର୍ଭିଯଜନ୍ତି**" (କାଠକ ସଂହିତା - ୨୭.୧), "**ଯଜୁସ୍ତସ୍ମାଦ୍ (ଯଜ୍ଞାତ୍) ଅଜାୟତ**" (କାଠକ ସଂହିତା ୧୦୦.୨୧), "**ଯଜ୍ଞୋ ହ ବୈ ନାମୈତଦ୍ୟଦ୍ୟଜୁରିତି**" (ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ - ୪.୬.୭.୧୩) ଇତ୍ୟାଦି ଶ୍ରୁତିବଚନ ମାନଙ୍କରୁ ମଧ୍ୟ ଏହି ତଥ୍ୟର ସ୍ପଷ୍ଟତା ମିଳିଥାଏ ।

ଏଠି ଧ୍ୟାନଯୋଗ୍ୟ ବିଷୟ ଏହା ଅଟେ କି, ଯଜ୍ଞ ଅଥବା ଯଜନ କେବଳ ଲୌକିକ ଅଗ୍ନିହୋତ୍ର ପ୍ରକାର କର୍ମକାଣ୍ଡ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୀମିତ ରଖାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ପାଣିନି "ୟଜ୍" ଧାତୁର ଅର୍ଥ ଦେବପୂଜନ, ସଂଗୀତିକରଣ ଏବଂ ଦାନ ବୋଲି କରିଛନ୍ତି । ଏହାକୁ ଆଧାରକରି, ନିଜଠୁ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଚେତନ-ସତ୍ତା ପ୍ରତି ଶ୍ରଦ୍ଧାର ବିକାଶ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି; ସେହି ଦିବ୍ୟ ଅନୁଶାସନରେ ସଂଗଠିତ ହୋଇ କର୍ମ-ଅନୁଷ୍ଠାନ ତଥା ଏହି ପ୍ରକାର ପ୍ରାପ୍ତ ବିଭୂତିମାନଙ୍କୁ କଲ୍ୟାଣକାରୀ ପ୍ରୟୋଜନ ପାଇଁ ସମର୍ପିତ କରିବା; ଏହିସବୁ କ୍ରିୟାମାନେ ଯଜ୍ଞ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଆସିଥାଆନ୍ତି । ବେଦୋକ୍ତ ଯଜ୍ଞକୁ ଏହିଭଳି ବ୍ୟାପକ ସନ୍ଦର୍ଭରେ ନିଆଯିବା ଦରକାର । "ଯଜ୍ଞ"କୁ ବ୍ୟାପକ ଅର୍ଥ ନେବା ସନ୍ଦର୍ଭରେ ପୂରାତନ, ନୂତନ, ସନାତନୀ, ଆର୍ଯ୍ୟସମାଜୀ, ତଥା ସମସ୍ତ ବିଦ୍ୱାନଙ୍କର ଏକ ମତ ଅଟେ । ଯଜ୍ଞର ବ୍ୟାପକ ଭାବ ମଧ୍ୟ
ଶ୍ରୀମଦ୍ଧ ଭାଗବତ (**ସହଯଜ୍ଞାଃ ପ୍ରଜାଃ ସୃଷ୍ଟ୍ୱା...** - ୩.୧୦) ରେ କୁହାଯାଇଛି ।

Not For Commercial Use

ଯଜ୍ଞର ମୁଖ୍ୟ ଧାରାମାନ

ଯଜ୍ଞର ୨ଟି ମୁଖ୍ୟ ଧାରା କୁହାଯାଇପାରେ - **(୧)** ଯଜ୍ଞର ଏହି **ସନାତନ ରୂପ**, ଯାହା ଅନାଦି କାଳରୁ ଅବାଧ୍ୟ ଗତିରେ ଚାଲୁଅଛି, ଯେଉଁଥିରୁ (କ) ବିଶ୍ୱ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା ଓ (ଖ) ତାହାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ସୃଷ୍ଟିର ପୋଷଣ-ପରିବର୍ତ୍ତନ ଚକ୍ର ଚାଲିଆସୁଅଛି । **(୨)** ଯଜ୍ଞର **ଲୌକିକ ରୂପ**, ଯାହା ସଂକଳ୍ପପୂର୍ବକ କରାଯାଏ । ଏହାର ଅନ୍ତର୍ଗତ (କ) ଅଗ୍ନିହୋତ୍ରାଦି ବିବିଧ ଯଜନ-କର୍ମକାଣ୍ଡ ଆସିଥାନ୍ତି, ତଥା (ଖ) ଲୋକବ୍ୟବହାର ରେ ଜୀବନ ଯଜ୍ଞ ରୂପରେ ଯାହା ଅନିବାରଣୀୟ ପ୍ରଯୁକ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ଏହି ଲୌକିକ ଯଜ୍ଞୀୟ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ମୂଳ ସୂତ୍ର ହେଉଛି - ନିଜ ଅଧିକାର କ୍ଷେତ୍ରର ଶ୍ରେଷ୍ଠତମ ବସ୍ତୁକୁ ଦେବତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅଥବା ଲୋକମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ ସମର୍ପିତ କରିଦେବା । ମିମାଂସା ଆଦି ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଯଜ୍ଞର ଲୌକିକ କର୍ମକାଣ୍ଡକୁ ହିଁ ବିଶେଷ ରୂପରେ ମହତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛି, କିନ୍ତୁ ବେଦ ତ ଯଜ୍ଞର ସନାତନ, ସୃଜନାତ୍ମକ ଓ ପୋଷଣ-ପରିବର୍ତ୍ତନ ଧାରା ସହିତ ଓତପ୍ରୋତ ଭାବରେ ଜଡିତ ।

ପୁରୁଷସୂକ୍ତରେ ସାରା ସୃଷ୍ଟି ତ ବିରାଟ୍ ଯଜ୍ଞ ପୁରୁଷରୁ ହିଁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଅଛି ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି । ଋକ୍, ଯଜୁ, ସାମ ଆଦି ମଧ୍ୟ ସେହି ଯଜ୍ଞରୁ ପ୍ରକଟ ହୋଇଛନ୍ତି –

ତସ୍ମାଦ୍ ଯଜ୍ଞାତ୍ସର୍ବହୁତଃ ଋଚଃ ସାମାନି ଜଜ୍ଞିରେ ।
ଛନ୍ଦାସି ଜଜ୍ଞିରେ ତସ୍ମାଦ୍ ଯଜୁଃ ତସ୍ମାଦଜାୟତ ।। (ଋ.ବେ - ୧୦.୧୦.୧, ଯଜୁଃ - ୩୧.୭) ।

ଅର୍ଥାତ୍ ସେହି ସର୍ବହୁତ ଯଜ୍ଞରୁ ଋଚାମାନ ଏବଂ ସାମ ଆଦି ଉତ୍ପତ୍ତି ହୋଇଅଛି । ସେହିଥିରୁ ଛନ୍ଦ ଆଦି ତଥା "ଯଜୁଃ" ମଧ୍ୟ ଉତ୍ପତ୍ତି ହୋଇଅଛି । ଏହି ସର୍ବହୁତ ଯଜ୍ଞ ଯେଉଁକ୍ରମେ ବିକଷିତ ହୋଉଅଛି, ସେହିକ୍ରମେ ସୃଷ୍ଟିର ବିକାଶ ହୋଇଆସୁଅଛି । ପୁରୁଷସୂକ୍ତ ଅନୁସାରେ ଯାହା ହୋଇଯାଇଛି (**ୟଦ୍ ଭୂତଂ**) ତଥା ଯାହା ହେବାକୁ ଯାଉଛି (**ୟତ୍ ଚ ଭାବ୍ୟଂ**), ତାହା ସବୁ ଏହି ବିରାଟ୍ ପୁରୁଷ ହିଁ ଅଟେ (**ପୁରୁଷ ଏବ ଇଦଂ ସର୍ବ**) । ସୃଷ୍ଟିର ପୋଷଣ-ସଂଚାଳନ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସେହି ବିରାଟ୍ ସତ୍ତାର ଯଜନ କରାଯାଏ । ସେହି ବିରାଟ୍ ଯଜ୍ଞ ହିଁ ପ୍ରକୃତିରେ ଚାଲିଆସୁଅଛି ।

ୟତ୍-ପୁରୁଷେଣ ହବିଷା ଦେବା ଯଜ୍ଞମତନ୍ୱତ ।
ବସନ୍ତୋ ଽସ୍ୟାସୀଦାଜ୍ୟଂ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଽ ଇଧ୍ମଃ ଶରଦ୍ ହବିଃ ।। (ଯଜୁଃ - ୩୧-୧୪)

ଯେବେ ଦେବଗଣ ସେହି ବିରାଟ୍ ଚେତନାକୁ ଯଜନ କଲେ, ତେବେ (ସେହି ଯଜ୍ଞରେ) ବସନ୍ତଋତୁ ଆଜ୍ୟ ରୂପରେ, ଗ୍ରୀଷ୍ମଋତୁ ଇନ୍ଧନ ରୂପରେ, ତଥା ଶରତଋତୁ ହବି ରୂପରେ ପ୍ରଯୁକ୍ତ ହେଲେ । ବେଦରେ ଯଜ୍ଞର ବିରାଟ୍ ସ୍ୱରୂପର ଦର୍ଶନ ବହୁତ ସ୍ୱଷ୍ଟତା ସହିତ ସ୍ଥାନ-ସ୍ଥାନରେ ହୋଇଆସୁଅଛି

Not For Commercial Use

। ଲୌକିକ ସନ୍ଦର୍ଭରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରକୃତିବାଦୀ ଯଜ୍ଞକୁ ଦିବ୍ୟ-ଅନୁଶାସନରେ କରାଯାଉଥିବା କର୍ମକୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠକର୍ମର ସଂଜ୍ଞା ଦେଇଛନ୍ତି (**ଯଜ୍ଞୋ ବୈ ଶ୍ରେଷ୍ଠତମଂ କର୍ମ**) ।

ମନୁସ୍ମୃତି ଅନୁସାରେ ବେଦାଧ୍ୟୟନ-ଜ୍ଞାନବିସ୍ତାର **ବ୍ରହ୍ମଯଜ୍ଞ** ଅଟେ; ତର୍ପଣ **ପିତୃଯଜ୍ଞ** ଅଟେ; ହୋମାଦି କର୍ମ **ଦେବଯଜ୍ଞ** ଅଟେ; ବଳିବୈଶ୍ୱାଦି କର୍ମ **ଭୂତଯଜ୍ଞ** ଅଟେ, ତଥା ଅତିଥି ଆଦିଙ୍କୁ ତୃପ୍ତ କରିବା **ମନୁଷ୍ୟଯଜ୍ଞ** ଅଟେ ।

'ଯଜ୍' ଧାତୁ ଅନୁସାରେ "ଦେବପୂଜନ" (ଉଚ୍ଚତମ ଆଦର୍ଶ ପାଇଁ), "ସଂଗୀତକରଣ" (ସହଯୋଗାତ୍ମକ ପ୍ରବୃତ୍ତି ସହିତ), ଏବଂ "ଦାନ" (ନିଜର ଅଧିକାର ର ପ୍ରିୟବସ୍ତୁ ସମର୍ପିତ କରିବା) ଯଜ୍ଞ ଅଟେ । ଏହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ନିର୍ଧାରିତ, ଅଥବା ସ୍ୱୀକୃତ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କର୍ତ୍ତବ୍ୟମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଯଜ୍ଞ କୁହାଯାଏ । ଏହି ଭାବ ବିଭିନ୍ନ ଗ୍ରନ୍ଥମାନଙ୍କରେ ସ୍ଥାନ-ସ୍ଥାନରେ ବହୁତ ସ୍ୱଷ୍ଟତାର ସହିତ ମିଳିଥାଏ । ଯେପରି -

ଆରମ୍ଭଯଜ୍ଞାଃ କ୍ଷତ୍ରାଶ୍ଚ ହବିର୍ଯଜ୍ଞା ବିଶଃ ସ୍ମୃତାଃ ।
ପରିଚାରଯଜ୍ଞାଃ ଶୁଦ୍ରାଶ୍ଚ ଜପଯଜ୍ଞା ଦ୍ୱିଜାସ୍ତଥା ।। (ମହାଭାରତ ଶାନ୍ତିପର୍ବ ୩୬୭.୧୨)

ଅର୍ଥାତ୍ କ୍ଷତ୍ରିୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପରାକ୍ରମ-ଉଦ୍ୟୋଗ କରିବା ଯଜ୍ଞ ଅଟେ । ହୋମ ଆଦି (ଅନ୍ନାଦି ସାଧନାମନଙ୍କରୁ ଯଜନ) କରିବା ବୈଶ୍ୟମାନଙ୍କର ଯଜ୍ଞ ଅଟେ । ଶୁଦ୍ରମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସେବାକାର୍ଯ୍ୟ ଯଜ୍ଞ ଅଟେ, ତଥା ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଜପ ଆଦି (ଆତ୍ମ ଚେତନାକୁ ପରମାତ୍ମା ଚେତନା ସହିତ ଯୁକ୍ତ କରିବା) କର୍ମ ଯଜ୍ଞ ଅଟେ ।

ଯେଉଁଠି ଅଗ୍ନିହୋତ୍ର ପ୍ରକାର ଯଜ୍ଞ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଆସେ, ସେଠି ମଧ୍ୟ ଅଗ୍ନିରେ ଦିଆଯାଉଥିବା ସାମଗ୍ରୀ ମାନଙ୍କୁ ଏକ ଛୋଟ କ୍ରିୟାଭଳି କର୍ମ ମାନିବା ବା ବିଚାରରେ ସୀମିତ ରଖିବା ଠିକ୍ ନୁହେଁ । ଏହା ସହିତ ପ୍ରବୃତିମାନଙ୍କର ଶୋଧନ, ପର୍ଯ୍ୟାବରଣର ସନ୍ତୁଳନ, ତଥା ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସାମାଜିକ ପରମ୍ପରାମାନଙ୍କ ବିସ୍ତାର ଭଳି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଦୃଷ୍ଟି ସହିତ ଯୋଡିକରି ଦେଖିବା ଉଚିତ୍ । ଯଜ୍ଞିୟ କର୍ମକାଣ୍ଡ ସହିତ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଭାବନା, ବିଚାର ଓ ପ୍ରେରଣା ମାନଙ୍କ ସହିତ ଯୋଡିକରି ଦେଖିବା ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ଅଟେ । ଏହିସବୁ ବିଷୟମାନଙ୍କର ଧ୍ୟାନ ଆକର୍ଷଣକରି 'ମୀମାଂସା ଦର୍ଶନ'ର ଅଷ୍ଟମ ପାଦର ସୂତ୍ର ୯.୧୦.୧୧ ରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ, - କେବଳ ଧନଖର୍ଚ୍ଚ କରିବା ଦ୍ୱାରା ଯଜ୍ଞରେ ସିଦ୍ଧି ମିଳେ ନାହିଁ, ସେଥିପାଇଁ ତପ ଆଦି କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ । ବିଦ୍ୱାନମାନେ ମତ ଦିଅନ୍ତି ଯେ, ବିଧିବଦ୍ଧ ଦ୍ୱାରା

Not For Commercial Use

କରାଯାଉଥିବା ଯଜନ କାର୍ଯ୍ୟରୁ ପ୍ରକୃତିର ସନ୍ତୁଳନ ଚକ୍ର (ଇକୋଲୋଜିକଲ୍ ସାଇକେଲ୍) କୁ ସହଯୋଗ ମିଳିଥାଏ । ଏହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବେଦରେ ଯଜନ କର୍ମର ମହତ୍ତ୍ୱ ବିଷୟରେ ଏହା କୁହାଯାଇଛି ଯେ, - "**ଇୟଂ ବେଦିଃ ପରୋଅନ୍ତଃ ପୃଥିବ୍ୟାଃ ଅୟଂ ୟଜ୍ଞୋ ଭୁବନସ୍ୟ ନାଭିଃ**" (ଯଜୁଃ - ୨୩.୬୨),

ଅର୍ଥାତ୍ ଏହି ଯଜ୍ଞବେଦି ପୃଥିବୀର ଅନ୍ତିମ ବିନ୍ଦୁ ଅଟେ ଓ ଏହି ଯଜ୍ଞ ଏହି ଭୁବନର ନାଭିକେନ୍ଦ୍ର ସ୍ଥଳ ଅଟେ । ଯଜ୍ଞବେଦି ପୃଥିବୀର ଅନ୍ତିମ ବିନ୍ଦୁ କେମିତି ? ଅନ୍ତିମ ବିନ୍ଦୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପହଞ୍ଚିବା ପୁରୁଷାର୍ଥ ଉତ୍କୃଷ୍ଟତାର ସୂଚକ ଅଟେ । ପୃଥିବୀରେ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ପୁରୁଷାର୍ଥ ଯଜ୍ଞାନୁଷ୍ଠାନ ହିଁ ଅଟେ, ସେହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ । ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ସଂଚାଳନ ଯଜ୍ଞିୟ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଚାଲିଆସୁଅଛି, ସେଥିପାଇଁ ଯଜ୍ଞକୁ ତାହାର ନାଭି (ୟଜ୍ଞୋ ଭୁବନସ୍ୟ ନାଭିଃ) କୁହାଯାଇଛି । ଯଜୁର୍ବେଦର ମନ୍ତ୍ରମାନଙ୍କର ସମ୍ବନ୍ଧ ଯଜ୍ଞ ସହିତ ଯୋଡିକରି ଦେଖିବା ସମୟରେ ଏହିସବୁ ବ୍ୟାପକ ସନ୍ଦର୍ଭ ମାନଙ୍କୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖିବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ ।

Not For Commercial Use

ଯଜୁର୍ବେଦରେ ଋଷି, ଦେବତା, ଛନ୍ଦର ମହତ୍ୱ ଓ ତାହାର ନିର୍ଧାରଣ

ମନ୍ତ୍ରାର୍ଥ କରିବା ସମୟରେ ଯେଉଁଭଳି "ଯଜ୍ଞ"ର ବିଭିନ୍ନ ରୂପକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖିବା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ, ସେହିଭଳି ମନ୍ତ୍ରସମୁହଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଋଷି, ଦେବତା ଓ ଛନ୍ଦ ମାନଙ୍କର ପ୍ରକୃତିକୁ ମଧ୍ୟ ଜାଣିବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ । ଏହା କୁହାଯାଏ ଯେ, - ଯିଏ ଋଷି, ଦେବତା ଓ ଛନ୍ଦ ଆଦି ବିନିଯୋଗ ନ କରି ବେଦାଧ୍ୟୟନ, ଅଧ୍ୟାପନ ଆଦି କରେ, ସିଏ ଅତିଶୟ ପାପର ଭାଗୀଦାର ହୁଏ । ଅପର ପକ୍ଷରେ ଯିଏ ଋଷି, ଦେବତା ଓ ଛନ୍ଦ ଆଦି ମାନଙ୍କର ବିଦ୍ଧିବଧ ଜ୍ଞାନ ସହିତ ସ୍ୱାଧ୍ୟାୟ-ଅଧ୍ୟାପନ ଆଦି କରେ, ତାଙ୍କର ସକଳ ମନୋରଥ ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଏ, ଏହା ସହିତ ଯଦି ଅର୍ଥବୋଧକ ପୂର୍ବକ ଅଧ୍ୟାୟାନାଦି କରେ, ତାଙ୍କୁ ଅଧିକ ସଫଳ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ଏହି କଥା ଆଚାର୍ଯ୍ୟ କାତ୍ତାୟନ ତାଙ୍କ ସର୍ବାନୁକ୍ରମସୂତ୍ର ୧.୧ ରେ କହିଛନ୍ତି । ସେହିଭଳି ମଧ୍ୟ ମହର୍ଷି ଶୌନକ ବ୍ୟକ୍ତ କରିଛନ୍ତି (ବୃହଦ୍ଦେବତା ୮.୧୩୨) । ଋଷି, ଦେବତା ଓ ଛନ୍ଦ ଆଦି ବେଦ ମନ୍ତ୍ରମାନଙ୍କର ଅର୍ଥ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିବାରେ ଯଥାର୍ଥ ସାହାଯ୍ୟ କହିଥାଏ ।

ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ -

ଋଷି - କୌଣସି କଥନ ବା ଉକ୍ତିର ବାସ୍ତବିକ ଭାବ ତାହାର ବକ୍ତାର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ଜାଣିବା ବିନା ବାହରକରିବା କଠିନ କାର୍ଯ୍ୟ ଅଟେ । "**ମୋ ସମ କୌନ କୁଟିଲ ଖଲ କାମୀ**" ଏହି ଉକ୍ତିକୁ ସାମାନ୍ୟ ଦୃଷିକୋଣରୁ ଦେଖିଲେ ଲାଗିବ ଯେ, କୌଣସି ଏକ ଅଧମ ବ୍ୟକ୍ତିର କଥନ; କିନ୍ତୁ ଏହି ବାକ୍ୟ "ସନ୍ଥ ସୂରଦାସ"ଙ୍କର ଅଟେ, ଏହାର ରଚକ ସ୍ୱଷ୍ଟ ହେବାପରେ ଏହି ଉକ୍ତି ଅତି ଗହନ ଆତ୍ମଚିନ୍ତନ ଯୁକ୍ତ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ନିଆଯିବ । ତେଣୁ ଋଷିଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ଓ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖି ତାଙ୍କର କଥନ ବା ଉକ୍ତିର ଅର୍ଥ କରାଯିବା ଉଚିତ ।

ଦେବତା - ଋଷି କୌଣସି ସାମାନ୍ୟ କ୍ରିୟା ବା ସାମାନ୍ୟ ଉପକରଣ ପଛରେ ସନ୍ନିହିତ କୌଣସି ଦିବ୍ୟ ଚେତନ ଶକ୍ତିର ସକ୍ରିୟତା ଦେଖନ୍ତି । ସେହି ଦେବଶକ୍ତିର ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ଅବଧାରଣା ନ ଥିଲେ, ସେହି ଉକ୍ତିର ଭାବ ଜାଣିବା ସହଜ ହେବ ନାହିଁ । "**ସୋମେନାଦିତ୍ୟାଃ ବଳିନଃ**" ଏହି ଉକ୍ତିରୁ ଯଦି ସୋମଙ୍କୁ ସୋମବଲ୍ଲୀ ମାନି ନିଆଯାଏ, କେମିତି ଚଳିବ ? ଏଠି ସୋମଙ୍କ ଦିବ୍ୟ ପ୍ରବାହର ସ୍ୱରୂପ ସ୍ୱଷ୍ଟହେବା ଦରକାର ଯେ, ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଅବିରଳ ଶକ୍ତି ବଳରେ ସୋମଙ୍କର ଦିବ୍ୟତା

Not For Commercial Use

କୋଟି ବର୍ଷରୁ ହୋଇ ଆସୁଛନ୍ତି । ତେଣୁ ବସ୍ତୁଆଦି ଅଥବା କ୍ରିୟାମାନଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଦେବ ପ୍ରବାହର ଅବଧାରଣା ବିନା ଠିକ୍ ଅର୍ଥ ବାହାର କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ।

ଛନ୍ଦ - ଅଭୀଷ୍ଟ ଭାବମାନଙ୍କୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରୁଥିବା ଶବ୍ଦମାନଙ୍କୁ କୌଣସି ବିଶେଷ-ଅନୁଶାସନରେ ବାନ୍ଧି ଦେଲେ ତାହା ଛନ୍ଦ ହୁଏ । ସଂସ୍କୃତ ବଡ ସମୃଦ୍ଧ ଭାଷା, ଏଥିରେ ଗୋଟିଏ ଭାବ ପାଇଁ ଅନେକ ଶବ୍ଦ ଉପଲବ୍ଧ, ତଥା ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦର ଅନେକ ଅର୍ଥ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି । ଛନ୍ଦରେ ମନ୍ତ୍ରମାନଙ୍କର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଅନୁରୂପ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ଚୟନ କରାଯାଇଥାଏ । ତେଣୁ ଅନେକାର୍ଥ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ଅର୍ଥ ଛନ୍ଦର ଭାବାନୁସାରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରାଯାଏ । ଛନ୍ଦ ରଚନାରେ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ସ୍ଥାନ ଅନେକଥର ବଦଳାଇବାକୁ ପଡିଥାଏ, ଅନ୍ୱୟରେ ଯଦି ସେମାନଙ୍କୁ ଏପଟ ସେପଟ କରିଦିଆଯାଏ, ତେବେ ତାହାର ଭାବ ବଦଳିଯାଏ । ତେଣୁ ଛନ୍ଦର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ବୁଝି ନ ପାରିଲେ ଏହାର ଅର୍ଥ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା କଠିନ । ପୁନଃ ଛନ୍ଦର ସମ୍ବନ୍ଧ 'ଉଚ୍ଚାରଣ ଓ ଧ୍ୱନି-ବିଜ୍ଞାନ' ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ ଅଟେ । ମନ୍ତ୍ର ପ୍ରୟୋଗରେ ଛନ୍ଦର ଭାବାନୁରୂପ ହିଁ ଉଚ୍ଚାରଣ ବା ପାଠ କରିବା ଦରକାର । ଏକ ବାକ୍ୟ "**ମୁଁ ଧନ୍ୟ ହୋଇଗଲି**", ଶ୍ରଦ୍ଧା ଭାବରେ, ପ୍ରସନ୍ନ ଭାବରେ, ଅଥବା ବ୍ୟଙ୍ଗ ଭାବରେ କୁହାଯାଇପାରେ । ସେଥିପାଇଁ ମନ୍ତ୍ରମାନଙ୍କର ସାର୍ଥକ ପ୍ରୟୋଗରେ ଛନ୍ଦ ମର୍ଯ୍ୟାଦାର ଜ୍ଞାନ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ ।

ଯଜୁର୍ବେଦ ରଚନାରେ ଋଷି, ଦେବତା ଓ ଛନ୍ଦ ନିର୍ଧାରଣ କରିବା ଏକ ଶ୍ରମସାଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଅଟେ । **ଋଷି** - ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ସାୟଣ ତାଙ୍କ ଭାଷ୍ୟରେ ଋଷିଙ୍କର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ସ୍ପଷ୍ଟକରି ଲେଖିଛନ୍ତି ଯେ - ମନ୍ତ୍ରର ପ୍ରବକ୍ତାଙ୍କୁ ଋଷି କୁହାଯାଏ - "**ଯସ୍ୟ ବାକ୍ୟଂ ସ ଋଷିଃ**" (ଋ-୧୦.୧୦, ସା.ଭା) । ଯଜୁର୍ବେଦ ସନ୍ଦର୍ଭରେ ଯେବେ ଋଷିମାନଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବିଚାର କରାଯାଏ, ସେଠାରେ ଋଷିମାନଙ୍କର ୩ଟି ରୂପ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ ।

୧ - ପ୍ରଥମଟି ଏହି ବେଦର ଆଦିଦ୍ରଷ୍ଟା-ପ୍ରତ୍ନଦ୍ରଷ୍ଟା "ଋଷି ବିବସ୍ୱାନ୍" ଅଟନ୍ତି, ଏହା "ଯଜୁଃ ସର୍ବାନୁକ୍ରମସୂତ୍ର" ରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି - "**ଇଷେତ୍ୱାଦି ଖଂ ବ୍ରହ୍ମାନ୍ତଂ ବିବସ୍ୱାନ୍ ଅପଶ୍ୟତ୍**" (ପୃଷ୍ଠା -୧) । ଏହି ବେଦଜ୍ଞାନ "ସୂର୍ଯ୍ୟ"ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କ୍ରମଶଃ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ଆଦିଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ ପୃଥିବୀ ପୃଷ୍ଠରେ ପ୍ରସାରିତ ହେଲେ – ଏହା ସର୍ବବିଦିତ ତଥ୍ୟ ଅଟେ ।

୨ - ଦ୍ୱିତୀୟ ସ୍ତରରେ ଏହି ବେଦର ସେହି ଋଷିମାନେ ଅଟନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ "ଦର୍ଶପୌର୍ଣ୍ଣମାସ" ଆଦି ପ୍ରକରଣ ବିଶେଷର ସାମୁହିକ ଋଷି ରୂପରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଅଟନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ପ୍ରାୟଃ ଦେବସ୍ତର ର ଅଟନ୍ତି । ଏହାର ଉଲ୍ଲେଖ ସର୍ବାନୁକ୍ରମସୂତ୍ରରେ ଅଛି - "**ତତଃ ପ୍ରତିକର୍ମ-ବିଭାଗେନ**

Not For Commercial Use

ବ୍ରାହ୍ମଣାନୁସାରେଣ ଋଷୟୋ ବେଦିତବ୍ୟାଃ" । ଏଠାରେ ଦେବସ୍ତର ର ଋଷିମାନଙ୍କର ୨ଟି ଅପବାଦ ମଧ୍ୟ ଅଛି - (କ) ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ (ଖ) ଦଧ୍ୟଙ୍ ଆଥର୍ବଣ ।

୩. ତୃତୀୟ ସ୍ତରରେ ସେହି ସମସ୍ତ ଋଷିମାନେ ଆସନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ବେଦମନ୍ତ୍ରକୁ ଦେବତାମାନଙ୍କ ସ୍ତୁତି-ପ୍ରାର୍ଥନା ଆଦି ରୂପରେ ପ୍ରୟୋଗ କରିଛନ୍ତି ଓ ସିଦ୍ଧି ପ୍ରାପ୍ତ କରିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ବୈୟକ୍ତିକ ସ୍ତରର ଯଥାବସର ସମ୍ବନ୍ଧ ଋଷି ରୂପରେ ମାନ୍ୟତା ପ୍ରାପ୍ତ ଅଟନ୍ତି ।

ଏହି ପ୍ରସ୍ତୁତ ଯଜୁର୍ବେଦ ସଂହିତା (ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନ) ର ପ୍ରତ୍ୟକ ଅଧ୍ୟାୟର ଅନ୍ତିମ ଭାଗରେ ("**ଋଷି, ଦେବାତା ଓ ଛନ୍ଦ ବିବରଣୀ**") ୩ୟ ସ୍ତରର ଋଷି ମାନଙ୍କର ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି । ପ୍ରଥମ ଓ ଦ୍ୱିତୀୟ ସ୍ତରର ଋଷିମାନଙ୍କର ସୂଚୀ ନିମ୍ନ ପ୍ରକାରର –

ପ୍ରଥମ ସ୍ତର - ଅଧ୍ୟାୟ ୧ ରୁ ୪୦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଅର୍ଥାତ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦର ଋଷି ବିବସ୍ୱାନ୍ ଅଟନ୍ତି ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ସ୍ତର -

ପ୍ରକରଣ	**ଅଧ୍ୟାୟ-କଣ୍ଡିକା**	**ଋଷି ନାମ**
ଦର୍ଶପୂର୍ଣ୍ଣମାସ		ପରମେଷ୍ଠୀ ପ୍ରଜାପତି ବା ଦେବଗଣ ପ୍ରଜାପତି
ପିତୃଯଜ୍ଞ		ପ୍ରଜାପତି
ଅଗ୍ନ୍ୟାଧେୟ		ପ୍ରଜାପତି, ଦେବଗଣ, ଅଗ୍ନି, ବା ଗନ୍ଧର୍ବ
ଅଗ୍ନିହୋତ୍ର		ପ୍ରଜାପତି
ଯଜମାନାଗ୍ନି-ଉପସ୍ଥାନ		ଦେବଗଣ
ଆଗତୋପସ୍ଥାନ		ଆଦିତ୍ୟ
ଚାତୁର୍ମାସ୍ୟ		ପ୍ରଜାପତି
ଅଗ୍ନିଷ୍ଟୋମ		ପ୍ରଜାପତି
ସତ୍ରୋପସ୍ଥାନ		ଦେବଗଣ
ନୈମିତ୍ତିକ		ବସିଷ୍ଠ
ବାଜପେୟ		ବୃହସ୍ପତି, ଇନ୍ଦ୍ର
ରାଜସୂୟ		ବରୁଣ
ଚରକସୌତ୍ରାମଣୀ		ଅଶ୍ୱିନୀକୁମାର
ଅଗ୍ନିଚୟନ		ପ୍ରଜାପତି. ବା ସାଧ୍ୟଗଣ

Not For Commercial Use

ସୌତ୍ରାମଣୀ		ପ୍ରଜାପତି, ଅଶ୍ୱିନୀକୁମାର, ସରସ୍ୱତୀ
ଅଶ୍ୱମେଧ		ପ୍ରଜାପତି ପ୍ରଜାପତି
ଅଗ୍ନିକୋଽଧ୍ୟାୟ		ପ୍ରଜାପତି
ପୁରୁଷମେଧ		ନାରାୟଣପୁରୁଷ
ସର୍ବମେଧ		ବ୍ରହ୍ମ, ସ୍ୱୟଂଭୂ
ଅନାରଭ୍ୟାଧୀତ		ଆଦିତ୍ୟ, ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ
ପିତ୍ରେ୍ୟାଽଧ୍ୟାୟ		ଆଦିତ୍ୟ ଅଥବା ଦେବଗଣ
ପ୍ରବର୍ଗ୍ୟାଗ୍ନିକାଶ୍ୱ		ଦଧ୍ୟଙ୍ଙ୍ଆଥର୍ବଣ
ମେଧୋପନିଷତ୍ ମହାବୀର-ସମ୍ଭରଣ		ଦଧ୍ୟଙ୍ଙ୍ଆଥର୍ବଣ
ପ୍ରୋକ୍ଷଣାଦି ମହାବୀର-ନିରୂପଣେ		ଦଧ୍ୟଙ୍ଙ୍-ଆଥର୍ବଣ
ଘର୍ମଧୁଗ୍-ଦୋହନମ୍-ପ୍ରବର୍ଗ୍ୟେ-ଘର୍ମଭେଦେ-ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ		ଦଧ୍ୟଙ୍ଙ୍-ଆଥର୍ବଣ
ଇଶାବାସ୍ୟୋପନିଷତ୍		ଦଧ୍ୟଙ୍ଙ୍-ଆଥର୍ବଣ

ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରଦ୍ରଷ୍ଟା ଋଷିଗଣ ନିଜର ସାକ୍ଷାତ୍କୃତ ମନ୍ତ୍ରମାନଙ୍କରେ ଯାହାଙ୍କର ସ୍ତୁତି କରନ୍ତି, ଯାହାଙ୍କର ବର୍ଣ୍ଣନ କରିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ସେହି ମନ୍ତ୍ରର ଦେବତା ଅଟନ୍ତି । ଏକଥା ସାୟଣାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଭାଷ୍ୟରେ (ସା.ଭା - ୧୦.୧୦) ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଇଛି - "**ଯା ତେନୋଚ୍ୟତେ ସା ଦେବତା**" । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷ୍ୟରେ ଯେବେ ଯଜୁର୍ବେଦରେ ଦେଦତା ନିର୍ଧାରଣ ଉପରେ ବିଚାର କରାଯାଏ, ସେତେବେଳେ ଅତିକମରେ ୨ଟି ବିଚାରଧାରା ସାମ୍ନାକୁ ଆସିଥାଏ । ପ୍ରଥମଟି **ସନାତନ** ଧାରା ଅଟେ, ଯାହା ଯଜୁର୍ବେଦକୁ ଅଶ୍ୱମେଧାଦି ଯଜ୍ଞୀୟ ସନ୍ଦର୍ଭରେ ମାନିଛନ୍ତି ଓ ତାହାର ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିଛନ୍ତି । ଦ୍ୱିତୀୟ ଧାରାଟି ଅତି **ବିଚାରଶୀଳ** ଅଟେ, ଯାହା ଯଜୁର୍ବେଦକୁ ଆଦର୍ଶ ସାମାଜ-ବ୍ୟବସ୍ଥାର ସୂତ୍ରଧାର ମାନନ୍ତି ଓ ସେହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷ୍ୟରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରନ୍ତି । ଏହି କାରଣରୁ ସଂହିତା ମାନଙ୍କରେ ଏହି ଦୁଇଟି ବିଚାରଧାରା ପାଇଁ ଦୁଇପ୍ରକାର ର ଦେବତା ନିର୍ଧାରଣ ଉପଲବ୍ଧ ଦେଖାଯାଏ । ଏହି ବିଷୟରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଅଧ୍ୟୟନ ଓ ଗବେଷଣାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ଏହି ସଂକଳନରେ ଉପଯୁକ୍ତ ସିଦ୍ଧ ତଥ୍ୟକୁ ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇ, ସେମାନଙ୍କର ତଥ୍ୟ ପ୍ରତିପାଦନ କରାଯାଇଛି । ଯଜୁର୍ବେଦର

Not For Commercial Use

ପ୍ରତିମନ୍ତ୍ର ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଧ୍ୟାୟ ଶେଷରେ "**ଋଷି, ଦେବାତା ଓ ଛନ୍ଦ ବିବରଣୀ**"ରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

ଛନ୍ଦ - ଛନ୍ଦମାନଙ୍କର ନିର୍ଧାରଣ କରିବାରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ କଠିନତା ଆସିଥିଲା । ଯତ୍ର-ତତ୍ର ଛନ୍ଦମାନଙ୍କର ନିର୍ଧାରଣର ଯେଉଁ ସୂଚୀମାନ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି, ସେଥିରେ ମନ୍ତ୍ରସମୂହଙ୍କୁ ଯେଉଁ ଛନ୍ଦରେ ନିର୍ଧାରଣ କରାଯାଇଛି, ସେମାନେ ଛନ୍ଦର ବ୍ୟାକରଣ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅନେକ ସ୍ଥାନରେ ମେଳ ଖାଉନାହାଁନ୍ତି । ଏହା ହୋଇପାରେ ଯେ, ପୂର୍ବ ଆଚାର୍ଯ୍ୟମାନେ ପ୍ରଥମେ ଯଜୁଷ୍ ମନ୍ତ୍ରମାନଙ୍କର ଛନ୍ଦମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସୂତ୍ର ନିର୍ଧାରିତ କରିଥିଲେ ? ଅଥବା ପରସମୟରେ ବ୍ୟାକରଣ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଧାରିତ ସୂତ୍ର ମାନଙ୍କରେ ସେମାନଙ୍କର ସଂଗୀତ ତାଳ ଖାଇ ପାରୁନଥିଲା ।

ଉକ୍ତ ପ୍ରଭେଦ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ଏହି ପ୍ରକରଣ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଶୋଧାତ୍ମକ ଅଧ୍ୟୟନ-ନିର୍ଧାରଣର ଅପେକ୍ଷା ରଖୁଛି । ଏହି ଭାଷାର୍ଥ ସହିତ ପରମ୍ପରା ଓ ବିବେକ ର ସଂଯୋଗ କରି ଛନ୍ଦମାନଙ୍କର ସୂଚନା ପରିଶ୍ରମପୂର୍ବକ ତିଆରି କରାଯାଇଛି, ଓ ସେମାନଙ୍କର ସୂଚନା ଅଧ୍ୟାୟର ଶେଷରେ "**ଋଷି, ଦେବତା ଓ ଛନ୍ଦ ବିବରଣୀ**"ରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

Not For Commercial Use

ଯଜୁର୍ବେଦରେ ମେଧ ପ୍ରକରଣ ! କିଛି ଭ୍ରମତା

ବେଦରେ "ମେଧ" ଶବ୍ଦ "ଯଜ୍ଞ"ର ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଅଟେ । ନିରୁକ୍ତର ନିଘଣ୍ଟୁରେ ଯଜ୍ଞର ୨୫ଟି ନାମ ଦିଆଯାଇଛି । ସେଥିମଧ୍ୟରେ "ଅଧ୍ୱର" ତଥା "ମେଧ" ମଧ୍ୟ ସମ୍ମିଳିତ ଅଟେ । "ଅଧ୍ୱର"ର ଶାବ୍ଦିକ ଅର୍ଥ ଯଦି କରାଯାଏ, ଏହାର ଅର୍ଥ ହୁଏ "**ଧ୍ୱରାତି ବଧକର୍ମା**" "**ନ ଧ୍ୱରଃ ଇତି ଅଧ୍ୱରଃ**", ଅର୍ଥାତ୍ ହିଂସାର ନିଷେଧ କରିବାର କର୍ମ । "ମେଧ" ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ସ୍ୱଷ୍ଟ କରିବା ହେତୁ ଧାତୁକୋଷରେ ଲେଖାଅଛି ଯେ - "**ମେଧୃ-ମେଧା, ହିସନୟୋଃ ସଂଗମେ ଚ**", ଅର୍ଥାତ୍ ମେଧ ଶବ୍ଦର ଉପଯୋଗ ୩ଟି ସଂଦର୍ଭରେ କରାଯାଇପାରେ । (୧) ମେଧା-ସଂବର୍ଧନ (୨) ହିଂସା (୩) ସଂଗମ, ସଂଗତିକରଣ, ଏକୀକରଣ, ସଂଗଠନ । ତେଣୁ ଯଜ୍ଞ ଯେତେବେଳେ "ଅଧ୍ୱର" ଅଟେ, ସେତେବେଳେ ସେହି ପ୍ରକରଣରେ "ମେଧ"ର ଅର୍ଥ ହିଂସା କେବେ ବି ହୋଇ ପାରେନା । "ମେଧା-ସଂବର୍ଧନ" ଏବଂ "ସଂଗତିକରଣ" ର ସଂଦର୍ଭରେ ହିଁ ନେବା ଉଚିତ୍ ହେବ ।

ଏହା ସର୍ବମାନ୍ୟ ଅଟେ ଯେ, "ବେଦବ୍ୟାସ" ବେଦକୁ ୪ଟି ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରିଥିଲେ । ସେ ଯଜ୍ଞରେ ହିଂସାର ନିଷେଧ କଥା ସ୍ୱଷ୍ଟ ଭାବରେ ଲେଖିଛନ୍ତି ଯେ –

"**ସୁରାମତ୍ସ୍ୟା ମଧୁମାଂସମାସବଂ କୃସରୌଦନମ୍ ।**
ଧୂର୍ତୈଃ ପ୍ରବର୍ତିତଂ ହ୍ୟେତନ୍ନୈତଦ୍ ବେଦେଷୁ କଲ୍ପିତମ୍ ।।" (ମହାଭାରତ ଶାନ୍ତିପର୍ବ - ୨୬୫.୧) ।

ଅର୍ଥାତ୍, ଧୂର୍ତମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମଦ୍ୟ, ମତ୍ସ୍ୟ, ପଶୁମାଂସ, ଦ୍ୱିଜାତିମାନଙ୍କର ବଳିଦାନ ଆଦି ପ୍ରବର୍ତିତ ହୋଇଅଛି, ବେଦ ମାନଙ୍କରେ ଏ ପ୍ରକାର ବିଧାନ ନାହିଁ । ତେଣୁ 'ମେଧ'ର ହିଂସାତ୍ମକ ଅର୍ଥ କୌଣସି ବିବେକଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତି କେବେ ହିଁ କରିବେ ନାହିଁ । ଯଜ୍ଞଭଳି ପାରମାର୍ଥିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଏହି ଲାଞ୍ଛରୁ ଦୂରରେ ରଖିବା ଉଚିତ୍ ।

ଯଜୁର୍ବେଦକୁ ଯଜ୍ଞ ପ୍ରବୃତିର ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି । ଦର୍ଶପୂର୍ଣ୍ଣମାସ, ସୋମଯଜ୍ଞ, ଅଗ୍ନିଷ୍ଟୋମ, ବାଜପେୟ, ରାଜସୂୟ, ସୌତ୍ରାମଣୀ ଆଦି ଯଜ୍ଞମାନଙ୍କରେ ଯଜୁର୍ମନ୍ତ୍ର ମାନଙ୍କର ବିନିଯୋଗ ହୋଇଥାଏ । "ମେଧ" ସମ୍ବୋଧନ ସହିତ ଯେଉଁ ଯଜ୍ଞମାନଙ୍କର ପ୍ରକରଣ କରାଯାଇଛି, ସେମାନେ ହେଲେ - ଅଶ୍ୱମେଧ, ପୁରୁଷମେଧ, ସର୍ବମେଧ, ତଥା ପିତୃମେଧ ଇତ୍ୟାଦି । ଏଥିରେ ମଧ୍ୟ "ମେଧ"ର ହିଂସାତ୍ମକ ଅର୍ଥ ସିଦ୍ଧ ହୁଏ ନାହିଁ । ଯଦି 'ମେଧ'ର ଅର୍ଥ ବଧ ହୁଏ, ତେବେ ପିତୃମେଧ କେମିତି ସମ୍ଭବ? କାରଣ ପିତରମାନଙ୍କର ଶରୀର ତ ଆଗରୁ ସମାପ୍ତ ହୋଇଯାଇଛି । ସେହିଭଳି

Not For Commercial Use

'ସର୍ବମେଧ'ରେ ଆତ୍ମାକୁ ପରମାତ୍ମାରେ ସମର୍ପିତକରି ମୁକ୍ତିପ୍ରାପ୍ତ କରିବା ବିଷୟରେ କୁହାଯାଇଛି । 'ପୁରୁଷମେଧ'ରେ ଆଦର୍ଶ ସମାଜବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅନ୍ତର୍ଗତରେ କିପରି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ କେଉଁଠି ନିୟୋଜନ କରାଯିବା କଥା ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି ।

୩୨ତମ ଅଧ୍ୟାୟରେ "ଆଲଭନ" ଶବ୍ଦର ପ୍ରୟୋଗ ହୋଇଅଛି । "ମେଧ" ଭଳି ଆଲଭନ ଶବ୍ଦର ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଅର୍ଥ ବଧ ଅଛି, କିନ୍ତୁ ତାହାର ମାନ୍ୟ ଅର୍ଥ ପ୍ରାପ୍ତ କରିବା, ଯୋଡିବା ଆଦି ମଧ୍ୟ ଅଟେ । ତେଣୁ "ଅଧ୍ୱର" ବଧଶୁନ୍ୟ ଯଜ୍ଞ କର୍ମରେ ତାହାର ହିଂସାତ୍ମକ ଅର୍ଥ ମାନଙ୍କୁ ଆଗ୍ରହ କରିବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ ।

Not For Commercial Use

ଯଦକ୍ଷରପଦଭ୍ରଷ୍ଟଂ ମାତ୍ରାହିନଂ ତୁ ଯଦ୍-ଭବେତ୍ ।
ତତ୍-ସର୍ବ କ୍ଷମତାଂ ଦେବ ନରାୟଣ ନମୋଽସ୍ତୁତେ ।।
ବିସର୍ଗବିନ୍ଦୁମାତ୍ରାଣି ପଦପାଦାକ୍ଷରାଣି ଚ ।
ନ୍ୟୁନାନି ଚାତିରିକ୍ତାନି କ୍ଷମସ୍ୱ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ।।

ଓମ୍ ତତ୍ ସତ୍ । ସର୍ବମ୍ ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣାର୍ପଣାମସ୍ତୁ ।
ଓମ୍ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।

Not For Commercial Use

Sources ସୂତ୍ର	• www.archive.org • www.vedicheritage.gov.in • www.academia.edu • IISH Global (Indian Institute of Scientific Heritage) • https://asi.nic.in/pages/Central-Archaelogical-Library/HQ (Archaeological Survey of India) • Vedanta Spiritual Library – www.celextel.org • www.wikipedia.org
Send Corrections to ଭୁଲ ସୁଧାର ପାଇଁ ଯୋଗାଯୋଗ	prakash@scholarshoppe.com
Site access ୱେବ ସାଇଟ୍	www.scholarshoppe.com/veda-odia/

ଏହି 'ଦସ୍ତାବେଜ ବା ପୁସ୍ତକ' ଟି ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟର ପ୍ରଥମ ଓଡିଆ ଡିଜିଟାଲ୍ ରୂପାନ୍ତର ଅଟେ ।

ଯଜୁର୍ବେଦ (ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ପରିଚୟ)

ମନ୍ତ୍ରସମୂହର ଶୈଳୀର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ମନ୍ତ୍ରଗୁଡିକୁ ୩ଟି ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ଯଥା, ଋକ୍, ଯଜୁଃ ଓ ସାମ । ଛନ୍ଦରେ ନିବଦ୍ଧ ମନ୍ତ୍ରଗୁଡିକୁ "ଋକ୍ ବେଦ", **ଗଦ୍ୟାତ୍ମକ** ମନ୍ତ୍ରଗୁଡିକୁ "ଯଜୁର୍ବେଦ", ଓ ଗାନମୟ (ଗୀତମୟ) ମନ୍ତ୍ରଗୁଡିକୁ "ସାମବେଦ" ନାମ ଦିଆଗଲା ।

"ଯଜୁଃ" ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ 'ଗଦ୍ୟ' ଓ "ଯଜୁସ୍"ର ଅର୍ଥ ପୂଜା କରିବା, ଅନ୍ୟ ଏକ ବାଖ୍ୟା ଅନୁସାରେ - "ଯଜୁର୍ ଯ୍ଯଜତେଃ", ଅର୍ଥାତ ଏହା ଯଜ୍ଞ ସମ୍ବନ୍ଧିତ କର୍ମ ଅଟେ, କାରଣ ଏ ସମସ୍ତ ଶବ୍ଦର ମୂଳ 'ଯଜ୍' ଅଟେ । ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ଯକ୍ଷ ନିରୁକ୍ତରେ, "ଯଜୁଃ" ଶବ୍ଦ 'ଯଜ୍' ଧାତୁରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଛି ବୋଲି କହିଛନ୍ତି, ସେହି ହିସାବରେ 'ଯଜୁର୍ବେଦ'ରୁ **ଯଜ୍ଞ**ର ସ୍ୱରୂପ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହୋଇଥାଏ । 'ଋକ୍-ବେଦ' ଅନୁସାରେ, "ଯଜ୍ଞସ୍ୟ ମାତ୍ରାଂ ବି ମିମୀତ ଉ ତ୍ୱଃ" (ଋ.ବେ - ୧୦.୭୧.୧୧), ଅତଃ, ଯାଜ୍ଞିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ 'ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ଉପର ନାମ "**ଅଧ୍ୱର୍ଯ୍ୟୁବେଦ**" ମଧ୍ୟ ଅଟେ । 'ଋକ୍ ବେଦ' "ଜ୍ଞାନକାଣ୍ଡ" ରୂପେ ପରିଚିତ । 'ଋକ୍ ବେଦ' ଜ୍ଞାନର ବାସ୍ତବ ପ୍ରୟୋଗ ଓ ବିସ୍ତାର 'ଯଜୁର୍ବେଦ' ଦ୍ୱାରା ହୋଇଥାଏ, ସେଥିପାଇଁ ଏହାକୁ "**କର୍ମକାଣ୍ଡ**" କୁହାଯାଏ ।

'ଯଜୁର୍ବେଦ' ପ୍ରବନ୍ଧନ

ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଆଧାରକୁ ମୂଳ କରି 'ଯଜୁର୍ବେଦ'କୁ ୨ଟି ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି, ଯଥା, "**ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ**" ଓ "**କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ**" । '**ଆଦିତ୍ୟ-ପରମ୍ପରା**' ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାପ୍ତ ମନ୍ତ୍ରଗୁଡିକୁ "ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ" ଓ '**ବ୍ରହ୍ମ-ପରମ୍ପରା**' ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାପ୍ତ ମନ୍ତ୍ରଗୁଡିକୁ "କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ" କୁହାଯାଏ । ଅନେକ ବିଦେଶୀ ଏହାର ନାମକୁ ଭୁଲ ଅନୁବାଦ କରିଛନ୍ତି 'ବ୍ଲାକ୍ (black) ଓ ହ୍ୱାଇଟ୍ (white) ଯଜୁର୍ବେଦ', ଯେଉଁଟାକି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୁଲ । ଏହା କେବଳ ୨ଟି ସୂତ୍ର ବା ପଦ୍ଧତି ବା ସମ୍ପ୍ରଦାୟ । ମହର୍ଷି **ଯଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ**, ଯାହା ସୁର୍ଯ୍ୟଦେବଙ୍କ ଠାରୁ ଶିକ୍ଷା କରିଥିଲେ ତାହା "ଆଦିତ୍ୟ ପରମ୍ପରା", ଅର୍ଥାତ ଆଦିତ୍ୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାପ୍ତ; ଓ ଯାହା ବେଦରୁ ବା **ବ୍ରହ୍ମ** ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକଟିତ ହୋଇଥିଲା, ତାହା "ବ୍ରହ୍ମ ପରମ୍ପରା" । ତେଣୁ 'ଆଦିତ୍ୟ ପରମ୍ପରା' ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାପ୍ତ, "**ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ**" ନାମରେ ଓ 'ବ୍ରହ୍ମ ପରମ୍ପରା' ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାପ୍ତ, "**କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ**" ନାମରେ ଜଣା ।

Not For Commercial Use

ଯଜୁର୍ବେଦ ସଂହିତା ଶାଖା

ମହାଭାଷ୍ୟକାର ପତଞ୍ଜଳିଙ୍କ ଅନୁସାରେ 'ଯଜୁର୍ବେଦ'ରେ ସମୁଦାୟ **୧୦୧**ଟି ଶାଖା ଥିଲା, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ୧୫ଟି 'ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ଓ ୮୬ଟି 'କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର । କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ, 'ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ମାତ୍ର **୨**ଟି ଶାଖା ଓ 'କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର **୪**ଟି ଶାଖା ଉଦ୍ଧାର ହୋଇପାରିଛି ।

ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ

ମହର୍ଷି **'ଯଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ବାଜସେନ୍ୟ'**ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସୂର୍ଯ୍ୟଦେବଙ୍କ ଠାରୁ ଗ୍ରହୀତ ବେଦ ଶିକ୍ଷା "ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ" ନାମରେ ଜଣା । ତାଙ୍କ ଶିଷ୍ୟମାନେ ଏହି ଗୁରୁକୁଳର ହୋଇଥିବାରୁ, ସେମାନେ 'ବଜସନେୟୀ' ନାମରେ ଜଣାହେଲେ । ଯେହେତୁ ସେ, ସୂର୍ଯ୍ୟଦେବଙ୍କ ଆରାଧନା କରି ଏହି ଯଜୁର୍ବେଦ ପ୍ରାପ୍ତ କରିଥିଲେ ଓ ତାହାର ଅନୁସରଣକାରୀ ସମ୍ପ୍ରଦାୟକୁ "**ଆଦିତ୍ୟ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ**" କୁହାଯାଉଥିଲା । ସେ, ସେହି ଯଜୁର୍ବେଦକୁ ତାଙ୍କର ୧୫ଜଣ ଶିଷ୍ୟଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦେଇଥିଲେ, ପର ସମୟରେ ସେହି ୧୫ଜଣ ଶିଷ୍ୟଙ୍କ ନାମ ଅନୁସାରେ **୧୫ଟି ଶାଖା** ରୂପେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ହେଲା । ସେହି ୧୫ଜଣ ଶିଷ୍ୟ ମାନଙ୍କ ନାମ 'ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ଶାୟଣ'ଙ୍କ 'କାଣ୍ୱଭାଷ୍ୟ'ରେ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି । ସେମାନେ ହେଲେ, କାଣ୍ୱ, ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନ, ଗାଲବ, ଔଧେୟ, ଶାପେୟି, ତାପାୟନିୟ, କାପାଲ, ପୌଣ୍ଡ୍ରବସ୍ତ୍ର, ଆବଟିକ, ପରମାବଟିକ, ପାରାଶର, ବୈନେୟ, ବୈଧେୟ, କାତ୍ୟାୟନ ଓ ବୈଜବା । କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ମାତ୍ର ୨ଟି ଶାଖା, ଯଥା, **ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନ** ଶାଖା ଓ **କାଣ୍ୱ** ଶାଖା, ଉଦ୍ଧାର ହୋଇପାରିଛି । "ବାଜସେନେୟୀ ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନୀ ସଂହିତା" ଆଚାର୍ଯ୍ୟ '**ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନ**'ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଓ "ବାଜସେନେୟୀ କାଣ୍ୱ ସଂହିତା" ଆଚାର୍ଯ୍ୟ '**କାଣ୍ୱ**'ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରଚନା କରାଯାଇଥିଲା ।

'ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ଶାଖା ସଂହିତା, ତାହାର ଅଧ୍ୟାୟ, ଅନୁବାକ, ମନ୍ତ୍ର ସଂଖ୍ୟା ଓ କେଉଁ ଅଂଚଳ ମାନଙ୍କରେ ଏହାର ପ୍ରୟୋଗ ହୋଇଆସୁଅଛି, ତାହାର ତାଲିକା ତଳେ ଟେବୁଲରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

ସଂହିତା ନାମ	ଅଧ୍ୟାୟ	ଅନୁବାକ	କଣ୍ଡିକା/ମନ୍ତ୍ର	ଅଂଚଳ
ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନୀ	୪୦	୩୦୩	୧୯୭୫	ବିହାର, ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ, ଗୁଜୁରାଟ, ଉତ୍ତର ଭାରତ
କାଣ୍ୱ	୪୦	୩୨୮	୨୦୬୮	ମହାରାଷ୍ଟ୍ର, ଓଡ଼ିଶା, ତେଲଙ୍ଗାନା, ଆନ୍ଧ୍ରପ୍ରଦେଶ, କେରଳ, କର୍ଣ୍ଣାଟକ, ତାମିଲନାଡୁ

Not For Commercial Use

'ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ' ବିଷୟବସ୍ତୁ

'ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନ ସଂହିତା' ଓ 'କାଣ୍ୱ ସଂହିତା'ର ବିଷୟବସ୍ତୁ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ପାର୍ଥକ୍ୟ ନାହିଁ । ପାର୍ଥକ୍ୟ କହିଲେ କେବଳ ମନ୍ତ୍ର ମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ଓ ଅଧ୍ୟାୟ ମାନଙ୍କ କ୍ରମର ପ୍ରବନ୍ଧନ । ୪୦ଟି ଅଧ୍ୟାୟ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ୩୧ଟି ଅଧ୍ୟାୟ ମୁଖ୍ୟତଃ '**ଶ୍ରୌତକର୍ମକାଣ୍ଡ**" ବିଷୟ ଅଟେ । ଅଧ୍ୟାୟ ମାନଙ୍କର ବିଷୟବସ୍ତୁ ତଳ ଟେବୁଲରେ ଦିଆଗଲା ।

ଅଧ୍ୟାୟ	ବିଷୟବସ୍ତୁ
୧-୨	ଦଶ ପୂର୍ଣ୍ଣମାସ ଓ ପିଣ୍ଡପିତୃ ଯଜ୍ଞ
୩	ଅଗ୍ନିହୋତ୍ର ଓ ଚାତୁର୍ମାସ୍ୟ
୪-୮	ସୋମ ସଂସ୍କାର ବର୍ଣ୍ଣନ ଓ ସୋମଯଜ୍ଞ
୯-୧୦	ବାଜପେୟ ଯଜ୍ଞ ଓ ରାଜସୂୟ ଯଜ୍ଞ
୧୧-୧୮	ଅଗ୍ନି ଚୟନ ବର୍ଣ୍ଣନ, ଶତରୁଦ୍ରିୟ ମନ୍ତ୍ର, ବସୋଧାରା ମନ୍ତ୍ର
୧୯-୨୧	ଶୌତ୍ରାମଣି ଯଜ୍ଞ
୨୨-୨୫	ଅଶ୍ୱମେଧ ଯଜ୍ଞ
୨୬-୨୯	ଖିଲମନ୍ତ୍ର ସଂଗ୍ରହ
୩୦	ପୁରୁଷମେଧ ଯଜ୍ଞ
୩୧	ପୁରୁଷସୂକ୍ତ
୩୨-୩୩	ସର୍ବମେଧ ମନ୍ତ୍ର ଓ ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭ ସୂକ୍ତ
୩୪	ଶିବସଂକଳ୍ପୋପନିଷଦ
୩୫	ପିତୃମେଧ ଯଜ୍ଞ
୩୬-୩୯	ଘର୍ମ, ପ୍ରବର୍ଗ୍ୟ, ସଂଭରଣ, ପ୍ରୋଶନ ଓ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ ଇତ୍ୟାଦି ମନ୍ତ୍ର
୪୦	ଇଶୌପନିଷଦ

ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ ବ୍ରାହ୍ମଣ

'ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ'ରେ ଗୋଟିଏ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗ୍ରନ୍ଥ ଉଭୟ ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନୀ ଓ କାଣ୍ୱ ଶାଖା ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି, ଯାହା "**ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ**" ନାମରେ ପରିଚିତ । ଏଥିରେ ୧୦୦ଟି ଅଧ୍ୟାୟ ରହିଥିବାରୁ, ଏହା ଶତ-ପଥ ନାମରେ ଜଣା । ସମସ୍ତ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗ୍ରନ୍ଥ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସର୍ବାଧିକ ମହତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ, ବିପୁଳକାୟ, ଓ ଯଜ୍ଞାନୁଷ୍ଠାନ ମାନଙ୍କର ସର୍ବୋତ୍ତମ ପ୍ରତିପାଦକ, ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ 'ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ' ଅଟେ । ଏହି ବ୍ରାହ୍ମଣ, ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନ ଓ କାଣ୍ୱ ୨ଟି ଶାଖାରେ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି । ଯଦିଓ ଏହି ଦୁଇଟି ଶାଖାର

Not For Commercial Use

ବିଷୟବସ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାରର, କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ବର୍ଣ୍ଣନକ୍ରମ ଓ ଅଧ୍ୟାୟରେ ଅନ୍ତର ରହିଅଛି । ଏହା ତଳ ଟେବୁଲରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ଶାଖା	କାଣ୍ଡ	ଅଧ୍ୟାୟ	ବ୍ରାହ୍ମଣ ସୂତ୍ର	କଣ୍ଡିକା	ପ୍ରପାଠକ
ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ - ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନୀ	୧୪	୧୦୦	୪୩୮	୭୬୨୪	୬୮
ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ - କାଣ୍ୱ	୧୭	୧୦୪	୪୩୫	୬୮୦୬	୦

ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ ବିଷୟବସ୍ତୁ

୧ମ ରୁ ୯ମ କାଣ୍ଡରେ ପିତୃପିଣ୍ଡ-ଯଜ୍ଞର ବିଷୟକୁ ଛାଡିଦେଲ, ଏହାର ବିଷୟକ୍ରମ, ସଂହିତାର ବିଷୟକ୍ରମ ଅନୁସାରେ ରହିଅଛି । ସଂହିତାରେ, ଏହା ଦଶପୂର୍ଣ୍ଣମାସ ସହିତ ରହିଅଛି, କିନ୍ତୁ ବ୍ରାହ୍ମଣରେ ଏହାର ବର୍ଣ୍ଣନ ଅଲଗା ରହିଅଛି । ଏହାକୁ ଛାଡିଦେଲେ, ବ୍ରାହ୍ମଣ ଓ ସଂହିତା ର ବିଷୟକ୍ରମ ସମାନ । ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନୀ ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଓ କାଣ୍ୱ ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ ମଧ୍ୟରେ, 'ଦଶପୂର୍ଣ୍ଣମାସ ଯଜ୍ଞ'ର ବର୍ଣ୍ଣନ ଅଳ୍ପ ଭିନ୍ନ, ଏହା ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନୀ ଶାଖାରେ ୧ମ କାଣ୍ଡରେ ଥିବାବେଳେ, କାଣ୍ୱ ଶାଖାରେ ୨ୟ କାଣ୍ଡରେ ରହିଅଛି । ସେହିପରି ୨ୟ କାଣ୍ଡର ବିଷୟ ୧ମ କାଣ୍ଡରେ ଓ ୧ମ କାଣ୍ଡର ବିଷୟ ୨ୟ କାଣ୍ଡରେ ରହିଅଛି । ଏହା କେବଳ ଏହି ଦୁଇଟି ବ୍ରାହ୍ମଣ ଶାଖା ଗ୍ରନ୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ତର ।

'ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ'ର ବିଶେଷତ୍ୱ, ଏଥିରେ ଯଜ୍ଞ ମାନଙ୍କର ବିଭିନ୍ନ ରୂପ, ତଥା ବିଭିନ୍ନ ଅନୁଷ୍ଠାନ ମାନଙ୍କର, ଯେଉଁ ପ୍ରକାରର ଅସାଧାରଣ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ସହିତ ନିରୂପଣ କରାଯାଇଛି, ତାହା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ମିଳେ ନାହିଁ । ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ, ଯଜ୍ଞ ମାନଙ୍କର ସ୍ୱରୂପ ନିରୂପଣ କରିବାର ଶ୍ରେୟ, 'ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ'କୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛି । ଏହାର କାରଣ, 'ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ'ରେ ଯଜ୍ଞ ମିମାଂସାର ପ୍ରାରମ୍ଭ, '**ହର୍ବିଯଜ୍ଞ**'ରୁ ହୋଇଥାଏ, ଯାହାର ମୂଳ ଆଧାର '**ଅଗ୍ନିହୋତ୍ର**' ଅଟେ ।

ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ ଆରଣ୍ୟକ

ଅଧିକାଂଶ 'ଆରଣ୍ୟକ', 'ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗ୍ରନ୍ଥ'ର ଅନ୍ତିମ ଭାଗ ଅଟେ, ତେଣୁ ପ୍ରାୟତଃ 'ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗ୍ରନ୍ଥ'ର ପ୍ରବଚନକର୍ତ୍ତା ହିଁ 'ଆରଣ୍ୟକ'ର ପ୍ରବଚନକର୍ତ୍ତା ଅଟନ୍ତି । ତେଣୁ ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ

Not For Commercial Use

"**ବୃହଦାରଣ୍ୟକ**"ର ପ୍ରବଚନକର୍ତ୍ତା ମହର୍ଷି **ଯଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ** ଅଟନ୍ତି । 'ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଆରଣ୍ୟକ ଅଛି, ଯାହା "ବୃହଦାରଣ୍ୟକ" ନାମରେ ପରିଚିତ । ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ 'ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ'ର ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନୀ ଶାଖାର ୧୪ତମ ଅଧ୍ୟାୟ ତଥା କାଣ୍ୱ ଶାଖାର ୧୭ତମ ଅଧ୍ୟାୟ, 'ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ଆରଣ୍ୟକ ଗ୍ରନ୍ଥ ଅଟେ । 'ଆରଣ୍ୟକ'ର ମୁଖ୍ୟ ବିଷୟ ଯଜ୍ଞ ନୁହେଁ, କିନ୍ତୁ ଯଜ୍ଞ ଭିତରେ ଥିବା ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ତତ୍ୱର ମିମାଂସା ଅଟେ । ତେଣୁ ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ "ବୃହଦାରଣ୍ୟକ" ମଧ୍ୟ ଏହାର ପ୍ରତିପାଦନ କରିଥାଏ ।

ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ ଉପନିଷଦ

'ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ'ରେ **୧୮**ଟି ଉପନିଷଦ ଅଛି, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ "**ଈଶ ଉପନିଷଦ**" ଓ "**ବୃହଦାରଣ୍ୟକ ଉପନିଷଦ**" ପ୍ରମୁଖ ଅଟନ୍ତି । "ଈଶ ଉପନିଷଦ" କେବଳ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଉପନିଷଦ, ଯାହା 'ଯଜୁର୍ବେଦ'ରେ ରଚିତ ରହିଅଛି । ଉପନିଷଦ ଗୁଡିକରେ "ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା" ଓ "ଆତ୍ମବିଦ୍ୟା" ବିଷୟରେ ଜ୍ଞାନ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥାଏ ।

ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ କଳ୍ପ ସୂତ୍ର, ଓ ଅନ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥ

ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ "**କାତ୍ୟାୟନ ଶୌତ୍ରସୂତ୍ର**" ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଓ ପ୍ରଚଳିତ, ଓ ଏହା ଏକ ମାତ୍ର ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ ଶୌତ୍ରସୂତ୍ର ଅଟେ । ଶୌତ୍ରସୂତ୍ର ଗୁଡିକର ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ଶୌତ୍ରଯଜ୍ଞ ମାନଙ୍କର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ, ସୁବ୍ୟବସ୍ଥିତ କ୍ରମବଦ୍ଧତାର ପ୍ରତିପାଦନ ଅଟେ । ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖି, ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗ୍ରନ୍ଥ ମାନଙ୍କରେ ଉପଲବ୍ଧ ମୂଳ ସାମଗ୍ରୀକୁ କେଉଁଠି ବିସ୍ତାର କରି ଓ କେଉଁଠି ସଂକ୍ଷିପ୍ତ କରି ରଚନା କରାଯାଇଛି । କାତ୍ୟାୟନଙ୍କ ରଚିତ ଶୌତ୍ରସୂତ୍ର, ଉଭୟ ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନ ଓ କାଣ୍ୱ ଶାଖାର ପ୍ରତିନିଧୀତ୍ୱ କରିଥାଏ । ଏହାର ବିଷୟବସ୍ତୁର କ୍ରମ, ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନ ଓ କାଣ୍ୱ ଶାଖାର ବିଷୟବସ୍ତୁର କ୍ରମ ଭଳି ରହିଥାଏ । ଏହି "କାତ୍ୟାୟନ ଶୌତ୍ରସୂତ୍ର"ରେ ୨୬ଟି ଅଧ୍ୟାୟ ରହିଅଛି । ଏଥିରେ '**ଶ୍ରାଦ୍ଧ**' ବିଷୟର ବର୍ଣ୍ଣନ ମଧ୍ୟ ରହିଅଛି ।

ସେହିପରି "ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର" ଗ୍ରନ୍ଥ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ, 'ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ'ରେ ୨ଟି ଗ୍ରନ୍ଥ ରହିଅଛି, ଯଥା, "**କାତ୍ୟାୟନ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର**" ଓ "**ପାରସ୍କାର ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର**" । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ "ପାରସ୍କାର ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର" ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଓ ପ୍ରଚଳିତ । 'ପାରସ୍କାର ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର' ୩ଟି କାଣ୍ଡରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି, ୧ମ କାଣ୍ଡରେ,

Not For Commercial Use

ଅବସଧ୍ୟାୟନ, ବିବାହ, ଓ ଗର୍ଭାଧାନ ଆଦି ବିଷୟ, ୨ୟ କାଣ୍ଡରେ, ଚୁଡାକରଣ, ଉପନୟନ, ସମାବର୍ତନ, ପଞ୍ଚମହାଯଜ୍ଞ, ଶ୍ରବଣାକର୍ମ, ସୀତାଯଜ୍ଞ ଇତ୍ୟାଦି ବିଷୟ, ଓ ୩ୟ କାଣ୍ଡରେ, ଅବକୀର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ ଇତ୍ୟାଦି ବିଷୟ ରହିଅଛି ।

ସେହିପରି କାତ୍ୟାୟନଙ୍କ ରଚିତ ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ "ଶୁଲ୍ବସୂତ୍ର" ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି । ଏହି "**କାତ୍ୟାୟନ ଶୁଲ୍ବସୂତ୍ର**"ରେ ୭ଟି କାଣ୍ଡ ରହିଅଛି । ଏହାର ବିଷୟବସ୍ତୁ, 'ଯଜ୍ଞଶାଳା'ର ମାପ, 'ଯଜ୍ଞମଣ୍ଡପ'ର ମାପ, 'ଯଜ୍ଞବେଦୀ'ର ମାପ, ଓ 'ଯଜ୍ଞକୁଣ୍ଡ'ର ମାପ ଇତ୍ୟାଦି ବିଷୟର ବର୍ଣ୍ଣନ ଓ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ରହିଥାଏ ।

ସେହିପରି 'ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ବେଦ-ପଠନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଗ୍ରନ୍ଥ ସମୁହ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି । ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦର "**ବାଜସନେୟୀ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ**" ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଅଟେ । ଏହାର ରଚନା ଆଚାର୍ଯ୍ୟ କାତ୍ୟାୟନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଛି । ଏହା ୮ଟି ଅଧ୍ୟାୟ, ଓ ୭୩୪ଟି ସୂତ୍ର ରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ଏହାର ମୁଖ୍ୟ ବିଷୟବସ୍ତୁ, ବର୍ଣ୍ଣ, ସ୍ୱର, ସନ୍ଧି, ପଦପାଠ ଓ କ୍ରମପାଠ ଇତ୍ୟାଦି ଅଟେ । ଏହାର ସୂତ୍ରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ୨ଟି ପରିଶିଷ୍ଟ ସୂତ୍ର ଅଛି । 'ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସ୍ୱରାଦି ନିୟମର ବିବରଣ "**ପ୍ରତିଜ୍ଞାସୂତ୍ର**"ରେ ଦିଆଯାଇଛି ଓ "**ଭାଷିକସୂତ୍ର**"ରେ 'ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ'ର ସ୍ୱର ସଂଚାରଣର ବିଧାନ ଦିଆଯାଇଛି ।

ସେହିପରି 'ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ'ରେ ପ୍ରାୟ ୩୩ ରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ 'ଶିକ୍ଷା ଗ୍ରନ୍ଥ' ରହିଅଛି । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ "**ଯଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ଶିକ୍ଷା**" ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଓ ପ୍ରଚଳିତ ।

'ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ସଂହିତା, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଆରଣ୍ୟକ, ଉପନିଷଦ, କଲ୍ପସୂତ୍ର, ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ ଓ ଶିକ୍ଷା ଇତ୍ୟାଦି ଗ୍ରନ୍ଥ ମାନଙ୍କର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ତାଲିକା ତଳେ ଦିଆଯାଇଛି ।

Not For Commercial Use

ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ ସଙ୍ଗଠନ

ବେଦ	ସଂହିତା	ବ୍ରାହ୍ମଣ	ଆରଣ୍ୟକ	ଉପନିଷଦ
ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ	ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନୀ, କାଣ୍ୱ	ଶତପଥ (ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନୀ, କାଣ୍ୱ)	ବୃହଦାରଣ୍ୟକ	ଈଶ, ବୃହଦାରଣ୍ୟକ, ସୁବାଲ, ମନ୍ତ୍ରିକ, ନିରାଲମ୍ବ, ପୈଙ୍ଗଲ, ଅଧ୍ୟାତ୍ମ, ମୁକ୍ତିକା, ଜାବାଲ, ଭିକ୍ଷୁକ, ତୁରୀୟାତୀତ ଅବଧୂତ, ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ, ଶାଟ୍ୟାୟନୀୟ, ତାରସାର, ଅଦ୍ଵୟ ତାରକ, ହଂସ, ତ୍ରିଶିଖ-ବ୍ରାହ୍ମଣ, ମଣ୍ଡଲ-ବ୍ରାହ୍ମଣ

ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ କଳ୍ପସୂତ୍ର ସଙ୍ଗଠନ

ବେଦ	ଶ୍ରୌତସୂତ୍ର	ଶୁଲ୍ବସୂତ୍ର	ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର	ଧର୍ମସୂତ୍ର
ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ	କାତ୍ୟାୟନ ଶ୍ରୌତସୂତ୍ର,	କାତ୍ୟାୟନ ଶୁଲ୍ବସୂତ୍ର,	ପାରସ୍କାର ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର, କାତ୍ୟାୟନ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର,	ବିଷ୍ଣୁ ଧର୍ମସୂତ୍ର,

ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ ଶିକ୍ଷା ଓ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ ସଙ୍ଗଠନ

ବେଦ	ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ	ଶିକ୍ଷା
ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ	ବାଜସନେୟୀ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ	ଯଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ଶିକ୍ଷା, ବାସିଷ୍ଠ୍ୟ ଶିକ୍ଷା, କାତ୍ୟାୟନୀ ଶିକ୍ଷା, ପାରାଶରୀ ଶିକ୍ଷା, ମାଣ୍ଡବ୍ୟ ଶିକ୍ଷା, ଅମୋଘାନନ୍ଦିନୀ ଶିକ୍ଷା, ଲଘୁ ଅମୋଘାନନ୍ଦିନୀ ଶିକ୍ଷା, ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନୀ ଶିକ୍ଷା, ଲଘୁ ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନୀ ଶିକ୍ଷା, ବର୍ଣ୍ଣରତ୍ନପ୍ରଦୀପିକା ଶିକ୍ଷା, କେଶବୀ ଶିକ୍ଷା, ହସ୍ତସ୍ୱରପ୍ରକ୍ରିୟା ଶିକ୍ଷା, ଅୟାବସାନନିର୍ଣ୍ଣୟ ଶିକ୍ଷା, ସ୍ୱରଭକ୍ତିଲକ୍ଷଣପରିଶିଷ୍ଟ ଶିକ୍ଷା, କ୍ରମସନ୍ଧାନ ଶିକ୍ଷା, ମନଃସ୍ୱାର ଶିକ୍ଷା, ଯଜୁର୍ବିଧାନ ଶିକ୍ଷା, ସ୍ୱରାଷ୍ଟକ ଶିକ୍ଷା, କ୍ରମକାରିକା ଶିକ୍ଷା, କୌଷିକ ଶିକ୍ଷା, ତ୍ରୈସ୍ୱରୀୟ ଶିକ୍ଷା, ପରିଭାଷାଙ୍କସୂତ୍ର ଶିକ୍ଷା, ନବାଙ୍କସୂତ୍ର ଶିକ୍ଷା, କାରିକାବଲୀ ଶିକ୍ଷା, ବର୍ଣ୍ଣ ଉଚ୍ଚାରଣ ପ୍ରକାର ଶିକ୍ଷା, ସ୍ୱରଭକ୍ତି ଶିକ୍ଷା, ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ପ୍ରବୋଧିନୀ ଶିକ୍ଷା, ବେଦପରିଭାଷାସୂତ୍ର ଶିକ୍ଷା, ବେଦପରିଭାଷାକାରିକା ଶିକ୍ଷା, କ୍ରମସନ୍ଧାନ ଶିକ୍ଷା, ମଲଶ୍ରମକୃତ ଶିକ୍ଷା, ଗଲଦୃଗ ଶିକ୍ଷା, ପଦ୍ମକାରିକାରତ୍ନମାଳା ଶିକ୍ଷା

।। ଇତି ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ ।।

Not For Commercial Use

କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ

ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଅନୁସାରେ 'ଯଜୁର୍ବେଦ'କୁ ୨ଟି ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ଯାହା 'ବ୍ରହ୍ମ-ପରମ୍ପରା'ରେ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛି , ତାହା "କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ" ଅଟେ । ଯେଉଁ 'ଯଜୁର୍ବେଦ' "ଋଷି **ବୈଶମ୍ପାୟନ**" "ବେଦବ୍ୟାସ"ଙ୍କ ଠାରୁ ଶିକ୍ଷା କରିଥିଲେ, ତାହା "କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ" ଓ ଏହାର ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡିକ ମହାତ୍ମା ଋଷି ମାନଙ୍କ ଧ୍ୟାନ ଓ ତପ ସମୟରେ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରକଟିତ ହୋଇଥିଲା । ତେଣୁ ଏହାକୁ 'ବ୍ରହ୍ମ ପରମ୍ପରା'ରେ ପ୍ରାପ୍ତ 'ଯଜୁର୍ବେଦ' କୁହାଯାଏ । 'ଶୁକ୍ଳ' ଓ 'କୃଷ୍ଣ' ଯଜୁର୍ବେଦ ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ହେଉଛି, 'ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସଂହିତା, ବ୍ରାହ୍ମଣ ଓ ଆରଣ୍ୟକ ଗ୍ରନ୍ଥ ଥିଲାବେଳେ, 'କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ'ରେ, ତା'ର ସଂହିତା ଭିତରେ ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଓ ଆରଣ୍ୟକ ରହିଥାଏ।

ପତଞ୍ଜଳି ମହାଭାଷ୍ୟ ଓ ବାୟୁ ପୁରାଣ ଅନୁସାରେ "କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ"ର **୮୬ଟି ଶାଖା** ଥିଲା । ଏହା କୁହାଯାଏ ଯେ, ଋଷି ବୈଶମ୍ପାୟନ ଏହି "କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ" ତାଙ୍କର ୮୬ଜଣ ଶିଷ୍ୟଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦେଇଥିଲେ ଓ ପର ସମୟରେ ଏହା ଶାଖା ରୂପରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ହୋଇଥିଲା । ଏଥିପାଇଁ ବୈଶମ୍ପାୟନ ଅନେକ ସ୍ଥାନ ଭ୍ରମଣ କରିଥିଲେ, ସେଥିପାଇଁ ତାଙ୍କୁ "ଚରକ" କୁହାଯାଉଥିଲା ଓ ସେ "**ଚରକାଧ୍ୱର୍ଯୁ**" ଉପାଧି ପାଇଥିଲେ । ତାଙ୍କ ୮୬ଜଣ ଶିଷ୍ୟ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ **୪୩ ଜଣଙ୍କ ନାମ** ବିଭିନ୍ନ ସୂତ୍ରରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇପାରିଛି । ସେମାନେ ଏହି "କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ"ର ଶାଖା ମାନଙ୍କର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ଥିଲେ । ସେ ଶାଖା ଗୁଡିକ ହେଲେ, - ଚରକ ଶାଖା, ଆହ୍ୱରକ ଶାଖା, କଠ ଶାଖା, ପ୍ରାଚ୍ୟ କଠ ଶାଖା, କପିଷ୍ଠଳ କଠ ଶାଖା, ଚାରାଣୀୟ ଶାଖା, ବାରାୟଣୀୟ ଶାଖା, ବାର୍ତନ୍ତବୀକ ଶାଖା, ଶ୍ୱେତାଶ୍ୱତର ଶାଖା, ଉପମାନ୍ୟବ ଶାଖା, ପାତଣ୍ଡିନୀୟ ଶାଖା, ମୈତ୍ରେୟଣୀ ଶାଖା, ମାନବ ଶାଖା, ବରହା ଶାଖା, ଦୁଣ୍ଡୁଭ ଶାଖା, ଛାଗଳେୟ ଶାଖା, ହାରିଦ୍ରବୀୟ ଶାଖା, ଶ୍ୟାମାୟନ ଶାଖା, ଶ୍ୟାମ ଶାଖା, ତୈତ୍ତିରୀୟ ଶାଖା, ଔଖେୟ ଶାଖା, ଖାଣ୍ଡିକେୟ ଶାଖା, ଆପସ୍ତମ୍ବ ଶାଖା, ଭରଦ୍ୱାଜ ଶାଖା, ହିରଣ୍ୟକେଶିନ ଶାଖା, ବୌଦ୍ଧାୟନ ଶାଖା, ସତ୍ୟାଶାଢ଼ ଶାଖା, ଆତ୍ରେୟ ଶାଖା, ଆଳମ୍ବି ଶାଖା, ପଳଙ୍ଗା ଶାଖା, କମଳା ଶାଖା, ଋଚାଭ ଶାଖା, ଆରୁଣୀ ଶାଖା, ତଣ୍ଡି ଶାଖା, କଳାପ ଶାଖା, ତୁମ୍ବୁରୁ ଶାଖା, ଉଳପା ଶାଖା, ବୈଖାନସ ଶାଖା, ବାଧୂଳା ଶାଖା, ଆଗ୍ନିବେଶ୍ୟ ଶାଖା, କୌଣ୍ଡିନୟ ଶାଖା, ହାରୀତ ଶାଖା, ଓ ଐକେୟ ଶାଖା ।

Not For Commercial Use

ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେବଳ **୪ଟି ଶାଖା** ସଂହିତାର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବା ଆଂଶିକ **ଉଦ୍ଧାର** ହୋଇପାରିଛି । ସେମାନେ ହେଲେ, **ତୈତ୍ତିରୀୟ ଶାଖା, କଠ ବା କାଠକ ଶାଖା, କଠ-କପିଷ୍ଠଲ ଶାଖା,** ଓ **ମୈତ୍ରେୟଣୀ ଶାଖା** ।

'କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ଶାଖା ସଂହିତା, ତାହାର କାଣ୍ଡ, ପ୍ରପାଠକ, ମନ୍ତ୍ର ସଂଖ୍ୟା ଓ କେଉଁ ଅଂଚଳ ମାନଙ୍କରେ ଏହାର ପ୍ରୟୋଗ ହୋଇଆସୁଅଛି, ତାହାର ତାଲିକା ତଳେ ଟେବୁଲରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

ଶାଖା ସଂହିତା	କାଣ୍ଡ	ପ୍ରପାଠକ	ଅନୁବାକ	କାଣ୍ଡିକା/ମନ୍ତ୍ର	ଅଂଚଳ
ତୈତ୍ତିରୀୟ	୭	୪୪	୬୫୧	୧୨୦୦୦+	ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତ, ମହାରାଷ୍ଟ୍ର
କାଠକ	୫	୪୦	୮୪୩	୩୦୯୩	କାଶ୍ମିର, ଉତ୍ତର ଓ ପୂର୍ବ ଭାରତ
କପିଷ୍ଠଲ	୬	୪୮	-	-	ହରିୟାଣା, ରାଜସ୍ଥାନ
ମୈତ୍ରୟଣୀ	୪	୫୪	୬୫୪	୩୧୪୪	ପଶ୍ଚିମ ଭାରତ

କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ ବିଷୟବସ୍ତୁ

'କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ବିଷୟବସ୍ତୁ, 'ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ବିଷୟବସ୍ତୁ ପରି ମଧ୍ୟ ସମାନ । ଏଥିରେ ଦର୍ଶ ପୂର୍ଣ୍ଣମାସ, ପିଣ୍ଡପିତୃ ଯଜ୍ଞ, ଅଗ୍ନିହୋତ୍ର, ଚାତୁର୍ମାସ୍ୟ, ସୋମ ସଂସ୍କାର ବର୍ଣ୍ଣନ, ସୋମଯଜ୍ଞ, ବାଜପେୟ ଯଜ୍ଞ ଓ ରାଜସୂୟ ଯଜ୍ଞ, ଅଗ୍ନି ଚୟନ ବର୍ଣ୍ଣନ, ଶୌତ୍ରାମଣି ଯଜ୍ଞ, ଅଶ୍ୱମେଧ ଯଜ୍ଞ, ଖିଲମନ୍ତ୍ର ସଂଗ୍ରହ, ପୁରୁଷମେଧ ଯଜ୍ଞ, ପୁରୁଷସୂକ୍ତ, ସର୍ବମେଧ ମନ୍ତ୍ର, ପିତୃମେଧ ଯଜ୍ଞ, ଗ୍ରହଗ୍ରହଣ ଓ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ ଇତ୍ୟାଦି ବିଷୟର ବିବରଣୀ ଉଲ୍ଲେଖ ରହିଅଛି ।

ଏବେ ଆମେ ଏହାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶାଖା ସଂହିତା ବିଷୟରେ ଅଳ୍ପ ବହୁତ ଜାଣିବା ।

ତୈତ୍ତିରୀୟ ଶାଖା ସଂହିତା

'ତୈତ୍ତିରୀୟ ଶାଖା'ର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ଋଷି "**ତିତ୍ତିରି**" ଓ ସେ, ଏହି ସଂହିତାର ପ୍ରବାଚକ ଥିଲେ । କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ 'ତୈତ୍ତିରୀୟ ସଂହିତା' କେବଳ ଗୋଟିଏ ସଂହିତା, ଯାହାର ସଂହିତା, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଆରଣ୍ୟକ, ଉପନିଷଦ, ଶୌତ୍ରସୂତ୍ର, ଓ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର ଆଦି ଗ୍ରନ୍ଥ ଗୁଡିକ ଅକ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ ରହିଅଛି । ଏହା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଉଦ୍ଧାର ହୋଇପାରିଛି । ଏହା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତ ଓ ମହାରାଷ୍ଟ୍ରର କିଛି

Not For Commercial Use

ସ୍ଥାନରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଆସୁଅଛି । 'ତୈତ୍ତିରୀୟ ଶାଖା'ରେ **ସାରସ୍ୱତ** ଓ **ଆର୍ଷେୟ** ରୂପରେ ଦୁଇଟି ପାଠ-ଭେଦ ଅଛି । ସାରସ୍ୱତ ପରମ୍ପରା ଅନୁସାରେ ଏହାର ବ୍ରାହ୍ମଣ ଓ ଆରଣ୍ୟକ, ସଂହିତା ମଧ୍ୟରେ ରହିବା ଦରକାର, ଯାହା 'ତୈତ୍ତିରୀୟ ଶାଖା'ରେ ମିଳେ, ତଥା, ଆର୍ଷେୟ ପରମ୍ପରାରେ ଏହାର ସଂହିତା, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଓ ଆରଣ୍ୟକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ରହିବା ଦରକାର, ଯାହା 'ତୈତ୍ତିରୀୟ ଶାଖା'ରେ ମଧ୍ୟ ମିଳିଥାଏ । ଅନ୍ୟ କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ ଶାଖା ମାନଙ୍କର, ସଂହିତା ମଧ୍ୟରେ ତାଙ୍କର ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଓ ଆରଣ୍ୟକ ରହିଅଛି । ଏହାର ସଂହିତା, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଆରଣ୍ୟକ ଓ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ ର ନାମ "**ତୈତ୍ତିରୀୟ**" ।

ଏହି 'ଶାଖା ସଂହିତା'ରେ ୭ଟି କାଣ୍ଡ, ୪୪ଟି ପ୍ରପାଠକ ଓ ୬୫୧ଟି ଅନୁବାକ ରହିଅଛି । ଏହାର ସଂହିତା, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଆରଣ୍ୟକ ଓ ଉପନିଷଦ ର ମନ୍ତ୍ର ସଂଖ୍ୟା ୧୨୦୦୦ରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ ରହିଅଛି । କାଣ୍ଡାନୁକ୍ରମାଣୀ ଅନୁସାରେ ଏହାକୁ ୫ଟି ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ଏହାର କାଣ୍ଡ ଅନୁସାରେ ବିଷୟବସ୍ତୁ ଗୁଡିକ ତଳେ ଟେବୁଲରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

କାଣ୍ଡ	ବିଷୟ
୧	ପ୍ରାଜାପତ୍ୟ କାଣ୍ଡ
୨	ସୌମ୍ୟ କାଣ୍ଡ
୩	ଆଗ୍ନେୟ କାଣ୍ଡ
୪	ବିଶ୍ୱଦେବ କାଣ୍ଡ
୫	ସ୍ୱାୟଂଭୁବ କାଣ୍ଡ

କଠ ଶାଖା ସଂହିତା

'କଠ ଶାଖା'ର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ଋଷି '**କଠ**' ଅଟନ୍ତି ଓ ସେ, ଏହି ଶାଖା ସଂହିତାର ପ୍ରବାଚକ ଅଟନ୍ତି । ପତଞ୍ଜଳିଙ୍କ ଅନୁସାରେ ଏହି ଶାଖା ଅତି ଲୋକପ୍ରିୟ ଥିଲା, ଏପରିକି ସେହି ସମୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରାମରେ ଏହାର ପାଠ କରାଯାଉଥିଲା । 'କଠ ଶାଖା' ବହୁତ ବଡ଼ ଓ ବିସ୍ତାରରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ, ଏହାର ୪୪ଟି ଉପଗ୍ରନ୍ଥ ଥିଲା ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ସେଥିପାଇଁ 'କଠ ଶାଖା'ର ବେଦରେ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସ୍ଥାନ ରହିଅଛି । 'କଠ ଶାଖା' ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଉଦ୍ଧାର ହୋଇ ପାରିନାହିଁ । ଏହାର ସଂହିତା ଉଦ୍ଧାର

Not For Commercial Use

ହୋଇପାରିଛି, କିନ୍ତୁ ଏହାର ବ୍ରାହ୍ମଣ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଉଦ୍ଧାର ହୋଇ ପାରିନାହିଁ ଓ ଏହା ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ହୋଇ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି । ଏହାର ଆରଣ୍ୟକ ନାହିଁ ।

'କଠ ସଂହିତା'ରେ ୫ଟି କାଣ୍ଡ, ୪୦ଟି ସ୍ଥାନକ ବା ପ୍ରପାଠକ, ८୪୩ଟି ଅନୁବାକ, ଓ ୩୦୯୩ଟି ମନ୍ତ୍ର ରହିଅଛି । ଏହାର ମନ୍ତ୍ର ଓ ବ୍ରାହ୍ମଣକୁ ମିଶାଇଲେ, ଏହାର ସମୁଦାୟ ମନ୍ତ୍ର ସଂଖ୍ୟା ୧୯୦୦୦ରୁ ଅଧିକ ହେବ । ଏହାର ସଂହିତା ଓ ଉପନିଷଦର ନାମ "**କଠ**" ଓ ବ୍ରାହ୍ମଣର ନାମ "**କାଠକ**" ଅଟେ । ଏହାର "**କାଠକ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର**" ଅଛି ଓ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ ପାଇଁ "**ତୈତ୍ତିରୀୟ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ**" ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

ଏହାର କାଣ୍ଡ ଅନୁସାରେ ବିଷୟବସ୍ତୁ ତଳେ ଟେବୁଲରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

କାଣ୍ଡ	ବିଷୟ
୧	ଇଠିମିକା
୨	ମାଧ୍ୟମିକା
୩	ଓରିମିକା
୪	ଯାଜ୍ୟାନୁବାକ୍ୟା
୫	ଅଶ୍ୱମେଧ ଗ୍ରନ୍ଥ

କପିଷ୍ଠଲ ଶାଖା ସଂହିତା

'କପିଷ୍ଠଲ ଶାଖା'ର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା 'ଋଷି **କପିସ୍ଥଲ**' ଥିଲେ, ଓ ଏହି ସଂହିତାର ପ୍ରବାଚକ ଥିଲେ । ନିରୁକ୍ତ ପ୍ରବଚନକାରୀ 'ଦୁର୍ଗାଚାର୍ଯ୍ୟ' ଏହି ଶାଖାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଥିଲେ । ଏହି ଶାଖା ଆଂଶିକ ଭାବେ ଉଦ୍ଧାର ହୋଇପାରିଛି । ଏହାର ରଚନା ପ୍ରାୟ "କାଠକ ସଂହିତା" ଭଳି ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଅଛି । ଏହାର ସ୍ୱରାଙ୍କନ 'ଋକ୍ ବେଦ' ଭଳି, ତେଣୁ ଏହାର ବିଭାଜନ ମଧ୍ୟ 'ଋକ୍ ବେଦ' ପରି ଅଷ୍ଟକ ଓ ଅଧ୍ୟାୟ ପଦ୍ଧତିରେ ହୋଇଅଛି ।

ଏଥିରେ ୬ଟି ଅଷ୍ଟକ ଓ ୪८ଟି ଅଧ୍ୟାୟ ରହିଅଛି । ଏହାର ବିଭାଜନ ତଳ ଟେବୁଲରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

Not For Commercial Use

ଅଷ୍ଟକ	ଅଧ୍ୟାୟ	ମନ୍ତବ୍ୟ
୧	୧-୮	ଉପଲବ୍ଧ
୨	୯-୧୬	ଉପଲବ୍ଧ ନାହିଁ
୩	୧୭-୨୪	ଉପଲବ୍ଧ ନାହିଁ
୪	୨୫-୩୨	୩୨, ଉପଲବ୍ଧ ନାହିଁ
୫	୩୩-୪୦	ଉପଲବ୍ଧ
୬	୪୧-୪୮	୪୩, ଉପଲବ୍ଧ ନାହିଁ

ଏହାର ଉପଲବ୍ଧ ଅଧ୍ୟାୟ ଗୁଡିକ ମଧ୍ୟ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ନାହିଁ । ଏହାର ଏକ "ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର"ର **ପାଣ୍ଡୁଲିପି** ବାରଣାସୀର ସରସ୍ୱତୀ ଭବନ ଗ୍ରନ୍ଥାଳୟରେ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି । ଏହି ଶାଖାର ବ୍ୟବହାର ହରିୟାଣା ଓ ରାଜସ୍ଥାନ ର କିଛି ସ୍ଥାନ ମାନଙ୍କରେ ହୋଇଆସୁଅଛି ।

ମୈତ୍ରୟଣୀ ଶାଖା ସଂହିତା

'ମୈତ୍ରୟଣୀ ଶାଖା', 'ଋଷି **ମିତ୍ରୟୁ**'ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯାଇଥିଲା, ଓ ସେ, ଏହି ସଂହିତାର ପ୍ରବାଚକ ଥିଲେ । ଏହାର ଅନୁସରଣକାରୀ, ସୌରାଷ୍ଟ୍ର, ଗୁଜୁରାଟ, ନାସିକ, ନାଗପୁର ଆଦି ସ୍ଥାନ ମାନଙ୍କରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଆସୁଅଛି । ଏହାର ରଚନା ଗଦ୍ୟାତ୍ମକ ଶୈଳୀରେ କରାଯାଇଛି । ଏଥିରେ ୪ଟି କାଣ୍ଡ, ୫୪ଟି ପ୍ରପାଠକ, ୬୫୪ଟି ଅନୁବାକ ଓ ୩୧୪୪ଟି ମନ୍ତ୍ର ରହିଅଛି ।

ଏହାର ରଚନାରେ, "ମୈତ୍ରୟଣୀ" ନାମକ **ବ୍ରାହ୍ମଣ**, ଓ "ମୈତ୍ରୟଣୀୟ" ନାମକ **ଆରଣ୍ୟକ** ରହିଅଛି, । ଏହାର, "ମୈତ୍ରୟଣୀୟ" ନାମକ **ଉପନିଷଦ** ଅଛି । ଏହାର ଅନେକ 'କଳ୍ପସୂତ୍ର" ରହିଅଛି, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ '**ମାନବ**', '**ବୌଦ୍ଧାୟନ**', ଓ '**ବରାହ**' ସୂତ୍ର ଗୁଡିକ ପ୍ରସିଦ୍ଧ । ଏହାର ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ **'ତୈତ୍ତିରିୟ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ'** ଓ ଅନେକ ଶିକ୍ଷା ଗ୍ରନ୍ଥ ଗୁଡିକ ରହିଅଛି ।

ଏହି ଶାଖାର ବିଭାଜନ ଓ ବିଷୟବସ୍ତୁ ତଳ ଟେବୁଲରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

Not For Commercial Use

କାଣ୍ଡ	ପ୍ରପାଠକ	ଅନୁବାକ	ମନ୍ତ୍ର
୧	୧୧ (ଆଦିମ)	୧୬୫	୬୯୫
୨	୧୩ (ମଧ୍ୟମ)	୧୫୧	୬୮୩
୩	୧୬ (ଉପରି)	୧୮୦	୪୮୫
୪	୧୪ (ଖିଲ)	୧୫୮	୧୧୮୧

ଅନ୍ୟ ଶାଖା ମାନଙ୍କ ପରି, ଏଥିରେ ଯାଜ୍ଞିକ ବର୍ଣ୍ଣନ, ବ୍ୟବସ୍ଥିତକ୍ରମରେ ରହିନାହିଁ । ଏଥିରେ ମୁଖ୍ୟ ବିଷୟ ଅତିରିକ୍ତ, '**ଗୋନାମିକ**' ପ୍ରକରଣରେ (ମୈ. ସଂ ୪/୨) ଗାୟକ ବିଭିନ୍ନ ମନ୍ତ୍ରର ଉଲ୍ଲେଖକରି, ତାଙ୍କର ମହିମା ବର୍ଣ୍ଣନ କରିଛନ୍ତି ।

କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ ବ୍ରାହ୍ମଣ

କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ ଶାଖାରେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପରେ ଉପଲବ୍ଧ ଓ ଅଧିକ ମହତ୍ୱଶାଳୀ ଏକମାତ୍ର ବ୍ରାହ୍ମଣ, "**ତୈତ୍ତିରିୟ ବ୍ରାହ୍ମଣ**" ଅଟେ । ଏହା ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଗ୍ରନ୍ଥ ଭାବରେ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି । ଅନ୍ୟ ଶାଖା ମାନଙ୍କରେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଓ ଆରଣ୍ୟକ, ସଂହିତା ସହିତ ସଂଲଗ୍ନ ରହିଅଛି । "ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ" ପରି ଏହା ସସ୍ୱର ଅଟେ ।

'ତୈତ୍ତିରିୟ ବ୍ରାହ୍ମଣ' ୩ଟି କାଣ୍ଡରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି, ଏହାକୁ ଅଷ୍ଟକ ମଧ୍ୟ କୁହନ୍ତି । ଏଥିରେ ସମୁଦାୟ ୩୫୩ଟି ଅନୁବାକ ଅଛି । ଏହାର ବିଭାଜନ ଓ ବିଷୟବସ୍ତୁ ତଳ ଟେବୁଲରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

କାଣ୍ଡ	ଅଧ୍ୟାୟ	ବିଷୟ
୧	୮	ଅଗ୍ନ୍ୟାଧାନ ଯଜ୍ଞ, ଗବାମୟନ ଯଜ୍ଞ, ବାଜପେୟ ଯଜ୍ଞ, ନକ୍ଷତ୍ରେଷ୍ଟି ଯଜ୍ଞ, ଓ ରାଜସୂୟ ଯଜ୍ଞ ଆଦିର ବର୍ଣ୍ଣନ
୨	୮	ଅଗ୍ନିହୋତ୍ର, ଉପହୋମ, ଶୌତ୍ରାମଣି, ଓ ବୃହସ୍ପତିସବ ପ୍ରଭୃତି ବିଭିନ୍ନ ସବର ନିରୂପଣ
୩	୧୨	ନକ୍ଷତ୍ରେଷ୍ଟି ଓ ପୁରୁଷମେଧ ସଂବନ୍ଧୀତ ବିବରଣ

Not For Commercial Use

ଏହାର ମୁଖ୍ୟ ବିଷୟ ଅତିରିକ୍ତ, ଏଥିରେ ଭରଦ୍ୱାଜ, ନଚିକେତା, ପ୍ରହଲ୍ଲାଦ ଓ ଅଗସ୍ତ୍ୟ-ବିଷୟ ଇତ୍ୟାଦି ଆଖ୍ୟାନ ଗୁଡିକ ରହିଅଛି । ସତ୍ୟଭାଷଣ, ବାଣୀର ମଧୁରତା, ତପୋମୟ ଜୀବନ, ଅତିଥି ସତ୍କାର, ସଂପତ୍ତିର ପରୋପକାର ହେତୁ ବିନିଯୋଗ, ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ପାଳନ, ଆଚାର ଦର୍ଶନ ଓ ସୃଷ୍ଟି ଇତ୍ୟାଦି ବିଷୟର ଉଲ୍ଲେଖ ରହିଅଛି ।

କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ ଆରଣ୍ୟକ ଓ ଉପନିଷଦ

'କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ'ରେ ଦୁଇଟି ଆରଣ୍ୟକ ଅଛି, ସେଥିରୁ "**ତୈତ୍ତିରିୟ ଆରଣ୍ୟକ**" 'ତୈତ୍ତିରିୟ ଶାଖା'ର, ଓ ଏହା ସଂହିତା ମଧ୍ୟରେ ରହିବା ସହିତ, ଏହା ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଗ୍ରନ୍ଥ ମଧ୍ୟ ଅଟେ । "**ମୈତ୍ରାୟଣୀୟ ଆରଣ୍ୟକ**", 'ମୈତ୍ରାୟଣୀ ଶାଖା'ର, କିନ୍ତୁ ଏହା ତାହାର ସଂହିତା ମଧ୍ୟରେ ରଚିତ ଅଛି । ଅନ୍ୟ ଦୁଇଟି ଶାଖାର ଆରଣ୍ୟକ ନାହିଁ ।

'କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ'ରେ ୩୨ଟି ଉପନିଷଦ ଅଛି, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ୪ଟି ଉପନିଷଦ ମୁଖ୍ୟ ଉପନିଷଦରେ ଗଣା ଯାଆନ୍ତି । ସେମାନେ ହେଲେ '**କଠ**', '**ତୈତ୍ତିରିୟ**', '**ମୈତ୍ରାୟଣୀୟ**' ଓ '**ଶ୍ୱେତାଶ୍ୱତର**' ।

କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ କଳ୍ପସୂତ୍ର ଓ ଅନ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥ

'କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ'ରେ ଅନେକ କଳ୍ପସୂତ୍ର ଅଛି, ଯଥା, ୧୧ଟି ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର, ୯ଟି ଶୌତ୍ରସୂତ୍ର, ୩ଟି ଶୁଲ୍ବସୂତ୍ର ଓ ୨ଟି ବ୍ରହ୍ମସୂତ୍ର । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ବୌଦ୍ଧାୟନ, ମାନବ, ଭରଦ୍ୱାଜ, ଆପସ୍ତମ୍ବ, ବରାହ, ଶୌତ୍ରସୂତ୍ର ଓ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର ପ୍ରମୁଖ ଅଟନ୍ତି, ସେହିପରି 'ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ବୌଦ୍ଧାୟନ, ମାନବ ଓ ଆପସ୍ତମ୍ବ 'ଶୁଲ୍ବସୂତ୍ର' ପ୍ରମୁଖ ଓ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ।

'କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ଏକ ମାତ୍ର '**ତୈତ୍ତିରିୟ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ**' ଏହାର ୪ଟି ଶାଖାର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରିଥାଏ, ତଥା ଏହାର ୨୧ଟି ଶିକ୍ଷା ଗ୍ରନ୍ଥ ଅଛି ଓ ସେଥି ମଧ୍ୟରୁ '**ପାଣିନି ଶିକ୍ଷା**' ଓ '**ଭରଦ୍ୱାଜ ଶିକ୍ଷା**' ଏହାର ୪ଟି ଶାଖାର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରିଥାଏ । ଏ ସମସ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥ 'କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ବର୍ଣ୍ଣ, ସ୍ୱର, ସନ୍ଧି, ପଦପାଠ, ଓ କ୍ରମପାଠ ର ବର୍ଣ୍ଣନ ରହିଅଛି ।

Not For Commercial Use

'କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ସଂହିତା, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଆରଣ୍ୟକ, ଉପନିଷଦ, କଳ୍ପସୂତ୍ର, ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ ଓ ଶିକ୍ଷା ଇତ୍ୟାଦି ଗ୍ରନ୍ଥ ମାନଙ୍କର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ତାଲିକା ତଳେ ଦିଆଯାଇଛି ।

କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ ସଙ୍ଗଠନ

ବେଦ	ସଂହିତା	ବ୍ରାହ୍ମଣ	ଆରଣ୍ୟକ	ଉପନିଷଦ
କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ	ତୈତ୍ତିରୀୟ, କାଠକ, କଠ-କପିଷ୍ଠଳ, ମୈତ୍ରାୟଣୀ	ତୈତ୍ତିରୀୟ, ମୈତ୍ରାୟଣୀ, କାଠକ, କଠ-କପିସ୍ଥଳା	ତୈତ୍ତିରୀୟ , ମୈତ୍ରାୟଣୀୟ	କଠ, ତୈତ୍ତିରୀୟ, ଶ୍ୱେତାଶ୍ୱତର, ମୈତ୍ରାୟଣୀୟ, ସର୍ବସାର, ଶୁକରହସ୍ୟ, ସ୍କନ୍ଦ, ଗର୍ଭ, ଶାରୀରକ, ଏକାକ୍ଷର, ଅକ୍ଷି, ବ୍ରହ୍ମ, ଅବଧୂତ, କଠଶ୍ରୁତି, ସରସ୍ୱତୀ ରହସ୍ୟ, ନାରାୟଣ, କଳି ସନ୍ତରଣ, କୈବଲ୍ୟ, କାଳାଗ୍ନି ରୁଦ୍ର, ଦକ୍ଷିଣାମୂର୍ତି, ରୁଦ୍ରହୃଦୟ, ପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମ, ଅମୃତବିନ୍ଦୁ, ତେଜୋବିନ୍ଦୁ, ଅମୃତନାଦ, କ୍ଷୁରିକା, ଧ୍ୟାନବିନ୍ଦୁ, ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା, ଯୋଗତତ୍ତ୍ୱ, ଯୋଗଶିଖା, ଯୋଗକୁଣ୍ଡଳିନୀ, ବରାହ

Not For Commercial Use

କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ କଲ୍ପସୂତ୍ର ସଙ୍ଗଠନ

ବେଦ	ଶ୍ରୌତସୂତ୍ର	ଶୁଲ୍ବସୂତ୍ର	ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର	ଧର୍ମସୂତ୍ର
କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ	ବୌଦ୍ଧାୟନ ଶ୍ରୌତସୂତ୍ର, ବାଧୂଳା ଶ୍ରୌତସୂତ୍ର, ମାନବ ଶ୍ରୌତସୂତ୍ର, ଭରଦ୍ୱାଜ ଶ୍ରୌତସୂତ୍ର, ଆପସ୍ତମ୍ବ ଶ୍ରୌତସୂତ୍ର, ହିରଣ୍ୟକେଶି ଶ୍ରୌତସୂତ୍ର, ବରାହ ଶ୍ରୌତସୂତ୍ର, ବୈଖାନସ ଶ୍ରୌତସୂତ୍ର,	ବୌଦ୍ଧାୟନ ଶୁଲ୍ବସୂତ୍ର, ମାନବ ଶୁଲ୍ବସୂତ୍ର, ଆପସ୍ତମ୍ବ ଶୁଲ୍ବସୂତ୍ର,	ବୌଦ୍ଧାୟନ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର, ବାଧୂଳା ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର, ମାନବ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର, ଭରଦ୍ୱାଜ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର, ଆପସ୍ତମ୍ବ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର, ହିରଣ୍ୟକେଶି ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର, ବରାହ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର, ବୈଖାନସ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର, ଆଗ୍ନିବେଶ୍ୟ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର, କାଠକ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର, କଠ-କପିସ୍ଥଳା ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର,	ବୌଦ୍ଧାୟନ ଧର୍ମସୂତ୍ର, ଆପସ୍ତମ୍ବ ଧର୍ମସୂତ୍ର,

କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ ଶିକ୍ଷା ଓ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ ସଙ୍ଗଠନ

ବେଦ	ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ	ଶିକ୍ଷା
କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ	ତୈତ୍ତିରୀୟ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ	ଚାରାୟଣ ଶିକ୍ଷା, ଭାରଦ୍ୱାଜ ଶିକ୍ଷା, ବ୍ୟାସ ଶିକ୍ଷା, ଶମ୍ଭୁ ଶିକ୍ଷା, ପାଣିନୀୟ ଶିକ୍ଷା (ଯଜୁସ୍), କୌହଲ୍ୟ ଶିକ୍ଷା, ବୋଧାୟନ ଶିକ୍ଷା, ବାସିଷ୍ଠ ଶିକ୍ଷା, ବାଲ୍ମିକୀ ଶିକ୍ଷା, ହାରିତ୍ ଶିକ୍ଷା, ଆତ୍ତରେୟ ଶିକ୍ଷା, କୌଣ୍ଡନୀୟ ଶିକ୍ଷା, ସର୍ବସମ୍ମତ ଶିକ୍ଷା, ଆରଣ୍ୟ ଶିକ୍ଷା, ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଶିକ୍ଷା, ଆପିଶଳି ଶିକ୍ଷା, କାଳନିର୍ଣ୍ଣୟ ଶିକ୍ଷା, ପାରି ଶିକ୍ଷା, ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତ ଶିକ୍ଷା, ନବ ଶିକ୍ଷା, ଶିକ୍ଷାସମୁଚ୍ଚୟ

|| ଇତି କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ ||

Not For Commercial Use

ଯଜୁର୍ବେଦ ପାଣ୍ଡୁଲିପି ଓ ଅନୁବାଦ

"ଯଜୁର୍ବେଦ"ର ଅନେକ ପାଣ୍ଡୁଲିପି ଏବେବି ଅନୁବାଦ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଏହାର ଅନେକ ପାଣ୍ଡୁଲିପି, '**ପୁନେ**'ର ଭଣ୍ଡାରକର ଇନଷ୍ଟିଚ୍ୟୁଟ୍, **ରାଜସ୍ଥାନ**ର ଅଲବର ରାଜକୀୟ ଗ୍ରନ୍ଥାଳୟ , **ଓଡ଼ିଶା** ରାଜ୍ୟ ମ୍ୟୁଜିୟମ୍ ରେ ଓ **ବାରଣାସୀ**ର ସରସ୍ୱତୀ ଗ୍ରନ୍ଥାଳୟ ଇତ୍ୟାଦି ସ୍ଥାନ ମାନଙ୍କରେ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି ।

"ଯଜୁର୍ବେଦ"ର ଅନୁବାଦ ଅନେକ ଭାଷାରେ ମଧ୍ୟ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି । ବିଦେଶୀ ଭାଷା ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ, ଇଂରାଜୀ, ଜର୍ମାନୀ, ଓ ରୁଷି ଭାଷାରେ, ତଥା ଭାରତୀୟ ଭାଷା ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଗୁଜୁରାଟି, ତାମିଲ, ତେଲୁଗୁ, କନ୍ନଡ଼, ମାଲାୟଲମ ଓ ହିନ୍ଦି ଭାଷାରେ ଅନେକ ପଣ୍ଡିତ ମାନଙ୍କର ଭାଷ୍ୟ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି । ଭାରତୀୟ ଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ପୁସ୍ତକ ଗୁଡିକ ମଧ୍ୟରେ, ଦେବୀଚନ୍ଦ, ଦୟାନନ୍ଦ ସରସ୍ୱତୀ, ଆର୍ଯ୍ୟ ସମାଜ, ଓ ଜୟଦେବ ଶର୍ମା ଙ୍କ ପୁସ୍ତକ ପ୍ରମୁଖ ଅଟନ୍ତି ।

|| ଇତି ଯଜୁର୍ବେଦ ||

Not For Commercial Use

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତୀୟ ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟ

Vedic Literature of Ancient India

କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ
ତୈତ୍ତିରୀୟ ସଂହିତା

(कृष्ण यजुर्वेद - तैत्तिरीय संहिता)

(Krushna Yajurveda - Taittiriya Samhitaa)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ

Not For Commercial Use

ଚତୁର୍ଥ କାଣ୍ଡ

ବୈଶ୍ୱଦେବଂ କାଣ୍ଡମ୍

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

|| ଅଥ ଚତୁର୍ଥଃ କାଣ୍ଡଃ ||

|| ଅଥ ଚତୁର୍ଥକାଣ୍ଡେ ପ୍ରଥମଃ ପ୍ରପାଠକଃ ||

| ଅଗ୍ନିଚିତ୍ୟଙ୍ଗମନ୍ତ୍ରପାଠାଭିଧାନମ୍ |

(ଅଭ୍ର୍ୟାଦାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଯୁ॒ଞ୍ଜା॒ନଃ ପ୍ର॑ଥ॒ମଂ ମନ॑ସ୍ତ॒ତ୍ୱାୟ॑ ସବି॒ତା ଧିୟ॑ଃ ।

ଅ॒ଗ୍ନିଂ ଜ୍ୟୋତି॑ର୍ନି॒ଚାୟ୍ୟ॑ ପୃଥି॒ବ୍ୟା ଅଧ୍ୟାଽଭ॑ରତ୍ ॥

ଯୁ॒କ୍ତ୍ୱାୟ॒ ମନ॑ସା ଦେ॒ବାନ୍-ସୁ॒ବ॑ର୍ୟ॒ତୋ ଧି॒ୟା ଦିବ॑ମ୍ ।

ବୃହଜ୍ଜ୍ୟୋତି॑ଃ କରିଷ୍ୟ॒ତଃ ସ॑ବି॒ତା ପ୍ର ସୁ॑ବାତି॒ ତାନ୍ ॥

ଯୁ॒କ୍ତେନ॒ ମନ॑ସା ବ॒ୟଂ ଦେ॒ବସ୍ୟ॑ ସବି॒ତୁଃ ସ॒ବେ । ସୁବ॒ର୍ଗେୟା॑ୟ॒ ଶକ୍ତ୍ୟୈ॑ ॥

ଯୁ॒ଞ୍ଜତେ॒ ମନ॑ ଉ॒ତ ଯୁ॑ଞ୍ଜତେ॒ ଧିୟୋ॒ ବିପ୍ରା॒ ବିପ୍ର॑ସ୍ୟ ବୃ॒ହତୋ ବି॑ପ॒ଶ୍ଚିତ॑ଃ ।

ବି ହୋତ୍ରା॑ ଦଧେ ବୟୁନା॒ବିଦେକ॒ ଇନ୍ (୧) ମ॒ହୀ ଦେ॒ବସ୍ୟ॑ ସବି॒ତୁଃ ପରି॑ଷ୍ଟୁତିଃ ॥

ଯୁ॒ଜେ ବା॒ଂ ବ୍ରହ୍ମ॑ ପୂ॒ର୍ବ୍ୟ॑ଂ ନମୋ॑ଭି॒ର୍ବି ଶ୍ଲୋକା॑ ଯନ୍ତି ପ॒ଥ୍ୟେ॑ବ॒ ସୂରା॑ଃ ।

ଶୃ॒ଣ୍ୱନ୍ତି॒ ବିଶ୍ୱେ॑ ଅ॒ମୃତ॑ସ୍ୟ ପୁ॒ତ୍ରା ଆ ଯେ ଧାମା॑ନି ଦି॒ବ୍ୟାନି॑ ତ॒ସ୍ଥୁଃ ॥

ଯସ୍ୟ॑ ପ୍ର॒ୟାଣ॒ମନ୍ୱ॒ନ୍ୟ ଇଦ୍ୟ॒ଯୁର୍ଦେ॒ବା ଦେ॒ବସ୍ୟ॑ ମହି॒ମାନ॒ମର୍ଚ᳚ତଃ ।

ଯଃ ପାର୍ଥି᳚ବାନି ବିମ॒ମେ ସ ଏତ॑ଶୋ॒ ରଜାꣳ॑ସି ଦେ॒ବଃ ସ॑ବି॒ତା ମ॑ହିତ୍ୱ॒ନା ॥

ଦେବ॑ ସବିତ॒ଃ ପ୍ର ସୁ॑ବ ଯ॒ଜ୍ଞଂ ପ୍ର ସୁ॑ବ (୨) ଯ॒ଜ୍ଞପ॑ତିଂ॒ ଭଗା॑ୟ ଦି॒ବ୍ୟୋ ଗ॑ନ୍ଧ॒ର୍ବ॑ଃ ।

କେ॒ତ॒ପୂଃ କେତ᳚ଂ ନଃ ପୁନାତୁ ବା॒ଚସ୍ପତି॒ର୍ବାଚ॑ମ॒ଦ୍ୟ ସ୍ୱ॑ଦାତି ନଃ ॥

Not For Commercial Use

ଇ॒ମଂ ନୋ॑ ଦେବ ସବିତର୍ଯ୍ଜ୍ଞ॒ଂ ପ୍ର ସୁ॑ବ ଦେବା॒ୟୁବଂ॑ ସଖି॒ବିଦଂ॑ ସତ୍ରା॒ଜିତଂ॑

ଧନ॒ଜିତଂ॑ ସୁବ॒ର୍ଜିତ॑ମ୍ ॥

ଋ॒ଚା ସ୍ତୋମ॒ଂ ସମ॑ର୍ଧୟ ଗାୟ॒ତ୍ରେଣ॑ ରଥନ୍ତ॒ରମ୍ । ବୃହଦ୍-ଗା॑ୟ॒ତ୍ରବ॑ର୍ତନି ॥

ଦେ॒ବସ୍ୟ॑ ତ୍ୱା ସବି॒ତୁଃ ପ୍ର॑ସ॒ବେଽଶ୍ୱିନୋ॑ର୍ବା॒ହୁଭ୍ୟା॑ଂ ପୂ॒ଷ୍ଣୋ ହସ୍ତା॑ଭ୍ୟାଂ ଗାୟ॒ତ୍ରେଣ॒

ଛନ୍ଦ॒ସାଽଦ॑ଦେଽଙ୍ଗିର॒ସ୍ୱଦଭ୍ରି॑ରସି॒ ନାରି॑ (୩) ରସି ପୃଥି॒ବ୍ୟାଃ ସ॒ଧସ୍ଥା॑ଦ॒ଗ୍ନିଂ ପୁ॑ରୀ॒ଷ୍ୟ॑ମଙ୍ଗିର॒ସ୍ୱଦା

ଭ॑ର॒ ତ୍ରୈଷ୍ଟୁ॑ଭେନ ତ୍ୱା॒ ଛନ୍ଦ॒ସାଽଦ॑ଦେଽଙ୍ଗିର॒ସ୍ୱଦ୍-ବଭ୍ରି॑ରସି॒ ନାରି॑ରସି॒ ତ୍ୱୟା॑ ବ॒ୟଂ ସ॒ଧସ୍ଥ॒

ଆଽଗ୍ନିଂ ଶ॑କେମ॒ ଖନି॑ତୁଂ ପୁରୀ॒ଷ୍ୟ॑ଂ ଜାଗ॑ତେନ ତ୍ୱା॒ ଛନ୍ଦ॒ସାଽଦ॑ଦେଽଙ୍ଗିର॒ସ୍ୱଦ୍ଧସ୍ତ॑ ଆ॒ଧାୟ॑

ସବି॒ତା ବିଭ୍ର॒ଦଭ୍ରିଂ॑ ହିର॒ଣ୍ୟୟୀ॑ମ୍ ।

ତୟା॒ ଜ୍ୟୋତି॒ରଜ॑ସ୍ର॒ମିଦ॒ଗ୍ନିଂ ଖା॒ତ୍ୱୀ ନ॒ ଆ ଭ॒ରାଽଽନୁ॑ଷ୍ଟୁଭେନ ତ୍ୱା॒ ଛନ୍ଦ॒ସା ଦ॑ଦେଽଙ୍ଗିର॒ସ୍ୱତ୍

(୪) ॥ (ଇଦ୍ୟ॒ଙ୍ଗଂ ପ୍ର ସୁ॑ବ॒ ନାରି॒ରାନୁ॑ଷ୍ଟୁଭେନ ତ୍ୱା॒ ଛନ୍ଦ॑ସା॒ ତ୍ରୀଣି॑ ଚ) **॥ ୪। ୧। ୧॥**

(ମୃଦାକ୍ରମଣମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଇ॒ମାମ॑ଗୃଭ୍ଣନ୍-ରଶ॒ନାମୃ॒ତସ୍ୟ॒ ପୂର୍ବ॒ ଆୟୁ॑ଷି ବି॒ଦଥେ॑ଷୁ କ॒ବ୍ୟା ।

ତୟା॑ ଦେ॒ବାଃ ସୁ॒ତମା ବ॑ଭୂବୁରୃ॒ତସ୍ୟ॒ ସାମ॑ନ୍-ସ॒ରମା॒ରପ॑ନ୍ତୀ ॥

ପ୍ରତୂ॑ର୍ତଂ ବାଜି॒ନ୍ନା ଦ୍ର॑ବ॒ ବରି॑ଷ୍ଠା॒ମନୁ॑ ସ॒ଂବତ॑ମ୍ ।

ଦି॒ବି ତେ॒ ଜନ୍ମ॑ ପର॒ମମ॒ନ୍ତରି॑କ୍ଷେ॒ ନାଭିଃ॑ ପୃଥି॒ବ୍ୟାମଧି॒ ଯୋନିଃ॑ ॥

ଯୁଞ୍ଜାଥା॒ଂ ରାସ॑ଭଂ ଯୁ॒ବମ॒ସ୍ମିନ୍ ଯାମେ॑ ବୃଷଣ୍ୱସୂ । ଅ॒ଗ୍ନିଂ ଭର॑ନ୍ତମସ୍ମ॒ୟୁମ୍ ॥

ଯୋଗେ॑ଯୋଗେ ତ॒ବସ୍ତ॑ର॒ଂ ବାଜେ॑ବାଜେ ହବାମହେ । ସଖା॑ୟ॒ ଇନ୍ଦ୍ର॑ମୂ॒ତୟେ॑ ॥

ପ୍ର॒ତୂର୍ବ॒- (୧) ନ୍ନେ ହ୍ୟ॑ବ॒କ୍ରାମ॒ନ୍ନଶ॑ସ୍ତୀ ରୁ॒ଦ୍ରସ୍ୟ॒ ଗାଣ॑ପତ୍ୟାନ୍ମୟୋ॒ଭୂରେହି॑ ।

ଉ॒ର୍ବ॑ନ୍ତରି॑କ୍ଷ॒ମନ୍ୱି॑ହି ସ୍ୱ॒ସ୍ତିଗ॑ବ୍ୟୂତି॒ରଭ॑ୟାନି କୃଣ୍ୱନ୍ ॥

Not For Commercial Use

ପୃ॒ଷ୍ଠା ସ॒ୟୁଜା॑ ସ॒ହ । ପୃ॒ଥି॒ବ୍ୟାଃ ସ॒ଧସ୍ଥା॑ଦ॒ଗ୍ନିଂ ପୁ॑ରୀ॒ଷ୍ୟ॑ମଙ୍ଗିର॒ସ୍ୱଦଚ୍ଛେ॒ହ୍ୟ॒ଗ୍ନିଂ

ପୁ॑ରୀ॒ଷ୍ୟ॑ମଙ୍ଗିର॒ସ୍ୱଦଚ୍ଛେ॒ମୋ଼॒ଽଗ୍ନିଂ ପୁ॑ରୀ॒ଷ୍ୟ॑ମଙ୍ଗିର॒ସ୍ୱଦ୍-ଭ॑ରିଷ୍ୟାମୋ॒ଽଗ୍ନିଂ

ପୁ॑ରୀ॒ଷ୍ୟ॑ମଙ୍ଗିର॒ସ୍ୱଦ୍-ଭ॑ରାମଃ ॥

ଅନ୍ୱ॒ଗ୍ନିରୁ॒ଷସା॒ମଗ୍ର॒ମଖ୍ୟ॒ଦନ୍ୱହା॑ନି ପ୍ର॒ଥ॒ମୋ ଜା॒ତବେ॑ଦାଃ ।

ଅନୁ ସୂର୍ୟ॑ସ୍ୟ (୨) ପୁରୁ॒ତ୍ରା ଚ॑ ର॒ଶ୍ମୀନନୁ॒ ଦ୍ୟାବା॑ପୃଥି॒ବୀ ଆ ତ॑ତାନ ॥

ଆ॒ଗତ୍ୟ॑ ବା॒ଜ୍ୟଧ୍ୱ॑ନଃ॒ ସର୍ବା॒ ମୃଧୋ॒ ବି ଧୂ॑ନୁତେ ।

ଅ॒ଗ୍ନିଂ ସ॒ଧସ୍ଥେ॑ ମହ॒ତି ଚକ୍ଷୁ॑ଷା॒ ନି ଚି॑କୀଷତେ ॥

ଆ॒କ୍ରମ୍ୟ॑ ବାଜିନ୍-ପୃଥି॒ବୀମ॒ଗ୍ନିମି॑ଚ୍ଛ ରୁ॒ଚା ତ୍ୱମ୍ ।

ଭୂମ୍ୟା॑ ବୃ॒ତ୍ୱାୟ॑ ନୋ ବ୍ରୂହି॒ ୟତଃ॒ ଖନା॑ମ॒ ତଂ ବ॒ୟମ୍ ॥

ଦ୍ୟୌସ୍ତେ॑ ପୃ॒ଷ୍ଠଂ ପୃ॑ଥି॒ବୀ ସ॒ଧସ୍ଥ॑ମା॒ତ୍ମାଽନ୍ତରି॑କ୍ଷଂ ସମୁ॒ଦ୍ରସ୍ତେ॒ ୟୋନିଃ॑ ।

ବି॒ଖ୍ୟାୟ॒ ଚକ୍ଷୁ॑ଷା॒ ତ୍ୱମ॒ଭି ତି॑ଷ୍ଠ (୩) ପୃତନ୍ୟ॒ତଃ ॥

ଉତ୍-କ୍ରା॑ମ ମହ॒ତେ ସୌଭ॑ଗାୟା॒ସ୍ମାଦା॒ସ୍ଥାନା॑ଦ୍ ଦ୍ରବିଣୋ॒ଦା ବା॑ଜିନ୍ ।

ବ॒ୟଂ ସ୍ୟା॑ମ ସୁମ॒ତୌ ପୃ॑ଥି॒ବ୍ୟା ଅ॒ଗ୍ନିଂ ଖ॑ନି॒ଷ୍ୟନ୍ତ॑ ଉ॒ପସ୍ଥେ॑ ଅସ୍ୟାଃ ॥

ଉଦ॑କ୍ରମୀଦ୍ରବିଣୋ॒ଦା ବା॒ଜ୍ୟର୍ବାଽକଃ॒ ସ ଲୋ॒କଂ ସୁକୃ॑ତଂ ପୃଥି॒ବ୍ୟାଃ ।

ତତଃ॑ ଖନେମ ସୁ॒ପ୍ରତୀ॑କମ॒ଗ୍ନିଂ ସୁବୋ॒ ରୁହା॑ଣା॒ ଅଧି॒ ନାକ॑ ଉତ୍ତ॒ମେ ॥

ଅ॒ପୋ ଦେ॒ବୀରୁପ॑ ସୃଜ॒ ମଧୁ॑ମତୀରୟ॒କ୍ଷ୍ମାୟ॑ ପ୍ର॒ଜାଭ୍ୟଃ॑ ।

ତାସା॒ଂ ସ୍ଥାନା॒ଦୁଜ୍ଜି॑ହତା॒ମୋଷ॑ଧୟଃ ସୁପି॒ପ୍ପଲାଃ ॥

ଜିଘ॑ର୍ମ୍ୟ॒ (୪) ଗ୍ନିଂ ମନ॑ସା ଘୃ॒ତେନ॑ ପ୍ରତି॒କ୍ଷ୍ୟନ୍ତ॒ଂ ଭୁବ॑ନାନି॒ ବିଶ୍ୱା॑ ।

ପୃ॒ଥୁଂ ତି॑ର॒ଶ୍ଚା ବୟ॑ସା ବୃ॒ହନ୍ତ॒ଂ ବ୍ୟଚି॑ଷ୍ଠ॒ମନ୍ନଂ॑ ରଭ॒ସଂ ବିଦା॑ନମ୍ ॥

Not For Commercial Use

ଆ ତ୍ୱା ଜିଘର୍ମି ବଚ॑ସା ଘୃତେନା॑ରକ୍ଷସା॒ ମନ॑ସା॒ ତଜ୍ଜୁ॑ଷସ୍ୱ ।

ମର୍ୟ॑ଶ୍ରୀଃ ସ୍ପୃହୟଦ୍ୱ॑ର୍ଣୋ ଅ॒ଗ୍ନିର୍ନାଭି॒ମୃଶେ ତ॒ନୁବା॒ ଜର୍ହୃ॑ଷାଣଃ ॥

ପରି॒ ବାଜ॑ପତିଃ କ॒ବିର॒ଗ୍ନିର୍ହ॒ବ୍ୟାନ୍ୟ॑କ୍ରମୀତ୍ । ଦଧ॒ଦ୍ରତ୍ନା॑ନି ଦା॒ଶୁଷେ॑ ॥

ପରି॑ ତ୍ୱା଼ଽଗ୍ନେ॒ ପୁରଂ॑ ବ॒ୟଂ ବିପ୍ରଂ॑ ସହସ୍ୟ ଧୀମହି ।

ଧୃ॒ଷଦ୍ୱ॑ର୍ଣଂ ଦି॒ବେଦି॑ବେ ଭେ॒ତ୍ତାରଂ॑ ଭଙ୍ଗୁ॒ରାବ॑ତଃ ॥

ତ୍ୱମ॑ଗ୍ନେ ଦ୍ୟୁଭି॒ସ୍ତ୍ୱମା॑ଶୁଶୁକ୍ଷଣି॒ସ୍ତ୍ୱମ॒ଦ୍-ଭ୍ୟସ୍ତ୍ୱମଶ୍ମ॑ନ॒ସ୍ପରି॑ ।

ତ୍ୱଂ ବନେ॑ଭ୍ୟ॒ସ୍ତ୍ୱମୋଷ॑ଧୀଭ୍ୟ॒ସ୍ତ୍ୱଂ ନୃ॒ଣାଂ ନୃ॑ପତେ ଜାୟସେ॒ ଶୁଚିଃ॑ (୪)॥

(ପ୍ର॒ତୂର୍ବ॒ନ୍-ସୂର୍ୟ॑ସ୍ୟ ତିଷ୍ଠ ଜିଘର୍ମି ଭେ॒ତ୍ତାରଂ॑ ବିଂଶ॒ତିଶ୍ଚ॑) ॥ ୪। ୧। ୨॥

(ମୃତ୍-ଖନନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିରୃଷିଃ)

ଦେ॒ବସ୍ୟ॑ ତ୍ୱା ସବି॒ତୁଃ ପ୍ର॑ସ॒ବେ॑ଽଶ୍ୱିନୋ॑ର୍ବା॒ହୁଭ୍ୟାଂ॑ ପୂ॒ଷ୍ଣୋ ହସ୍ତା॑ଭ୍ୟାଂ ପୃଥି॒ବ୍ୟାଃ ସ॒ଧସ୍ଥେ॑ଽଗ୍ନିଂ ପୁ॑ରୀ॒ଷ୍ୟ॑ମଙ୍ଗିର॒ସ୍ୱତ୍-ଖ॑ନାମି ॥

ଜ୍ୟୋତି॑ଷ୍ମନ୍ତଂ ତ୍ୱାଽଗ୍ନେ ସୁ॒ପ୍ରତୀ॑କ॒ମଜ॑ସ୍ରେଣ ଭା॒ନୁନା॒ ଦୀଦ୍ୟା॑ନମ୍ ।

ଶି॒ବଂ ପ୍ର॒ଜାଭ୍ୟୋ॑ଽହିଂ॑ସନ୍ତଂ ପୃଥି॒ବ୍ୟାଃ ସ॒ଧସ୍ଥେ॑ଽଗ୍ନିଂ ପୁ॑ରୀ॒ଷ୍ୟ॑ମଙ୍ଗିର॒ସ୍ୱତ୍-ଖ॑ନାମି ॥

ଅ॒ପାଂ ପୃ॒ଷ୍ଠମ॑ସି ସ॒ପ୍ରଥା॑ ଉ॒ର୍ୱ॑ଗ୍ନିଂ ଭ॑ରି॒ଷ୍ୟଦପ॑ରାବପିଷ୍ଠମ୍ ।

ବର୍ଧ॑ମାନଂ ମ॒ହ ଆ ଚ॒ ପୁଷ୍କ॑ରଂ ଦି॒ବୋ ମାତ୍ର॑ୟା ବରି॒ଣା ପ୍ର॑ଥସ୍ୱ ॥

ଶର୍ମ॑ ଚ ସ୍ଥୋ॒ (୧) ବର୍ମ॑ ଚ ସ୍ଥୋ॒ ଅଚ୍ଛି॑ଦ୍ରେ ବହୁ॒ଲେ ଉ॒ଭେ ।

ବ୍ୟଚ॑ସ୍ୱତୀ॒ ସଂ ବ॑ସାଥାଂ ଭ॒ର୍ତମ॒ଗ୍ନିଂ ପୁ॑ରୀ॒ଷ୍ୟ॑ମ୍ ॥

ସଂ ବ॑ସାଥାଂ॒ ସୁ॒ବ॒ର୍ବିଦା॑ ସ॒ମୀଚୀ॒ ଉର॑ସା॒ ତ୍ମନା॑ ।

ଅ॒ଗ୍ନିମ॒ନ୍ତର୍ଭ॑ରି॒ଷ୍ୟନ୍ତୀ॒ ଜ୍ୟୋତି॑ଷ୍ମନ୍ତ॒ମଜ॑ସ୍ର॒ମିତ୍ ॥

Not For Commercial Use

ପୁରୀଷ୍ୟୋଽସି ବିଶ୍ୱଭରାଃ । ଅଥର୍ବା ତ୍ୱା ପ୍ରଥମୋ ନିରମନ୍ଥଦଗ୍ନେ ॥

ତ୍ୱାମଗ୍ନେ ପୁଷ୍କରାଦଧ୍ୟଥର୍ବା ନିରମନ୍ଥତ । ମୂର୍ଧ୍ନୋ ବିଶ୍ୱସ୍ୟ ବାଘତଃ ॥

ତମୁ ତ୍ୱା ଦଧ୍ୟଙ୍-ଙ୍-ଋଷିଃ ପୁତ୍ର ଈଧେ (୨) ଅଥର୍ବଣଃ । ବୃତ୍ରହଣଂ ପୁରନ୍ଦରମ୍ ॥

ତମୁ ତ୍ୱା ପାଥ୍ୟୋ ବୃଷା ସମୀ ଧେ ଦସ୍ୟୁହନ୍ତମମ୍ । ଧନଞ୍ଜୟଂ ରଣେରଣେ ॥

ସୀଦ ହୋତଃ ସ୍ୱ ଉ ଲୋକେ ଚିକିତ୍ୱାନ୍-ସାଦୟା ଯଜ୍ଞଂ ସୁକୃତସ୍ୟ ଯୋନୌ ।

ଦେବାବୀର୍ଦେବାନ୍ ହବିଷା ଯଜାସ୍ୟଗ୍ନେ ବୃହଦ୍ୟଜମାନେ ବୟୋ ଧାଃ ॥

ନି ହୋତା ହୋତୃଷଦନେ ବିଦାନସ୍ତ୍ୱେଷୋ ଦୀଦିବାଂ ଅସଦସ୍ସୁଦକ୍ଷଃ ।

ଅଦବ୍ଧବ୍ରତପ୍ରମତିର୍ବସିଷ୍ଠଃ ସହସ୍ରମ୍ଭରଃ ଶୁଚିଜିହ୍ୱୋ ଅଗ୍ନିଃ ॥

ସଂ ସୀଦସ୍ୱ ମହାଂ ଅସି ଶୋଚସ୍ୱ (୩) ଦେବବୀତମଃ ।

ବି ଧୂମମଗ୍ନେ ଅରୁଷଂ ମିୟେଧ୍ୟ ସୃଜ ପ୍ରଶସ୍ତ ଦର୍ଶତମ୍ ॥

ଜନିଷ୍ୱା ହି ଜେନ୍ୟୋ ଅଗ୍ରେ ଅହ୍ନାଂ ହିତୋ ହିତେଷ୍ୱରୁଷୋ ବନେଷୁ ।

ଦମେଦମେ ସପ୍ତ ରତ୍ନା ଦଧାନୋଽଗ୍ନିର୍ହୋତା ନି ଷସାଦା ଯଜୀୟାନ୍ (୪)॥

(ସ୍ଥ ଈଧେ ଶୋଚସ୍ୱ ସପ୍ତବିଂଶତିଶ୍ଚ) **॥ ୪। ୧। ୩॥**

(ମୃଦାହରଣମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ସଂ ତେ ବାୟୁର୍ମାତରିଶ୍ୱା ଦଧାତୂତ୍ତାନାୟୈ ହୃଦୟଂ ଯଦ୍ୱିଲିଷ୍ଟମ୍ ।

ଦେବାନାଂ ଯଶ୍ଚରତି ପ୍ରାଣଥେନ ତସ୍ମୈ ଚ ଦେବି ବଷଡସ୍ତୁ ତୁଭ୍ୟମ୍ ॥

ସୁଜାତୋ ଜ୍ୟୋତିଷା ସହ ଶର୍ମ ବରୂଥମାଽସଦଃ ସୁବଃ ।

ବାସୋ ଅଗ୍ନେ ବିଶ୍ୱରୂପଂ ସଂ ବ୍ୟୟସ୍ୱ ବିଭାବସୋ ॥

ଉଦୁ ତିଷ୍ଠ ସ୍ୱଧ୍ୱରାବା ନୋ ଦେବ୍ୟା କୃପା ।

Not For Commercial Use

ଦୃ॒ଶେ ଚ॑ ଭା॒ସା ବୃ॑ହ॒ତା ସୁ॑ଶୁ॒କ୍ୱନି॒ରାଽଗ୍ନେ॑ ଯାହି ସୁଶ॒ସ୍ତିଭିଃ॑ ॥ (୧)

ଊ॒ର୍ଧ୍ୱ ଊ॒ ଷୁ ଣ॑ ଊ॒ତୟେ॒ ତିଷ୍ଠା॑ ଦେ॒ବୋ ନ ସ॑ବି॒ତା ।

ଊ॒ର୍ଧ୍ୱୋ ବାଜ॑ସ୍ୟ॒ ସନି॑ତା॒ ଯଦ॒ଞ୍ଜିଭି॑ର୍ବା॒ଘଦ୍-ଭି॑ର୍ବି॒ହ୍ୱୟା॑ମହେ ॥

ସ ଜା॒ତୋ ଗର୍ଭୋ॑ ଅସି॒ ରୋଦ॑ସ୍ୟୋ॒ରଗ୍ନେ॒ ଚାରୁ॒ର୍ବିଭୃ॑ତ॒ ଓଷ॑ଧୀଷୁ ।

ଚି॒ତ୍ରଃ ଶିଶୁଃ॒ ପରି॒ ତମାଂ॑ସ୍ୟ॒କ୍ତଃ ପ୍ର ମା॒ତୃଭ୍ୟୋ॒ ଅଧି॒ କନି॑କ୍ରଦଦ୍-ଗାଃ ॥

ସ୍ଥି॒ରୋ ଭ॑ବ ବୀ॒ଡ୍ୱ॑ଙ୍ଗ ଆ॒ଶୁର୍ଭ॑ବ ବା॒ଜ୍ୟ॑ର୍ବନ୍ । ପୃ॒ଥୁର୍ଭ॑ବ ସୁ॒ଷଦ॒ସ୍ତ୍ୱମ॒ଗ୍ନେଃ ପୁ॑ରୀଷ॒ବାହ॑ନଃ ॥

ଶି॒ବୋ ଭ॑ବ (୨) ପ୍ର॒ଜାଭ୍ୟୋ॒ ମାନୁ॑ଷୀଭ୍ୟ॒ସ୍ତ୍ୱମ॑ଙ୍ଗିରଃ ।

ମା ଦ୍ୟାବା॑ପୃଥି॒ବୀ ଅ॒ଭି ଶୂ॑ଶୁଚୋ॒ ମାଽନ୍ତରି॑କ୍ଷଂ॒ ମା ବନ॒ସ୍ପତୀ॑ନ୍ ॥

ପ୍ରୈତୁ॑ ବା॒ଜୀ କନି॑କ୍ର॒ଦନ୍ନାନ॑ଦ॒ଦ୍ରାସ॑ଭଃ॒ ପତ୍ୱା॑ ।

ଭର॑ନ୍ନ॒ଗ୍ନିଂ ପୁ॑ରୀ॒ଷ୍ୟଂ॑ ମା ପା॒ଦ୍ୟାୟୁ॑ଷଃ ପୁ॒ରା ॥

ରାସ॑ଭୋ ବାଂ॒ କନି॑କ୍ର॒ଦ୍ସୁୟୁ॑କ୍ତୋ ବୃଷଣା॒ ରଥେ॑ ।

ସ ବା॑ମ॒ଗ୍ନିଂ ପୁରୀ॒ଷ୍ୟ॑ମା॒ଶୁର୍ଦୂ॒ତୋ ବ॑ହାଦି॒ତଃ ॥

ବୃଷା॒ଽଗ୍ନିଂ ବୃଷ॑ଣଂ॒ ଭର॑ନ୍ନ॒ପାଂ ଗର୍ଭଂ॑ ସମୁ॒ଦ୍ରିୟ॑ମ୍ ।

ଅଗ୍ନ॒ ଆ ୟା॑ହି (୩) ବୀ॒ତୟ॑ ଋ॒ତଂ ସ॒ତ୍ୟମ୍ ॥

ଓଷ॑ଧୟଃ॒ ପ୍ରତି॑ ଗୃହ୍ଣୀତା॒ଗ୍ନିମେ॒ତଂ ଶି॒ବମା॒ୟନ୍ତ॑ମ॒ଭ୍ୟତ୍ର॑ ୟୁଷ୍ମାନ୍ ।

ବ୍ୟସ୍ୟ॒ନ୍-ବିଶ୍ୱା॒ ଅମ॑ତୀ॒ରରା॑ତୀର୍ନି॒ଷୀଦ॑ନ୍ନୋ॒ ଅପ॑ ଦୁର୍ମ॒ତିଂ ହ॑ନତ୍ ॥

ଓଷ॑ଧୟଃ॒ ପ୍ରତି॑ ମୋଦଧ୍ୱମେନ॑ଂ॒ ପୁଷ୍ପା॑ବତୀଃ ସୁପିପ୍ପ॒ଲାଃ ।

ଅ॒ୟଂ ବୋ॒ ଗର୍ଭ॑ ଋ॒ତ୍ୱିୟଃ॑ ପ୍ର॒ତ୍ନଂ ସ॒ଧସ୍ଥ॒ମାଽସ॑ଦତ୍ (୪)॥

(ସୁ॒ଶ॒ସ୍ତିଭିଃ॑ ଶି॒ବୋ ଭ॑ବ ୟାହି॒ ଷଟ୍-ତ୍ରିଂ॑ଶଚ୍ଚ) **॥ ୪। ୧। ୪॥**

Not For Commercial Use

(ଉଖାନିର୍ମାଣମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ବି ପାଜ॑ସା ପୃ॒ଥୁନା॒ ଶୋଶୁ॑ଚାନୋ॒ ବାଧ॑ସ୍ୱ ଦ୍ୱି॒ଷୋ ର॒କ୍ଷସୋ॒ ଅମୀ॑ବାଃ ।

ସୁ॒ଶର୍ମ॑ଣୋ ବୃହ॒ତଃ ଶର୍ମ॑ଣି ସ୍ୟାମ॒ଗ୍ନେର॒ହଂ ସୁ॒ହବ॑ସ୍ୟ॒ ପ୍ରଣୀ॑ତୌ ॥

ଆପୋ॒ ହି ଷ୍ଠା ମ॑ୟୋ॒ଭୁବ॒ସ୍ତା ନ॑ ଊ॒ର୍ଜେ ଦ॑ଧାତନ । ମ॒ହେ ରଣା॑ୟ॒ ଚକ୍ଷ॑ସେ ॥

ୟୋ ବଃ॑ ଶି॒ବତ॑ମୋ॒ ରସ॒ସ୍ତସ୍ୟ॑ ଭାଜୟତେ॒ଽହ ନଃ॑ । ଉ॒ଶ॒ତୀରି॑ବ ମା॒ତରଃ॑ ॥

ତସ୍ମା॒ ଅରଂ॑ ଗମାମ ବୋ॒ ୟସ୍ୟ॒ କ୍ଷୟା॑ୟ॒ ଜିନ୍ୱ॑ଥ । ଆପୋ॑ ଜ॒ନୟ॑ଥା ଚ ନଃ ॥

ମି॒ତ୍ରଃ (୧) ସ॒ଂସୃଜ୍ୟ॑ ପୃଥି॒ବୀଂ ଭୂମିଂ॑ ଚ॒ ଜ୍ୟୋତି॑ଷା ସ॒ହ ।

ସୁଜା॑ତଂ ଜା॒ତବେ॑ଦସମ॒ଗ୍ନିଂ ବୈ᳚ଶ୍ୱାନ॒ରଂ ବି॒ଭୁମ୍ ॥

ଅ॒ୟ॒କ୍ଷ୍ମାୟ॑ ତ୍ୱା॒ ସଂ ସୃ॑ଜାମି ପ୍ର॒ଜାଭ୍ୟଃ॑ ।

ବିଶ୍ୱେ॑ ତ୍ୱା ଦେ॒ବା ବୈ᳚ଶ୍ୱାନ॒ରାଃ ସଂ ସୃ॑ଜ॒ନ୍ତ୍ୱାନୁ॑ଷ୍ଟୁଭେନ॒ ଛନ୍ଦ॑ସାଽଙ୍ଗିର॒ସ୍ୱତ୍ ॥

ରୁ॒ଦ୍ରାଃ ସ॒ମ୍ଭୃତ୍ୟ॑ ପୃଥି॒ବୀଂ ବୃ॒ହଜ୍ଜ୍ୟୋତିଃ॒ ସମୀ॑ଧିରେ ।

ତେଷାଂ॑ ଭା॒ନୁରଜ॑ସ୍ର॒ ଇଚ୍ଛୁକ୍ରୋ॒ ଦେ॒ବେଷୁ॑ ରୋଚତେ ॥

ସଂସୃ॑ଷ୍ଟାଂ॒ ବସୁ॑ଭୀ ରୁ॒ଦ୍ରୈର୍ଧୀରୈଃ॑ କର୍ମ॒ଣ୍ୟାଂ॑ ମୃଦ॑ମ୍ ।

ହସ୍ତା॑ଭ୍ୟାଂ ମୃ॒ଦ୍ୱୀଂ କୃ॒ତ୍ୱା ସି॑ନୀବା॒ଲୀ କ॑ରୋତୁ (୨) ତାମ୍ ॥

ସି॒ନୀ॒ବା॒ଲୀ ସୁ॑କପ॒ର୍ଦା ସୁ॑କୁରୀ॒ରା ସ୍ୱୌ॑ପ॒ଶା ।

ସା ତୁଭ୍ୟ॑ମଦିତେ ମହ॒ ଓଖାଂ ଦ॑ଧାତୁ ହସ୍ତ॑ୟୋଃ ॥

ଉ॒ଖାଂ କ॑ରୋତୁ ଶକ୍ତ୍ୟା॑ ବା॒ହୁଭ୍ୟା॒ମଦି॑ତିର୍ଧି॒ୟା ।

ମା॒ତା ପୁ॒ତ୍ରଂ ୟଥୋ॒ପସ୍ଥେ॒ ସାଽଗ୍ନିଂ ବି॑ଭର୍ତୁ ଗର୍ଭ॒ ଆ ॥

ମ॒ଖସ୍ୟ॒ ଶିରୋ॑ଽସି ୟଜ୍ଞସ୍ୟ॑ ପ॒ଦେ ସ୍ଥଃ॑ ।

Not For Commercial Use

ବସ॑ବସ୍ତ୍ୱା କୃଣ୍ୱନ୍ତୁ ଗାୟ॒ତ୍ରେଣ॒ ଛନ୍ଦ॑ସାଽଙ୍ଗିର॒ସ୍ୱତ୍ ପୃ॑ଥି॒ବ୍ୟ॑ସି ରୁ॒ଦ୍ରାସ୍ତ୍ୱା॑ କୃଣ୍ୱନ୍ତୁ ତ୍ରୈଷ୍ଟୁ॑ଭେନ॒

ଛନ୍ଦ॑ସାଽଙ୍ଗିର॒ସ୍ୱଦ॒ନ୍ତରି॑କ୍ଷମସ୍ୟା (୩) ଽଦି॒ତ୍ୟାସ୍ତ୍ୱା॑ କୃଣ୍ୱନ୍ତୁ ଜାଗ॑ତେନ॒ ଛନ୍ଦ॑ସାଽଙ୍ଗିର॒ସ୍ୱଦ୍ଦ୍ୟୌର॑ସି॒

ବିଶ୍ୱେ॑ ତ୍ୱା ଦେ॒ବା ବୈ᳚ଶ୍ୱାନ॒ରାଃ କୃ॑ଣ୍ୱ॒ନ୍ତ୍ୱାନୁ॑ଷ୍ଟୁଭେନ॒ ଛନ୍ଦ॑ସାଽଙ୍ଗିର॒ସ୍ୱଦ୍ଦିଶୋ॑ଽସି ଧ୍ରୁ॒ବାଽସି॑

ଧା॒ରୟା॒ ମୟି॑ ପ୍ର॒ଜାଂ ରା॒ୟସ୍ପୋଷଂ॑ ଗୌପ॒ତ୍ୟଂ ସୁ॒ବୀର୍ୟଂ॑ ସଜା॒ତାନ୍ ୟଜ॑ମାନା॒ୟାଦି॑ତ୍ୟୈ॒

ରାସ୍ନା॒ଽସ୍ୟଦି॑ତିସ୍ତେ॒ ବିଲଂ॑ ଗୃହ୍ଣାତୁ ପାଙ୍କ୍ତେ॑ନ॒ ଛନ୍ଦ॑ସାଽଙ୍ଗିର॒ସ୍ୱତ୍ ।

କୃ॒ତ୍ୱାୟ॒ ସା ମ॒ହୀମୁ॒ଖାଂ ମୃ॒ନ୍ମୟୀ॒ଂ ୟୋନି॑ମ॒ଗ୍ନୟେ॑ ।

ତାଂ ପୁ॒ତ୍ରେଭ୍ୟଃ॒ ସମ୍ପ୍ରାୟ॑ଚ୍ଛ॒ଦଦି॑ତିଃ ଶ୍ର॒ପୟା॒ନିତି॑ (୪)॥

(ମି॒ତ୍ରଃ କ॑ରୋତ୍ୱ॒ନ୍ତରି॑କ୍ଷମସି॒ ପ୍ର ଚ॒ତ୍ୱାରି॑ ଚ) **॥ ୪। ୧। ୫॥**

(ଉଖାସଂସ୍କାରଃ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ବସ॑ବସ୍ତ୍ୱା ଧୂପୟନ୍ତୁ ଗାୟ॒ତ୍ରେଣ॒ ଛନ୍ଦ॑ସାଽଙ୍ଗିର॒ସ୍ୱଦ୍ରୁ॒ଦ୍ରାସ୍ତ୍ୱା॑ ଧୂପୟନ୍ତୁ ତ୍ରୈଷ୍ଟୁ॑ଭେନ॒

ଛନ୍ଦ॑ସାଽଙ୍ଗିର॒ସ୍ୱଦା॑ଦି॒ତ୍ୟାସ୍ତ୍ୱା॑ ଧୂପୟନ୍ତୁ ଜାଗ॑ତେନ॒ ଛନ୍ଦ॑ସାଽଙ୍ଗିର॒ସ୍ୱଦ୍ୱିଶ୍ୱେ॑ ତ୍ୱା ଦେ॒ବା

ବୈ᳚ଶ୍ୱାନ॒ରା ଧୂ॑ପୟ॒ନ୍ତ୍ୱାନୁ॑ଷ୍ଟୁଭେନ॒ ଛନ୍ଦ॑ସାଽଙ୍ଗିର॒ସ୍ୱଦିନ୍ଦ୍ର॑ସ୍ତ୍ୱା ଧୂପୟତ୍ୱଙ୍ଗିର॒ସ୍ୱଦ୍ ବିଷ୍ଣୁ॑ସ୍ତ୍ୱା

ଧୂପୟତ୍ୱଙ୍ଗିର॒ସ୍ୱଦ୍ ବରୁ॑ଣସ୍ତ୍ୱା ଧୂପୟତ୍ୱଙ୍ଗିର॒ସ୍ୱଦଦି॑ତିସ୍ତ୍ୱା ଦେ॒ବୀ ବି॒ଶ୍ୱଦେ॑ବ୍ୟାବତୀ ପୃଥି॒ବ୍ୟାଃ

ସ॒ଧସ୍ଥେ॑ଽଙ୍ଗିର॒ସ୍ୱତ୍ ଖ॑ନତ୍ୱବଟ ଦେ॒ବାନାଂ॑ ତ୍ୱା॒ ପତ୍ନୀ॑ (୧) ର୍ଦେ॒ବୀର୍ବି॒ଶ୍ୱଦେ॑ବ୍ୟାବତୀଃ ପୃଥି॒ବ୍ୟାଃ

ସ॒ଧସ୍ଥେ॑ଽଙ୍ଗିର॒ସ୍ୱଦ୍ଦ॑ଧତୂଖେ ଧି॒ଷଣା॑ସ୍ତ୍ୱା ଦେ॒ବୀର୍ବି॒ଶ୍ୱଦେ॑ବ୍ୟାବତୀଃ ପୃଥି॒ବ୍ୟାଃ

ସ॒ଧସ୍ଥେ॑ଽଙ୍ଗିର॒ସ୍ୱଦ॒ଭୀନ୍ଧ॑ତାମୁଖେ॒ ଗ୍ନାସ୍ତ୍ୱା॑ ଦେ॒ବୀର୍ବି॒ଶ୍ୱଦେ॑ବ୍ୟାବତୀଃ ପୃଥି॒ବ୍ୟାଃ

ସ॒ଧସ୍ଥେ॑ଽଙ୍ଗିର॒ସ୍ୱଚ୍ଛ୍ର॑ପୟନ୍ତୂଖେ॒ ବରୂ॑ତ୍ରୟୋ॒ ଜନ॑ୟସ୍ତ୍ୱା ଦେ॒ବୀର୍ବି॒ଶ୍ୱଦେ॑ବ୍ୟାବତୀଃ ପୃଥି॒ବ୍ୟାଃ

ସ॒ଧସ୍ଥେ॑ଽଙ୍ଗିର॒ସ୍ୱତ୍ ପ॑ଚନ୍ତୂଖେ ।

ମିତ୍ରୈ॒ତାମୁ॒ଖାଂ ପ॑ତୈ॒ଷା ମା ଭେ॑ଦି । ଏ॒ତାଂ ତେ॒ ପରି॑ ଦଦା॒ମ୍ୟଭି॑ତ୍ତ୍ୟୈ ।

Not For Commercial Use

ଅଭୀମାଂ (୨) ମହିନା ଦିବଂ ମିତ୍ରୋ ବଭୂବ ସପ୍ରଥାଃ । ଉତ ଶ୍ରବସା ପୃଥିବୀମ୍ ॥

ମିତ୍ରସ୍ୟ ଚର୍ଷଣୀଧୃତଃ ଶ୍ରବୋ ଦେବସ୍ୟ ସାନସିମ୍ । ଦ୍ୟୁମ୍ନଂ ଚିତ୍ରଶ୍ରବସ୍ତମମ୍ ॥

ଦେବସ୍ତ୍ୱା ସବିତୋଦ୍ୱପତୁ ସୁପାଣିଃ ସ୍ୱଙ୍ଗୁରିଃ । ସୁବାହୁରୁତ ଶକ୍ତ୍ୟା ॥

ଅପଦ୍ୟମାନା ପୃଥିବ୍ୟାଶା ଦିଶ ଆ ପୃଣ । ଉତ୍ତିଷ୍ଠ ବୃହତୀ ଭବୋର୍ଧ୍ୱା ତିଷ୍ଠ ଧ୍ରୁବା ତ୍ୱମ୍ ॥

ବସବସ୍ତ୍ୱାଽଽଚ୍ଛୃନ୍ଦନ୍ତୁ ଗାୟତ୍ରେଣ ଛନ୍ଦସାଽଙ୍ଗିରସ୍ୱଦ୍ ରୁଦ୍ରାସ୍ତ୍ୱାଽଽଚ୍ଛୃନ୍ଦନ୍ତୁ ତ୍ରୈଷ୍ଟୁଭେନ

ଛନ୍ଦସାଽଙ୍ଗିରସ୍ୱଦାଦିତ୍ୟାସ୍ତ୍ୱାଽଽଚ୍ଛୃନ୍ଦନ୍ତୁ ଜାଗତେନ ଛନ୍ଦସାଽଙ୍ଗିରସ୍ୱଦ୍ ବିଶ୍ୱେ ତ୍ୱା ଦେବା

ବୈଶ୍ୱାନରା ଆ ଚ୍ଛୃନ୍ଦନ୍ତ୍ୱାନୁଷ୍ଟୁଭେନ ଛନ୍ଦସାଽଙ୍ଗିରସ୍ୱତ୍ (୩) ॥

(ପତ୍ନୀରିମାଂ ରୁଦ୍ରାସ୍ତ୍ୱାଽଚ୍ଛୃନ୍ଦତ୍ୱେକାନ୍ନ ବିଂଶତିଶ୍ଚ) ॥ **୪। ୧। ୬॥**

(ଅଗ୍ନିଚୟନାଙ୍ଗପଶୁସାମିଧେନ୍ୟଃ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ସମାସ୍ତ୍ୱାଽଗ୍ନ ଋତବୋ ବର୍ଧୟନ୍ତୁ ସଂବତ୍ସରା ଋଷୟୋ ୟାନି ସତ୍ୟା ।

ସଂ ଦିବ୍ୟେନ ଦୀଦିହି ରୋଚନେନ ବିଶ୍ୱା ଆ ଭାହି ପ୍ରଦିଶଃ ପୃଥିବ୍ୟାଃ ॥

ସଂ ଚେଧ୍ୟସ୍ୱାଗ୍ନେ ପ୍ର ଚ ବୋଧୟୈନମୁଚ୍ଚ ତିଷ୍ଠ ମହତେ ସୌଭଗାୟ ।

ମା ଚ ରିଷଦୁପସତ୍ତା ତେ ଅଗ୍ନେ ବ୍ରହ୍ମାଣସ୍ତେ ୟଶସଃ ସନ୍ତୁ ମାଽନ୍ୟେ ॥

ତ୍ୱାମଗ୍ନେ ବୃଣତେ ବ୍ରାହ୍ମଣା ଇମେ ଶିବୋ ଅଗ୍ନେ (୧) ସଂ ବରଣେ ଭବା ନଃ ।

ସପତ୍ନହା ନୋ ଅଭିମାତିଜିଚ୍ଚ ସ୍ୱେ ଗୟେ ଜାଗୃହ୍ୟପ୍ରୟୁଚ୍ଛନ୍ ॥

ଇହୈବାଗ୍ନେ ଅଧି ଧାରୟା ରୟିଂ ମା ତ୍ୱା ନି କ୍ରନ୍-ପୂର୍ବଚିତୋ ନିକାରିଣଃ ।

କ୍ଷତ୍ରମଗ୍ନେ ସୁୟମମସ୍ତୁ ତୁଭ୍ୟମୁପସତ୍ତା ବର୍ଧତାଂ ତେ ଅନିଷ୍ଟୃତଃ ॥

କ୍ଷତ୍ରେଣାଗ୍ନେ ସ୍ୱାୟୁଃ ସଂ ରଭସ୍ୱ ମିତ୍ରେଣାଗ୍ନେ ମିତ୍ରଧେୟେ ୟତସ୍ୱ ।

ସଜାତାନାଂ ମଧ୍ୟମସ୍ଥା ଏଧି ରାଜ୍ଞାମଗ୍ନେ ବିହବ୍ୟୋ ଦୀଦିହୀହ ॥

Not For Commercial Use

ଅତି (୨) ନିହ୍ରୋ ଅତି ସ୍ରିଧୋଽତ୍ୟଚିତ୍ତିମତ୍ୟରାତିମଗ୍ନେ ।

ବିଶ୍ବା ହ୍ୟଗ୍ନେ ଦୁରିତା ସହସ୍ବାଥାସ୍ମଭ୍ୟଂ ସହବୀରାଂ ରୟିଂ ଦାଃ ॥

ଅନାଧୃଷ୍ୟୋ ଜାତବେଦା ଅନିଷ୍ଟୃତୋ ବିରାଡଗ୍ନେ କ୍ଷତ୍ରଭୃଦ୍ଦୀଦିହୀହ ।

ବିଶ୍ବା ଆଶାଃ ପ୍ରମୁଞ୍ଚନ୍-ମାନୁଷୀର୍ଭିୟଃ ଶିବାଭିରଦ୍ୟ ପରି ପାହି ନୋ ବୃଧେ ॥

ବୃହସ୍ପତେ ସବିତର୍ବୋଧୟୈନଂ ସଂଶିତଂ ଚିସ୍ସନ୍ତରାଂ ସଂ ଶିଶାଧି ।

ବର୍ଧୟୈନଂ ମହତେ ସୌଭଗାୟ (୩) ବିଶ୍ବ ଏନମନୁ ମଦନ୍ତୁ ଦେବାଃ ॥

ଅମୁତ୍ରଭୂୟାଦଧ ୟଦ୍ୟମସ୍ୟ ବୃହସ୍ପତେ ଅଭିଶସ୍ତେରମୁଞ୍ଚଃ ।

ପ୍ରତ୍ୟୌହତାମଶ୍ବିନା ମୃତ୍ୟୁମସ୍ମାଦ୍ଦେବାନାମଗ୍ନେ ଭିଷଜା ଶଚୀଭିଃ ॥

ଉଦ୍ବୟଂ ତମସସ୍ପରି ପଶ୍ୟନ୍ତୋ ଜ୍ୟୋତିରୁତ୍ତରମ୍ ।

ଦେବଂ ଦେବତ୍ରା ସୂର୍ୟମଗନ୍ମ ଜ୍ୟୋତିରୁତ୍ତମମ୍ (୪)॥

(ଇମେ ଶିବୋ ଅଗ୍ନେଽତି ସୌଭଗାୟ ଚତୁସ୍ତ୍ରିଂଶଚ୍ଚ) ॥ ୪। ୧। ୭॥

(ଆପ୍ରିୟୋ ୟାଜ୍ୟାପୁରୋଽନୁବାକ୍ୟାଃ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଊର୍ଧ୍ବା ଅସ୍ୟ ସମିଧୋ ଭବନ୍ତ୍ୟୂର୍ଧ୍ବା ଶୁକ୍ରା ଶୋଚୀଂଷ୍ୟଗ୍ନେଃ ।

ଦ୍ୟୁମତ୍ତମା ସୁପ୍ରତୀକସ୍ୟ ସୂନୋଃ ॥

ତନୂନପାଦସୁରୋ ବିଶ୍ବବେଦା ଦେବୋ ଦେବେଷୁ ଦେବଃ ।

ପଥ ଆଽନକ୍ତି ମଧ୍ବା ଘୃତେନ ॥

ମଧ୍ବା ୟଜ୍ଞଂ ନକ୍ଷସେ ପ୍ରୀଣାନୋ ନରାଶଂସୋ ଅଗ୍ନେ ।

ସୁକୃଦ୍ଦେବଃ ସବିତା ବିଶ୍ବବାରଃ ॥

ଅଚ୍ଛାୟମେତି ଶବସା ଘୃତେନେଡାନୋ ବହ୍ନିର୍ନମସା । ଅଗ୍ନିଂ ସ୍ରୁଚୋ ଅଧ୍ବରେଷୁ ପ୍ରୟସ୍ସୁ ॥

Not For Commercial Use

ସ ୟ॑କ୍ଷଦସ୍ୟ ମହି॒ମାନ॑ମ॒ଗ୍ନେଃ ସ (୧) ଈ॑ ମ॒ନ୍ଦ୍ରାସୁ॑ ପ୍ର॒ୟସଃ॑ ।

ବସୁ॒ଶ୍ଚେତି॑ଷ୍ଠୋ ବସୁ॒ଧାତ॑ମଶ୍ଚ ॥

ଦ୍ୱାରୋ॑ ଦେ॒ବୀରନ୍ୱ॑ସ୍ୟ॒ ବିଶ୍ୱେ॑ ବ୍ର॒ତା ଦ॑ଦନ୍ତେ ଅ॒ଗ୍ନେଃ ।

ଉ॒ରୁ॒ବ୍ୟଚ॑ସୋ॒ ଧାମ୍ନା॒ ପତ୍ୟ॑ମାନାଃ ॥

ତେ ଅ॑ସ୍ୟ॒ ୟୋଷ॑ଣେ ଦି॒ବ୍ୟେ ନ ୟୋନା॑ବୁ॒ଷାସା॒ନକ୍ତା॑ । ଇ॒ମଂ ୟ॒ଜ୍ଞମ॑ବତାମଧ୍ୱ॒ରଂ ନଃ॑ ॥

ଦୈବ୍ୟା॑ ହୋତାରାବୂ॒ର୍ଧ୍ୱମ॑ଧ୍ୱ॒ରଂ ନୋ॒ଽଗ୍ନେର୍ଜି॒ହ୍ୱାମ॒ଭି ଗୃ॑ଣୀତମ୍ । କୃ॒ଣୁ॒ତଂ ନଃ॒ ସ୍ୱି॑ଷ୍ଟିମ୍ ॥

ତି॒ସ୍ରୋ ଦେ॒ବୀର୍ବ॒ର୍ହିରେଦꣳ ସ॑ଦ॒ନ୍ତ୍ୱିଡା॒ ସର॑ସ୍ୱତୀ॒ (୨) ଭାର॑ତୀ । ମ॒ହୀ ଗୃ॑ଣା॒ନା ॥

ତନ୍ନ॑ସ୍ତୁରୀପ॒ମଦ୍-ଭୁ॑ତଂ ପୁ॒ରୁ॒କ୍ଷୁ ତ୍ୱଷ୍ଟା॑ ସୁ॒ବୀର॑ମ୍ । ରା॒ୟସ୍ପୋଷଂ॒ ବି ଷ୍ୟ॑ତୁ ନାଭି॑ମ॒ସ୍ମେ ॥

ବନ॑ସ୍ପ॒ତେଽବ॑ ସୃଜା॒ ରରା॑ଣ॒ସ୍ତ୍ମନା॑ ଦେ॒ବେଷୁ॑ । ଅ॒ଗ୍ନିର୍ହ॒ବ୍ୟꣳ ଶ॑ମି॒ତା ସୂ॑ଦୟାତି ॥

ଅଗ୍ନେ॒ ସ୍ୱାହା॑ କୃଣୁହି ଜାତବେଦ॒ ଇନ୍ଦ୍ରା॑ୟ ହ॒ବ୍ୟମ୍ । ବିଶ୍ୱେ॑ ଦେ॒ବା ହ॒ବିରି॒ଦଂ ଜୁ॑ଷନ୍ତାମ୍ ॥

ହି॒ର॒ଣ୍ୟ॒ଗ॒ର୍ଭଃ ସମ॑ବର୍ତ॒ତାଗ୍ରେ॑ ଭୂ॒ତସ୍ୟ॑ ଜା॒ତଃ ପତି॒ରେକ॑ ଆସୀତ୍ ।

ସ ଦା॑ଧାର ପୃଥି॒ବୀଂ ଦ୍ୟା (୩) ମୁ॒ତେମାଂ କସ୍ମୈ॑ ଦେ॒ବାୟ॑ ହ॒ବିଷା॑ ବିଧେମ ॥

ୟଃ ପ୍ରା॑ଣ॒ତୋ ନି॑ମିଷ॒ତୋ ମ॑ହି॒ତ୍ୱୈକ॒ ଇଦ୍ରାଜା॒ ଜଗ॑ତୋ ବ॒ଭୂବ॑ ।

ୟ ଈଶେ॑ ଅ॒ସ୍ୟ ଦ୍ୱି॒ପଦ॒ଶ୍ଚତୁ॑ଷ୍ପଦଃ॒ କସ୍ମୈ॑ ଦେ॒ବାୟ॑ ହ॒ବିଷା॑ ବିଧେମ ॥

ୟ ଆ॑ତ୍ମ॒ଦା ବ॑ଲ॒ଦା ୟସ୍ୟ॒ ବିଶ୍ୱ॑ ଉ॒ପାସ॑ତେ ପ୍ର॒ଶିଷଂ॒ ୟସ୍ୟ॑ ଦେ॒ବାଃ ।

ୟସ୍ୟ॑ ଛା॒ୟାଽମୃତଂ॒ ୟସ୍ୟ॑ ମୃ॒ତ୍ୟୁଃ କସ୍ମୈ॑ ଦେ॒ବାୟ॑ ହ॒ବିଷା॑ ବିଧେମ ॥

ୟସ୍ୟେ॒ମେ ହି॒ମବ॑ନ୍ତୋ ମହି॒ତ୍ୱା ୟସ୍ୟ॑ ସମୁ॒ଦ୍ରꣳ ର॒ସୟା॑ ସ॒ହା (୪) ଽହୁଃ ।

ୟସ୍ୟେ॒ମାଃ ପ୍ର॒ଦିଶୋ॒ ୟସ୍ୟ॑ ବା॒ହୂ କସ୍ମୈ॑ ଦେ॒ବାୟ॑ ହ॒ବିଷା॑ ବିଧେମ ॥

ୟଂ କ୍ରନ୍ଦ॑ସୀ॒ ଅବ॑ସା ତସ୍ତଭା॒ନେ ଅ॒ଭ୍ୟୈକ୍ଷେ॑ତାଂ॒ ମନ॑ସା॒ ରେଜ॑ମାନେ ।

Not For Commercial Use

ଯତ୍ରାଧି ସୂର ଉଦିତୌ ବ୍ୟେତି କସ୍ମୈ ଦେବାୟ ହବିଷା ବିଧେମ ॥

ୟେନ ଦ୍ୟୌରୁଗ୍ରା ପୃଥିବୀ ଚ ଦୃଢେ ୟେନ ସୁବଃ ସ୍ତଭିତଂ ୟେନ ନାକଃ ।

ୟୋ ଅନ୍ତରିକ୍ଷେ ରଜସୋ ବିମାନଃ କସ୍ମୈ ଦେବାୟ ହବିଷା ବିଧେମ ॥

ଆପୋ ହ ୟନ୍ମହତୀର୍ବିଶ୍ୱ (୫) ମାୟନ୍ଦକ୍ଷଂ ଦଧାନା ଜନୟନ୍ତୀରଗ୍ନିମ୍ ।

ତତୋ ଦେବାନାଂ ନିରବର୍ତତାସୁରେକଃ କସ୍ମୈ ଦେବାୟ ହବିଷା ବିଧେମ ॥

ୟଶ୍ଚିଦାପୋ ମହିନା ପର୍ୟପଶ୍ୟଦ୍ଦକ୍ଷଂ ଦଧାନା ଜନୟନ୍ତୀରଗ୍ନିମ୍ ।

ୟୋ ଦେବେଷ୍ୱଧି ଦେବ ଏକ ଆସୀତ୍ କସ୍ମୈ ଦେବାୟ ହବିଷା ବିଧେମ (୬)॥

(ଅଗ୍ନେଃ ସ ସରସ୍ୱତୀ ଦ୍ୟାଂ ସହ ବିଶ୍ୱଂ ଚତୁସ୍ତ୍ରିଂଶଚ୍ଚ) ॥ ୪। ୧। ୮॥

(ଅଗ୍ନ୍ୟୁତ୍ପାଦନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିରୃଷିଃ)

ଆକୂତିମଗ୍ନିଂ-ପ୍ରୟୁଜଂ ସ୍ୱାହା ମନୋ ମେଧାମଗ୍ନିଂ ପ୍ରୟୁଜଂ ସ୍ୱାହା ଚିତ୍ତଂ ବିଜ୍ଞାତମଗ୍ନିଂ

ପ୍ରୟୁଜଂ ସ୍ୱାହା ବାଚୋ ବିଧୃତିମଗ୍ନିଂ ପ୍ରୟୁଜଂ ସ୍ୱାହାଽଽ ପ୍ରଜାପତୟେ ମନବେ

ସ୍ୱାହାଽଗ୍ନୟେ ବୈଶ୍ୱାନରାୟ ସ୍ୱାହା ବିଶ୍ୱେ ଦେବସ୍ୟ ନେତୁର୍ମର୍ତୋ ବୃଣୀତ ସଖ୍ୟଂ ବିଶ୍ୱେ

ରାୟ ଇଷୁଧସି ଦ୍ୟୁମ୍ନଂ ବୃଣୀତ ପୁଷ୍ୟସେ ସ୍ୱାହା ମା ସୁ ଭିତ୍ଥା ମା ସୁ ରିଷୋ ଦୃଂହସ୍ୱ

ବୀଡୟସ୍ୱ ସୁ ।

ଅମ୍ବ ଧୃଷ୍ଣୁ ବୀରୟସ୍ୱା (୧) ଗ୍ନିଶ୍ଚେଦଂ କରିଷ୍ୟଥଃ ॥

ଦୃଂହସ୍ୱ ଦେବି ପୃଥିବି ସ୍ୱସ୍ତୟ ଆସୁରୀ ମାୟା ସ୍ୱଧୟା କୃତାଽସି ।

ଜୁଷ୍ଟଂ ଦେବାନାମିଦମସ୍ତୁ ହବ୍ୟମରିଷ୍ଟା ତ୍ୱମୁଦିହି ୟଜ୍ଞେ ଅସ୍ମିନ୍ ॥

ମିତ୍ରୈତାମୁଖାଂ ତପୈଷା ମା ଭେଦି । ଏତାଂ ତେ ପରି ଦଦାମ୍ୟଭିତ୍ତ୍ୟୈ ।

ଦ୍ରୂନ୍ନଃ ସର୍ପିରାସୁତିଃ ପ୍ରତ୍ନୋ ହୋତା ବରେଣ୍ୟଃ । ସହସସ୍ପୁତ୍ରୋ ଅଦ୍-ଭୁତଃ ॥

Not For Commercial Use

ପରଂସ୍ୟା ଅଧି ସଂବତୋଽବରାଂ ଅଭ୍ୟା (୨) ତଂର । ଯତ୍ରାହମସ୍ମି ତାଂ ଅଂବ ॥

ପ୍ରମସ୍ୟାଃ ପରାବତୋ ରୋହିଦଂଶ୍ୱ ଇହାଽଗଂହି ।

ପୁରୀଷ୍ୟଃ ପୁରୁପ୍ରିୟୋଽଗ୍ନେ ତ୍ୱଂ ତଂରା ମୃଧଃ ॥

ସୀଦ ତ୍ୱଂ ମାତୁରସ୍ୟା ଉପସ୍ଥେ ବିଶ୍ୱାନ୍ୟଗ୍ନେ ବୟୁନାନି ବିଦ୍ୱାନ୍ ।

ମୈନାମର୍ଚିଷା ମା ତପଂସାଽଭି ଶୂଂଶୁଚୋଽନ୍ତରଂସ୍ୟାଂ ଶୁକ୍ରଜ୍ୟୋତିର୍ବି ଭାଂହି ॥

ଅନ୍ତରଗ୍ନେ ରୁଚା ତ୍ୱମୁଖାୟୈ ସଦଂନେ ସ୍ୱେ ।

ତସ୍ୟାସ୍ତ୍ୱଂ ହରଂସା ତପଞ୍ଜାତଂବେଦଃ ଶିବୋ ଭଂବ ॥

ଶିବୋ ଭୂତ୍ୱା ମହ୍ୟମଗ୍ନେଽଥୋ ସୀଦ ଶିବସ୍ତ୍ୱମ୍ ।

ଶିବାଃ କୃତ୍ୱା ଦିଶଃ ସର୍ବାଃ ସ୍ୱାଂ ୟୋନିମିହାଽସଂଦଃ (୩) ॥

(ବୀରୟସ୍ୱାଽତପଂନ୍ ବିଂଶତିଶ୍ଚ) ॥ ୪। ୧। ୯॥

(ଅଗ୍ନିଧାରଣମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ୟଦଂଗ୍ନେ ୟାନି କାନି ଚାଽତେ ଦାରୂଂଣି ଦଧ୍ମସି ।

ତଦଂସ୍ତୁ ତୁଭ୍ୟମିଦ୍-ଘୃତଂ ତଜ୍ଜୁଂଷସ୍ୱ ୟବିଷ୍ଠ୍ୟ ॥

ୟଦତ୍ତ୍ୟୁଂପଜିହ୍ୱିକା ୟଦ୍ୱମ୍ରୋ ଅଂତିସର୍ପଂତି । ସର୍ବଂ ତଦଂସ୍ତୁ ତେ ଘୃତଂ ତଜ୍ଜୁଂଷସ୍ୱ ୟବିଷ୍ଠ୍ୟ ॥

ରାତ୍ରିଂ ରାତ୍ରିମପ୍ରୟାବଂ ଭରନ୍ତୋଽଶ୍ୱାୟେବ ତିଷ୍ଠଂତେ ଘାସମଂସ୍ମୈ ।

ରାୟସ୍ପୋଷେଣ ସମିଷା ମଦନ୍ତୋଽଗ୍ନେ ମା ତେ ପ୍ରତିବେଶା ରିଷାମ ॥

ନାଭା (୧) ପୃଥିବ୍ୟାଃ ସଂମିଧାନମଗ୍ନିଂ ରାୟସ୍ପୋଷାୟ ବୃହତେ ହଂବାମହେ ।

ଇରଂମଦଂ ବୃହଦୁଂକ୍-ଥଂ ୟଜଂତ୍ରଂ ଜେତାରମଗ୍ନିଂ ପୃତଂନାସୁ ସାସହିମ୍ ॥

ୟାଃ ସେନା ଅଭୀତ୍ୱରୀରାବ୍ୟାଧିନୀରୁଗଂଣା ଉତ ।

Not For Commercial Use

ୟେ ସ୍ତେ॒ନା ୟେ ଚ॒ ତସ୍କ॑ରା॒ସ୍ତାଂ॑ସ୍ତେ॑ ଅ॒ଗ୍ନେଽପି॑ ଦଧାମ୍ୟା॒ସ୍ୟେ॑ ॥

ଦଂ॑ଷ୍ଟ୍ରାଭ୍ୟା॑ଂ ମ॒ଲିମ୍-ଲୂ॒ଞ୍ଜମ୍ଭ୍ୟୈ॒ସ୍ତସ୍କ॑ରାଂ॑ ଉ॒ତ ।

ହନୂ॑ଭ୍ୟାଂ॑ ସ୍ତେ॒ନାନ୍ ଭ॒ଗବ॒ସ୍ତାଂ॑ସ୍ତ୍ୱଂ ଖା॑ଦ॒ ସୁଖା॑ଦିତାନ୍ ॥

ୟେ ଜନେ॑ଷୁ ମ॒ଲିମ୍ଲ॑ବଃ ସ୍ତେ॒ନାସ॒ସ୍ତସ୍କ॑ରା॒ ବନେ॑ ।

ୟେ (୨) କକ୍ଷେ॑ଷ୍ୱଘା॒ୟବ॒ସ୍ତାଂ॑ସ୍ତେ॑ ଦଧାମି॒ ଜମ୍ଭ॑ୟୋଃ ॥

ୟୋ ଅ॒ସ୍ମଭ୍ୟ॑ମରାତୀ॒ୟାଦ୍ୟଶ୍ଚ॑ ନୋ॒ ଦ୍ୱେଷ॑ ତେ॒ ଜନଃ॑ ।

ନିନ୍ଦା॒ଦ୍ୟୋ ଅ॒ସ୍ମାନ୍-ଦିପ୍ସା॑ଚ୍ଚ॒ ସର୍ବ॒ଂ ତଂ ମ॑ସ୍ମ॒ସା କୁ॑ରୁ ॥

ସଂ॑ଶିତଂ ମେ॒ ବ୍ରହ୍ମ॒ ସଂ॑ଶିତଂ ବୀ॒ର୍ୟ॑ଂ ବଲ॑ମ୍ ।

ସଂ॑ଶିତଂ କ୍ଷ॒ତ୍ରଂ ଜି॒ଷ୍ଣୁ ୟସ୍ୟା॒ହମସ୍ମି॑ ପୁ॒ରୋହି॑ତଃ ॥

ଉଦେ॑ଷାଂ ବା॒ହୂ ଅ॑ତିର॒ମୁଦ୍ୱର୍ଚ॒ ଉଦୂ॒ ବଲ॑ମ୍ ।

କ୍ଷି॒ଣୋମି॒ ବ୍ରହ୍ମ॑ଣା॒ଽମିତ୍ରା॒ନୁନ୍ନ॑ୟାମି॒ (୩) ସ୍ୱାଂ॑ ଅ॒ହମ୍ ।

ଦୃ॒ଶା॒ନୋ ରୁ॒କ୍ମ ଉ॒ର୍ବ୍ୟା ବ୍ୟ॑ଦ୍ୟୌଦ୍ଦୁ॒ର୍ମର୍ଷ॒ମାୟୁଃ॑ ଶ୍ରି॒ୟେ ରୁ॑ଚା॒ନଃ ।

ଅ॒ଗ୍ନିର॒ମୃତୋ॑ ଅଭବ॒ଦ୍ୱୟୋ॑ଭି॒ର୍ୟଦେ॑ନ॒ଂ ଦ୍ୟୌରଜ॑ନୟସ୍ସୁ॒ରେତାଃ॑ ॥

ବିଶ୍ୱା॑ ରୂ॒ପାଣି॒ ପ୍ରତି॑ ମୁଞ୍ଚତେ କ॒ବିଃ ପ୍ରାସା॑ବୀଦ୍-ଭ॒ଦ୍ରଂ ଦ୍ୱି॒ପଦେ॒ ଚତୁ॑ଷ୍ପଦେ ।

ବି ନାକ॑ମଖ୍ୟସ୍ସବି॒ତା ବରେ॒ଣ୍ୟୋଽନୁ॑ ପ୍ର॒ୟାଣ॑ମୁ॒ଷସୋ॒ ବି ରା॑ଜତି ॥

ନକ୍ତୋ॒ଷାସା॒ ସମ॑ନସା॒ ବିରୂ॑ପେ ଧା॒ପୟେ॑ତେ॒ ଶିଶୁ॒ମେକ॑ଂ ସମୀ॒ଚୀ ।

ଦ୍ୟାବା॒ କ୍ଷାମା॑ ରୁ॒କ୍ମୋ (୪) ଅ॒ନ୍ତର୍ବି ଭା॑ତି ଦେ॒ବା ଅ॒ଗ୍ନିଂ ଧା॑ରୟନ୍ ଦ୍ରବିଣୋ॒ଦାଃ ॥

ସୁ॒ପ॒ର୍ଣୋଽସି ଗ॒ରୁତ୍ମା॑ନ୍ ତ୍ରି॒ବୃତ୍ତେ॒ ଶିରୋ॑ ଗାୟ॒ତ୍ରଂ ଚକ୍ଷୁ ସ୍ତୋମ॑ ଆ॒ତ୍ମା ସାମ॑ ତେ

Not For Commercial Use

ତ୍ନୂର୍ବାମଦେ୍ବ୍ୟଂ ବୃ୍ହଦ୍ରଥନ୍ତରେ ପ୍ରକ୍ଷୌ ଯ୍ଜ୍ଞାୟଜ୍ଞିୟ୍ଂ ପୁଚ୍ଛ୍ଂ ଛନ୍ଦା୍ଂସ୍ୟଙ୍ଗା୍ନି ଧି୍ଷ୍ଣିୟାଃ ଶ୍ଫା ଯଜୂ୍ଂଷି୍ ନାମ ।

ସୁ୍ପ୍ରଣୋ୍ଽସି ଗ୍ରୁମା୍ନ୍ ଦିବଂ ଗଚ୍ଛ ସୁବଃ ପତ (୫)॥

(ନାଭା୍ ବନେ୍ ଯେ ନ୍ୟାମି୍ କ୍ଷାମା ରୁକ୍ମୋ୍ଽଷ୍ଟାତ୍ରିଂଶଚ୍ଚ) ॥ ୪। ୧। ୧୦॥

(ଚାତୁର୍ମାସ୍ୟଗତବୈଶ୍ୱଦେବପର୍ବଣି ବିହିତ ଯାଜ୍ୟାପୁରୋଽନୁବାକ୍ୟାଃ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଅଗ୍ନେ୍ ଯଂ ଯ୍ଜ୍ଞମ୍ଧ୍ୱ୍ରଂ ବି୍ଶ୍ୱତଃ ପରି୍ଭୂରସି । ସ ଇଦ୍ଦେ୍ବେଷୁ୍ ଗଚ୍ଛତି ॥

ସୋମ୍ ଯାସ୍ତେ ମୟୋ୍ଭୁବ ଊ୍ତୟଃ ସନ୍ତି ଦା୍ଶୁଷେ । ତାଭିର୍ନୋ୍ଽବି୍ତା ଭ୍ବ ॥

ଅ୍ଗ୍ନିର୍ମୂ୍ର୍ଧା ଭୁବଃ ॥ ତ୍ୱଂ ନଃ ସୋମ୍ ଯା ତେ୍ ଧାମା୍ନି ॥

ତସ୍ସ୍ବି୍ତୁର୍ବରେ୍ଣ୍ୟ୍ଂ ଭର୍ଗୋ ଦେ୍ବସ୍ୟ ଧୀମହି । ଧି୍ୟୋ୍ ଯୋ ନଃ ପ୍ରଚୋ୍ଦୟା୍ତ୍ ॥

ଅଚିତ୍ତୀ୍ ଯଚ୍ଚକୃ୍ମା ଦୈବ୍ୟେ୍ ଜନେ ଦୀ୍ନୈର୍ଦକ୍ଷୈ୍ଃ ପ୍ରଭୂ୍ତୀ ପୂରୁଷ୍ତ୍ୱତା ।(୧)

ଦେ୍ବେଷୁ୍ ଚ ସବିତ୍ର୍ମାନୁ୍ଷେଷୁ ଚ୍ ତ୍ୱଂ ନୋ୍ ଅତ୍ର ସୁବତା୍ଦନା୍ଗସଃ ॥

ଚୋ୍ଦ୍ୟି୍ତ୍ରୀ ସୂ୍ନୃତା୍ନା୍ଂ ଚେତ୍ନ୍ତୀ ସୁ୍ମତୀ୍ନାମ୍ । ଯ୍ଜ୍ଞଂ ଦ୍ଧେ୍ ସର୍ସ୍ୱତୀ ॥

ପାବୀ୍ରବୀ କ୍ନ୍ୟା୍ ଚି୍ତ୍ରାୟୁଃ ସର୍ସ୍ୱତୀ ବୀ୍ରପ୍ତ୍ନୀ ଧି୍ୟଂ ଧାତ୍ ।

ଗ୍ନାଭି୍ରଚ୍ଛିଦ୍ର୍ଂ ଶ୍ରଣ୍ଂ ସ୍ଜୋଷା୍ ଦୁରା୍ଧର୍ଷଂ ଗୃ୍ଣ୍ତେ ଶର୍ମ ଯଂସତ୍ ॥

ପୂ୍ଷା ଗା ଅନ୍ୱେ୍ତୁ ନଃ ପୂ୍ଷା ର୍କ୍ଷ୍ତ୍ୱର୍ବତଃ । ପୂ୍ଷା ବାଜ୍ଂ ସନୋତୁ ନଃ ॥

ଶୁ୍କ୍ରଂ ତେ ଅ୍ନ୍ୟଦ୍ୟ୍ଜ୍ତଂ ତେ ଅ୍ନ୍ୟ (୨) ଦ୍ୱିଷୁ୍ରୂପେ୍ ଅହ୍ନୀ୍ ଦ୍ୟୌରି୍ବାସି ।

ବିଶ୍ୱା୍ ହି ମା୍ୟା ଅବସି ସ୍ୱଧାବୋ ଭ୍ଦ୍ରା ତେ ପୂଷନ୍ନି୍ହ ରା୍ତିର୍ସ୍ତୁ ॥

ତେଽବର୍ଧନ୍ତ୍ ସ୍ୱତ୍ବସୋ ମହିତ୍ୱ୍ନାଽନାକଂ ତ୍ସ୍ଥୁରୁ୍ରୁ ଚ୍କ୍ରିରେ୍ ସଦଃ ।

ବିଷ୍ଣୁ୍ର୍ୟଦ୍ଧାଽଽବ୍ଦୃଷ୍ଣଂ ମଦ୍ଚ୍ୟୁତ୍ଂ ବୟୋ୍ ନ ସୀଦ୍ନ୍ନଧି୍ ବ୍ର୍ହିଷି ପ୍ରି୍ୟେ ।

Not For Commercial Use

ପ୍ର ଚି॒ତ୍ରମ॒ର୍କଂ ଗୃ॑ଣ॒ତେ ତୁ॒ରାୟ॒ ମାରୁ॑ତାୟ॒ ସ୍ୱତ॑ବସେ ଭରଧ୍ୱମ୍ ।

ୟେ ସହା॑ꣳସି॒ ସହ॑ସା॒ ସହ॑ନ୍ତେ॒ (୩) ରେଜ॑ତେ ଅଗ୍ନେ ପୃଥି॒ବୀ ମ॒ଖେଭ୍ୟଃ॑ ॥

ବିଶ୍ୱେ॑ ଦେ॒ବା ବିଶ୍ୱେ॑ ଦେବାଃ ॥

ଦ୍ୟାବା॑ ନଃ ପୃଥି॒ବୀ ଇ॒ମꣳ ସି॒ଧ୍ରମ॒ଦ୍ୟ ଦି॑ବି॒ସ୍ପୃଶ॑ମ୍ । ୟ॒ଜ୍ଞଂ ଦେ॒ବେଷୁ॑ ୟଚ୍ଛତାମ୍ ॥

ପ୍ର ପୂ॒ର୍ବ॒ଜେ ପି॒ତରା॒ ନବ୍ୟ॑ସୀଭିର୍ଗୀ॒ର୍ଭିଃ କୃ॑ଣୁଧ୍ୱ॒ꣳ ସଦ॑ନେ ଋ॒ତସ୍ୟ॑ ।

ଆ ନୋ॑ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ॒ ଦୈବ୍ୟେ॑ନ॒ ଜନେ॑ନ ୟାତ॒ଂ ମହି॑ ବା॒ଂ ବରୂ॑ଥମ୍ ॥

ଅ॒ଗ୍ନିꣳ ସ୍ତୋମେ॑ନ ବୋଧୟ ସମିଧା॒ନୋ ଅମ॑ର୍ତ୍ୟମ୍ । ହ॒ବ୍ୟା ଦେ॒ବେଷୁ॑ ନୋ ଦଧତ୍ ॥

ସ ହ॑ବ୍ୟ॒ବାଡମ॑ର୍ତ୍ୟ ଉ॒ଶିଗ୍-ଦୂ॒ତଶ୍ଚନୋ॑ହିତଃ । ଅ॒ଗ୍ନିର୍ଧି॒ୟା ସମୃ॑ଣ୍ୱତି ॥

ଶଂ ନୋ॑ ଭବନ୍ତୁ ବାଜେ॑ବାଜେ (୪) ॥

(ପୁ॒ରୁ॒ଷ॒ତ୍ୱତା॑ ୟ॒ଜ॒ତଂ ତେ॑ ଅ॒ନ୍ୟସହ॑ନ୍ତେ ଚ ନୋ॑ହିତୋ॒ଽଷ୍ଟୌ ଚ॑) **॥ ୪। ୧। ୧୧॥**

=|| 0 ||=

(ୟୁ॒ଞ୍ଜା॒ନ ଇ॒ମାମ॑ଗୃଭ୍-ଣ॒ଦ୍ଦେବସ୍ୟ॒ ସଂ ତେ॒ ବି ପାଜ॑ସା॒ ବସ॑ବସ୍ତ୍ୱା॒ ସମା॑ସ୍ତ୍ୱୋର୍ଧ୍ୱା ଅ॒ସ୍ୟାକୂ॑ତି॒ଂ ୟଦ॑ଗ୍ନେ॒ ୟାନ୍ୟଗ୍ନେ॒ ୟଂ ୟ॒ଜ୍ଞମେକା॑ଦଶ ॥ ୧୧॥)

(ୟୁ॒ଞ୍ଜା॒ନୋ ବର୍ମ॑ ଚ ସ୍ଥ ଆଦି॒ତ୍ୟାସ୍ତ୍ୱା॒ ଭାର॑ତୀ॒ ସ୍ୱାꣳ ଅ॒ହꣳ ଷଟ୍-ଚ॑ତ୍ୱାରିꣳଶତ୍ ॥ ୪୬॥)

(ୟୁ॒ଞ୍ଜା॒ନୋ ବାଜେ॑ବାଜେ ॥)

॥ ହରିଃ ଓଁ ॥

ଇତି କୃଷ୍ଣୟଜୁର୍ବେଦୀୟତୈତ୍ତିରୀୟସଂହିତାୟାଂ ଚତୁର୍ଥକାଣ୍ଡେ ପ୍ରଥମଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥ ୧ ॥

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

|| ଅଥ ଚତୁର୍ଥକାଣ୍ଡେ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ପ୍ରପାଠକଃ ||

| ଦେବୟଜନଗ୍ରହାଭିଧାନମ୍ |

(ଆସନ୍-ଦ୍ୟାମୁସ୍ୱାଗ୍ନିସ୍ଥାପନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ବିଷ୍ଣୋ॒ଃ କ୍ରମୋ॑ଽସ୍ୟଭିମାତି॒ହା ଗା॑ୟ॒ତ୍ରଂ ଛନ୍ଦ॒ ଆ ରୋ॑ହ ପୃଥି॒ବୀମନୁ॒ ବି କ୍ର॑ମସ୍ୱ॒ ନିର୍ଭ॑କ୍ତ॒ଃ ସ ଯଂ ଦ୍ୱି॒ଷ୍ମୋ ବିଷ୍ଣୋ॒ଃ କ୍ରମୋ॑ଽସ୍ୟଭିଶସ୍ତି॒ହା ତ୍ରୈଷ୍ଟୁ॑ଭଂ॒ ଛନ୍ଦ॒ ଆ ରୋ॑ହା॒ନ୍ତରି॑କ୍ଷ॒ମନୁ॒ ବି କ୍ର॑ମସ୍ୱ॒ ନିର୍ଭ॑କ୍ତ॒ଃ ସ ଯଂ ଦ୍ୱି॒ଷ୍ମୋ ବିଷ୍ଣୋ॒ଃ କ୍ରମୋ॑ଽସ୍ୟରାତୀୟ॒ତୋ ହ॒ନ୍ତା ଜାଗ॑ତ॒ଂ ଛନ୍ଦ॒ ଆ ରୋ॑ହ॒ ଦିବ॒ମନୁ॒ ବି କ୍ର॑ମସ୍ୱ॒ ନିର୍ଭ॑କ୍ତ॒ଃ ସ ଯଂ ଦ୍ୱି॒ଷ୍ମୋ ବିଷ୍ଣୋ॒ଃ (୧) କ୍ରମୋ॑ଽସି ଶତ୍ରୂୟ॒ତୋ ହ॒ନ୍ତାଽନୁ॑ଷ୍ଟୁଭ॒ଂ ଛନ୍ଦ॒ ଆ ରୋ॑ହ॒ ଦିଶୋଽନୁ॒ ବି କ୍ର॑ମସ୍ୱ॒ ନିର୍ଭ॑କ୍ତ॒ଃ ସ ଯଂ ଦ୍ୱି॒ଷ୍ମଃ ।

ଅକ୍ର॑ନ୍ଦଦ॒ଗ୍ନି ସ୍ତ॒ନୟ॑ନ୍ନିବ॒ ଦ୍ୟୌଃ କ୍ଷାମା॒ ରେରି॑ହଦ୍ବୀ॒ରୁଧଃ॑ ସମ॒ଞ୍ଜନ୍ ।

ସ॒ଦ୍ୟୋ ଜ॑ଜ୍ଞା॒ନୋ ବି ହୀମି॒ଦ୍ଧୋ ଅଖ୍ୟ॒ଦା ରୋଦ॑ସୀ ଭା॒ନୁନା॑ ଭାତ୍ୟ॒ନ୍ତଃ ॥

ଅଗ୍ନେ॑ଽଭ୍ୟାବର୍ତିନ୍ନ॒ଭି ନ॒ ଆ ବ॑ର୍ତ॒ସ୍ୱାଽଽୟୁ॑ଷା॒ ବର୍ଚ॑ସା ସ॒ନ୍ୟା ମେ॒ଧୟା॑ ପ୍ର॒ଜୟା॒ ଧନେ॑ନ ॥

ଅଗ୍ନେ॑ (୨) ଅଙ୍ଗିରଃ ଶ॒ତଂ ତେ॑ ସନ୍ତ୍ୱା॒ବୃତଃ॑ ସ॒ହସ୍ର॑ଂ ତ ଉପା॒ବୃତଃ॑ ।

ତାସା॑ଂ॒ ପୋଷ॑ସ୍ୟ॒ ପୋଷେ॑ଣ॒ ପୁନ॑ର୍ନୋ ନ॒ଷ୍ଟମା କୃ॑ଧି॒ ପୁନ॑ର୍ନୋ ର॒ୟିମା କୃ॑ଧି ॥

ପୁନ॑ରୂ॒ର୍ଜା ନି ବ॑ର୍ତସ୍ୱ॒ ପୁନ॑ରଗ୍ନ ଇ॒ଷାଽଽୟୁ॑ଷା । ପୁନ॑ର୍ନଃ ପାହି ବି॒ଶ୍ୱତଃ॑ ॥

ସ॒ହ ର॒ୟ୍ୟା ନି ବ॑ର୍ତ॒ସ୍ୱାଗ୍ନେ॒ ପିନ୍ୱ॑ସ୍ୱ॒ ଧାର॑ୟା । ବି॒ଶ୍ୱପ୍-ସ୍ନି॑ୟା ବି॒ଶ୍ୱତ॒ସ୍ପରି॑ ॥

ଉଦୁ॑ତ୍ତ॒ମଂ ବ॑ରୁଣ॒ ପାଶ॑ମ॒ସ୍ମଦବା॑ଧ॒ମଂ (୩) ବି ମ॑ଧ୍ୟ॒ମଂ ଶ୍ର॑ଥାୟ ।

ଅଥା॑ ବ॒ୟମା॑ଦିତ୍ୟ ବ୍ର॒ତେ ତବାନା॑ଗସୋ॒ ଅଦି॑ତୟେ ସ୍ୟାମ ॥

ଆ ତ୍ୱା॑ଽହାର୍ଷମ॒ନ୍ତର॑ଭୂର୍ଧ୍ରୁ॒ବସ୍ତି॒ଷ୍ଠାବି॑ଚାଚଲିଃ ।

Not For Commercial Use

ବିଶ॑ସ୍ତ୍ୱା॒ ସର୍ୱା॑ ବାଞ୍ଛନ୍ତ୍ୱ॒ସ୍ମିନ୍-ରା॒ଷ୍ଟ୍ରମଧି॑ ଶ୍ରୟ ॥

ଅଗ୍ରେ॑ ବୃହନ୍ନୁଷସା॑ମୂ॒ର୍ଧ୍ୱୋ ଅ॑ସ୍ଥାନ୍ନିର୍ଜଗ୍ମି॒ବାନ୍ତମ॑ସୋ॒ ଜ୍ୟୋତି॒ଷାଽଽଗା॑ତ୍ ।

ଅ॒ଗ୍ନିର୍ଭା॒ନୁନା॒ ରୁଶ॑ତା॒ ସ୍ୱଙ୍ଗ॒ ଆ ଜା॒ତୋ ବିଶ୍ୱା॒ ସଦ୍ମା॑ନ୍ୟପ୍ରାଃ ॥

ସୀଦ॒ ତ୍ୱଂ ମା॒ତୁର॒ସ୍ୟା (୪) ଉ॒ପସ୍ଥେ॒ ବିଶ୍ୱା॑ନ୍ୟଗ୍ନେ ବ॒ୟୁନା॑ନି ବି॒ଦ୍ୱାନ୍ ।

ମୈନା॑ମ॒ର୍ଚିଷା॒ ମା ତପ॑ସା॒ଽଭି ଶୂ॑ଶୁଚୋ॒ଽନ୍ତର॑ସ୍ୟାꣳ ଶୁ॒କ୍ରଜ୍ୟୋ॑ତି॒ର୍ବି ଭା॑ହି ॥

ଅ॒ନ୍ତର॑ଗ୍ନେ ରୁ॒ଚା ତ୍ୱମୁ॒ଖାୟୈ॒ ସଦ॑ନେ॒ ସ୍ୱେ ।

ତସ୍ୟା॒ସ୍ତ୍ୱꣳ ହର॑ସା॒ ତପ॒ଞ୍ଜାତ॑ବେଦଃ ଶି॒ବୋ ଭ॑ବ ॥

ଶି॒ବୋ ଭୂ॒ତ୍ୱା ମହ୍ୟ॑ମ॒ଗ୍ନେଽଥୋ॑ ସୀଦ ଶି॒ବସ୍ତ୍ୱମ୍ ।

ଶି॒ବାଃ କୃ॒ତ୍ୱା ଦିଶ॒ଃ ସର୍ୱା॒ଃ ସ୍ୱାଂ ୟୋନି॑ମି॒ହାଽଽସ॑ଦଃ ॥

ହ॒ꣳସଃ ଶୁ॑ଚି॒ଷଦ୍ୱସୁ॑ରନ୍ତରିକ୍ଷ॒ସଦ୍ଧୋତା॑ ବେଦି॒ଷଦତି॑ଥିର୍ଦୁରୋଣ॒ସତ୍ ।

ନୃ॒ଷଦ୍ୱ॑ର॒ସଦୃ॑ତ॒ସଦ୍ୱ୍ୟୋ॑ମ॒ସଦ॒ବ୍ଜା ଗୋ॒ଜା ଋ॑ତ॒ଜା ଅ॑ଦ୍ରି॒ଜା ଋ॒ତଂ ବୃ॒ହତ୍ (୫)॥ (ଦିବ॒ମନୁ ବି

କ୍ର॑ମସ୍ୱ ନିର୍ଭ॑କ୍ତ॒ଃ ସ ୟଦ୍ବି॒ଷ୍ଣୋ ବିଷ୍ଣୋ॒ର୍ଧନେ॒ନାଗ୍ନେ॑ଽଧ॒ମମ॒ସ୍ୟାଃ ଶୁ॑ଚି॒ଷତ୍ ଷୋଡ॑ଶ ଚ) **॥ ୪। ୨। ୧॥**

(ଆସନ୍ଦ୍ୟାଂ ସ୍ଥାପିତସ୍ୟାଗ୍ନେରୁପସ୍ଥାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଦି॒ବସ୍ପରି॑ ପ୍ରଥ॒ମଂ ଜ॑ଜ୍ଞେ ଅ॒ଗ୍ନିର॒ସ୍ମଦ୍-ଦ୍ୱି॒ତୀୟ॒ଂ ପରି॑ ଜା॒ତବେ॑ଦାଃ ।

ତୃ॒ତୀୟ॑ମ॒ପ୍-ସୁ ନୃ॒ମଣା॒ ଅଜ॑ସ୍ରମିନ୍ଧା॑ନ ଏନଂ ଜରତେ ସ୍ୱା॒ଧୀଃ ॥

ବି॒ଦ୍ମା ତେ॑ ଅଗ୍ନେ ତ୍ରେ॒ଧା ତ୍ର॒ୟାଣି॑ ବି॒ଦ୍ମା ତେ॒ ସଦ୍ମ॒ ବିଭୃ॑ତଂ ପୁରୁ॒ତ୍ରା ।

ବି॒ଦ୍ମା ତେ॒ ନାମ॑ ପର॒ମଂ ଗୁହା॒ ୟଦ୍ୱି॒ଦ୍ମା ତମୁ॒ତ୍ସଂ ୟତ॑ ଆଜ॒ଗନ୍ଥ॑ ॥

ସ॒ମୁ॒ଦ୍ରେ ତ୍ୱା॑ ନୃ॒ମଣା॑ ଅ॒ପ୍-ସ୍ୱ॑ନ୍ତର୍ନୃ॒ଚକ୍ଷା॑ ଈଧେ ଦି॒ବୋ ଅ॑ଗ୍ନ॒ ଊଧନ୍॑ ।

ତୃ॒ତୀୟେ॑ ତ୍ୱା॒ (୧) ରଜ॑ସି ତସ୍ଥି॒ବାꣳସ॑ମ॒ତସ୍ୟ॒ ୟୋନୌ॑ ମହି॒ଷା ଅ॑ହିନ୍ୱନ୍ ॥

Not For Commercial Use

ଅକ୍ର॑ନ୍ଦଦ॒ଗ୍ନିଃ ସ୍ତ॒ନୟ॑ନ୍ନିବ॒ ଦ୍ୟୌଃ କ୍ଷାମା॒ ରେରି॑ହଦ୍ବୀ॒ରୁଧଃ॑ ସମ॒ଞ୍ଜନ୍ ।

ସ॒ଦ୍ୟୋ ଜ॑ଜ୍ଞା॒ନୋ ବି ହୀମି॒ଦ୍ଧୋ ଅଖ୍ୟ॒ଦା ରୋଦ॑ସୀ ଭା॒ନୁନା॑ ଭାତ୍ୟ॒ନ୍ତଃ ॥

ଉ॒ଶିକ୍-ପା॑ବ॒କୋ ଅ॑ର॒ତିଃ ସୁ॑ମେ॒ଧା ମର୍ତେ᳚ଷ୍ୱ॒ଗ୍ନିର॒ମୃତୋ॒ ନି ଧା॑ୟି ।

ଇୟ॑ର୍ତି ଧୂ॒ମମ॑ରୁ॒ଷଂ ଭରି॑ଭ୍ର॒ଦୁଚ୍ଛୁ॒କ୍ରେଣ॑ ଶୋ॒ଚିଷା॒ ଦ୍ୟାମିନ॑କ୍ଷତ୍ ॥

ବିଶ୍ୱ॑ସ୍ୟ କେ॒ତୁର୍ଭୁବ॑ନସ୍ୟ॒ ଗର୍ଭ॒ ଆ (୨) ରୋଦ॑ସୀ ଅପୃଣା॒ଜ୍ଜାୟ॑ମାନଃ ।

ବୀ॒ଡୁଂ॑ ଚି॒ଦଦ୍ରି॑ମଭିନତ୍-ପରା॒ୟଞ୍ଜନା॒ ୟଦ॒ଗ୍ନିମୟ॑ଜନ୍ତ॒ ପଞ୍ଚ॑ ॥

ଶ୍ରୀ॒ଣାମୁ॑ଦା॒ରୋ ଧ॒ରୁଣୋ॑ ରୟୀ॒ଣାଂ ମ॑ନୀ॒ଷାଣା॒ଂ ପ୍ରାର୍ପ᳚ଣଃ॒ ସୋମ॑ଗୋପାଃ ।

ବସୋଃ॑ ସୂ॒ନୁଃ ସହ॑ସୋ ଅ॒ପ୍ସୁ ରାଜା॒ ବି ଭା॒ତ୍ୟଗ୍ର॑ ଉ॒ଷସା॑ମିଧା॒ନଃ ॥

ୟସ୍ତେ॑ ଅ॒ଦ୍ୟ କୃଣବ॑ଦ୍-ଭଦ୍ରଶୋଚେଽପୂ॒ପଂ ଦେ॑ବ ଘୃ॒ତବ॑ନ୍ତମଗ୍ନେ ।

ପ୍ର ତଂ ନ॑ୟ ପ୍ରତ॒ରାଂ ବସ୍ୟୋ॒ ଅଚ୍ଛା॒ଭି ଦ୍ୟୁ॒ମ୍ନଂ ଦେ॒ବଭ॑କ୍ତଂ ୟବିଷ୍ଠ ॥

ଆ (୩) ତଂ ଭ॑ଜ ସୌଶ୍ରବ॒ସେଷ୍ୱ॑ଗ୍ନ ଉ॒କ୍ଥ ଉ॑କ୍ଥ॒ ଆ ଭ॑ଜ ଶ॒ସ୍ୟମା॑ନେ ।

ପ୍ରି॒ୟଃ ସୂର୍ୟେ᳚ ପ୍ରି॒ୟୋ ଅ॒ଗ୍ନା ଭ॑ବା॒ତ୍ୟୁଜ୍ଜା॒ତେନ॑ ଭି॒ନଦ॒ଦୁଜ୍ଜନି॑ତ୍ୱୈଃ ॥

ତ୍ୱାମ॑ଗ୍ନେ॒ ୟଜ॑ମାନା॒ ଅନୁ॒ ଦ୍ୟୂନ୍ ବିଶ୍ୱା॒ ବସୂ॑ନି ଦଧିରେ॒ ବାର୍ୟା॑ଣି ।

ତ୍ୱୟା॑ ସ॒ହ ଦ୍ରବି॑ଣମି॒ଚ୍ଛମା॑ନା ବ୍ର॒ଜଂ ଗୋମ॑ନ୍ତମୁ॒ଶିଜୋ॒ ବି ବ॑ବ୍ରୁଃ ॥

ଦୃ॒ଶା॒ନୋ ରୁ॒କ୍ମ ଉ॒ର୍ୱ୍ୟା ବ୍ୟ॑ଦ୍ୟୌଦ୍ଦୁ॒ର୍ମର୍ଷ॒ମାୟୁଃ॑ ଶ୍ରି॒ୟେ ରୁ॑ଚା॒ନଃ ।

ଅ॒ଗ୍ନିର॒ମୃତୋ॑ ଅଭବ॒ଦ୍ୱୟୋ॑ଭି॒ର୍ୟଦେ॑ନଂ॒ ଦ୍ୟୌରଜ॑ନୟତ୍-ସୁ॒ରେତାଃ॑ (୪)॥

(ତୃ॒ତୀୟେ॑ ତ୍ୱା॒ ଗର୍ଭ॒ ଆ ୟବି॑ଷ୍ଠା॒ଽୟଚ୍ଛ॒ତ୍ୱାରି॑ ଚ) ॥ ୪। ୨। ୨॥

(ଚୟନାର୍ଥସ୍ୟ ଦେବୟଜନସ୍ୟ ପରିଗ୍ରହଃ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଅନ୍ନ॑ପ॒ତେଽନ୍ନ॑ସ୍ୟ ନୋ ଦେହ୍ୟନମୀ॒ବସ୍ୟ॑ ଶୁ॒ଷ୍ମିଣଃ॑ ।

ପ୍ର ପ୍ର॑ଦା॒ତାର॑ଂ ତାରିଷ॒ ଊର୍ଜ॑ଂ ନୋ ଧେହି ଦ୍ୱି॒ପଦେ॒ ଚତୁ॑ଷ୍ପଦେ ॥

ଉଦୁ॑ ତ୍ୱା॒ ବିଶ୍ୱେ॑ ଦେ॒ବା ଅଗ୍ନେ॒ ଭର॑ନ୍ତୁ ଚିତ୍ତି॑ଭିଃ ।

ସ ନୋ॑ ଭବ ଶି॒ବତ॑ମଃ ସୁ॒ପ୍ରତୀ॑କୋ ବି॒ଭାବ॑ସୁଃ ॥

ପ୍ରେଦ॑ଗ୍ନେ॒ ଜ୍ୟୋତି॑ଷ୍ମାନ୍ ଯାହି ଶି॒ବେଭି॑ର॒ର୍ଚିଭି॒ସ୍ତ୍ୱମ୍ ।

ବୃ॒ହଦ୍-ଭି॑ର୍ଭା॒ନୁଭି॒ର୍ଭାସ॒ନ୍ମା ହିꣳ॑ସୀସ୍ତ॒ନୁବା॑ ପ୍ର॒ଜାଃ ॥

ସ॒ମିଧା॒ଽଗ୍ନିଂ ଦୁ॑ବସ୍ୟତ ଘୃ॒ତୈର୍ବୋ॑ଧୟ॒ତାତି॑ଥିମ୍ । ଆ (୧) ଽସ୍ମି॑ନ୍ ହ॒ବ୍ୟା ଜୁ॑ହୋତନ ॥

ପ୍ରପ୍ରା॒ୟମ॒ଗ୍ନିର୍ଭ॑ର॒ତସ୍ୟ॑ ଶୃଣ୍ୱେ॒ ବି ଯତ୍-ସୂର୍ୟୋ॒ ନ ରୋଚ॑ତେ ବୃ॒ହଦ୍-ଭାଃ ।

ଅ॒ଭି ଯଃ ପୂ॒ରୁଂ ପୃତ॑ନାସୁ ତ॒ସ୍ଥୌ ଦୀ॒ଦାୟ॒ ଦୈବ୍ୟୋ॒ ଅତି॑ଥିଃ ଶି॒ବୋ ନଃ॑ ॥

ଆପୋ॑ ଦେବୀଃ॒ ପ୍ରତି॑ ଗୃହ୍ଣୀତ॒ ଭସ୍ମୈ॒ତତ୍-ସ୍ୟୋ॒ନେ କୃ॑ଣୁଧ୍ୱꣳ ସୁର॒ଭାବୁ॑ ଲୋ॒କେ ।

ତସ୍ମୈ॑ ନମନ୍ତା॒ଂ ଜନ॑ୟଃ ସୁ॒ପତ୍ନୀ॑ର୍ମା॒ତେବ॑ ପୁ॒ତ୍ରଂ ବି॑ଭୂତା ସ୍ୱେ॑ନମ୍ ॥

ଅ॒ପ୍-ସ୍ୱ॑ଗ୍ନେ॒ ସଧି॒ଷ୍ଟବ॒ (୨) ସୌଷ॑ଧୀ॒ରନୁ॑ ରୁଧ୍ୟସେ । ଗର୍ଭେ॒ ସଞ୍ଜା॑ୟସେ॒ ପୁନଃ॑ ॥

ଗର୍ଭୋ॑ ଅ॒ସ୍ୟୋଷ॑ଧୀନା॒ଂ ଗର୍ଭୋ॒ ବନ॒ସ୍ପତୀ॑ନାମ୍ ।

ଗର୍ଭୋ॒ ବିଶ୍ୱ॑ସ୍ୟ ଭୂ॒ତସ୍ୟାଗ୍ନେ॒ ଗର୍ଭୋ॑ ଅ॒ପାମ॑ସି ॥

ପ୍ର॒ସଦ୍ୟ॒ ଭସ୍ମ॑ନା॒ ୟୋନି॑ମ॒ପଶ୍ଚ॑ ପୃଥି॒ବୀମ॑ଗ୍ନେ ।

ସ॒ꣳସୃଜ୍ୟ॑ ମା॒ତୃଭି॒ଷ୍ଟ୍ୱଂ ଜ୍ୟୋତି॑ଷ୍ମା॒ନ୍ ପୁନ॒ରାଽସ॑ଦଃ ॥

ପୁନ॑ରା॒ସଦ୍ୟ॒ ସଦ॑ନମ॒ପଶ୍ଚ॑ ପୃଥି॒ବୀମ॑ଗ୍ନେ ।

ଶେଷେ॑ ମା॒ତୁର୍ୟଥୋ॒ପସ୍ଥେ॒ଽନ୍ତର॒ସ୍ୟାꣳ ଶି॒ବତ॑ମଃ ॥

ପୁନ॑ରୂ॒ର୍ଜା (୩) ନି ବ॑ର୍ତସ୍ୱ॒ ପୁନ॑ରଗ୍ନ ଇ॒ଷାଽଽୟୁ॑ଷା । ପୁନ॑ର୍ନଃ ପାହି ବି॒ଶ୍ୱତଃ॑ ॥

ସ॒ହ ର॒ୟ୍ୟା ନି ବ॑ର୍ତ॒ସ୍ୱାଗ୍ନେ॒ ପିନ୍ୱ॑ସ୍ୱ॒ ଧାର॑ୟା । ବି॒ଶ୍ୱପ୍-ସ୍ନି॑ୟା ବି॒ଶ୍ୱତ॒ସ୍ପରି॑ ॥

Not For Commercial Use

ପୁନ॑ସ୍ତ୍ୱା॒ଽଽଦି॒ତ୍ୟା ରୁ॒ଦ୍ରା ବସ॑ବ॒ଃ ସମି॑ନ୍ଧତା॒ଂ ପୁନ॑ର୍ବ୍ର॒ହ୍ମାଣୋ॑ ବସୁନୀଥ ଯ॒ଜ୍ଞୈଃ ।

ଘୃ॒ତେନ॒ ତ୍ୱଂ ତ॒ନୁବୋ॑ ବର୍ଧୟସ୍ୱ ସ॒ତ୍ୟାଃ ସ॑ନ୍ତୁ ଯଜ॑ମାନସ୍ୟ॒ କାମାଃ ॥

ବୋଧା॑ ନୋ ଅ॒ସ୍ୟ ବଚ॑ସୋ ଯବିଷ୍ଠ ମଂହି॑ଷ୍ଠସ୍ୟ॒ ପ୍ରଭୃ॑ତସ୍ୟ ସ୍ୱଧାବଃ ।

ପୀୟ॑ତି ତ୍ୱୋ॒ ଅନୁ॑ ତ୍ୱୋ ଗୃଣାତି ବ॒ନ୍ଦାରୁ॑ସ୍ତେ ତ॒ନୁବ॑ଂ ବନ୍ଦେ ଅଗ୍ନେ ॥

ସ ବୋ॑ଧି ସୂ॒ରିର୍ମ॒ଘବା॑ ବସୁ॒ଦାବା॒ ବସୁ॑ପତିଃ । ଯୁ॒ୟୋ॒ଧ୍ୟ॑ସ୍ମଦ୍-ଦ୍ୱେଷାଂ॑ସି (୪)॥

(ଆ ତବୋ॒ର୍ଜାଽନୁ ଷୋଡ॑ଶ ଚ) ॥ ୪। ୨। ୩॥

(ଗାର୍ହ॑ପତ୍ୟଚୟନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଅପେ॑ତ॒ ବୀତ॒ ବି ଚ॑ ସର୍ପ॒ତାତୋ॒ ୟେଽତ୍ର॒ ସ୍ଥ ପୁ॑ରା॒ଣା ୟେ ଚ॒ ନୂତ॑ନାଃ ।

ଅଦା॑ଦି॒ଦଂ ୟ॒ମୋ॑ଽବ॒ସାନ॑ଂ ପୃଥି॒ବ୍ୟା ଅକ୍ର॒ନ୍ନି॒ମଂ ପି॒ତରୋ॑ ଲୋ॒କମ॑ସ୍ମୈ ॥

ଅ॒ଗ୍ନେର୍ଭସ୍ମା॑ସ୍ୟ॒ଗ୍ନେଃ ପୁରୀ॑ଷମସି ସ॒ଂଜ୍ଞାନ॑ମସି କାମ॒ଧର॑ଣ॒ଂ ମୟି॑ ତେ କାମ॒ଧର॑ଣଂ-ଭୂୟାତ୍॥

ସଂ ୟା ବଃ॑ ପ୍ରି॒ୟାସ୍ତ॒ନୁବ॒ଃ ସଂ ପ୍ରି॒ୟା ହୃଦ॑ୟାନି ବଃ ।

ଆ॒ତ୍ମା ବୋ॑ ଅସ୍ତୁ (୧) ସଂପ୍ରି॑ୟ॒ଃ ସଂପ୍ରି॑ୟାସ୍ତ॒ନୁବୋ॒ ମମ॑ ॥

ଅ॒ୟଂ ସୋ ଅ॒ଗ୍ନିର୍ୟସ୍ମି॒ନ୍-ସୋମ॒ମିନ୍ଦ୍ରଃ॑ ସୁ॒ତଂ ଦ॒ଧେ ଜ॒ଠରେ॑ ବାବଶା॒ନଃ ।

ସ॒ହ॒ସ୍ରିୟ॒ଂ ବାଜ॒ମତ୍ୟ॒ଂ ନ ସପ୍ତିଂ ସସ॒ବାନ୍-ସନ୍-ସ୍ତୂ॑ୟସେ ଜାତବେଦଃ ॥

ଅଗ୍ନେ॑ ଦି॒ବୋ ଅର୍ଣ॒ମଚ୍ଛା॑ ଜିଗା॒ସ୍ୟଚ୍ଛା॑ ଦେ॒ବାଂ ଊଚିଷେ॒ ଧିଷ୍ଣି॑ୟା॒ ୟେ ।

ୟାଃ ପ॒ରସ୍ତା॑ଦ୍ରୋଚ॒ନେ ସୂର୍ୟ॑ସ୍ୟ॒ ୟାଶ୍ଚା॒ବସ୍ତା॑ଦୁପ॒ତିଷ୍ଠ॑ନ୍ତ ଆପଃ॑ ॥

ଅଗ୍ନେ॒ ୟତ୍ତେ॑ ଦି॒ବି ବର୍ଚଃ॑ ପୃଥି॒ବ୍ୟାଂ ୟଦୋଷ॑ଧୀଷ୍ୱ (୨) ପ୍-ସୁ ବା॑ ୟଜତ୍ର ।

ୟେନା॒ନ୍ତରି॑କ୍ଷମୁ॒ର୍ୱା॑ତ॒ତନ୍ଥ॑ ତ୍ୱେ॒ଷଃ ସ ଭା॒ନୁର॑ର୍ଣ॒ବୋ ନୃ॒ଚକ୍ଷାଃ॑ ॥

ପୁରୀ॒ଷ୍ୟା॑ସୋ ଅ॒ଗ୍ନୟଃ॑ ପ୍ରାବ॒ଣେଭିଃ॑ ସ॒ଜୋଷ॑ସଃ ।

ଜୁଷନ୍ତାଂ᳚ ହ୍ୱ୍ୟମାହୁ॑ତମନମୀ॒ବା ଇଷୋ॑ ମ॒ହୀଃ ॥

ଇଡା॑ମଗ୍ନେ ପୁରୁ॒ଦଂ॑ସଂ᳚ ସ॒ନିଂ ଗୋଃ ଶ॑ଶ୍ୱତ୍ତ॒ମଂ॑ ହବ॑ମାନାୟ ସାଧ ।

ସ୍ୟାନ୍ନଃ॑ ସୂ॒ନୁସ୍ତନ॑ୟୋ ବି॒ଜାବା॑ଽଗ୍ନେ॒ ସା ତେ॑ ସୁମ॒ତିର୍ଭୂ॑ତ୍ୱ॒ସ୍ମେ ॥

ଅ॒ୟଂ ତେ॒ ୟୋନି॑ର୍ଋ॒ତ୍ୱିୟୋ॒ ୟତୋ॑ ଜା॒ତୋ ଅରୋ॑ଚଥାଃ ।

ତଂ ଜା॒ନ (୩) ନ॑ଗ୍ନ॒ ଆ ରୋ॒ହାଥା॑ ନୋ ବର୍ଧୟା ର॒ୟିମ୍ ॥

ଚିଦ॑ସି॒ ତୟା॑ ଦେ॒ବତ॑ୟାଽଙ୍ଗିର॒ସ୍ୱଦ୍-ଧ୍ରୁ॒ବା ସୀ॑ଦ ପରି॒ଚିଦ॑ସି॒ ତୟା ଦେ॒ବତ॑ୟାଽଙ୍ଗିର॒ସ୍ୱଦ୍-ଧ୍ରୁ॒ବା

ସୀ॑ଦ ଲୋ॒କଂ ପୃ॑ଣ ଛି॒ଦ୍ରଂ ପୃ॒ଣାଥୋ॑ ସୀଦ ଶି॒ବା ତ୍ୱମ୍ ।

ଇ॒ନ୍ଦ୍ରା॒ଗ୍ନୀ ତ୍ୱା॒ ବୃହ॒ସ୍ପତି॑ର॒ସ୍ମିନ୍ ୟୋନା॑ବସୀଷଦନ୍ ॥

ତା ଅ॑ସ୍ୟ॒ ସୂଦ॑ଦୋହସ॒ଃ ସୋମଂ᳚ ଶ୍ରୀଣନ୍ତି॒ ପୃଶ୍ନ॑ୟଃ ।

ଜନ୍ମ॑ନ୍ଦେ॒ବାନା॒ଂ ବିଶ॑ସ୍ତ୍ରି॒ଷ୍ୱା ରୋ॑ଚ॒ନେ ଦି॒ବଃ (୪)॥

(ଅ॒ଗ୍ନେୋଷ॑ଧୀଷୁ ଜା॒ନନ୍ନ॒ଷ୍ଟା ଚ॑ତ୍ୱାରିଂଶଚ୍ଚ) ॥ ୪। ୨। ୪॥

(ଆହବନୀୟଚୟନାର୍ଥେ ଭୂବଃକର୍ଷଣମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ସମି॑ତ॒ଂ ସଂ କ॑ଲ୍ପେଥା॒ଂ ସଂପ୍ରି॑ୟୌ ରୋଚି॒ଷ୍ଣୂ ସୁ॑ମନ॒ସ୍ୟମା॑ନୌ ।

ଇଷ॒ମୂର୍ଜ॑ମ॒ଭି ସ॒ଂବସା॑ନୌ॒ ସଂ ବା॒ଂ ମନା॑ଂସି॒ ସଂ ବ୍ର॒ତା ସମୁ॑ ଚି॒ତ୍ତାନ୍ୟାଽକ॑ରମ୍ ॥

ଅଗ୍ନେ॑ ପୁରୀଷ୍ୟାଧି॒ପା ଭ॑ବା॒ ତ୍ୱଂ ନ॑ଃ । ଇଷ॒ମୂର୍ଜ॒ଂ ୟଜ॑ମାନାୟ ଧେହି ॥

ପୁ॒ରୀ॒ଷ୍ୟ॑ସ୍ତ୍ୱମ॑ଗ୍ନେ ରୟି॒ମାନ୍-ପୁ॑ଷ୍ଟି॒ମାଂ ଅ॑ସି ।

ଶି॒ବାଃ କୃ॒ତ୍ୱା ଦିଶ॒ଃ ସର୍ବା॒ଃ ସ୍ୱାଂ ୟୋନି॑ମି॒ହାଽସ॑ଦଃ ॥

ଭବ॑ତଂ ନ॒ଃ ସମ॑ନସୌ॒ ସମୋ॑କସା (୧) ବରେ॒ପସୌ॑ ।

ମା ୟ॒ଜ୍ଞଂ ହି॑ଂସିଷ୍ଟ॒ଂ ମା ୟ॒ଜ୍ଞପ॑ତିଂ ଜାତବେଦସୌ ଶି॒ବୌ ଭ॑ବତମ॒ଦ୍ୟ ନ॑ଃ ॥

Not For Commercial Use

ମା॒ତେବ॑ ପୁ॒ତ୍ରଂ ପୃ॑ଥି॒ବୀ ପୁ॑ରୀ॒ଷ୍ୟ॑ମ॒ଗ୍ନିଂ ସ୍ୱେ ୟୋନା॑ବଭାରୁ॒ଖା ।

ତାଂ ବିଶ୍ୱୈ᳚ର୍ଦେ॒ବୈରୃ॒ତୁଭିଃ॑ ସଂବିଦା॒ନଃ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିର୍ବି॒ଶ୍ୱକ॑ର୍ମା॒ ବି ମୁ॑ଞ୍ଚତୁ ॥

ୟଦ॒ସ୍ୟ ପା॒ରେ ରଜ॑ସଃ ଶୁ॒କ୍ରଂ ଜ୍ୟୋତି॒ରଜା॑ୟତ ।

ତନ୍ନଃ॑ ପର୍ଷ॒ଦତି॒ ଦ୍ୱିଷୋଽଗ୍ନେ॑ ବୈଶ୍ୱାନର॒ ସ୍ୱାହା᳚ ॥

ନମଃ॒ ସୁ ତେ᳚ ନିରୃତେ ବିଶ୍ୱରୂପେ (୨) ଽୟ॒ସ୍ମୟଂ॒ ବି ଚୃ॑ତା ବ॒ନ୍ଧମେ॒ତମ୍ ।

ୟ॒ମେନ॒ ତ୍ୱଂ ୟ॒ମ୍ୟା॑ ସଂବିଦା॒ନୋତ୍ତ॒ମଂ ନାକ॒ମଧି॑ ରୋହୟେ॒ମମ୍ ॥

ୟତ୍ତେ᳚ ଦେ॒ବୀ ନିରୃ॑ତିରାବ॒ବନ୍ଧ॒ ଦାମ॑ ଗ୍ରୀ॒ବାସ୍ୱ॑ବିଚ॒ର୍ତ୍ୟମ୍ ।

ଇ॒ଦଂ ତେ॒ ତଦ୍ୱିଷ୍ୟା॒ମ୍ୟାୟୁ॑ଷୋ॒ ନ ମଧ୍ୟା॒ଦଥା॑ ଜୀ॒ବଃ ପି॒ତୁମ॑ଦ୍ଧି॒ ପ୍ରମୁ॑କ୍ତଃ ॥

ୟସ୍ୟା᳚ସ୍ତେ ଅ॒ସ୍ୟାଃ କ୍ରୂ॒ର ଆ॒ସଞ୍ଜୁ॒ହୋମ୍ୟେ॒ଷାଂ ବ॒ନ୍ଧାନା॑ମବ॒ସର୍ଜ॑ନାୟ ।

ଭୂମି॒ରିତି॑ ତ୍ୱା॒ ଜନା॑ ବି॒ଦୁର୍ନିରୃ॑ତି॒ (୩) ରିତି॑ ତ୍ୱା॒ଽହଂ ପରି॑ ବେଦ ବି॒ଶ୍ୱତଃ॑ ॥

ଅସୁ॑ନ୍ୱନ୍ତ॒ମୟ॑ଜମାନମିଚ୍ଛ ସ୍ତେ॒ନସ୍ୟେ॒ତ୍ୟାଂ ତସ୍କ॑ର॒ସ୍ୟାନ୍ୱେ॑ଷି ।

ଅ॒ନ୍ୟମ॒ସ୍ମଦି॑ଚ୍ଛ ସା ତ॑ ଇ॒ତ୍ୟା ନମୋ॑ ଦେବି ନିରୃତେ॒ ତୁଭ୍ୟ॑ମସ୍ତୁ ॥

ଦେ॒ବୀମ॒ହଂ ନିରୃ॑ତିଂ॒ ବନ୍ଦ॑ମାନଃ ପି॒ତେବ॑ ପୁ॒ତ୍ରଂ ଦ॑ସୟେ॒ ବଚୋ॑ଭିଃ ।

ବିଶ୍ୱ॑ସ୍ୟ॒ ୟା ଜାୟ॑ମାନସ୍ୟ॒ ବେଦ॒ ଶିରଃ॑ ଶିରଃ॒ ପ୍ରତି॑ ସୂ॒ରୀ ବି ଚ॑ଷ୍ଟେ ॥

ନି॒ବେଶ॑ନଃ ସ॒ଂଗମ॑ନୋ॒ ବସୂ॑ନା॒ଂ ବିଶ୍ୱା॑ ରୂ॒ପାଽଭି ଚ॑ଷ୍ଟେ॒ (୪) ଶଚୀ॑ଭିଃ ।

ଦେ॒ବ ଇ॑ବ ସବି॒ତା ସ॒ତ୍ୟଧ॒ର୍ମେନ୍ଦ୍ରୋ॒ ନ ତ॑ସ୍ଥୌ ସମ॒ରେ ପ॑ଥୀ॒ନାମ୍ ॥

ସଂ ବ॑ର॒ତ୍ରା ଦ॑ଧାତନ॒ ନିରା॑ହା॒ବାନ୍ କୃ॑ଣୋତନ ।

ସି॒ଞ୍ଚାମ॑ହା ଅବ॒ଟମୁ॒ଦ୍ରିଣ॑ଂ ବ॒ୟଂ ବିଶ୍ୱାଽହାଽଦ॑ସ୍ତ॒ମକ୍ଷି॑ତମ୍ ॥

ନିଷ୍କୃ॑ତାହାବମବ॒ଟଂ ସୁ॑ବର॒ତ୍ରଂ ସୁ॑ଷେଚ॒ନମ୍ । ଉ॒ଦ୍ରିଣଂ॑ ସିଞ୍ଚେ॒ ଅକ୍ଷି॑ତମ୍ ॥

Not For Commercial Use

ସୀରା̍ ଯୁଞ୍ଜନ୍ତି କ̱ବୟୋ̍ ଯୁ̱ଗା ବି ତ̍ନ୍ୱତେ̱ ପୃଥ̍କ୍ । ଧୀରା̍ ଦେ̱ବେଷୁ̍ ସୁମ୍ନ̱ୟା ।

ଯୁ̱ନକ୍ତ̱ ସୀରା̱ ବି ଯୁ̱ଗା ତ̍ନୋତ କୃ̱ତେ ୟୋନୌ̍ ବପତେ̱ହ (୫) ବୀଜ̍ମ୍ ।

ଗି̱ରା ଚ̍ ଶ୍ରୁ̱ଷ୍ଟିଃ ସଭ̍ରା̱ ଅସ̍ନ୍ନୋ̱ ନେଦୀ̍ୟ ଇସ୍ତୃ̱ଣ୍ୟା̍ ପ̱କ୍ୱମାଽୟ̍ତ୍ ॥

ଲାଙ୍ଗ̍ଲ̱ଂ ପବୀ̍ରବଂ ସୁ̱ଶେବଂ̍ ସୁମ̱ତିସ୍ତ̍ରୁ ।

ଉଦିତ୍-କୃ̍ଷତି̱ ଗାମବିଂ̍ ପ୍ରଫ̱ର୍ବ୍ୟଂ̍ ଚ̱ ପୀବ̍ରୀମ୍ । ପ୍ର̱ସ୍ଥାବ̍ଦ୍ରଥ̱ବାହ̍ନମ୍ ॥

ଶୁ̱ନଂ ନ̱ଃ ଫାଲା̱ ବି ତୁ̱ଦନ୍ତୁ ଭୂମି̍ଂ ଶୁ̱ନଂ କୀ̱ନାଶା̍ ଅ̱ଭି ୟ̍ନ୍ତୁ ବା̱ହାନ୍ ।

ଶୁ̱ନଂ ପ̱ର୍ଜନ୍ୟୋ̱ ମଧୁ̍ନା̱ ପୟୋ̍ଭି̱ଃ ଶୁନା̍ସୀରା ଶୁ̱ନମ̱ସ୍ମାସୁ̍ ଧତ୍ତମ୍ ॥

କାମଂ̍ କାମଦୁଘେ ଧୁକ୍ଷ୍ୱ ମି̱ତ୍ରାୟ̱ ବରୁ̍ଣାୟ ଚ ।

ଇନ୍ଦ୍ରା̍ୟା̱ଗ୍ନୟେ̍ ପୂ̱ଷ୍ଣ ଓଷ̍ଧୀଭ୍ୟଃ ପ୍ର̱ଜାଭ୍ୟ̍ଃ ॥

ଘୃ̱ତେନ̱ ସୀତା̱ ମଧୁ̍ନା̱ ସମ̍କ୍ତା̱ ବିଶ୍ୱୈ̍ର୍ଦେ̱ବୈରନୁ̍ମତା ମ̱ରୁଦ୍-ଭିଃ ।

ଊର୍ଜ̍ସ୍ୱତୀ̱ ପୟ̍ସା̱ ପିନ୍ୱ̍ମାନା̱ଽସ୍ମାନ୍-ସୀ̍ତେ̱ ପୟ̍ସା̱ଽଭ୍ୟାବ̍ବୃତ୍ସ୍ୱ (୬)॥

(ସମୋ̍କସୌ ବିଶ୍ୱରୂପେ ବି̱ଦୁର୍ନିର୍ବୃ̍ତି̱ରି̱ଭି ଚ̍ଷ୍ଟ ଇ̱ହ ମି̱ତ୍ରାୟ̱ ଦ୍ୱାବିଂ̍ଶତିଶ୍ଚ) ॥ ୪। ୨। ୫॥

(କୃଷ୍ଟାୟାଂ ଭୁବି ଓଷାଧିବାପଃ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ୟା ଜା̱ତା ଓଷ̍ଧୟୋ ଦେ̱ବେଭ୍ୟ̍ସ୍ତ୍ରିଯୁ̱ଗଂ ପୁ̱ରା ।

ମନ୍ଦା̍ମି ବ̱ଭ୍ରୂଣା̍ମ̱ହଂ ଶ̱ତଂ ଧାମା̍ନି ସ̱ପ୍ତ ଚ̍ ॥

ଶ̱ତଂ ବୋ̍ ଅମ୍ବ̱ ଧାମା̍ନି ସ̱ହସ୍ର̍ମୁ̱ତ ବୋ̱ ରୁହ̍ଃ ।

ଅଥା̍ ଶତକ୍ରତ୍ୱୋ ଯୂ̱ୟମି̱ମଂ ମେ̍ ଅଗ̱ଦଂ କୃ̍ତ ॥

ପୁଷ୍ପା̍ବତୀଃ ପ୍ର̱ସୂବ̍ତୀଃ ଫ̱ଲିନୀ̍ରଫ̱ଲା ଉ̱ତ ।

ଅଶ୍ୱା̍ ଇବ ସ̱ଜିତ୍ୱ̍ରୀର୍ବୀ̱ରୁଧ̍ଃ ପାରୟି̱ଷ୍ଣବ̍ଃ ॥

Not For Commercial Use

ଓଷ଼ଧୀରିତି ମାତର॒ସ୍ତଦ୍ୱୋ ଦେବୀ॒ରୁପ ବ୍ରୁବେ ।

ରପାଂ॑ସି ବିଘ୍ନତୀରି॒ତ ରପ (୧) ଶ୍ଚା॒ତୟ॑ମାନାଃ ॥

ଅ॒ଶ୍ୱ॒ତ୍ଥେ ବୋ ନି॒ଷଦ॑ନଂ ପ॒ର୍ଣେ ବୋ ବସ॒ତିଃ କୃ॒ତା ।

ଗୋ॒ଭାଜ॒ ଇତ୍-କିଲା॑ସଥ॒ ୟସ୍ସ॒ନବ॑ଥ॒ ପୂରୁ॑ଷମ୍ ॥

ୟଦ॒ହଂ ବା॒ଜୟ॑ନ୍ନି॒ମା ଓଷ॑ଧୀ॒ର୍ହସ୍ତ ଆଦ॒ଧେ ।

ଆ॒ତ୍ମା ୟକ୍ଷ୍ମ॑ସ୍ୟ ନଶ୍ୟତି ପୁ॒ରା ଜୀ॑ବ॒ଗୃଭୋ॑ ୟଥା ॥

ୟଦୋଷ॑ଧୟଃ ସ॒ଂଗଚ୍ଛ॑ନ୍ତେ॒ ରାଜା॑ନ॒ଃ ସମି॑ତାବିବ ।

ବିପ୍ର॒ଃ ସ ଉ॑ଚ୍ୟତେ ଭି॒ଷଗ୍ର॑କ୍ଷୋ॒ହାଽମୀ॑ବ॒ଚାତ॑ନଃ ॥

ନି॒ଷ୍କୃତି॒ର୍ନାମ॑ ବୋ ମା॒ତାଽଥା॑ ୟୂ॒ୟଂ ସ୍ଥ ସଙ୍କୃ॑ତୀଃ ।

ସ॒ରାଃ ପ॑ତ॒ତ୍ରିଣୀ॑ (୨) ସ୍ଥନ॒ ୟଦା॒ମୟ॑ତି॒ ନିଷ୍କୃ॑ତ ॥

ଅ॒ନ୍ୟା ବୋ॑ ଅ॒ନ୍ୟାମ॑ବତ୍ୱ॒ନ୍ୟାଽନ୍ୟସ୍ୟା॒ ଉପା॑ବତ ।

ତାଃ ସର୍ବା॒ ଓଷ॑ଧୟଃ ସଂବିଦା॒ନା ଇ॒ଦଂ ମେ॒ ପ୍ରାବ॑ତା॒ ବଚ॑ଃ ॥

ଉଚ୍ଛୁଷ୍ମା॒ ଓଷ॑ଧୀନା॒ଂ ଗାବୋ॑ ଗୋ॒ଷ୍ଠାଦି॑ବେରତେ ।

ଧନ॑ଂ ସନି॒ଷ୍ୟନ୍ତୀ॑ନାମା॒ତ୍ମାନ॒ଂ ତବ॑ ପୂରୁଷ ॥

ଅତି॒ ବିଶ୍ୱା॑ଃ ପରି॒ଷ୍ଠା ସ୍ତେ॒ନ ଇ॑ବ ବ୍ର॒ଜମ॑କ୍ରମୁଃ ।

ଓଷ॑ଧୟ॒ଃ ପ୍ରାଚୁ॑ଚ୍ୟବୁ॒ର୍ୟତ୍-କିଂ ଚ॑ ତ॒ନୁବା॒ଂ ରପ॑ଃ ॥

ୟା (୩) ସ୍ତ ଆତ॒ସ୍ଥୁରା॒ତ୍ମାନ॒ଂ ୟା ଆ॑ବିବି॒ଶୁଃ ପରୁ॑ଃପରୁଃ ।

ତାସ୍ତେ॒ ୟକ୍ଷ୍ମ॒ଂ ବି ବା॑ଧନ୍ତାମୁ॒ଗ୍ରୋ ମ॑ଧ୍ୟମ॒ଶୀରି॑ବ ॥

ସା॒କଂ ୟ॑କ୍ଷ୍ମ॒ ପ୍ର ପ॑ତ ଶ୍ୟେ॒ନେନ॑ କିକିଦୀ॒ବିନା॑ ।

ସା॒କଂ ବାତ॑ସ୍ୟ॒ ଧ୍ରାଜ୍ୟା॑ ସା॒କଂ ନ॑ଶ୍ୟ ନି॒ହାକ॑ୟା ॥

ଅ॒ଶ୍ବା॒ବ॒ତୀꣳ ସୋ॑ମବ॒ତୀମୂ॒ର୍ଜୟ॑ନ୍ତୀ॒ମୁଦୋ॑ଜସମ୍ ।

ଆ ବି॑ତ୍ସି॒ ସର୍ବା॒ ଓଷ॑ଧୀର॒ସ୍ମା ଅ॑ରି॒ଷ୍ଟତା॑ତୟେ ॥

ୟାଃ ଫ॒ଲିନୀ॒ର୍ୟା ଅ॑ଫ॒ଲା ଅ॑ପୁ॒ଷ୍ପା ୟାଶ୍ଚ॑ ପୁ॒ଷ୍ପିଣୀଃ ।

ବୃହ॒ସ୍ପତି॑ ପ୍ରସୂତା॒ସ୍ତା ନୋ॑ ମୁଞ୍ଚ॒ନ୍ତ୍ୱꣳହ॑ସଃ ॥

ୟା (୪) ଓଷ॑ଧୟ॒ଃ ସୋମ॑ରାଜ୍ଞୀ॒ଃ ପ୍ରବି॑ଷ୍ଟାଃ ପୃଥି॒ବୀମନୁ॑ ।

ତାସା॒ଂ ତ୍ୱମ॑ସ୍ୟୁତ୍ତ॒ମା ପ୍ର ଣୋ॑ ଜୀ॒ବାତ॑ବେ ସୁବ ॥

ଅ॒ବ॒ପତ॑ନ୍ତୀରବଦନ୍ଦି॒ବ ଓଷ॑ଧୟ॒ଃ ପରି॑ । ୟଂ ଜୀ॒ବମ॒ଶ୍ନବା॑ମହୈ॒ ନ ସ ରି॑ଷ୍ୟାତି॒ ପୂରୁ॑ଷଃ ॥

ୟାଶ୍ଚେ॒ଦମୁ॑ପଶୃ॒ଣ୍ୱନ୍ତି॒ ୟାଶ୍ଚ॑ ଦୂ॒ରଂ ପରା॑ଗତାଃ ।

ଇ॒ହ ସ॒ଂଗତ୍ୟ॒ ତାଃ ସର୍ବା॑ ଅ॒ସ୍ମୈ ସଂଦ॑ତ୍ତ ଭେଷ॒ଜମ୍ ॥

ମା ବୋ॑ ରିଷତ୍-ଖନି॒ତା ୟସ୍ମୈ॑ ଚା॒ହଂ ଖନା॑ମି ବଃ ।

ଦ୍ୱି॒ପଚ୍ଚତୁ॑ଷ୍ପଦ॒ସ୍ମାକ॒ꣳ ସର୍ବ॑ମ॒ସ୍ତ୍ୱନା॑ତୁରମ୍ ॥

ଓଷ॑ଧୟ॒ଃ ସଂ ବ॑ଦନ୍ତେ॒ ସୋମେ॑ନ ସ॒ହ ରାଜ୍ଞା॑ ।

ୟସ୍ମୈ॑ କ॒ରୋତି॑ ବ୍ରା॒ହ୍ମ॒ଣସ୍ତꣳ ରା॑ଜନ୍ ପାରୟାମସି (୫)॥

(ରପଃ॑ ପତ॒ତ୍ରି॒ଣୀ॒ର୍ୟା ଅꣳହ॑ସୋ॒ ୟାଃ ଖନା॑ମି ବୋ॒ଽଷ୍ଟାଦ॑ଶ ଚ) ॥ ୪। ୨। ୬॥

(ଲୋଷ୍ଟକ୍ଷେପାଦିକମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ମା ନୋ॑ ହିꣳସୀଜ୍ଜନି॒ତା ୟଃ ପୃ॑ଥି॒ବ୍ୟା ୟୋ ବା॒ ଦିବꣳ॑ ସ॒ତ୍ୟଧ॑ର୍ମା ଜ॒ଜାନ॑ ।

ୟଶ୍ଚା॒ପଶ୍ଚ॒ନ୍ଦ୍ରା ବୃ॑ହ॒ତୀର୍ଜ॒ଜାନ॒ କସ୍ମୈ॑ ଦେ॒ବାୟ॑ ହ॒ବିଷା॑ ବିଧେମ ॥

ଅ॒ଭ୍ୟାବ॑ର୍ତସ୍ୱ ପୃଥିବି ୟ॒ଜ୍ଞେନ॒ ପୟ॑ସା ସ॒ହ । ବ॒ପାଂ ତେ॑ ଅ॒ଗ୍ନିରି॑ଷି॒ତୋଽବ॑ ସର୍ପତୁ ॥

Not For Commercial Use

ଅଗ୍ନେ॒ ଯତ୍ତେ॑ ଶୁ॒କ୍ରଂ ଯଚ୍ଚ॒ନ୍ଦ୍ରଂ ଯତ୍-ପୂ॒ତଂ ଯଦ୍ୟ॒ଜ୍ଞିୟ॑ମ୍ । ତଦ୍ଦେ॒ବେଭ୍ୟୋ॑ ଭରାମସି ॥

ଇଷ॒ମୂର୍ଜ॑ମ॒ହମି॒ତ ଆ (୧) ଦ॑ଦ ଋ॒ତସ୍ୟ॒ ଧାମ୍ନୋ॑ ଅ॒ମୃତ॑ସ୍ୟ॒ ଯୋନେଃ॑ ।

ଆ ନୋ॒ ଗୋଷୁ॑ ବିଶ॒ତ୍ୱୌଷ॑ଧୀଷୁ ଜହା॑ମି ସେ॒ଦିମନି॑ରା॒ମମମୀ॑ବାମ୍ ॥

ଅଗ୍ନେ॒ ତବ॒ ଶ୍ରବୋ॒ ବୟୋ॒ ମହି॑ ଭ୍ରାଜନ୍ତ୍ୟ॒ର୍ଚୟୋ॑ ବିଭାବସୋ ।

ବୃହ॑ଦ୍-ଭାନୋ॒ ଶବ॑ସା॒ ବାଜ॑ମୁ॒କ୍-ଥ୍ୟଂ॑ ଦଧା॑ସି ଦା॒ଶୁଷେ॑ କବେ ॥

ଇ॒ର॒ଜ୍ୟନ୍ନ॑ଗ୍ନେ ପ୍ରଥୟସ୍ୱ ଜ॒ନ୍ତୁଭି॑ର॒ସ୍ମେ ରାୟୋ॑ ଅମର୍ତ୍ୟ ।

ସ ଦ॑ର୍ଶ॒ତସ୍ୟ॒ ବପୁ॑ଷୋ॒ ବି ରା॑ଜସି ପୃ॒ଣକ୍ଷି॑ ସାନ॒ସିଂ॑ ର॒ୟିମ୍ ॥

ଊର୍ଜୋ॑ ନପା॒ଜ୍ଜାତ॑ବେଦଃ ସୁଶ॒ସ୍ତିଭି॒ର୍ମନ୍ଦ॑ସ୍ୱ (୨) ଧୀ॒ତିଭି॑ର୍ହି॒ତଃ ।

ତ୍ୱେ ଇଷଃ॒ ସଂ ଦ॑ଧୁ॒ର୍ଭୂରି॑ ରେତସଶ୍ଚି॒ତ୍ରୋତ॑ୟୋ ବା॒ମଜା॑ତାଃ ॥

ପା॒ବ॒କବ॑ର୍ଚାଃ ଶୁ॒କ୍ରବ॑ର୍ଚା॒ ଅନୂ॑ନବର୍ଚା॒ ଉଦି॑ୟର୍ଷି ଭା॒ନୁନା॑ ।

ପୁ॒ତ୍ରଃ ପି॒ତରା॑ ବି॒ଚର॒ନ୍ନୁପା॑ବସ୍ୟୁ॒ଭେ ପୃ॑ଣକ୍ଷି॒ ରୋଦ॑ସୀ ॥

ଋ॒ତାବା॑ନଂ ମହି॒ଷଂ ବି॒ଶ୍ୱଚ॑ର୍ଷଣିମ॒ଗ୍ନିଂ॑ ସୁ॒ମ୍ନାୟ॑ ଦଧିରେ ପୁ॒ରୋ ଜନାଃ॑ ।

ଶ୍ରୁ॒ତ୍-କ॑ର୍ଣଂ ସ॒ପ୍ରଥ॑ସ୍ତମଂ ତ୍ୱା ଗି॒ରା ଦୈବ୍ୟ॒ଂ ମାନୁ॑ଷା ଯୁ॒ଗା॥

ନି॒ଷ୍କ॒ର୍ତାର॑ମଧ୍ୱ॒ରସ୍ୟ॒ ପ୍ରଚେ॑ତସ॒ଂ କ୍ଷୟ॑ନ୍ତ॒ଂ ରାଧ॑ସେ ମ॒ହେ ।

ରା॒ତିଂ ଭୃଗୂ॑ଣାମୁ॒ଶିଜ॑ଂ କ॒ବିକ୍ର॑ତୁଂ ପୃ॒ଣକ୍ଷି॑ ସାନ॒ସିଂ॑ (୩) ର॒ୟିମ୍ ॥

ଚିତଃ॑ ସ୍ଥ ପରି॒ଚିତ॑ ଊର୍ଧ୍ୱ॒ଚିତଃ॑ ଶ୍ରୟଧ୍ୱ॒ଂ ତୟା॑ ଦେ॒ବତ॑ୟାଽଙ୍ଗିର॒ସ୍ୱଦ୍-ଧ୍ରୁ॒ବାଃ ସୀ॑ଦତ ॥

ଆ ପ୍ୟା॑ୟସ୍ୱ ସମେ॑ତୁ ତେ ବି॒ଶ୍ୱତଃ॑ ସୋମ॒ ବୃଷ୍ଣି॑ୟମ୍ । ଭବା॒ ବାଜ॑ସ୍ୟ ସଂଗ॒ଥେ ॥

ସଂ ତେ॒ ପୟା॑ଂସି॒ ସମୁ॑ ଯନ୍ତୁ ବାଜାଃ॒ ସଂ ବୃଷ୍ଣି॑ୟାନ୍ୟଭିମାତି॒ଷାହଃ॑ ।

ଆ॒ପ୍ୟାୟ॑ମାନୋ ଅ॒ମୃତା॑ୟ ସୋମ ଦି॒ବି ଶ୍ରବା॑ଂସି ସ୍ୟୁତ୍ତ॒ମାନି॑ ଧିଷ୍ୱ (୪)॥

Not For Commercial Use

(ଆ ମନ୍ଦସ୍ୱ ସାନ୍ନସିମେକାନ୍ନ ଚତ୍ୱାରି॑ଂଶଚ୍ଚ) ॥ ୪। ୨। ୭॥

(ଅଶ୍ୱାକ୍ରମଣପୁଷ୍କରପର୍ଣ୍ଣୋପଧାନରୂକ୍ମୋପଧାନାଦି ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଅ॒ଭ୍ୟ॑ସ୍ଥା॒ଦ୍ୱିଶ୍ୱାଃ॒ ପୃତ॑ନା॒ ଅରା॑ତୀ॒ସ୍ତଦ॒ଗ୍ନିରା॑ହ॒ ତଦୁ॒ ସୋମ॑ ଆହ ।

ବୃହ॒ସ୍ପତିଃ॑ ସବି॒ତା ତନ୍ମ॑ ଆହ ପୂ॒ଷା ମା॑ଽଧାତ୍-ସୁକୃ॒ତସ୍ୟ॑ ଲୋ॒କେ ॥

ୟଦକ୍ର॑ନ୍ଦଃ ପ୍ରଥ॒ମଂ ଜାୟ॑ମାନ ଉ॒ଦ୍ୟନ୍-ସ॑ମୁ॒ଦ୍ରାଦୁ॒ତ ବା॒ ପୁରୀ॑ଷାତ୍ ।

ଶ୍ୟେ॒ନସ୍ୟ॑ ପ॒କ୍ଷା ହ॑ରି॒ଣସ୍ୟ॑ ବା॒ହୂ ଉପ॑ସ୍ତୁ॒ତଂ ଜନି॑ମ॒ ତତ୍ତେ॑ ଅର୍ବନ୍ ॥

ଅ॒ପାଂ ପୃ॒ଷ୍ଠମ॑ସି॒ ୟୋନି॑ର॒ଗ୍ନେଃ ସ॑ମୁ॒ଦ୍ରମ॒ଭିତଃ॒ ପିନ୍ୱ॑ମାନମ୍ ।

ବର୍ଧ॑ମାନଂ ମ॒ହ (୧) ଆ ଚ॒ ପୁଷ୍କ॑ରଂ ଦି॒ବୋ ମାତ୍ର॑ୟା ବରି॒ଣା ପ୍ର॑ଥସ୍ୱ ॥

ବ୍ର॒ହ୍ମ ଜଜ୍ଞା॒ନଂ ପ୍ର॑ଥ॒ମଂ ପୁ॒ରସ୍ତା॒ଦ୍ୱି ସୀ॑ମ॒ତଃ ସୁ॒ରୁଚୋ॑ ବେ॒ନ ଆ॑ବଃ ।

ସ ବୁ॒ଧ୍ନିୟା॑ ଉପ॒ମା ଅ॑ସ୍ୟ ବି॒ଷ୍ଠାଃ ସ॒ତଶ୍ଚ॒ ୟୋନି॒ମସ॑ତଶ୍ଚ॒ ବିବଃ॑ ॥

ହି॒ର॒ଣ୍ୟ॒ଗ॒ର୍ଭଃ ସମ॑ବର୍ତ॒ତାଗ୍ରେ॑ ଭୂ॒ତସ୍ୟ॑ ଜା॒ତଃ ପତି॒ରେକ॑ ଆସୀତ୍ ।

ସ ଦା॑ଧାର ପୃଥି॒ବୀଂ ଦ୍ୟାମୁ॒ତେମାଂ କସ୍ମୈ॑ ଦେ॒ବାୟ॑ ହ॒ବିଷା॑ ବିଧେମ ॥

ଦ୍ର॒ପ୍ସଶ୍ଚ॑ସ୍କନ୍ଦ ପୃଥି॒ବୀମନୁ॒ (୨) ଦ୍ୟାମି॒ମଂ ଚ॒ ୟୋନି॒ମନୁ॒ ୟଶ୍ଚ॒ ପୂର୍ବଃ॑ ।

ତୃ॒ତୀୟ॒ଂ ୟୋନି॒ମନୁ॑ ସ॒ଞ୍ଚର॑ନ୍ତଂ ଦ୍ର॒ପ୍ସଂ ଜୁ॑ହୋ॒ମ୍ୟନୁ॑ ସ॒ପ୍ତ ହୋତ୍ରାଃ॑ ॥

ନମୋ॑ ଅସ୍ତୁ ସ॒ର୍ପେଭ୍ୟୋ॒ ୟେ କେ ଚ॑ ପୃଥି॒ବୀମନୁ॑ ।

ୟେ ଅ॒ନ୍ତରି॑କ୍ଷେ॒ ୟେ ଦି॒ବି ତେଭ୍ୟଃ॑ ସ॒ର୍ପେଭ୍ୟୋ॒ ନମଃ॑ ॥

ୟେ॑ଽଦୋ ରୋ॑ଚ॒ନେ ଦି॒ବୋ ୟେ ବା॒ ସୂର୍ୟ॑ସ୍ୟ ର॒ଶ୍ମିଷୁ॑ ।

ୟେଷା॑ମ॒ପ୍ସୁ ସଦଃ॑ କୃ॒ତଂ ତେଭ୍ୟଃ॑ ସ॒ର୍ପେଭ୍ୟୋ॒ ନମଃ॑ ॥

ୟା ଇଷ॑ବୋ ୟାତୁ॒ଧାନା॑ନା॒ଂ ୟେ ବା॒ ବନ॒ସ୍ପତୀ॒ଂ॑ରନୁ॑ ।

Not For Commercial Use

ଯେ ବା॑ଽବ॒ଟେଷୁ॒ ଶେର॑ତେ॒ ତେଭ୍ୟଃ॑ ସ॒ର୍ପେଭ୍ୟୋ॒ ନମଃ॑ (୩)॥

(ମ॒ହୋ॑ଽନୁ॑ ଯାତୁ॒ଧାନା॑ନା॒ମେକା॑ଦଶ ଚ) ॥ ୪। ୨। ୮॥

(ସ୍ୱୟମାତୃଣ୍ଣାଦ୍ୟୁପଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଧ୍ରୁ॒ବା॑ଽସି ଧ॒ରୁଣା॑ଽସ୍ତୃ॑ତା ବି॒ଶ୍ୱକ॑ର୍ମଣା॒ ସୁକୃ॑ତା ।

ମା ତ୍ୱା॑ ସମୁ॒ଦ୍ର ଉଦ୍ୱ॑ଧୀ॒ନ୍ମା ସୁ॑ପ॒ର୍ଣୋଽବ୍ୟ॑ଥମାନା ପୃଥି॒ବୀଂ ଦୃ॑ଂହ ॥

ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିସ୍ତ୍ୱା ସାଦୟତୁ ପୃଥି॒ବ୍ୟାଃ ପୃ॒ଷ୍ଠେ ବ୍ୟଚ॑ସ୍ୱତୀଂ॒ ପ୍ରଥ॑ସ୍ୱତୀଂ॒ ପ୍ରଥୋ॑ଽସି ପୃଥି॒ବ୍ୟ॑ସି॒

ଭୂର॑ସି॒ ଭୂମି॑ର॒ସ୍ୟଦି॑ତିରସି ବି॒ଶ୍ୱଧା॑ୟା॒ ବିଶ୍ୱ॑ସ୍ୟ॒ ଭୁବ॑ନସ୍ୟ ଧ॒ର୍ତ୍ରୀ ପୃ॑ଥି॒ବୀଂ ୟ॑ଚ୍ଛ ପୃଥି॒ବୀଂ

ଦୃ॑ଂହ ପୃଥି॒ବୀଂ ମା ହି॑ଂସୀ॒ର୍ବିଶ୍ୱ॑ସ୍ମୈ ପ୍ରା॒ଣାୟା॑ପା॒ନାୟ॑ ବ୍ୟା॒ନାୟୋ॑ଦା॒ନାୟ॑ ପ୍ରତି॒ଷ୍ଠାୟୈ॑ (୧)

ଚ॒ରିତ୍ରା॑ୟା॒ଗ୍ନିସ୍ତ୍ୱା॒ଽଭି ପା॑ତୁ ମ॒ହ୍ୟା ସ୍ୱ॒ସ୍ତ୍ୟା ଛ॒ର୍ଦିଷା॒ ଶନ୍ତ॑ମେନ॒ ତୟା॑ ଦେ॒ବତ॑ୟାଽଙ୍ଗିର॒ସ୍ୱଦ୍-ଧ୍ରୁ॒ବା

ସୀ॑ଦ ॥

କାଣ୍ଡା॑ତ୍-କାଣ୍ଡାତ୍ ପ୍ର॒ରୋହ॑ନ୍ତୀ॒ ପରୁ॑ଷଃପରୁଷ॒ଃ ପରି॑ ।

ଏ॒ବା ନୋ॑ ଦୂର୍ବେ॒ ପ୍ର ତ॑ନୁ ସ॒ହସ୍ରେ॑ଣ ଶ॒ତେନ॑ ଚ ॥

ୟା ଶ॒ତେନ॑ ପ୍ରତ॒ନୋଷି॑ ସ॒ହସ୍ରେ॑ଣ ବି॒ରୋହ॑ସି ।

ତସ୍ୟା॑ସ୍ତେ ଦେବୀଷ୍ଟକେ ବି॒ଧେମ॑ ହ॒ବିଷା॑ ବ॒ୟମ୍ ॥

ଅଷା॑ଢାଽସି॒ ସହ॑ମାନା॒ ସହ॒ସ୍ୱାରା॑ତୀ॒ଃ ସହ॑ସ୍ୱାରାତୀୟ॒ତଃ ସହ॑ସ୍ୱ॒-ପୃତ॑ନା॒ଃ-ସହ॑ସ୍ୱ ପୃତନ୍ୟ॒ତଃ।

ସ॒ହସ୍ର॑ବୀର୍ୟା (୨) ଽସି॒ ସା ମା॑ ଜିନ୍ୱ ॥

ମଧୁ॒ ବାତା॑ ଋତାୟ॒ତେ ମଧୁ॑ କ୍ଷରନ୍ତି॒ ସିନ୍ଧ॑ବଃ । ମାଧ୍ୱୀ॑ର୍ନଃ ସ॒ନ୍ତ୍ୱୋଷ॑ଧୀଃ ॥

ମଧୁ॒ ନକ୍ତ॑ମୁ॒ତୋଷସି॒ ମଧୁ॑ମ॒ତ୍-ପାର୍ଥି॑ବ॒ଂ ରଜଃ॑ । ମଧୁ॒ ଦ୍ୟୌର॑ସ୍ତୁ ନଃ ପି॒ତା ॥

ମଧୁ॑ମାନ୍ନୋ॒ ବନ॒ସ୍ପତି॒ର୍ମଧୁ॑ମାଂ॒ ଅସ୍ତୁ॒ ସୂର୍ୟଃ॑ । ମାଧ୍ୱୀ॒ର୍ଗାବୋ॑ ଭବନ୍ତୁ ନଃ ॥

Not For Commercial Use

ମ॒ହୀ ଦ୍ୟୌଃ ପୃ॑ଥି॒ବୀ ଚ॑ ନ ଇ॒ମଂ ଯ॒ଜ୍ଞଂ ମି॑ମିକ୍ଷତାମ୍ । ପି॒ପୃ॒ତାଂ ନୋ॒ ଭରୀ॑ମଭିଃ ॥

ତଦ୍ୱିଷ୍ଣୋଃ॑ ପର॒ମଂ (୩) ପ॒ଦꣳ ସଦା॑ ପଶ୍ୟନ୍ତି ସୂ॒ରୟଃ॑ । ଦି॒ବୀବ॒ ଚକ୍ଷୁରାତ॑ତମ୍ ॥

ଧ୍ରୁ॒ବାଽସି॑ ପୃଥି॒ବି॒ ସହ॑ସ୍ୱ ପୃତନ୍ୟ॒ତଃ । ସ୍ୟୂ॒ତା ଦେ॒ବେଭି॑ର॒ମୃତେ॒ନାଽଽଗାଃ॑ ॥

ଯାସ୍ତେ॑ ଅଗ୍ନେ॒ ସୂର୍ୟେ॒ ରୁଚ॑ ଉଦ୍ୟ॒ତୋ ଦିବ॑ମାତ॒ନ୍ୱନ୍ତି॑ ର॒ଶ୍ମିଭିଃ॑ ।

ତାଭି॒ଃ ସର୍ବା॑ଭୀ ରୁଚେ ଜନା॑ୟ ନସ୍କୃଧି ॥

ଯା ବୋ॑ ଦେବା॒ଃ ସୂର୍ୟେ॒ ରୁଚୋ॒ ଗୋଷ୍ୱଶ୍ୱେ॑ଷୁ ଯା ରୁଚଃ॑ ।

ଇନ୍ଦ୍ରା॑ଗ୍ନୀ॒ ତାଭି॒ଃ ସର୍ବା॑ଭୀ॒ ରୁଚ॑ଂ ନୋ ଧତ୍ତ ବୃହସ୍ପତେ ॥

ବି॒ରାଡ୍ (୪) ଜ୍ୟୋତି॑ରଧାରୟତ୍ ସ॒ମ୍ରାଡ୍ ଜ୍ୟୋତି॑ରଧାରୟତ୍ ସ୍ୱ॒ରାଡ୍ ଜ୍ୟୋତି॑ରଧାରୟତ୍ ॥

ଅଗ୍ନେ॑ ଯୁ॒କ୍ଷ୍ୱା ହି ଯେ ତବାଶ୍ୱା॑ସୋ ଦେବ ସା॒ଧବଃ॑ । ଅରଂ॒ ବହ॑ନ୍ତ୍ୟା॒ଶବଃ॑ ॥

ଯୁ॒କ୍ଷ୍ୱା ହି ଦେ॑ବ॒ହୂତ॑ମା॒ꣳ ଅଶ୍ୱା॑ꣳ ଅଗ୍ନେ ର॒ଥୀରି॑ବ । ନି ହୋତା॑ ପୂ॒ର୍ବ୍ୟଃ ସ॑ଦଃ ॥

ଦ୍ର॒ପ୍ସଶ୍ଚ॑ସ୍କନ୍ଦ ପୃଥି॒ବୀମନୁ॒ ଦ୍ୟାମି॒ମଂ ଚ॒ ଯୋନି॒ମନୁ॒ ଯଶ୍ଚ॒ ପୂର୍ବଃ॑ ।

ତୃ॒ତୀୟ॒ଂ ଯୋନି॒ମନୁ॑ ସ॒ଞ୍ଚର॑ନ୍ତଂ ଦ୍ର॒ପ୍ସଂ ଜୁ॑ହୋ॒ମ୍ୟନୁ॑ ସ॒ପ୍ତ (୫) ହୋତ୍ରାଃ॑ ॥

ଅଭୂ॑ଦି॒ଦଂ ବିଶ୍ୱ॑ସ୍ୟ॒ ଭୁବ॑ନସ୍ୟ॒ ବାଜି॑ନମ॒ଗ୍ନେର୍ବୈ᳚ଶ୍ୱାନ॒ରସ୍ୟ॑ ଚ ।

ଅ॒ଗ୍ନିର୍ଜ୍ୟୋତି॑ଷା॒ ଜ୍ୟୋତି॑ଷ୍ମାନ୍ ରୁ॒କ୍ମୋ ବର୍ଚ॑ସା॒ ବର୍ଚ॑ସ୍ୱାନ୍ ॥

ଋ॒ଚେ ତ୍ୱା॑ ରୁ॒ଚେ ତ୍ୱା॒ ସମିତ୍-ସ୍ର॑ବନ୍ତି ସ॒ରିତୋ॒ ନ ଧେନାଃ॑ ।

ଅ॒ନ୍ତର୍ହୃ॒ଦା ମନ॑ସା ପୂ॒ୟମା॑ନାଃ ॥

ଘୃ॒ତସ୍ୟ॒ ଧାରା॑ ଅ॒ଭି ଚା॑କଶୀମି । ହି॒ର॒ଣ୍ୟୟୋ॑ ବେତ॒ସୋ ମଧ୍ୟ॑ ଆସାମ୍ ॥

ତସ୍ମି॑ନ୍-ସୁପ॒ର୍ଣୋ ମ॑ଧୁ॒କୃତ୍-କୁ॑ଲା॒ୟୀ ଭଜ॑ନ୍ନାସ୍ତେ॒ ମଧୁ॑ ଦେ॒ବତା॑ଭ୍ୟଃ ।

ତସ୍ୟା॑ଽଽସତେ॒ ହର॑ୟଃ ସ॒ପ୍ତ ତୀରେ॑ ସ୍ୱ॒ଧାଂ ଦୁହା॑ନା ଅ॒ମୃତ॑ସ୍ୟ॒ ଧାରା॑ମ୍ (୬)॥

Not For Commercial Use

(ପ୍ରତିଷ୍ଠାଯୈ ସହସ୍ରବୀର୍ୟା ପରମଂ ବିରାଟ୍ ସପ୍ତ ତୀରେ ଚତ୍ୱାରି ଚ) ॥ ୪। ୨। ୯॥

(ପଶୁଶୀର୍ଷୋପଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଆଦିତ୍ୟଂ ଗର୍ଭଂ ପୟସା ସମଞ୍ଜନ୍-ସ୍ହସ୍ରସ୍ୟ ପ୍ରତିମାଂ ବିଶ୍ୱରୂପମ୍ ।

ପରି ବୃଙ୍ଗ୍-ଧି ହରସା ମାଽଭି ମୃଂକ୍ଷଃ ଶତାୟୁଷଂ କୃଣୁହି ଚୀୟମାନଃ ॥

ଇମଂ ମା ହିଂସୀର୍ଦ୍ୱିପାଦଂ ପଶୂନାଂ ସହସ୍ରାକ୍ଷ ମେଧ ଆ ଚୀୟମାନଃ ।

ମୟୁମାରଣ୍ୟମନୁ ତେ ଦିଶାମି ତେନ ଚିନ୍ୱାନସ୍ତନୁବୋ ନି ଷୀଦ ॥

ବାତସ୍ୟ ଧ୍ରାଜିଂ ବରୁଣସ୍ୟ ନାଭିମଶ୍ୱଂ ଜଜ୍ଞାନଂ ସରିରସ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ।

ଶିଶୁଂ ନଦୀନାଂ ହରିମଦ୍ରିବୁଦ୍ଧମଗ୍ନେ ମା ହିଂସୀଃ (୧) ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ ॥

ଇମଂ ମା ହିଂସୀରେକଶଫଂ ପଶୂନାଂ କନିକ୍ରଦଂ ବାଜିନଂ ବାଜିନେଷୁ ।

ଗୌରମାରଣ୍ୟମନୁ ତେ ଦିଶାମି ତେନ ଚିନ୍ୱାନସ୍ତନୁବୋ ନି ଷୀଦ ॥

ଅଜସ୍ରମିନ୍ଦୁମରୁଷଂ ଭୁରଣ୍ୟୁମଗ୍ନିମୀଡେ ପୂର୍ବଚିତ୍ତୌ ନମୋଭିଃ ।

ସ ପର୍ବଭିରୃତୁଶଃ କଲ୍ପମାନୋ ଗାଂ ମା ହିଂସୀରଦିତିଂ ବିରାଜମ୍ ॥

ଇମଂ ସମୁଦ୍ରଂ ଶତଧାରମୁତ୍ସଂ ବ୍ୟଚ୍ୟମାନଂ ଭୁବନସ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ।

ଘୃତଂ ଦୁହାନାମଦିତିଂ ଜନାୟାଗ୍ନେ ମା (୨) ହିଂସୀଃ ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ ।

ଗବୟମାରଣ୍ୟମନୁ ତେ ଦିଶାମି ତେନ ଚିନ୍ୱାନସ୍ତନୁବୋ ନି ଷୀଦ ॥

ବରୂତ୍ରିଂ ତ୍ୱଷ୍ଟୁର୍ବରୁଣସ୍ୟ ନାଭିମବିଂ ଜଜ୍ଞାନାଂ ରଜସଃ ପରସ୍ମାତ୍ ।

ମହୀଂ ସାହସ୍ରୀମସୁରସ୍ୟ ମାୟାମଗ୍ନେ ମା ହିଂସୀଃ ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ ॥

ଇମାମୂର୍ଣାୟୁଂ ବରୁଣସ୍ୟ ମାୟାଂ ତ୍ୱଚଂ ପଶୂନାଂ ଦ୍ୱିପଦାଂ ଚତୁଷ୍ପଦାମ୍ ।

ତ୍ୱଷ୍ଟୁଃ ପ୍ରଜାନାଂ ପ୍ରଥମଂ ଜନିତ୍ରମଗ୍ନେ ମା ହିଂସୀଃ ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ ।

Not For Commercial Use

ଉଷ୍ଟ୍ର॑ମାର॒ଣ୍ୟମନୁ॑ (୩) ତେ ଦିଶାମି॒ ତେନ॑ ଚିନ୍ୱା॒ନସ୍ତ॒ନୁବୋ॒ ନି ଷୀ॑ଦ ॥

ୟୋ ଅ॒ଗ୍ନିର॒ଗ୍ନେସ୍ତପ॒ସୋଽଧି॑ ଜା॒ତଃ ଶୋଚା॑ତ୍-ପୃଥି॒ବ୍ୟା ଉ॒ତ ବା॑ ଦି॒ବସ୍ପରି॑ ।

ୟେନ॑ ପ୍ର॒ଜା ବି॒ଶ୍ୱକ॑ର୍ମା॒ ବ୍ୟାନ॒ଟ୍-ତମ॑ଗ୍ନେ॒ ହେଡଃ॒ ପରି॑ ତେ ବୃଣକ୍ତୁ ॥

ଅ॒ଜା ହ୍ୟ॑ଗ୍ନେରଜ॑ନିଷ୍ଟ॒ ଗର୍ଭା॒ତ୍ସା ବା ଅ॑ପଶ୍ୟଜ୍ଜନି॒ତାର॒ମଗ୍ରେ॑ ।

ତୟା॒ ରୋହ॑ମାୟ॒ନ୍ନୁପ॒ ମେଧ୍ୟା॑ସ॒ସ୍ତୟା॑ ଦେ॒ବା ଦେ॒ବତା॒ମଗ୍ର॑ ଆୟନ୍ ।

ଶ॒ର॒ଭମା॑ର॒ଣ୍ୟମନୁ॑ ତେ ଦିଶାମି॒ ତେନ॑ ଚିନ୍ୱା॒ନସ୍ତ॒ନୁବୋ॒ ନି ଷୀ॑ଦ (୪)॥

(ଅଗ୍ନେ॒ ମା ହି॑ଂସୀ॒ରଗ୍ନେ॒ ମୋଷ୍ଟ୍ର॑ମାର॒ଣ୍ୟମନୁ॑ ଶର॒ଭଂ ନବ॑ ଚ) **॥ ୪। ୨। ୧୦॥**

(ୟାଜ୍ୟାନୁବାକ୍ୟାଃ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଇନ୍ଦ୍ରା॑ଗ୍ନୀ ରୋଚ॒ନା ଦି॒ବଃ ପରି॒ ବାଜେ॑ଷୁ ଭୂଷଥଃ । ତଦ୍ୱା॑ଂ ଚେତି॒ ପ୍ର ବୀ॒ର୍ୟ᳚ମ୍ ॥

ଶ୍ନଥ॑ଦ୍ୱୃତ୍ରମୁ॒ତ ସ॑ନୋତି॒ ବାଜ॒ମିନ୍ଦ୍ରା॒ ୟୋ ଅ॒ଗ୍ନୀ ସହୁ॑ରୀ ସପ॒ର୍ୟାତ୍ ।

ଇ॒ର॒ଜ୍ୟନ୍ତା॑ ବସ॒ବ୍ୟ॑ସ୍ୟ॒ ଭୂରେଃ॒ ସହ॑ସ୍ତମା॒ ସହ॑ସା ବାଜ॒ୟନ୍ତା॑ ॥

ପ୍ର ଚ॑ର୍ଷ॒ଣିଭ୍ୟ॑ଃ ପୃତନା॒ ହବେ॑ଷୁ ପ୍ର ପୃ॑ଥି॒ବ୍ୟା ରି॑ରିଚାଥେ ଦି॒ବଶ୍ଚ॑ ।

ପ୍ର ସିନ୍ଧୁ॑ଭ୍ୟଃ॒ ପ୍ର ଗି॒ରିଭ୍ୟୋ॑ ମହି॒ତ୍ୱା ପ୍ରେନ୍ଦ୍ରା॑ଗ୍ନୀ॒ ବିଶ୍ୱା॒ ଭୁବ॒ନାଽତ୍ୟ॒ନ୍ୟା ॥

ମରୁ॑ତୋ॒ ୟସ୍ୟ॒ ହି (୧) କ୍ଷୟେ॑ ପା॒ଥା ଦି॒ବୋ ବି॑ମହସଃ । ସ ସୁ॑ଗୋ॒ପାତ॑ମୋ॒ ଜନ॑ଃ ॥

ୟ॒ଜ୍ଞୈର୍ବା॑ ୟଜ୍ଞବାହସୋ॒ ବିପ୍ର॑ସ୍ୟ ବା ମତୀ॒ନାମ୍ । ମରୁ॑ତଃ ଶୃଣୁ॒ତା ହବ॑ମ୍ ॥

ଶ୍ରି॒ୟସେ॒ କଂ ଭା॒ନୁଭିଃ॒ ସଂ ମି॑ମିକ୍ଷିରେ॒ ତେ ର॒ଶ୍ମିଭି॒ସ୍ତ ଋକ୍ୱ॑ଭିଃ ସୁଖା॒ଦୟ॑ଃ ।

ତେ ବାଶୀ॑ମନ୍ତ ଇ॒ଷ୍ମିଣୋ॒ ଅଭୀ॑ରବୋ ବି॒ଦ୍ରେ ପ୍ରି॒ୟସ୍ୟ॒ ମାରୁ॑ତସ୍ୟ॒ ଧାମ୍ନ॑ଃ ॥

ଅବ॑ ତେ॒ ହେଡ॒ ଉଦୁ॑ତ୍ତ॒ମମ୍ । କୟା॑ ନଶ୍ଚି॒ତ୍ର ଆ ଭୁ॑ବଦୂ॒ତୀ ସ॒ଦାବୃ॑ଧଃ॒ ସଖା॑ ।

କୟା॒ ଶଚି॑ଷ୍ଠୟା ବୃ॒ତା ॥ (୨)

Not For Commercial Use

କୋ ଅ॒ଦ୍ୟ ୟୁଂକ୍ତେ ଧୁରି ଗା ଋ॒ତସ୍ୟ॒ ଶିମୀ॑ବତୋ ଭା॒ମିନୋ॑ ଦୁର୍ହୃଣା॒ୟୂନ୍ ।

ଆ॒ସନ୍ନି॑ଷୂନ୍ ହୃତ୍ସ୍ୱସୋ॑ ମୟୋ॒ଭୂନ୍ ୟ ଏ॑ଷାଂ ଭୃତ୍ୟାମୃ॒ଣଧ॒ତ୍ସ ଜୀବାତ୍ ॥

ଅଗ୍ନେ॒ ନୟା॑ଽଽଦେ॒ବାନା॒ଂ ଶଂ ନୋ॑ ଭବନ୍ତୁ ବାଜେ॑ବାଜେ ।

ଅ॒ପ୍-ସ୍ୱଗ୍ନେ॒ ସଧି॒ଷ୍ଟବ॒ ସୌଷ॑ଧୀ॒ରନୁ॑ ରୁଧ୍ୟସେ । ଗର୍ଭେ॒ ସଞ୍ଜା॑ୟସେ॒ ପୁନଃ॑ ॥

ବୃଷା॑ ସୋମ ଦ୍ୟୁ॒ମାଂ ଅ॑ସି॒ ବୃଷା॑ ଦେବ॒ ବୃଷ॑ବ୍ରତଃ । ବୃଷା॒ ଧର୍ମା॑ଣି ଦଧିଷେ ॥

ଇ॒ମଂ ମେ॑ ବରୁଣ॒ ତତ୍ତ୍ୱା॑ ୟାମି॒ ତ୍ୱଂ ନୋ॑ ଅଗ୍ନେ॒ ସ ତ୍ୱଂ ନୋ॑ ଅଗ୍ନେ (୩)॥

(ହି ବୃତା ମ॒ ଏକା॑ଦଶ ଚ) ॥ ୪। ୨। ୧୧॥

=|| 0 ||=

(ବିଷ୍ଣୋ॒ଃ କ୍ରମୋ॑ସି ଦି॒ବସ୍ପର୍ୟ॒ନ୍ନପ॒ତେ॑ଽପେ॑ତ॒ ସମି॑ତ॒ଂ ୟା ଜା॒ତା ମା ନୋ॑ ହିଂସୀଦ॒ଭ୍ୟ॑ସ୍ଥାଦ୍-ଧ୍ରୁ॒ବାସି ଧ॒ରୁଣା॑ଦି॒ତ୍ୟଂ ଗର୍ଭ॒ମିନ୍ଦ୍ରା॑ଗ୍ନୀ ରୋଚ॒ନୈକା॑ଦଶ ॥ ୧୧॥)

(ବିଷ୍ଣୋ॑ ରସ୍ମିନ୍ ହ॒ବ୍ୟେତି॑ ତ୍ୱା॒ଽହଂ ଧୀ॒ତିଭି॒ର୍ ହୋତ୍ରା॑ ଅ॒ଷ୍ଟାଚ॑ତ୍ୱାରିଂଶତ୍ ॥ ୪୮॥)

(ବିଷ୍ଣୋ॒ଃ କ୍ରମୋ॑ସି॒ ତ୍ୱନ୍ନୋ॑ ଅଗ୍ନେ॒ ସ ତ୍ୱନ୍ନୋ॑ ଅଗ୍ନେ ॥)

॥ ହରିଃ ଓଁ ॥

ଇତି କୃଷ୍ଣୟଜୁର୍ବେଦୀୟତୈତ୍ତିରୀୟସଂହିତାୟାଂ ଚତୁର୍ଥକାଣ୍ଡେ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥ ୨ ॥

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

|| ଅଥ ଚତୁର୍ଥକାଣ୍ଡେ ତୃତୀୟଃ ପ୍ରପାଠକଃ ||

| ଚିତିବର୍ଣ୍ଣନମ୍ |

(ପ୍ରଥମଚିତୌ ଅପସ୍ୟାଭିଧାନେଷ୍ଟକୋପଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଅ॒ପାଂ ତ୍ୱେମ॑ନ୍-ସ୍ସାଦୟାମ୍ୟ॒ପାଂ ତ୍ୱୋଦ୍ମ॑ନ୍-ସ୍ସାଦୟାମ୍ୟ॒ପାଂ ତ୍ୱା॒ ଭସ୍ମ॑ନ୍-ସ୍ସାଦୟାମ୍ୟ॒ପାଂ ତ୍ୱା॒ ଜ୍ୟୋତି॑ଷି ସାଦୟାମ୍ୟ॒ପାଂ ତ୍ୱାଽୟ॑ନେ ସାଦୟାମ୍ୟର୍ଣ॒ବେ ସଦ॑ନେ ସୀଦ ସମୁ॒ଦ୍ରେ ସଦ॑ନେ ସୀଦ ସଲି॒ଲେ ସଦ॑ନେ ସୀଦା॒ପାଂ କ୍ଷୟେ॑ ସୀଦା॒ପାଂ ସଧି॑ଷି ସୀଦା॒ପାଂ ତ୍ୱା॒ ସଦ॑ନେ ସାଦୟାମ୍ୟ॒ପାଂ ତ୍ୱା॑ ସ॒ଧସ୍ଥେ॑ ସାଦୟାମ୍ୟ॒ପାଂ ତ୍ୱା॒ ପୁରୀ॑ଷେ ସାଦୟାମ୍ୟ॒ପାଂ ତ୍ୱା॒ ଯୋନୌ॑ ସାଦୟାମ୍ୟ॒ପାଂ ତ୍ୱା॒ ପାଥ॑ସି ସାଦୟାମି ଗାୟ॒ତ୍ରୀ ଛନ୍ଦ॑ସ୍ତ୍ରି॒ଷ୍ଟୁପ୍-ଛନ୍ଦୋ॒ ଜଗ॑ତୀ॒ ଛନ୍ଦୋ॑ଽନୁ॒ଷ୍ଟୁପ୍-ଛନ୍ଦଃ॑ ପ॒ଙ୍କ୍ତିଶ୍ଛନ୍ଦଃ॑ (୧) ॥ (ଯୋନୌ॒ ପଞ୍ଚ॑ଦଶ ଚ) ॥ ୪। ୩। ୧॥

(ପ୍ରଥମଚିତୌ ପ୍ରାଣଭୃଦିଷ୍ଟକୋପଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଅ॒ୟଂ ପୁ॒ରୋ ଭୁ॒ବସ୍ତସ୍ୟ॑ ପ୍ରା॒ଣୋ ଭୌ॑ବାୟ॒ନୋ ବ॑ସ॒ନ୍ତଃ ପ୍ରା॑ଣାୟ॒ନୋ ଗା॑ୟ॒ତ୍ରୀ ବା॑ସ॒ନ୍ତୀ ଗା॑ୟତ୍ରି॒ୟୈ ଗା॑ୟ॒ତ୍ରଂ ଗା॑ୟ॒ତ୍ରା ଦୁ॑ପା॒ଂଶୁରୁ॑ପା॒ଂଶୋସ୍ତ୍ରି॒ବୃତ୍ ତ୍ରି॒ବୃତୋ॑ ରଥନ୍ତ॒ରଂ ର॑ଥନ୍ତ॒ରାଦ୍ୱସି॑ଷ୍ଠ॒ ଋଷିଃ॑ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିଗୃହୀତୟା॒ ତ୍ୱୟା॑ ପ୍ରା॒ଣଂ ଗୃ॑ହ୍ଣାମି ପ୍ର॒ଜାଭ୍ୟୋ॒ଽୟଂ ଦ॑କ୍ଷି॒ଣା ବି॒ଶ୍ୱକ॑ର୍ମା॒ ତସ୍ୟ॒ ମନୋ॑ ବୈଶ୍ୱକର୍ମ॒ଣଂ ଗ୍ରୀ॒ଷ୍ମୋ ମା॑ନ॒ସସ୍ତ୍ରି॒ଷ୍ଟୁଗ୍-ଗ୍ରୈ॒ଷ୍ମୀ ତ୍ରି॒ଷ୍ଟୁଭ॑ ଐ॒ଡମୈ॒ଡାଦ॑ନ୍ତର୍ୟା॒ମୋ॑ଽନ୍ତର୍ୟା॒ମାତ୍-ପ॑ଞ୍ଚଦ॒ଶଃ ପ॑ଞ୍ଚଦ॒ଶାଦ୍-ବୃ॒ହଦ୍-ବୃ॑ହ॒ତୋ ଭ॒ରଦ୍ୱା॑ଜ॒ ଋଷିଃ॑ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିଗୃହୀତୟା॒ ତ୍ୱୟା॒ ମନୋ॑ (୧) ଗୃହ୍ଣାମି ପ୍ର॒ଜାଭ୍ୟୋ॒ ଽୟଂ ପ॒ଶ୍ଚାଦ୍ୱି॒ଶ୍ୱବ୍ୟ॑ଚା॒ସ୍ତସ୍ୟ॒ ଚକ୍ଷୁ॑ର୍ବୈଶ୍ୱବ୍ୟଚ॒ସଂ ବ॒ର୍ଷାଣି॑ ଚାକ୍ଷୁଷାଣି॒ ଜଗ॑ତୀ ବା॒ର୍ଷୀ ଜଗ॑ତ୍ୟା॒ ଋକ୍ଷ॑ମ॒ମୃକ୍ଷ॑ମାଚ୍ଛୁକ୍ରଃ ଶୁ॒କ୍ରାସ୍ସ॑ପ୍ତଦ॒ଶଃ ସ॑ପ୍ତଦ॒ଶାଦ୍ୱୈ॑ରୂ॒ପଂ ବୈ॑ରୂ॒ପାଦ୍ୱି॒ଶ୍ୱାମି॑ତ୍ର॒ ଋଷିଃ॑ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିଗୃହୀତୟା॒ ତ୍ୱୟା॒

Not For Commercial Use

ଚକ୍ଷୁର୍ଗୃହ୍ଣାମି ପ୍ରଜାଭ୍ୟ ଇଦମୁତ୍ତରାତ୍-ସୁବସ୍ତସ୍ୟ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ସୌବଂ

ଶରଚ୍ଛ୍ରୌତ୍ର୍ୟନୁଷ୍ଟୁପ୍-ଛାରଦ୍ୟନୁଷ୍ଟୁଭଃ ସ୍ୱାରଂ ସ୍ୱାରାନ୍ମନ୍ଥୀ ମନ୍ଥିନ ଏକବିଂଶ

ଏକବିଂଶାଦ୍-ବୈରାଜଂ ବୈରାଜାଜ୍ଜମଦଗ୍ନିରୃଷିଃ ପ୍ରଜାପତିଗୃହୀତୟା (୨) ତ୍ୱୟା ଶ୍ରୋତ୍ରଂ

ଗୃହ୍ଣାମି ପ୍ରଜାଭ୍ୟ ଇୟମୁପରି ମତିସ୍ତସ୍ୟୈ ବାଙ୍-ମାତୀ ହେମନ୍ତୋ ବାଚ୍ୟାୟନଃ

ପଙ୍କ୍ତିର୍ହୈମନ୍ତୀ ପଙ୍କ୍ତ୍ୟୈ ନିଧନବନ୍ନିଧନବତ ଆଗ୍ରୟଣ ଆଗ୍ରୟଣାତ୍ତ୍ରିଣବତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶୌ

ତ୍ରିଣବତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶାଭ୍ୟାଂ ଶାକ୍ୱରରୈବତେ ଶାକ୍ୱରରୈବତାଭ୍ୟାଂ ବିଶ୍ୱକର୍ମର୍ଷିଃ

ପ୍ରଜାପତିଗୃହୀତୟା ତ୍ୱୟା ବାଚଂ ଗୃହ୍ଣାମି ପ୍ରଜାଭ୍ୟଃ (୩)॥

(ତ୍ୱୟା ମନୋ ଜମଦଗ୍ନି ଋଷିଃ ପ୍ରଜାପତିଗୃହୀତୟା ତ୍ରିଂଶଚ୍ଚ) **॥ ୪। ୩। ୨॥**

(ପ୍ରଥମଚିତୌ ଅପାନଭୃଦିଷ୍ଟକୋପଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ପ୍ରାଚୀ ଦିଶାଂ ବସନ୍ତ ଋତୂନାମଗ୍ନିର୍ଦେବତା ବ୍ରହ୍ମ ଦ୍ରବିଣଂ ତ୍ରିବୃତ୍-ସ୍ତୋମଃ ସ ଉ

ପଞ୍ଚଦଶବର୍ତନିସ୍ତ୍ର୍ୟବିର୍ବୟଃ କୃତମୟାନାଂ ପୁରୋବାତୋ ବାତଃ ସାନଗ ଋଷିର୍ଦକ୍ଷିଣା ଦିଶାଂ

ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଋତୂନାମିନ୍ଦ୍ରୋ ଦେବତା କ୍ଷତ୍ରଂ ଦ୍ରବିଣଂ ପଞ୍ଚଦଶଃ ସ୍ତୋମଃ ସ ଉ

ସପ୍ତଦଶବର୍ତନିର୍ଦିତ୍ୟବାଡ୍ୱୟସ୍ତ୍ରେତାଽୟାନାଂ ଦକ୍ଷିଣାଦ୍ୱାତୋ ବାତଃ ସନାତନ ଋଷିଃ ପ୍ରତୀଚୀ

ଦିଶାଂ ବର୍ଷା ଋତୂନାଂ ବିଶ୍ୱେ ଦେବା ଦେବତା ବିଟ୍ (୧) ଦ୍ରବିଣଂ ସପ୍ତଦଶଃ ସ୍ତୋମଃ ସ ଉ

ଏକବିଂଶବର୍ତନିସ୍ତ୍ରିବତ୍ସୋ ବୟୋ ଦ୍ୱାପରୋଽୟାନାଂ ପଶ୍ଚାଦ୍ୱାତୋ ବାତୋଽହଭୂନ

ଋଷିରୁଦୀଚୀ ଦିଶାଂ ଶରଦୃତୂନାଂ ମିତ୍ରାବରୁଣୌ ଦେବତା ପୁଷ୍ଟଂ ଦ୍ରବିଣମେକବିଂଶଃ

ସ୍ତୋମଃ ସ ଉ ତ୍ରିଣବବର୍ତନିସ୍ତୁର୍ୟବାଡ୍-ବୟ ଆସ୍କନ୍ଦୋଽୟାନାମୁତ୍ତରାଦ୍ୱାତୋ ବାତଃ ପ୍ରତ୍ନ

ଋଷିରୂର୍ଧ୍ୱା ଦିଶାଂ ହେମନ୍ତଶିଶିରାବୃତୂନାଂ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦେବତା ବର୍ଚୋ ଦ୍ରବିଣଂ ତ୍ରିଣବଃ ସ୍ତୋମଃ

ସ ଉ ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶବର୍ତନିଃ ପଷ୍ଠବାଦ୍ୱୟୋଽଭିଭୂରୟାନାଂ ବିଷ୍ୱଗ୍ୱାତୋ ବାତଃ ସୁପର୍ଣ ଋଷିଃ

Not For Commercial Use

ପି॒ତରଃ॑ ପିତାମ॒ହାଃ ପରେଽବ॑ରେ॒ ତେ ନଃ॑ ପାନ୍ତୁ ତେ ନୋ॑ଽବନ୍ତ୍ୱ॒ସ୍ମିନ୍ ବ୍ର॒ହ୍ମନ୍ନ॒ସ୍ମିନ୍

କ୍ଷ॒ତ୍ରେ॑ଽସ୍ୟାମା॒ଶିଷ୍ୟ॒ସ୍ୟାଂ ପୁ॑ରୋ॒ଧାୟା॑ମ॒ସ୍ମିନ୍ କର୍ମ॑ନ୍ନ॒ସ୍ୟାଂ ଦେ॒ବହୂ॑ତ୍ୟାମ୍ (୨)॥

(ବିଟ୍-ପ॑ଞ୍ଚବାଦ୍ୱୟୋ॒ଽଷ୍ଟା ବିଂ॑ଶତିଶ୍ଚ) ॥ ୪। ୩। ୩॥

(ଦ୍ୱିତୀୟଚିତାବାଶ୍ୱିନ୍ୟାଦୀଷ୍ଟକୋପଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଧ୍ରୁ॒ବକ୍ଷି॑ତିର୍ଧ୍ରୁ॒ବୟୋ॑ନିର୍ଧ୍ରୁ॒ବାଽସି॑ ଧ୍ରୁ॒ବାଂ ୟୋନି॒ମା ସୀ॑ଦ ସା॒ଧ୍ୟା ।

ଉଖ୍ୟ॑ସ୍ୟ କେ॒ତୁଂ ପ୍ର॑ଥ॒ମଂ ପୁ॒ରସ୍ତା॑ଦ॒ଶ୍ୱିନା॑ଽଧ୍ୱ॒ର୍ୟୂ ସା॑ଦୟତାମି॒ହ ତ୍ୱା॑ ॥

ସ୍ୱେ ଦକ୍ଷେ॒ ଦକ୍ଷ॑ପିତେ॒ହ ସୀ॑ଦ ଦେବ॒ତ୍ରା ପୃ॑ଥି॒ବୀ ବୃ॑ହ॒ତୀ ରରା॑ଣା ।

ସ୍ୱା॒ସ॒ସ୍ଥା ତ॒ନୁବା॒ ସଂ ବି॑ଶସ୍ୱ ପି॒ତେବୈ॑ଧି ସୂ॒ନବ॒ ଆସୁ॒ଶେବା॒ଽଶ୍ୱିନା॑ଧ୍ୱ॒ର୍ୟୂ ସା॑ଦୟତାମି॒ହ ତ୍ୱା॑॥

କୁ॒ଲା॒ୟିନି॒ ବସୁ॑ମତୀ ବୟୋ॒ଧା ର॒ୟିଂ ନୋ॑ ବର୍ଧ ବହୁ॒ଲଂ॑ ସୁ॒ବୀରମ୍॑ । (୧)

ଅପା॑ମ॑ତିଂ ଦୁର୍ମ॒ତିଂ ବାଧ॑ମାନା ରା॒ୟସ୍ପୋଷେ॑ ୟ॒ଜ୍ଞପ॑ତିମା॒ଭଜ॑ନ୍ତୀ॒ ସୁବ॑ର୍ଧେହି॒ ୟଜ॑ମାନାୟ॒

ପୋଷ॑ମ॒ଶ୍ୱିନା॑ଽଧ୍ୱ॒ର୍ୟୂ ସା॑ଦୟତାମି॒ହ ତ୍ୱା॑ ॥

ଅ॒ଗ୍ନେଃ ପୁରୀ॑ଷମସି ଦେବ॒ୟାନୀ॒ ତାଂ ତ୍ୱା॒ ବିଶ୍ୱେ॑ ଅ॒ଭି ଗୃ॑ଣନ୍ତୁ ଦେ॒ବାଃ ।

ସ୍ତୋମ॑ପୃଷ୍ଠା-ଘୃ॒ତବ॑ତୀ॒ହ-ସୀ॑ଦ ପ୍ର॒ଜାବ॑ଦ॒ସ୍ମେ ଦ୍ର॒ବିଣାଽଽୟ॑ଜସ୍ୱା॒ଶ୍ୱିନା॑ଽଧ୍ୱ॒ର୍ୟୂ ସା॑ଦୟତାମି॒ହ ତ୍ୱା॑॥

ଦି॒ବୋ ମୂ॒ର୍ଧାଽସି॑ ପୃଥି॒ବ୍ୟା ନାଭି॑ର୍ବି॒ଷ୍ଟମ୍ଭ॑ନୀ ଦି॒ଶାମଧି॑ପତ୍ନୀ॒ ଭୁବ॑ନାନାମ୍ ॥ (୨)

ଊ॒ର୍ମିର୍ଦ୍ର॒ପ୍ସୋ ଅ॒ପାମ॑ସି ବି॒ଶ୍ୱକ॑ର୍ମା ତ॒ ଋଷି॑ର॒ଶ୍ୱିନା॑ଽଧ୍ୱ॒ର୍ୟୂ ସା॑ଦୟତାମି॒ହ ତ୍ୱା॑ ॥

ସ॒ଜୂରୃ॒ତୁଭିଃ॑ ସ॒ଜୂର୍ବି॒ଧାଭିଃ॑ ସ॒ଜୂର୍ବସୁ॑ଭିଃ ସ॒ଜୂ ରୁ॒ଦ୍ରୈଃ ସ॒ଜୂରା॑ଦି॒ତ୍ୟୈଃ ସ॒ଜୂର୍ବିଶ୍ୱୈ॑ର୍ଦେ॒ବୈଃ

ସ॒ଜୂର୍ଦେ॒ବୈଃ ସ॒ଜୂର୍ଦେ॒ବୈର୍ବ॑ୟୋନା॒ଧୈର॒ଗ୍ନୟେ॑ ତ୍ୱା ବୈଶ୍ୱା॒ନ॒ରାୟା॒ଶ୍ୱିନା॑ଽଧ୍ୱ॒ର୍ୟୂ ସା॑ଦୟତାମି॒ହ

ତ୍ୱା॑ ॥

ପ୍ରା॒ଣଂ ମେ॑ ପାହ୍ୟପା॒ନଂ ମେ॑ ପାହି ବ୍ୟା॒ନଂ ମେ॑ ପାହି॒ ଚକ୍ଷୁ॑ର୍ମ ଉ॒ର୍ବ୍ୟା ବି ଭା॑ହି॒ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ॑

Not For Commercial Use

ମେ ଶ୍ଲୋକୟାପସ୍-ପିନ୍ୱୌଷଧୀର୍ଜିନ୍ୱ ଦ୍ୱିପାତ୍-ପାହି ଚତୁଷ୍ପାଦବ ଦିବୋ ବୃଷ୍ଟିମେରଯ (୩)॥

(ସୁବୀରଂ ଭୁବନାମୁର୍ଵ୍ୟା ସପ୍ତଦଶ ଚ) **॥ ୪। ୩। ୪॥**

(ଦ୍ୱିତୀୟଚିତୌ ବୟସ୍ୟାଖ୍ୟେଷ୍ଟକୋପଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ତ୍ର୍ୟବିର୍ବୟସ୍ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍-ଛନ୍ଦୋ ଦିତ୍ୟବାଡ୍-ବୟୋ ବିରାଟ୍-ଛନ୍ଦଃ ପଞ୍ଚାବିର୍ବୟୋ ଗାୟତ୍ରୀ

ଛନ୍ଦସ୍ତ୍ରିବସ୍ତୋ ବୟ ଉଷ୍ଣିହା ଛନ୍ଦସ୍ତୁର୍ୟବାଡ୍-ବୟୋଽନୁଷ୍ଟୁପ୍-ଛନ୍ଦଃ ପଷ୍ଠବାଡ୍ବୟୋ ବୃହତୀ ଛନ୍ଦ

ଉକ୍ଷା ବୟଃ ସତୋବୃହତୀ ଛନ୍ଦ ଋଷଭୋ ବୟଃ କକୁଚ୍ଛନ୍ଦୋ ଧେନୁର୍ବୟୋ ଜଗତୀ

ଛନ୍ଦୋଽନଡ୍ୱାନ୍ ବୟଃ ପଙ୍କ୍ତିଶ୍ଛନ୍ଦୋ ବସ୍ତୋ ବୟୋ ବିବଲଂ ଛନ୍ଦୋ ବୃଷ୍ଣିର୍ବୟୋ ବିଶାଲଂ

ଛନ୍ଦଃ ପୁରୁଷୋ ବୟସ୍ତନ୍ଦ୍ରଂ ଛନ୍ଦୋ ବ୍ୟାଘ୍ରୋ ବୟୋଽନାଧୃଷ୍ଟଂ ଛନ୍ଦଃ ସିଂହୋ

ବୟଶ୍ଛଦିଶ୍ଛନ୍ଦୋ ବିଷ୍ଟମ୍ଭୋ ବୟୋଽଧିପତିଶ୍ଛନ୍ଦଃ କ୍ଷତ୍ରଂ ବୟୋ ମୟନ୍ଦଂ ଛନ୍ଦୋ ବିଶ୍ୱକର୍ମା

ବୟଃ ପରମେଷ୍ଠୀ ଛନ୍ଦୋ ମୂର୍ଧା ବୟଃ ପ୍ରଜାପତିଶ୍ଛନ୍ଦଃ (୧)॥

(ପୁରୁଷୋ ବୟଃ ଷଡ୍-ବିଂଶତିଶ୍ଚ) **॥ ୪। ୩। ୫॥**

(ତୃତୀୟଚିତୌ ସ୍ୱୟମାତୃଣ୍ଣାଦ୍ୟୁପଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଇନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ ଅବ୍ୟଥମାନାମିଷ୍ଟକାଂ ଦୃଂହତଂ ଯୁବମ୍ ।

ପୃଷ୍ଠେନ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଅନ୍ତରିକ୍ଷଂ ଚ ବି ବାଧତାମ୍ ॥

ବିଶ୍ୱକର୍ମା ତ୍ୱା ସାଦୟତ୍ୱନ୍ତରିକ୍ଷସ୍ୟ ପୃଷ୍ଠେ ବ୍ୟଚସ୍ୱତୀଂ ପ୍ରଥସ୍ୱତୀଂ ଭାସ୍ୱତୀଂ ସୂରିମତୀମା

ୟା ଦ୍ୟାଂ ଭାସ୍ୟା ପୃଥିବୀମୋର୍ୱନ୍ତରିକ୍ଷମନ୍ତରିକ୍ଷଂ ୟଚ୍ଛାନ୍ତରିକ୍ଷଂ ଦୃଂହାନ୍ତରିକ୍ଷଂ ମା

ହିଂସୀର୍ବିଶ୍ୱସ୍ମୈ ପ୍ରାଣାୟାପାନାୟ ବ୍ୟାନାୟୋଦାନାୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠାୟୈ ଚରିତ୍ରାୟ ବାୟୁସ୍ତ୍ୱାଽଭି

ପାତୁ ମହ୍ୟା ସ୍ୱସ୍ତ୍ୟା ଛର୍ଦିଷା (୧) ଶନ୍ତମେନ ତୟା ଦେବତୟାଽଙ୍ଗିରସ୍ୱଦ୍-ଧ୍ରୁବା ସୀଦ ।

ରାଜ୍ଞ୍ୟସି ପ୍ରାଚୀ ଦିଗ୍-ବିରାଡସି ଦକ୍ଷିଣା ଦିକ୍-ସମ୍ରାଡସି ପ୍ରତୀଚୀ ଦିକ୍-ସ୍ୱରାଡସ୍ୟୁଦୀଚୀ

Not For Commercial Use

ଦିଗଧ୍ପତ୍ନ୍ୟସି ବୃହ୍ତୀ ଦିଗାୟୁର୍ମେ ପାହି ପ୍ରାଣଂ ମେ ପାହ୍ୟପାନଂ ମେ ପାହି ବ୍ୟାନଂ ମେ

ପାହି ଚକ୍ଷୁର୍ମେ ପାହି ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ମେ ପାହି ମନୋ ମେ ଜିନ୍ୱ ବାଚଂ ମେ ପିନ୍ୱାଽଽତ୍ମାନଂ ମେ

ପାହି ଜ୍ୟୋତିର୍ମେ ଯଚ୍ଛ (୨) ॥ (ଛର୍ଦିଷାଂ ପିନ୍ୱ ଷଟ୍ ଚ) ॥ ୪। ୩। ୬॥

(ତୃତୀୟଚିତୌ ବୃହତ୍ୟାଦ୍ୟୁପଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ମା ଛନ୍ଦଃ ପ୍ରମା ଛନ୍ଦଃ ପ୍ରତିମା ଛନ୍ଦୋଽସ୍ରୀବିଶ୍ଛନ୍ଦଃ ପ୍ରଙ୍କ୍ତିଶ୍ଛନ୍ଦ ଉଷ୍ଣିହା ଛନ୍ଦୋ ବୃହ୍ତୀ

ଛନ୍ଦୋଽନୁଷ୍ଟୁପ୍-ଛନ୍ଦୋ ବିରାଟ୍-ଛନ୍ଦୋ ଗାୟତ୍ରୀ ଛନ୍ଦସ୍ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍-ଛନ୍ଦୋ ଜଗତୀ ଛନ୍ଦଃ ପୃଥିବୀ

ଛନ୍ଦୋଽନ୍ତରିକ୍ଷଂ ଛନ୍ଦୋ ଦ୍ୟୌଶ୍ଛନ୍ଦଃ ସମାଶ୍ଛନ୍ଦୋ ନକ୍ଷତ୍ରାଣି ଛନ୍ଦୋ ମନଶ୍ଛନ୍ଦୋ ବାକ୍-ଛନ୍ଦଃ

କୃଷିଶ୍ଛନ୍ଦୋ ହିରଣ୍ୟଂ ଛନ୍ଦୋ ଗୌଶ୍ଛନ୍ଦୋଽଜା ଛନ୍ଦୋଽଶ୍ୱଶ୍ଛନ୍ଦଃ ॥

ଅଗ୍ନିର୍ଦେବତା (୧) ବାତୋ ଦେବତା ସୂର୍ୟୋ ଦେବତା ଚନ୍ଦ୍ରମା ଦେବତା ବସବୋ ଦେବତା

ରୁଦ୍ରା ଦେବତାଽଽଦିତ୍ୟା ଦେବତା ବିଶ୍ୱେ ଦେବା ଦେବତା ମରୁତୋ ଦେବତା

ବୃହସ୍ପତିର୍ଦେବତେନ୍ଦ୍ରୋ ଦେବତା ବରୁଣୋ ଦେବତା ମୂର୍ଧାଽସି ରାଡ୍-ଧ୍ରୁବାଽସି ଧରୁଣା

ଯନ୍ତ୍ର୍ୟସି ଯମିତ୍ରୀଷେ ତ୍ୱୋର୍ଜେ ତ୍ୱା କୃଷ୍ୟୈ ତ୍ୱା କ୍ଷେମାୟ ତ୍ୱା ଯନ୍ତ୍ରୀ ରାଡ୍-ଧ୍ରୁବାଽସି ଧରଣୀ

ଧର୍ତ୍ର୍ୟସି ଧରିତ୍ର୍ୟାୟୁଷେ ତ୍ୱା ବର୍ଚସେ ତ୍ୱୌଜସେ ତ୍ୱା ବଲାୟ ତ୍ୱା (୨)॥

(ଦେବତାଽଽୟୁଷେ ତ୍ୱା ଷଟ୍ ଚ) ॥ ୪। ୩। ୭॥

(ଚତୁର୍ଥଚିତୌ ସ୍ତୋମୀୟାଖ୍ୟେଷ୍ଟକାସୁ କାସାଞ୍ଚିଦୁପଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଆଶୁସ୍ତ୍ରିବୃଦ୍-ଭାନ୍ତଃ ପଂଚଦଶୋ ବ୍ୟୋମ ସପ୍ତଦଶଃ ପ୍ରତୂର୍ତିରଷ୍ଟାଦଶସ୍ତପୋ ନବଦଶୋଽଭିବର୍ତଃ

ସଂବିଂଶୋ ଧରୁଣ ଏକବିଂଶୋ ବର୍ଚୋ ଦ୍ୱାବିଂଶଃ ସମ୍ଭରଣସ୍ତ୍ରୟୋବିଂଶୋ

ୟୋନିଶ୍ଚତୁର୍ବିଂଶୋ ଗର୍ଭାଃ ପଞ୍ଚବିଂଶ ଓଜସ୍ତ୍ରିଣବଃ କ୍ରତୁରେକତ୍ରିଂଶଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶୋ

ବ୍ରଧ୍ନସ୍ୟ ବିଷ୍ଟପଂ ଚତୁସ୍ତ୍ରିଂଶୋ ନାକଃ ଷଟ୍-ତ୍ରିଂଶୋ ବିବର୍ତୋଽଷ୍ଟାଚତ୍ୱାରିଂଶୋ

ଧ୍ର୍ତ୍ରିଗ୍ଂଶଦ୍ଧ୍ତୁଷ୍ଟୋ୍ମଃ (୧) ॥ (ଆ୍ଶୁଃ ସ୍ପ୍ତ ତ୍ରି୍ଂଶତ୍) ॥ ୪। ୩। ୮॥

(ଅବଶିଷ୍ଟସ୍ତୋମୀୟୋପଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଅ୍ଗ୍ନେର୍ଭା୍ଗୋଽସି ଦୀ୍କ୍ଷାୟା୍ ଆଧି॑ପତ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମ ସ୍ପୃତଂ ତ୍ରି୍ବୃତ୍-ସ୍ତୋମ୍ ଇନ୍ଦ୍ର॑ସ୍ୟ ଭା୍ଗୋଽସି୍

ବିଷ୍ଣୋ୍ରାଧି॑ପତ୍ୟଂ କ୍ଷ୍ତ୍ରଂ ସ୍ପୃତଂ ପଂଞ୍ଚଦ୍ଶଃ ସ୍ତୋମୋ ନୃଚକ୍ଷସା॑ ଭା୍ଗୋଽସି

ଧା୍ତୁରାଧି॑ପତ୍ୟଂ ଜ୍ନିତ୍ରଂ॑ ସ୍ପୃତଂ ସ॑ପ୍ତଦ୍ଶଃ ସ୍ତୋମୋ ମି୍ତ୍ରସ୍ୟ॑ ଭା୍ଗୋଽସି୍

ବରୁ॑ଣ୍ସ୍ୟାଽଽଧି॑ପତ୍ୟଂ ଦି୍ବୋ ବୃ୍ଷ୍ଟିର୍ବାତାଃ ସ୍ପୃତା ଏ୍କବି୍ଂଶଃ ସ୍ତୋମୋଽଦି॑ତ୍ୟୈ ଭା୍ଗୋଽସି

ପୂ୍ଷ୍ଣ ଆଧି॑ପତ୍ୟ୍ମୋଜଃ ସ୍ପୃତଂ ତ୍ରି୍ଣ୍ବଃ ସ୍ତୋମୋ୍ ବସୂ॑ନାଂ ଭା୍ଗୋଽସି (୧)

ରୁ୍ଦ୍ରାଣା୍ମାଧି॑ପତ୍ୟ୍ଂ ଚତୁ॑ଷ୍ପାତ୍-ସ୍ପୃତଂ ଚ॑ତୁର୍ବି୍ଂଶଃ ସ୍ତୋମ॑ ଆଦି୍ତ୍ୟାନା॑ଂ ଭା୍ଗୋଽସି

ମ୍ରୁତା୍ମାଧି॑ପତ୍ୟ୍ଂ ଗର୍ଭାଃ ସ୍ପୃତାଃ ପଂଞ୍ଚବି୍ଂଶଃ ସ୍ତୋମୋ ଦେ୍ବସ୍ୟ॑ ସବି୍ତୁର୍ଭା୍ଗୋଽସି୍

ବୃ୍ହ୍ସ୍ପତେ୍ରାଧି॑ପତ୍ୟଂ ସ୍ମୀଚୀ୍ର୍ଦିଶଃ ସ୍ପୃତାଶ୍ଚ॑ତୁଷ୍ଟୋ୍ମଃ ସ୍ତୋମୋ୍ ୟାବା॑ନା॑ଂ

ଭା୍ଗୋଽସ୍ୟୟା॑ବାନା୍ମାଧି॑ପତ୍ୟଂ ପ୍ର୍ଜାଃ ସ୍ପୃତାଶ୍ଚ॑ତୁଶ୍ଚତ୍ୱାରି୍ଂଶଃ ସ୍ତୋମ॑ ଋଭୂ୍ଣା॑ଂ ଭା୍ଗୋଽସି୍

ବିଶ୍ୱେଷା॑ଂ ଦେ୍ବାନା୍ମାଧି॑ପତ୍ୟଂ ଭୂ୍ତଂ ନିଶା॑ନ୍ତଂ ସ୍ପୃତଂ ତ୍ର॑ୟସ୍ତ୍ରି୍ଂଶଃ ସ୍ତୋମଃ (୨)॥

(ବସୂ॑ନାଂ ଭା୍ଗୋଽସି୍ ଷଟ୍ଚ॑ତ୍ୱାରି୍ଂଶଚ୍ଚ) ॥ ୪। ୩। ୯॥

(ସୃଷ୍ଟ୍ୟଭିଧେୟେଷ୍ଟକୋପଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଏକ॑ୟାଽସ୍ତୁବତ ପ୍ର୍ଜା ଅ॑ଧୀୟନ୍ତ ପ୍ର୍ଜାପ॑ତି୍ରଧି॑ପତିରାସୀତ୍ତି୍ସୃଭିରସ୍ତୁବତ୍ ବ୍ରହ୍ମା॑ସୃଜ୍ୟତ୍

ବ୍ରହ୍ମ॑ଣ୍ସ୍ପତି୍ରଧି॑ ପତିରାସୀତ୍ ପ୍ଞ୍ଚଭିରସ୍ତୁବତ ଭୂତାନ୍ୟ॑ସୃଜ୍ୟନ୍ତ ଭୂତାନା୍ଂ ପତି୍ରଧି॑ପତିରାସୀତ୍-

ସ୍ପ୍ତଭିରସ୍ତୁବତ ସପ୍ତ୍ର୍ଷୟୋଽସୃଜ୍ୟନ୍ତ ଧା୍ତାଽଧି॑ପତିରାସୀନ୍ନ୍ବଭିରସ୍ତୁବତ

ପି୍ତରୋଽସୃଜ୍ୟ୍ନ୍ତାଦି॑ତି୍ରଧି॑

ପତ୍ନ୍ୟାସୀଦେକାଦ୍ଶଭିରସ୍ତୁବତ୍ର୍ତବୋ॑ଽସୃଜ୍ୟନ୍ତାଽଽର୍ତ୍ବୋଽଧି॑ପତିରାସୀତ୍ତ୍ରୟୋଦ୍ଶଭିରସ୍ତୁବତ୍

Not For Commercial Use

ମାସା ଅସୃଜ୍ୟନ୍ତ ସଂବତ୍ସରୋଽଧିପତି (୧) ରାସୀତ୍-ପଞ୍ଚଦଶଭିରସ୍ତୁବତ
କ୍ଷତ୍ରମସୃଜ୍ୟତେନ୍ଦ୍ରୋଽଧିପତିରାସୀତ୍-ସପ୍ତଦଶଭିରସ୍ତୁବତ ପଶବୋଽସୃଜ୍ୟନ୍ତ
ବୃହସ୍ପତିରଧିପତିରାସୀନ୍ନବଦଶଭିରସ୍ତୁବତ ଶୂଦ୍ରାର୍ଯ୍ୟାବସୃଜ୍ୟେତାମହୋରାତ୍ରେ ଅଧିପତ୍ନୀ
ଆସ୍ତାମେକବିଂଶତ୍ୟାସ୍ତୁବତୈକଶଫାଃ ପଶବୋଽସୃଜ୍ୟନ୍ତ
ବରୁଣୋଽଧିପତିରାସୀତ୍ତ୍ରୟୋବିଂଶତ୍ୟାସ୍ତୁବତ କ୍ଷୁଦ୍ରାଃ ପଶବୋଽସୃଜ୍ୟନ୍ତ ପୂଷାଽଧିପତିରାସୀତ୍
ପଞ୍ଚବିଂଶତ୍ୟାଽସ୍ତୁବତାଽଽରଣ୍ୟାଃ ପଶବୋଽସୃଜ୍ୟନ୍ତ ବାୟୁରଧିପତିରାସୀତ୍-
ସପ୍ତବିଂଶତ୍ୟାଽସ୍ତୁବତ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ବ୍ୟୈ (୨) ତାଂ ବସବୋ ରୁଦ୍ରା ଆଦିତ୍ୟା ଅନୁ
ବ୍ୟାୟନ୍ତେଷାମାଧିପତ୍ୟମାସୀନ୍ନବବିଂଶତ୍ୟାଽସ୍ତୁବତ ବନସ୍ପତୟୋଽସୃଜ୍ୟନ୍ତ
ସୋମୋଽଧିପତିରାସୀଦେକତ୍ରିଂଶତାସ୍ତୁବତ ପ୍ରଜା ଅସୃଜ୍ୟନ୍ତ ୟାବାନାଂ ଚାୟାବାନାଂ
ଚାଽଽଧିପତ୍ୟମାସୀତ୍ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶତାଽସ୍ତୁବତ ଭୂତାନ୍ୟଶାମ୍ୟନ୍ ପ୍ରଜାପତିଃ
ପରମେଷ୍ଠ୍ୟଧିପତିରାସୀତ୍ (୩) ॥ (ସଂବତ୍ସରୋଽଧିପତିର୍ବି ପଞ୍ଚତ୍ରିଂଶଚ୍ଚ) **॥ ୪। ୩। ୧୦॥**

(ଚତୁର୍ଥଚିତୌ ବ୍ୟୁଷ୍ଟିସଂଜ୍ଞକେଷ୍ଟକୋପଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଇୟମେବ ସା ୟା ପ୍ରଥମା ବ୍ୟୌଚ୍ଛଦନ୍ତରସ୍ୟାଂ ଚରତି ପ୍ରବିଷ୍ଟା ।
ବଧୂର୍ଜଜାନ ନବଗଜ୍ଜନିତ୍ରୀ ତ୍ରୟ ଏନାଂ ମହିମାନଃ ସଚନ୍ତେ ॥
ଛନ୍ଦସ୍ୱତୀ ଉଷସା ପେପିଶାନେ ସମାନଂ ୟୋନିମନୁ ସଞ୍ଚରନ୍ତୀ ।
ସୂର୍ୟପତ୍ନୀ ବି ଚରତଃ ପ୍ରଜାନତୀ କେତୁଂ କୃଣ୍ୱାନେ ଅଜରେ ଭୂରିରେତସା ॥
ଋତସ୍ୟ ପନ୍ଥାମନୁ ତିସ୍ର ଆଽଗୁସ୍ତ୍ରୟୋ ଘର୍ମାସୋ ଅନୁ ଜ୍ୟୋତିଷାଽଽଗୁଃ ।
ପ୍ରଜାମେକା ରକ୍ଷତ୍ୟୂର୍ଜମେକା (୧) ବ୍ରତମେକା ରକ୍ଷତି ଦେବୟୂନାମ୍ ॥
ଚତୁଷ୍ଟୋମୋ ଅଭବଦ୍ୟା ତୁରୀୟା ୟଜ୍ଞସ୍ୟ ପକ୍ଷାବୃଷୟୋ ଭବନ୍ତୀ ।

Not For Commercial Use

ଗା॒ୟ॒ତ୍ରୀଂ ତ୍ରି॒ଷ୍ଟୁଭ॒ଂ ଜଗ॑ତୀମନୁ॒ଷ୍ଟୁଭ॑ଂ ବୃ॒ହଦ॒ର୍କଂ ୟୁ॑ଞ୍ଜା॒ନାଃ ସୁ॒ବ॒ରାꣳଭ॑ରନ୍ନି॒ଦମ୍ ॥

ପ॒ଞ୍ଚଭି॑ର୍ଧା॒ତା ବି ଦ॑ଧାବି॒ଦଂ ୟତ୍ତାସା॒ꣳ ସ୍ୱସୄ॑ରଜନୟ॒ତ୍-ପଞ୍ଚ॑ପଞ୍ଚ ।

ତାସା॑ମୁ ୟନ୍ତି ପ୍ରୟ॒ବେଣ॒ ପଞ୍ଚ॒ ନାନା॑ ରୂପାଣି॒ କ୍ରତ॑ବୋ॒ ବସା॑ନାଃ ॥

ତ୍ରି॒ꣳଶତ୍-ସ୍ୱସା॑ର॒ ଉପ॑ ୟନ୍ତି ନିଷ୍କୃତꣳ ସ॑ମା॒ନଂ କେ॒ତୁଂ ପ୍ର॑ତିମୁ॒ଞ୍ଚମା॑ନାଃ । (୨)

ଋ॒ତୂꣳ ସ୍ତ॑ନ୍ୱତେ କ॒ବୟଃ॑ ପ୍ରଜା॒ନତୀର୍ମ॑ଧ୍ୟେ ଛନ୍ଦସ॒ଃ ପରି॑ ୟନ୍ତି॒ ଭାସ୍ୱ॑ତୀଃ ॥

ଜ୍ୟୋତି॑ଷ୍ମତୀ॒ ପ୍ରତି॑ ମୁଞ୍ଚତେ॒ ନଭୋ॒ ରାତ୍ରୀ॑ ଦେ॒ବୀ ସୂର୍ୟ॑ସ୍ୟ ବ୍ର॒ତାନି॑ ।

ବି ପ॑ଶ୍ୟନ୍ତି ପ॒ଶବୋ॒ ଜାୟ॑ମାନା॒ ନାନା॑ରୂପା ମା॒ତୁର॒ସ୍ୟା ଉ॒ପସ୍ଥେ॑ ॥

ଏ॒କା॒ଷ୍ଟ॒କା ତପ॑ସା॒ ତପ୍ୟ॑ମାନା ଜ॒ଜାନ॒ ଗର୍ଭଂ॑ ମହି॒ମାନ॒ମିନ୍ଦ୍ର॑ମ୍ ।

ତେନ॒ ଦସ୍ୟୂ॒ନ୍-ବ୍ୟ॑ସହନ୍ତ ଦେ॒ବା ହ॒ନ୍ତାସୁ॑ରାଣାମଭବ॒ଚ୍ଛଚୀ॑ଭିଃ ॥

ଅନା॑ନୁଜାମନୁ॒ଜାଂ ମାମ॑କର୍ତ ସ॒ତ୍ୟଂ ବଦ॒ନ୍ତ୍ୟନ୍ୱି॑ଚ୍ଛ ଏ॒ତତ୍ ।

ଭୂୟାସ॑ (୩) ମସ୍ୟ ସୁମ॒ତୌ ୟଥା॑ ୟୂ॒ୟମ॒ନ୍ୟା ବୋ॑ ଅ॒ନ୍ୟାମତି॒ ମା ପ୍ର ୟୁ॑କ୍ତ ॥

ଅଭୂ॒ନ୍ମମ॑ ସୁମ॒ତୌ ବି॒ଶ୍ୱବେ॑ଦା॒ ଆଷ୍ଟ॑ ପ୍ରତି॒ଷ୍ଠାମବି॑ଦ॒ଦ୍ଧି ଗା॒ଧମ୍ ।

ଭୂୟାସ॑ମସ୍ୟ ସୁମ॒ତୌ ୟଥା॑ ୟୂ॒ୟମ॒ନ୍ୟା ବୋ॑ ଅ॒ନ୍ୟାମତି॒ ମା ପ୍ର ୟୁ॑କ୍ତ ॥

ପଞ୍ଚ॒ ବ୍ୟୁ॑ଷ୍ଟୀ॒ରନୁ॒ ପଞ୍ଚ॒ ଦୋହା॒ ଗାଂ ପଞ୍ଚ॑ନାମ୍ନୀମୃ॒ତବୋଽନୁ ପଞ୍ଚ॑ ।

ପଞ୍ଚ॒ ଦିଶଃ॑ ପଞ୍ଚଦ॒ଶେନ॑ କ୍-ଲୃପ୍ତାଃ ସ॑ମା॒ନମୂ॑ର୍ଧ୍ନୀର॒ଭି ଲୋ॒କମେକ॑ମ୍ ॥ (୪)

ଋ॒ତସ୍ୟ॒ ଗର୍ଭଃ॑ ପ୍ରଥ॒ମା ବ୍ୟୂ॒ଷୁଷ୍ୟ॒ପାମେକା॑ ମହି॒ମାନଂ॑ ବିଭର୍ତି ।

ସୂର୍ୟ॒ସ୍ୟୈକା॒ ଚର॑ତି ନିଷ୍କୃତେଷୁ॑ ଘ॒ର୍ମସ୍ୟୈକା॑ ସବି॒ତୈକା॒ଂ ନି ୟ॑ଚ୍ଛତି ॥

ୟା ପ୍ର॑ଥ॒ମା ବ୍ୟୌଚ୍ଛ॒ସ୍ସା ଧେ॒ନୁର॑ଭବଦ୍ୟ॒ମେ ।

ସା ନ॒ଃ ପୟ॑ସ୍ୱତୀ ଧୁକ୍ଷ୍ୱୋତ୍ତ॑ରାମୁତ୍ତରା॒ꣳ ସମା॑ମ୍ ॥

ଶୁ॒କ୍ରର్ଷ᳚ଭା॒ ନଭ॑ସା ଜ୍ୟୋତି॒ଷାଽଽଗା॑ଦ୍ୱି॒ଶ୍ୱରୂ॑ପା ଶବ॒ଲୀର॒ଗ୍ନିକେ॑ତୁଃ ।

ସ॒ମା॒ନମର୍ଥଂ॑ ସ୍ୱପ॒ସ୍ୟମା॑ନା॒ ବିଭ୍ର॑ତୀ ଜ॒ରାମ॑ଜର ଉଷ॒ ଆଽଗାଃ॑ ॥

ଋ॒ତୂନାଂ॑ ପତ୍ନୀ॑ ପ୍ରଥ॒ମେୟମାଽଗା॒ଦହ୍ନାଂ॑ ନେ॒ତ୍ରୀ ଜ॑ନି॒ତ୍ରୀ ପ୍ର॒ଜାନା॑ମ୍ ।

ଏକା॑ ସ॒ତୀ ବ॑ହୁ॒ଧୋଷୋ॒ ବ୍ୟୁ॑ଚ୍ଛ॒ସ୍ୟଜୀ॑ର୍ଣା॒ ତ୍ୱଂ ଜ॑ରୟସି॒ ସର୍ବ॑ମ॒ନ୍ୟତ୍ (୫)॥

(ଊର୍ଜ॒ମେକା॑ ପ୍ରତିମୁଞ୍ଚମା॑ନା ଭୂୟା॒ସ॒ମେକ॒ଂ ପତ୍ନ୍ୟେକା॒ନ୍ନ ବିଂ॑ଶ॒ତିଶ୍ଚ॑) ॥ **୪। ୩। ୧୧॥**

(ପଞ୍ଚମଚିତାବସପତ୍ନାଦ୍ୟେଷ୍ଟକୋପଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଅଗ୍ନେ॑ ଜ॒ାତାନ୍ ପ୍ର ଣୁ॑ଦା ନଃ ସ॒ପତ୍ନା॒ନ୍ ପ୍ରତ୍ୟଜା॑ତାଞ୍ଜାତବେଦୋ ନୁଦସ୍ୱ ।

ଅ॒ସ୍ମେ ଦୀ॑ଦିହି ସୁ॒ମନା॒ ଅହେ॑ଡ॒ନ୍ତବ॑ ସ୍ୟା॒ଂ ଶର୍ମ॑ନ୍ ତ୍ରି॒ବରୂ॑ଥ ଉ॒ଦ୍-ଭିତ୍ ॥

ସହ॑ସା ଜ॒ାତାନ୍ ପ୍ର ଣୁ॑ଦା ନଃ ସ॒ପତ୍ନା॒ନ୍ ପ୍ରତ୍ୟଜା॑ତାଞ୍ଜାତବେଦୋ ନୁଦସ୍ୱ ।

ଅଧି॑ ନୋ ବ୍ରୂହି ସୁମନ॒ସ୍ୟମା॑ନୋ ବ॒ୟଂ ସ୍ୟା॑ମ॒ ପ୍ର ଣୁ॑ଦା ନଃ ସ॒ପତ୍ନା॑ନ୍ ॥

ଚ॒ତୁ॒ଶ୍ଚ॒ତ୍ୱା॒ରି॒ଂଶଃ ସ୍ତୋମୋ॒ ବର୍ଚୋ॒ ଦ୍ରବି॑ଣଂ ଷୋଡ॒ଶଃ ସ୍ତୋମ॒ ଓଜୋ॒ ଦ୍ରବି॑ଣଂ ପୃଥି॒ବ୍ୟାଃ

ପୁରୀ॑ଷମ॒ସ୍ୟ (୧) ପ୍-ସୋ॒ ନାମ॑ ।

ଏବ॒ଶ୍ଛନ୍ଦୋ॒ ବରି॑ବ॒ଶ୍ଛନ୍ଦଃ॑ ଶ॒ମ୍ଭୂଶ୍ଛନ୍ଦଃ॑ ପରି॒ଭୂଶ୍ଛନ୍ଦ॑ ଆ॒ଚ୍ଛଚ୍ଛନ୍ଦୋ॒ ମନ॒ଶ୍ଛନ୍ଦୋ॒ ବ୍ୟଚ॒ଶ୍ଛନ୍ଦ॒ଃ

ସିନ୍ଧୁଶ୍ଛନ୍ଦଃ॑ ସମୁ॒ଦ୍ରଂ ଛନ୍ଦଃ॑ ସଲି॒ଲଂ ଛନ୍ଦଃ॑ ସ॒ଂୟଚ୍ଛନ୍ଦୋ॑ ବି॒ୟଚ୍ଛନ୍ଦୋ॑ ବୃହଚ୍ଛନ୍ଦୋ॑ ରଥନ୍ତ॒ରଂ

ଛନ୍ଦୋ॑ ନିକା॒ୟଶ୍ଛନ୍ଦୋ॑ ବିବ॒ଧଶ୍ଛନ୍ଦୋ॒ ଗିର॒ଶ୍ଛନ୍ଦୋ॒ ଭ୍ରଜ॒ଶ୍ଛନ୍ଦଃ॑ ସ॒ଷ୍ଟୁପ୍-ଛନ୍ଦୋ॑ଽନୁଷ୍ଟୁପ୍-ଛନ୍ଦଃ॑

କ॒କୁଚ୍ଛନ୍ଦ॑ସ୍ତ୍ରିକ॒କୁଚ୍ଛନ୍ଦଃ॑ କା॒ବ୍ୟଂ ଛନ୍ଦୋ॑ଽଙ୍-କୁପଂ ଛନ୍ଦଃ॑ (୨) ପ॒ଦପ॑ଙ୍କ୍ତିଶ୍ଛନ୍ଦୋ॒ଽକ୍ଷରପ॑ଙ୍କ୍ତିଶ୍ଛନ୍ଦୋ॑

ବିଷ୍ଟା॒ରପ॑ଙ୍କ୍ତିଶ୍ଛନ୍ଦଃ॑ କ୍ଷୁରୋ ଭୃଜ୍-ବା॒ନ୍-ଛନ୍ଦଃ॑ ପ୍ର॒ଚ୍ଛଚ୍ଛନ୍ଦଃ॑ ପ॒କ୍ଷଶ୍ଛନ୍ଦ॒ ଏବ॒ଶ୍ଛନ୍ଦୋ॒ ବରି॑ବ॒ଶ୍ଛନ୍ଦୋ॒

ବୟ॒ଶ୍ଛନ୍ଦୋ॑ ବୟ॒ସ୍କୃଚ୍ଛନ୍ଦୋ॑ ବିଶା॒ଲଂ ଛନ୍ଦୋ॒ ବିଷ୍ପ॑ର୍ଧା॒ଶ୍ଛନ୍ଦ॑ଶ୍ଛ॒ଦିଶ୍ଛନ୍ଦୋ॑ ଦୂରୋହ॒ଣଂ ଛନ୍ଦ॑ସ୍ତ॒ନ୍ଦ୍ରଂ

ଛନ୍ଦୋ॑ଽଙ୍-କା॒ଙ୍-କଂ ଛନ୍ଦଃ॑ (୩) ॥ (ଅ॒ସ୍ୟଙ୍କ୍ରୁପଂ ଛନ୍ଦ॒ସ୍ତ୍ରୟ॑ସ୍ତ୍ରିଂଶଚ୍ଚ) ॥ **୪। ୩। ୧୨॥**

Not For Commercial Use

(ସାକମେଧାଦିୟାଜ୍ୟାନୁବାକ୍ୟାଃ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଅ॒ଗ୍ନିର୍ବୃ॒ତ୍ରାଣି॑ ଜଙ୍ଘନଦ୍-ଦ୍ରବି॒ଣ॒ସ୍ୟୁର୍ବି॑ପ॒ନ୍ୟୟା᳚ । ସମି॑ଦ୍ଧଃ ଶୁ॒କ୍ର ଆହୁ॑ତଃ ॥

ତ୍ୱଗ୍ଂ ସୋ॑ମାସି॒ ସତ୍ପ॑ତି॒ସ୍ତ୍ୱଗ୍ଂ ରାଜୋ॒ତ ବୃ॑ତ୍ର॒ହା । ତ୍ୱଂ ଭ॒ଦ୍ରୋ ଅ॑ସି॒ କ୍ରତୁଃ॑ ॥

ଭ॒ଦ୍ରା ତେ॑ ଅଗ୍ନେ ସ୍ୱନୀକ ସ॒ନ୍ଦୃଗ୍-ଘୋ॒ରସ୍ୟ॑ ସ॒ତୋ ବିଷୁ॑ଣସ୍ୟ॒ ଚାରୁଃ॑ ।

ନ ଯତ୍ତେ॑ ଶୋ॒ଚିସ୍ତମ॑ସା॒ ବର॑ନ୍ତ॒ ନ ଧ୍ୱ॒ସ୍ମାନ॑ସ୍ତ॒ନୁବି॒ ରେପ॒ ଆ ଧୁଃ॑ ॥

ଭ॒ଦ୍ରଂ ତେ॑ ଅଗ୍ନେ ସହସି॒ନ୍ନନୀ॑କମୁପା॒କ ଆ ରୋ॑ଚତେ॒ ସୂର୍ୟ॑ସ୍ୟ । (୧)

ରୁଶ॑ଦ୍ଦୃ॒ଶେ ଦ॑ଦୃଶେ ନକ୍ତ॒ୟା ଚି॒ଦରୂ॑କ୍ଷିତଂ ଦୃ॒ଶ ଆ ରୂ॒ପେ ଅନ୍ନ॑ମ୍ ॥

ସୈନାଽନୀ॑କେନ ସୁବି॒ଦତ୍ରୋ᳚ ଅ॒ସ୍ମେ ଯଷ୍ଟା᳚ ଦେ॒ବାଗ୍ଂ ଆୟ॑ଜିଷ୍ଠଃ ସ୍ୱ॒ସ୍ତି ।

ଅଦ॑ବ୍ଧୋ ଗୋ॒ପା ଉ॒ତ ନଃ॑ ପର॒ସ୍ପା ଅଗ୍ନେ᳚ ଦ୍ୟୁ॒ମଦୁ॒ତ ରେ॒ବଦ୍ଦି॑ଦୀହି ॥

ସ୍ୱ॒ସ୍ତି ନୋ᳚ ଦି॒ବୋ ଅ॑ଗ୍ନେ ପୃଥି॒ବ୍ୟା ବି॒ଶ୍ୱାୟୁ॑ର୍ଧେହି ଯ॒ଜଥା॑ୟ ଦେବ ।

ଯତ୍-ସୀ॒ମହି॑ ଦିବିଜାତ॒ ପ୍ରଶ॑ସ୍ତ॒ନ୍ ତଦ॒ସ୍ମାସୁ॒ ଦ୍ରବି॑ଣଂ ଧେହି ଚି॒ତ୍ରମ୍ ॥

ଯଥା॑ ହୋତ॒ର୍ମନୁ॑ଷୋ (୨) ଦେ॒ବତା॑ ତା ଯ॒ଜ୍ଞେଭିଃ॑ ସୂନୋ ସହସୋ॒ ଯଜା॑ସି ।

ଏ॒ବା ନୋ᳚ ଅ॒ଦ୍ୟ ସ॑ମ॒ନା ସ॑ମା॒ନାନୁ॒ଶନ୍ନ॑ଗ୍ନ ଉଶ॒ତୋ ଯ॑କ୍ଷି ଦେ॒ବାନ୍ ॥

ଅ॒ଗ୍ନିମୀ॑ଡେ ପୁ॒ରୋହି॑ତଂ ଯ॒ଜ୍ଞସ୍ୟ॑ ଦେ॒ବମୃ॒ତ୍ୱିଜ॑ମ୍ । ହୋତା॑ରଗ୍ଂ ରତ୍ନ॒ଧାତ॑ମମ୍ ॥

ବୃଷା॑ ସୋମ ଦ୍ୟୁ॒ମାଗ୍ଂ ଅ॑ସି॒ ବୃଷା॑ ଦେବ॒ ବୃଷ॑ବ୍ରତଃ । ବୃଷା॒ ଧର୍ମା॑ଣି ଦଧିଷେ ॥

ସାନ୍ତ॑ପନା ଇ॒ଦଗ୍ଂ ହ॒ବିର୍ମରୁ॑ତ॒ସ୍ତଜ୍ଜୁ॑ଜୁଷ୍ଟନ । ଯୁ॒ଷ୍ମାକୋ॒ତୀ ରି॑ଶାଦସଃ ॥

ଯୋ ନୋ॒ ମର୍ତୋ॑ ବସବୋ ଦୁର୍ହୃଣା॒ୟୁସ୍ତି॒ରଃ ସ॒ତ୍ୟାନି॑ ମରୁତୋ॒ (୩) ଜିଘା॑ଗ୍ଂସାତ୍ ।

ଦ୍ରୁ॒ହଃ ପାଶ॒ଂ ପ୍ରତି॒ ସ ମୁ॑ଚୀଷ୍ଟ॒ ତପି॑ଷ୍ଠେନ॒ ତପ॑ସା ହନ୍ତନା॒ ତମ୍ ॥

ସ॒ଂବ॒ତ୍ସ॒ରୀଣା᳚ ମ॒ରୁତଃ॑ ସ୍ୱ॒ର୍କା ଉ॒ରୁକ୍ଷ॑ୟାଃ॒ ସଗ॑ଣା॒ ମାନୁ॑ଷେଷୁ ।

Not For Commercial Use

ତେଽସ୍ମତ୍-ପାଶାନ୍ ପ୍ର ମୁଂଞ୍ଚନ୍ତ୍ୱଂହଂସଃ ସାନ୍ତପନା ମଂଦିରା ମାଂଦୟିଷ୍ଣବଃ ॥

ପିପ୍ରୀହି ଦେବାଂ ଉଂଶତୋ ୟଂବିଷ୍ଠ ବିଦ୍ୱାଂ ଋତୂଂ ଋଂତୁପତେ ୟଜେହ ।

ୟେ ଦୈବ୍ୟା ଋତ୍ୱିଜସ୍ତେଭିରଗ୍ନେ ତ୍ୱଂ ହୋତୃଂଣାମସ୍ୟାୟଂଜିଷ୍ଠଃ ॥

ଅଗ୍ନେ ୟଦଦ୍ୟ ବିଶୋ ଅଂଧ୍ୱରସ୍ୟ ହୋତଃ ପାବଂକ (୪) ଶୋଚେ ବେଷ୍ଟ୍ୱଂ ହି ୟଜ୍ୱା ।

ଋତା ୟଂଜାସି ମହିନା ବି ୟଦ୍-ଭୂର୍ହବ୍ୟା ବଂହ ୟବିଷ୍ଠ ୟା ତେ ଅଦ୍ୟ ॥

ଅଗ୍ନିନା ରୟିମଂଶ୍ନବତ୍-ପୋଷଂମେବ ଦିବେଦିବେ । ୟଶସଂ ବୀରବଂତ୍ତମମ୍ ॥

ଗୟସ୍ଫାନୋ ଅମୀବହା ବଂସୁବିତ୍-ପୁଂଷ୍ଟିବର୍ଧଂନଃ । ସୁମିତ୍ରଃ ସୋମ ନୋ ଭବ ॥

ଗୃହଂମେଧାସ ଆ ଗଂତ ମରୁଂତୋ ମା ଽପଂ ଭୂତନ । ପ୍ରମୁଞ୍ଚନ୍ତୋ ନୋ ଅଂହଂସଃ ॥

ପୂର୍ବୀଭିର୍ହି ଦଂଦାଶିମ ଶରଦ୍-ଭିର୍ମରୁତୋ ବୟମ୍ । ମହୋଭି (୫) ଶ୍ଚର୍ଷଣୀନାମ୍ ॥

ପ୍ର ବୁଧ୍ନିୟା ଈରତେ ବୋ ମହାଂସି ପ୍ର ଣାମାନି ପ୍ରୟଜ୍ୟବସ୍ତିରଧ୍ୱମ୍ ।

ସହସ୍ରିୟଂ ଦମ୍ୟଂ ଭାଗମେତଂ ଗୃଂହମେଧୀୟଂ ମରୁତୋ ଜୁଷଧ୍ୱମ୍ ॥

ଉପ ୟମେତି ୟୁବତିଃ ସୁଦକ୍ଷଂ ଦୋଷା ବସ୍ତୋର୍ହବିଷ୍ମତୀ ଘୃତାଚୀ ।

ଉପ ସ୍ୱୈନମରମଂତିର୍ବସୂୟୁଃ ॥

ଇମୋ ଅଂଗ୍ନେ ବୀତତଂମାନି ହବ୍ୟାଽଜସ୍ରୋ ବକ୍ଷି ଦେବତାଂତିମଚ୍ଛଂ ।

ପ୍ରତି ନ ଈଂ ସୁରଭୀଣି ବିୟନ୍ତୁ । କ୍ରୀଡଂ ବଃ ଶର୍ଧୋ ମାରୁଂତମନର୍ବାଣଂ ରଥେଶୁଭଂମ୍ ।

(୬) କଣ୍ୱା ଅଭି ପ୍ର ଗାଂୟତ ॥

ଅତ୍ୟାସୋ ନ ୟେ ମରୁତଃ ସ୍ୱଞ୍ଚୋ ୟକ୍ଷଦୃଶୋ ନ ଶୁଭୟଂନ୍ତ ମର୍ୟାଃ ।

ତେ ହର୍ମ୍ୟେଷ୍ଠାଃ ଶିଶଂବୋ ନ ଶୁଭ୍ରା ବସାସୋ ନ ପ୍ରକ୍ରୀଡିନଃ ପୟୋଧାଃ ॥

ପ୍ରୈଷାମଜ୍ମେଷୁ ବିଥୁରେବଂ ରେଜତେ ଭୂମିର୍ୟାମେଷୁ ୟଦ୍ଧ ୟୁଞ୍ଜତେ ଶୁଭେ ।

ତେ କ୍ରୀଡୟୋ ଧୁନ॑ୟୋ ଭ୍ରାଜ॑ଦୃଷ୍ଟୟଃ ସ୍ୱୟଂ ମ॑ହିତ୍ୱଂ ପ॑ନୟନ୍ତ ଧୂତ॑ୟଃ ॥

ଉପହ୍ୱରେଷୁ ୟଦଚି॑ଧ୍ୱଂ ୟୟିଂ ବୟ॑ ଇବ ମରୁତଃ କେନ॑ (୭) ଚିତ୍-ପ୍ରଥା ।

ଶ୍ଚୋତ॑ନ୍ତି କୋଶା ଉପ॑ ବୋ ରଥେଷ୍ୱା ଘୃତମୁ॑କ୍ଷତା ମଧୁ॑ବର୍ଣ୍ଣମର୍ଚ॑ତେ ॥

ଅଗ୍ନିମ॑ଗ୍ନିଂ ହବୀ॑ମଭିଃ ସଦା॑ ହବନ୍ତ ବିଶ୍-ପତି॑ମ୍ । ହବ୍ୟବାହଂ॑ ପୁରୁପ୍ରିୟମ୍ ॥

ତଂ ହି ଶଶ୍ୱ॑ନ୍ତ ଈଡ॑ତେ ସ୍ରୁଚା ଦେବଂ॑ ଘୃତଶ୍ଚୁତା॑ । ଅଗ୍ନିଂ ହବ୍ୟାୟ ବୋଢ॑ବେ ॥

ଇନ୍ଦ୍ରା॑ଗ୍ନୀ ରୋଚନା ଦିବଃ ଶ୍ନଥ॑ଦ୍ଵୃତ୍ରମିନ୍ଦ୍ରଂ॑ ବୋ ବିଶ୍ୱତସ୍ପରୀନ୍ଦ୍ରଂ ନରୋ ବିଶ୍ୱ॑କର୍ମନ୍ ହବିଷା॑

ବାବୃଧାନୋ ବିଶ୍ୱ॑କର୍ମନ୍ ହବିଷା ବର୍ଧ॑ନେନ (୮)॥

(ସୂର୍ୟ॑ସ୍ୟ ମନୁ॑ଷୋ ମରୁତଃ ପାବ॑କ ମହୋ॑ଭୀ ରଥେ ଶୁଭଂ କେନ ଷଟ୍-ଚ॑ତ୍ୱାରିଂଶଚ୍ଚ)॥ **୪। ୩। ୧୩॥**

=|| 0 ||=

(ଅପାନ୍ତ୍ୱେମ॑ନ୍ନୟଂ ପୁରଃ ପ୍ରାଚୀ ଧ୍ରୁବକ୍ଷି॑ତିସ୍ତ୍ୱ୍ୟବିରିନ୍ଦ୍ରା॑ଗ୍ନୀ ମା ଛନ୍ଦ॑ ଆଽଽଶୁସ୍ତ୍ରିବୃଦଗ୍ନେର୍ଭା॑ଗୋଽସ୍ୟେକ॑ୟେ ୟମେବ ସା ୟାଽଗ୍ନେ ଜାତାନ୍ନିର୍ବୃତ୍ରାଣି ତ୍ରୟୋ॑ଦଶ ॥ ୧୩॥)

(ଅପାଂ ତ୍ୱେନ୍ଦ୍ରା॑ଽଗ୍ନୀ ଇୟମେବ ସା ଦେବତା॑ ତା ଷଟ୍-ତ୍ରିଂଶତ୍ ॥ ୩୬॥)

(ଅପାଂ ତ୍ୱେମ॑ନ୍ ହବିଷା ବର୍ଧ॑ନେନ ॥)

॥ ହରିଃ ଓଁ ॥

ଇତି କୃଷ୍ଣୟଜୁର୍ବେଦୀୟତୈତ୍ତିରୀୟସଂହିତାୟାଂ ଚତୁର୍ଥକାଣ୍ଡେ ତୃତୀୟଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥ ୩ ॥

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

|| ଅଥ ଚତୁର୍ଥକାଣ୍ଡେ ଚତୁର୍ଥଃ ପ୍ରପାଠକଃ ||

| ପଞ୍ଚମଚିତିଶେଷନିରୂପଣମ୍ |

(ପଞ୍ଚମଚିତିଶେଷସ୍ତୋମଭାଗାଖ୍ୟେଷ୍ଟକୋପଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ର॒ଶ୍ମିର॑ସି॒ କ୍ଷୟା॑ୟ ତ୍ୱା॒ କ୍ଷୟ॑ଂ ଜିନ୍ୱ॒ ପ୍ରେତି॑ରସି॒ ଧର୍ମା॑ୟ ତ୍ୱା॒ ଧର୍ମ॑ଂ ଜି॒ନ୍ୱାନ୍ୱି॑ତିରସି ଦି॒ବେ ତ୍ୱା॒ ଦିବ॑ଂ ଜିନ୍ୱ ସ॒ନ୍ଧିର॑ସ୍ୟ॒ନ୍ତରି॑କ୍ଷାୟ ତ୍ୱା॒ଽନ୍ତରି॑କ୍ଷଂ ଜିନ୍ୱ ପ୍ରତି॒ଧିର॑ସି ପୃଥି॒ବ୍ୟୈ ତ୍ୱା॑ ପୃଥି॒ବୀଂ ଜି॑ନ୍ୱ ବିଷ୍ଟ॒ମ୍ଭୋଽସି॒ ବୃଷ୍ଟ୍ୟୈ॑ ତ୍ୱା॒ ବୃଷ୍ଟି॑ଂ ଜିନ୍ୱ ପ୍ର॒ବାଽସ୍ୟହ୍ନେ॒ ତ୍ୱାଽହ॑ର୍ଜିନ୍ୱାନୁ॒ବାଽସି॒ ରାତ୍ରି॑ୟୈ ତ୍ୱା॒ ରାତ୍ରି॑ଂ ଜିନ୍ୱୋ॒ଶିଗ॑ସି॒ (୧) ବସୁ॑ଭ୍ୟସ୍ତ୍ୱା॒ ବସୂ॑ଞ୍ଜିନ୍ୱ ପ୍ରକେ॒ତୋଽସି ରୁ॒ଦ୍ରେଭ୍ୟ॑ସ୍ତ୍ୱା ରୁ॒ଦ୍ରାଞ୍ଜି॑ନ୍ୱ ସୁ॒ଦୀତିର॑ସ୍ୟାଦି॒ତ୍ୟେଭ୍ୟ॑ସ୍ତ୍ୱାଽଽଦି॒ତ୍ୟାଞ୍ଜି॒ନ୍ୱୌଜୋଽସି ପି॒ତୃଭ୍ୟ॑ସ୍ତ୍ୱା ପି॒ତୃଞ୍ଜି॑ନ୍ୱ ତନ୍ତୁ॑ରସି ପ୍ର॒ଜାଭ୍ୟ॑ସ୍ତ୍ୱା ପ୍ର॒ଜା ଜି॑ନ୍ୱ ପୃତନା॒ଷାଡ॑ସି ପ॒ଶୁଭ୍ୟ॑ସ୍ତ୍ୱା ପ॒ଶୂଞ୍ଜି॑ନ୍ୱ ରେ॒ବଦ॒ସ୍ୟୋଷ॑ଧୀଭ୍ୟ॒ସ୍ତ୍ୱୌଷ॑ଧୀର୍ଜିନ୍ୱାଭି॒ଜିଦ॑ସି ଯୁ॒କ୍ତଗ୍ରା॒ବେନ୍ଦ୍ରା॑ୟ॒ ତ୍ୱେନ୍ଦ୍ର॑ଂ ଜି॒ନ୍ୱାଧି॑ପତିରସି ପ୍ରା॒ଣାୟ॑ (୨) ତ୍ୱା ପ୍ରା॒ଣଂ ଜି॑ନ୍ୱ ଯ॒ନ୍ତାଽସ୍ୟ॑ପା॒ନାୟ॑ ତ୍ୱାଽପା॒ନଂ ଜି॑ନ୍ୱ ସ॒ଗଂ ସ॒ର୍ପୋଽସି॒ ଚକ୍ଷୁ॑ଷେ ତ୍ୱା॒ ଚକ୍ଷୁ॑ର୍ଜିନ୍ୱ ବୟୋ॒ଧା ଅ॑ସି॒ ଶ୍ରୋତ୍ରା॑ୟ ତ୍ୱା॒ ଶ୍ରୋତ୍ର॑ଂ ଜିନ୍ୱ ତ୍ରି॒ବୃଦ॑ସି ପ୍ର॒ବୃଦ॑ସି ସ॒ଂବୃଦ॑ସି ବି॒ବୃଦ॑ସି ସଂ॒ ରୋ॒ହୋଽସି ନୀରୋ॒ହୋଽସି ପ୍ରରୋ॒ହୋଽସ୍ୟନୁରୋ॒ହୋଽସି ବସୁ॒କୋଽସି॒ ବେଷ॑ଶ୍ରିରସି॒ ବସ୍ୟ॑ଷ୍ଟିରସି (୩) ॥ (ଉ॒ଶିଗ॑ସି ପ୍ରା॒ଣାୟ॒ ତ୍ରି ଚ॑ତ୍ୱାରିଗଂଶଚ୍ଚ) ॥ ୪। ୪। ୧॥

(ନାକସଦାଖ୍ୟେଷ୍ଟକୋପଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ରାଜ୍ଞ୍ୟ॑ସି॒ ପ୍ରାଚୀ॒ ଦିଗ୍ୱସ॑ବସ୍ତେ ଦେ॒ବା ଅଧି॑ପତୟୋ॒ଽଗ୍ନିର୍ହେ॑ତୀ॒ନାଂ ପ୍ର॑ତିଧ॒ର୍ତା ତ୍ରି॒ବୃତ୍ତ୍ୱା॒ ସ୍ତୋମଃ॑ ପୃଥି॒ବ୍ୟାଗଂ ଶ୍ର॑ୟ॒ତ୍ୱାଜ୍ୟ॑ମୁ॒କ୍-ଥମବ୍ୟ॑ଥୟ॒ତ୍-ସ୍ତଭ୍ନାତୁ ରଥନ୍ତ॒ରଗଂ ସାମ॒ ପ୍ରତି॑ଷ୍ଠିତ୍ୟୈ ବି॒ରାଡ॑ସି ଦକ୍ଷି॒ଣା ଦିଗ୍ରୁ॒ଦ୍ରାସ୍ତେ॑ ଦେ॒ବା ଅଧି॑ପତୟ॒ ଇନ୍ଦ୍ରୋ॑ ହେତୀ॒ନାଂ ପ୍ର॑ତିଧ॒ର୍ତା ପ॑ଞ୍ଚଦ॒ଶସ୍ତ୍ୱା॒ ସ୍ତୋମଃ॑

ପୃଥି॒ବ୍ୟାଂ ଶ୍ରି॑ୟନ୍ତ୍ ପ୍ର-ଉ॑ଗମୁ॒କ୍-ଥମବ୍ୟ॑ଥୟତ୍-ସ୍ତଭ୍ନାତୁ ବୃହସ୍ସାମ୍ ପ୍ରତି॑ଷ୍ଠିତ୍ୟୈ ସ॒ମ୍ରାଡ॑ସି ପ୍ର॒ତୀଚୀ॒ ଦି (୧) ଗା॑ଦି॒ତ୍ୟାସ୍ତେ॑ ଦେ॒ବା ଅଧି॑ପତୟ॒ଃ ସୋମୋ॑ ହେତୀ॒ନାଂ ପ୍ର॑ତିଧ॒ର୍ତା ସ॑ପ୍ତଦ॒ଶସ୍ତ୍ଵା॒ ସ୍ତୋମ॑ଃ ପୃଥି॒ବ୍ୟାଂ ଶ୍ରି॑ୟନ୍ତୁ ମରୁତ୍ଵ॒ତୀୟ॑ମୁ॒କ୍-ଥମବ୍ୟ॑ଥୟତ୍-ସ୍ତଭ୍ନାତୁ ବୈରୂ॒ପଂ ସାମ॒ ପ୍ରତି॑ଷ୍ଠିତ୍ୟୈ ସ୍ଵ॒ରାଡ॒ସ୍ୟୁଦୀ॑ଚୀ॒ ଦିଗ୍ଵିଶ୍ଵେ॑ ତେ ଦେ॒ବା ଅଧି॑ପତୟୋ॒ ବରୁ॑ଣୋ ହେତୀ॒ନାଂ ପ୍ର॑ତିଧ॒ର୍ତୈକ॑ବି॒ଂଶସ୍ତ୍ଵା॒ ସ୍ତୋମ॑ଃ ପୃଥି॒ବ୍ୟାଂ ଶ୍ରି॑ୟନ୍ତ୍ ନିଷ୍କେ॑ବଲ୍ୟମୁ॒କ୍-ଥମବ୍ୟ॑ଥୟତ୍-ସ୍ତଭ୍ନାତୁ ବୈରା॒ଜଂ ସାମ॒ ପ୍ରତି॑ଷ୍ଠିତ୍ୟା॒ ଅଧି॑ପତ୍ନ୍ୟସି ବୃହ॒ତୀ ଦିଙ୍-ମ॒ରୁତ॑ସ୍ତେ ଦେ॒ବା ଅଧି॑ପତୟୋ॒ (୨) ବୃହ॒ସ୍ପତି॑ର୍ହେତୀ॒ନାଂ ପ୍ର॑ତିଧ॒ର୍ତା ତ୍ରି॑ଣବତ୍ରୟସ୍ତ୍ରି॒ଂଶୌ ତ୍ଵା॒ ସ୍ତୋମୌ॑ ପୃଥି॒ବ୍ୟାଂ ଶ୍ରି॑ୟତାଂ ବୈଶ୍ଵଦେବାଗ୍ନିମାରୁ॒ତେ ଉ॒କ୍-ଥେ ଅବ୍ୟ॑ଥୟନ୍ତୀ ସ୍ତଭ୍ନୀତାଂ ଶାକ୍ଵରରୈବ॒ତେ ସାମ॑ନୀ॒ ପ୍ରତି॑ଷ୍ଠିତ୍ୟା ଅ॒ନ୍ତରି॑କ୍ଷାୟ॒ର୍ଷୟ॑ସ୍ତ୍ଵା ପ୍ରଥମ॒ଜା ଦେ॒ବେଷୁ॑ ଦି॒ବୋ ମାତ୍ର॑ୟା ବରି॒ଣା ପ୍ର॑ଥନ୍ତୁ ବିଧ॒ର୍ତା ଚା॒ୟମଧି॑ପତିଶ୍ଚ॒ ତେ ତ୍ଵା॒ ସର୍ବେ॑ ସଂବିଦା॒ନା ନାକ॑ସ୍ୟ ପୃ॒ଷ୍ଠେ ସୁ॑ବ॒ର୍ଗେ ଲୋ॒କେ ୟଜ॑ମାନଂ ଚ ସାଦୟନ୍ତୁ (୩) ॥ (ପ୍ର॒ତୀଚୀ॒ ଦିଙ୍-ମ॒ରୁତ॑ସ୍ତେ ଦେ॒ବା ଅଧି॑ପତୟଶ୍ଚତ୍ଵାରି॒ଂଶଚ୍ଚ) ॥ ୪। ୪। ୨॥

(ଚୋଡାଖ୍ୟେଷ୍ଟକୋପଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଅ॒ୟଂ ପୁ॒ରୋ ହରି॑କେଶ॒ଃ ସୂର୍ୟ॑ରଶ୍ମି॒ସ୍ତସ୍ୟ॑ ରଥଗୃ॒ତ୍ସଶ୍ଚ॒ ରଥୌ॑ଜାଶ୍ଚ ସେନାନିଗ୍ରାମ॒ଣ୍ୟୌ॑ ପୁଞ୍ଜିକସ୍ଥ॒ଲା ଚ॑ କୃତସ୍ଥ॒ଲା ଚା॑ପ୍-ସ॒ରସୌ॑ ୟାତୁ॒ଧାନା॑ ହେ॒ତୀ ରକ୍ଷା॑ଂସି॒ ପ୍ରହେ॑ତିର॒ୟଂ ଦ॑କ୍ଷି॒ଣା ବି॒ଶ୍ଵକ॑ର୍ମା॒ ତସ୍ୟ॑ ରଥସ୍ଵ॒ନଶ୍ଚ॒ ରଥେ॑ଚିତ୍ରଶ୍ଚ ସେନାନିଗ୍ରାମ॒ଣ୍ୟୌ॑ ମେନ॒କା ଚ॑ ସହଜ॒ନ୍ୟା ଚା॑ପ୍-ସ॒ରସୌ॑ ଦ॒ଙ୍-କ୍ଷ୍-ଣବ॑ଃ ପ॒ଶବୋ॑ ହେ॒ତିଃ ପୌରୁ॑ଷେୟୋ ବ॒ଧଃ ପ୍ରହେ॑ତିର॒ୟଂ ପ॒ଶ୍ଚାଦ୍ଵି॒ଶ୍ଵବ୍ୟ॑ଚା॒ସ୍ତସ୍ୟ॒ ରଥ॑ପ୍ରୋତ॒ଶ୍ଚାସ॑ମରଥଶ୍ଚ ସେନାନି ଗ୍ରାମ॒ଣ୍ୟୌ॑ ପ୍ର॒ମ୍ଲୋଚ॑ନ୍ତୀ ଚା (୧) ଽନୁ॒ମ୍ଲୋଚ॑ନ୍ତୀ ଚାପ୍-ସ॒ରସୌ॑ ସ॒ର୍ପା ହେ॒ତିର୍ବ୍ୟା॒ଘ୍ରାଃ ପ୍ରହେ॑ତିର॒ୟମୁ॑ତ୍ତ॒ରାଥ୍ସ॒ଂ ୟଦ୍ଵ॑ସୁ॒ସ୍ତସ୍ୟ॑ ସେନ॒ଜିଚ୍ଚ॑ ସୁ॒ଷେଣ॑ଶ୍ଚ ସେନାନିଗ୍ରାମ॒ଣ୍ୟୌ॑ ବି॒ଶ୍ଵାଚୀ॑ ଚ

Not For Commercial Use

ଘୃତାଚୀ ଚାପ୍-ସ॒ରସା॒ବାପୋ॑ ହେ॒ତିର୍ବାତଃ॒ ପ୍ରହେ॑ତିର॒ୟମୁ॒ପର୍ୟ॒ର୍ବାଗ୍ୱ॑ସୁ॒ସ୍ତସ୍ୟ॒

ତାର୍କ୍ଷ୍ୟ॒ଶ୍ଚାରି॑ଷ୍ଟନେମିଶ୍ଚ ସେନାନିଗ୍ରାମ॒ଣ୍ୟା॑ବୁ॒ର୍ବଶୀ॑ ଚ ପୂ॒ର୍ବଚି॑ତ୍ତିଶ୍ଚାପ୍-ସ॒ରସୌ॑

ବି॒ଦ୍ୟୁଦ୍ଧେ॒ତିର॑ବ॒ସ୍ଫୂର୍ଜ॒ନ୍ ପ୍ରହେ॑ତି॒ସ୍ତେଭ୍ୟୋ॒ ନମ॒ସ୍ତେ ନୋ॑ ମୃଡୟନ୍ତୁ ତେ ୟଂ (୨) ଦ୍ୱି॒ଷ୍ମୋ ୟଶ୍ଚ॑

ନୋ॒ ଦ୍ୱେଷ୍ଟି॒ ତଂ ବୋ॒ ଜମ୍ଭେ॑ ଦଧାମ୍ୟା॒ୟୋସ୍ତ୍ୱା॒ ସଦ॑ନେ ସାଦୟା॒ମ୍ୟବ॑ତଶ୍ଛା॒ୟାୟା॒ଂ ନମଃ॑

ସମୁ॒ଦ୍ରାୟ॒ ନମଃ॑ ସମୁ॒ଦ୍ରସ୍ୟ॒ ଚକ୍ଷ॑ସେ ପରମେ॒ଷ୍ଠୀ ତ୍ୱା॑ ସାଦୟତୁ ଦି॒ବଃ ପୃ॒ଷ୍ଠେ ବ୍ୟଚ॑ସ୍ୱତୀଂ॒

ପ୍ରଥ॑ସ୍ୱତୀଂ ବି॒ଭୂମ॑ତୀଂ ପ୍ର॒ଭୂମ॑ତୀଂ ପରି॒ଭୂମ॑ତୀ॒ଂ ଦିବ॑ଂ ୟଚ୍ଛ ଦିବ॑ଂ ଦୃଂ॒ହ ଦିବ॒ଂ ମା

ହି॑ଂସୀ॒ର୍ବିଶ୍ୱ॑ସ୍ମୈ ପ୍ରା॒ଣାୟା॑ପା॒ନାୟ॑ ବ୍ୟା॒ନାୟୋ॑ଦା॒ନାୟ॑ ପ୍ରତି॒ଷ୍ଠାୟୈ॑ ଚ॒ରିତ୍ରା॑ୟ॒ ସୂର୍ୟ॑ସ୍ତ୍ୱା॒ଽଭି

ପା॑ତୁ ମ॒ହ୍ୟା ସ୍ୱ॒ସ୍ତ୍ୟା ଛ॒ର୍ଦିଷା॒ ଶନ୍ତ॑ମେନ॒ ତୟା॑ ଦେ॒ବତ॑ୟାଽଙ୍ଗିର॒ସ୍ୱଦ୍-ଧ୍ରୁ॒ବା ସୀ॑ଦ ॥

ପ୍ରୋ॒ଥଦଶ୍ୱୋ॒ ନ ୟବ॑ସେ ଅବି॒ଷ୍ୟନ୍ ୟ॒ଦା ମ॒ହଃ ସ॒ଂବର॑ଣା॒ଦ୍-ବ୍ୟସ୍ଥା॑ତ୍ ।

ଆଦ॑ସ୍ୟ॒ ବାତୋ॒ ଅନୁ॑ ବାତି ଶୋ॒ଚିରଧ॑ ସ୍ମ ତେ॒ ବ୍ରଜ॑ନଂ କୃ॒ଷ୍ଣମ॑ସ୍ତି (୩)॥

(ପ୍ର॒ମ୍ଲୋଚ॑ନ୍ତୀ ଚ॒ ୟଂ ସ୍ୱ॒ସ୍ତ୍ୟାଽଷ୍ଟୌ ବି॑ଂଶତିଶ୍ଚ) ॥ ୪। ୪। ୩॥

(ଛନ୍ଦୋଭିଧେଷ୍ଟକୋପଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଅ॒ଗ୍ନିର୍ମୂ॒ର୍ଧା ଦି॒ବଃ କ॒କୁତ୍-ପତିଃ॑ ପୃଥି॒ବ୍ୟା ଅ॒ୟମ୍ । ଅ॒ପାଂ ରେତା॑ଂସି ଜିନ୍ୱତି ॥

ତ୍ୱାମ॑ଗ୍ନେ॒ ପୁଷ୍କ॑ରା॒ଦଧ୍ୟଥ॑ର୍ବା॒ ନିର॑ମନ୍ଥତ । ମୂ॒ର୍ଧ୍ନୋ ବିଶ୍ୱ॑ସ୍ୟ ବା॒ଘତଃ॑ ॥

ଅ॒ୟମ॒ଗ୍ନିଃ ସ॑ହ॒ସ୍ରିଣୋ॒ ବାଜ॑ସ୍ୟ ଶ॒ତିନ॒ସ୍ପତିଃ॑ । ମୂ॒ର୍ଧା କ॒ବୀ ର॑ୟୀ॒ଣାମ୍ ॥

ଭୁବୋ॑ ୟ॒ଜ୍ଞସ୍ୟ॒ ରଜ॑ସଶ୍ଚ ନେ॒ତା ୟତ୍ରା॑ ନି॒ୟୁଦ୍-ଭିଃ॒ ସଚ॑ସେ ଶି॒ବାଭିଃ॑ ।

ଦି॒ବି ମୂ॒ର୍ଧାନ॑ଂ ଦଧିଷେ ସୁବ॒ର୍ଷାଂ ଜି॒ହ୍ୱାମ॑ଗ୍ନେ ଚକୃଷେ ହବ୍ୟ॒ବାହ॑ମ୍ ॥

ଅବୋ॑ଧ୍ୟ॒ଗ୍ନିଃ ସ॒ମିଧା॒ ଜନା॑ନା॒ଂ (୧) ପ୍ରତି॑ ଧେ॒ନୁମି॑ବାଽଽୟ॒ତୀମୁ॒ଷାସ॑ମ୍ ।

ୟ॒ହ୍ୱା ଇ॑ବ॒ ପ୍ର ବ॒ୟାମୁ॒ଜ୍ଜିହା॑ନାଃ॒ ପ୍ର ଭା॒ନବଃ॑ ସିସ୍ରତେ॒ ନାକ॒ମଚ୍ଛ॑ ॥

Not For Commercial Use

ଅବୋ॑ଚାମ କ॒ବୟେ॒ ମେଧ୍ୟା॑ୟ॒ ବଚୋ॑ ବ॒ନ୍ଦାରୁ॑ ବୃଷ॒ଭାୟ॒ ବୃଷ୍ଣେ॑ ।

ଗବି॑ଷ୍ଠିରୋ॒ ନମ॑ସା॒ ସ୍ତୋମ॑ମ॒ଗ୍ନୌ ଦି॒ବୀବ॑ ରୁ॒କ୍ମମୁ॒ର୍ବ୍ୟଞ୍ଚ॑ମଶ୍ରେତ୍ ॥

ଜନ॑ସ୍ୟ ଗୋ॒ପା ଅ॑ଜନିଷ୍ଟ॒ ଜାଗୃ॑ବିର॒ଗ୍ନିଃ ସୁ॒ଦକ୍ଷଃ॑ ସୁବି॒ତାୟ॒ ନବ୍ୟ॑ସେ ।

ଘୃ॒ତପ୍ର॑ତୀକୋ ବୃହ॒ତା ଦି॑ବି॒ ସ୍ପୃଶା॑ ଦ୍ୟୁ॒ମଦ୍ୱି ଭା॑ତି ଭର॒ତେଭ୍ୟଃ॒ ଶୁଚିଃ॑ ॥

ତ୍ୱାମ॑ଗ୍ନେ॒ ଅଙ୍ଗି॑ରସୋ॒ (୨) ଗୁହା॑ ହି॒ତମନ୍ୱ॑ବିନ୍ଦଞ୍ଛିଶ୍ରିୟା॒ଣଂ ବନେ॑ବନେ ।

ସ ଜା॑ୟସେ ମ॒ଥ୍ୟମା॑ନଃ॒ ସହୋ॑ ମ॒ହତ୍ତ୍ୱାମା॑ହୁଃ॒ ସହ॑ସସ୍ପୁ॒ତ୍ରମ॑ଙ୍ଗିରଃ ॥

ୟ॒ଜ୍ଞସ୍ୟ॑ କେ॒ତୁଂ ପ୍ର॑ଥ॒ମଂ ପୁ॒ରୋହି॑ତମ॒ଗ୍ନିଂ ନର॑ସ୍ତ୍ରିଷଧ॒ସ୍ଥେ ସମି॑ନ୍ଧତେ ।

ଇନ୍ଦ୍ରେ॑ଣ ଦେ॒ବୈଃ ସ॒ରଥ॒ଁ ସ ବ॒ର୍ହିଷି॒ ସୀଦ॒ନ୍ନି ହୋତା॑ ୟ॒ଜଥା॑ୟ ସୁ॒କ୍ରତୁଃ॑ ॥

ତ୍ୱାଂ ଚି॑ତ୍ରଶ୍ରବସ୍ତମ॒ ହବ॑ନ୍ତେ ବି॒କ୍ଷୁ ଜ॒ନ୍ତବଃ॑ ।

ଶୋ॒ଚିଷ୍କେ॑ଶଂ ପୁରୁପ୍ରି॒ୟାଗ୍ନେ॑ ହ॒ବ୍ୟାୟ॒ ବୋଢ॑ବେ ॥

ସଖା॑ୟଃ॒ ସଂ ବଃ॑ ସ॒ମ୍ୟଞ୍ଚ॒ମିଷ॒ଁ (୩) ସ୍ତୋମ॑ଂ ଚା॒ଗ୍ନୟେ॑ ।

ବର୍ଷି॑ଷ୍ଠାୟ କ୍ଷିତୀ॒ନାମୂ॒ର୍ଜୋ ନପ୍ତ୍ରେ॒ ସହ॑ସ୍ୱତେ ॥

ସଁ ସ॒ମିଦ୍ୟୁ॑ବସେ ବୃଷ॒ନ୍ନଗ୍ନେ॒ ବିଶ୍ୱା॑ନ୍ୟ॒ର୍ୟ ଆ ।

ଇ॒ଡସ୍ପ॒ଦେ ସମି॑ଧ୍ୟସେ॒ ସ ନୋ॒ ବସୂ॒ନ୍ୟା ଭ॑ର ॥

ଏ॒ନା ବୋ॑ ଅ॒ଗ୍ନିଂ ନମ॑ସୋ॒ର୍ଜୋ ନପା॑ତ॒ମା ହୁ॑ବେ ।

ପ୍ରି॒ୟଂ ଚେତି॑ଷ୍ଠମର॒ତିଁ ସ୍ୱ॑ଧ୍ୱ॒ରଂ ବିଶ୍ୱ॑ସ୍ୟ ଦୂ॒ତମ॒ମୃତ॑ମ୍ ॥

ସ ୟୋ॑ଜତେ ଅରୁ॒ଷୋ ବି॒ଶ୍ୱଭୋ॑ଜସା॒ ସ ଦୁ॑ଦ୍ରବ॒ତ୍-ସ୍ୱା॑ହୁତଃ ।

ସୁ॒ବ୍ରହ୍ମା॑ ୟ॒ଜ୍ଞଃ ସୁ॒ଶମୀ॒ (୪) ବସୂ॑ନାଂ ଦେ॒ବଁ ରାଧୋ॒ ଜନା॑ନାମ୍ ॥

ଉଦ॑ସ୍ୟ ଶୋ॒ଚିର॑ସ୍ଥାଦା॒ଜୁହ୍ୱା॑ନସ୍ୟ ମୀ॒ଢୁଷଃ॑ ।

Not For Commercial Use

ଉଦ୍ଧୂ॒ମାସୋ॑ ଅରୁ॒ଷାସୋ॑ ଦିବି॒ସ୍ପୃଶଃ॒ ସମ॒ଗ୍ନିମି॑ନ୍ଧତେ॒ ନରଃ॑ ॥

ଅଗ୍ନେ॒ ବାଜ॑ସ୍ୟ॒ ଗୋମ॑ତ॒ ଈଶା॑ନଃ ସହସୋ ଯହୋ ।

ଅ॒ସ୍ମେ ଧେ॑ହି ଜାତବେଦୋ॒ ମହି॒ ଶ୍ରବଃ॑ ॥

ସ ଇ॑ଧା॒ନୋ ବସୁ॑ଷ୍କ॒ବିର॒ଗ୍ନିରୀ॒ଡେନ୍ୟୋ॑ ଗି॒ରା । ରେ॒ବଦ॒ସ୍ମଭ୍ୟଂ॑ ପୁର୍ବଣୀକ ଦୀଦିହି ॥

କ୍ଷ॒ପୋ ରା॑ଜନ୍ନୁ॒ତ ତ୍ମନାଽଗ୍ନେ॒ ବସ୍ତୋ॑ରୁ॒ତୋଷସଃ॑ । ସ ତି॑ଗ୍ମଜମ୍ଭ (୫) ର॒କ୍ଷସୋ॑ ଦହ॒ ପ୍ରତି॑ ॥

ଆ ତେ॑ ଅଗ୍ନ ଇଧୀମହି ଦ୍ୟୁ॒ମନ୍ତଂ॑ ଦେବା॒ଜର॑ମ୍ ।

ଯଦ୍ଧ॒ ସ୍ୟା ତେ॒ ପନୀ॑ୟସୀ ସ॒ମିଦ୍ଦୀ॒ଦୟ॑ତି॒ ଦ୍ୟବୀଷ॑ଂ ସ୍ତୋ॒ତୃଭ୍ୟ॒ ଆ ଭ॑ର ॥

ଆ ତେ॑ ଅଗ୍ନ ଋ॒ଚା ହ॒ବିଃ ଶୁ॒କ୍ରସ୍ୟ॑ ଜ୍ୟୋତିଷସ୍ପତେ ।

ସୁଶ୍ଚ॑ନ୍ଦ୍ର॒ ଦସ୍ମ॒ ବିଶ୍ପ॑ତେ॒ ହବ୍ୟ॑ବା॒ଟ୍-ତୁଭ୍ୟ॑ଂ ହୂୟତ॒ ଇଷଂ॑ ସ୍ତୋ॒ତୃଭ୍ୟ॒ ଆ ଭ॑ର ॥

ଉ॒ଭେ ସୁ॑ଶ୍ଚନ୍ଦ୍ର ସ॒ର୍ପିଷୋ॒ ଦର୍ବୀ ଶ୍ରୀଣୀଷ ଆ॒ସନି॑ ।

ଉ॒ତୋ ନ॒ ଉତ୍-ପୁ॑ପୂର୍ୟା (୬) ଉ॒କ୍-ଥେଷୁ॑ ଶବସସ୍ପତ॒ ଇଷଂ॑ ସ୍ତୋ॒ତୃଭ୍ୟ॒ ଆ ଭ॑ର ॥

ଅଗ୍ନେ॒ ତମ॒ଦ୍ୟାଶ୍ୱଂ॒ ନ ସ୍ତୋମୈଃ॒ କ୍ରତୁଂ॒ ନ ଭ॒ଦ୍ରଂ ହୃ॑ଦି॒ସ୍ପୃଶ॑ମ୍ । ଋ॒ଧ୍ୟାମା॑ ତ॒ ଓହୈଃ॑ ॥

ଅଧା॒ ହ୍ୟ॑ଗ୍ନେ॒ କ୍ରତୋ॑ର୍ଭ॒ଦ୍ରସ୍ୟ॒ ଦକ୍ଷ॑ସ୍ୟ ସା॒ଧୋଃ । ର॒ଥୀରୃ॒ତସ୍ୟ॑ ବୃହ॒ତୋ ବ॒ଭୂଥ॑ ॥

ଆ॒ଭିଷ୍ଟେ॑ ଅ॒ଦ୍ୟ ଗୀ॒ର୍ଭିର୍ଗୃ॒ଣନ୍ତୋଽଗ୍ନେ॒ ଦାଶେ॑ମ । ପ୍ର ତେ॑ ଦି॒ବୋ ନ ସ୍ତ॑ନୟନ୍ତି॒ ଶୁଷ୍ମାଃ॑ ॥

ଏ॒ଭିର୍ନୋ॑ ଅ॒ର୍କୈର୍ଭବା॑ ନୋ ଅ॒ର୍ବାଙ୍ (୭) ସୁ॒ବର୍ନ ଜ୍ୟୋତିଃ॑ ।

ଅଗ୍ନେ॒ ବିଶ୍ୱେ॑ଭିଃ ସୁ॒ମନା॒ ଅନୀ॑କୈଃ ॥

ଅ॒ଗ୍ନିଂ ହୋତା॑ରଂ ମନ୍ୟେ॒ ଦାସ୍ୱ॑ନ୍ତଂ॒ ବସୋଃ॑ ସୂ॒ନୁଂ ସହ॑ସୋ ଜା॒ତବେ॑ଦସମ୍ ।

ବିପ୍ରଂ॒ ନ ଜା॒ତବେ॑ଦସମ୍ ॥

ଯ ଊ॒ର୍ଧ୍ୱୟା॑ ସ୍ୱଧ୍ୱ॒ରୋ ଦେ॒ବୋ ଦେ॒ବାଚ୍ୟା॑ କୃ॒ପା ।

Not For Commercial Use

ଘୃତସ୍ୟ ବିଭ୍ରାଷ୍ଟିମନୁ ଶୁକ୍ରଶୋଚିଷ ଆଜୁହ୍ୱାନସ୍ୟ ସର୍ପିଷଃ ॥

ଅଗ୍ନେ ତ୍ୱଂ ନୋ ଅନ୍ତମଃ । ଉତ ତ୍ରାତା ଶିବୋ ଭବ ବରୂଥ୍ୟଃ ॥

ତଂ ତ୍ୱା ଶୋଚିଷ୍ଠ ଦୀଦିବଃ । ସୁମ୍ନାୟ ନୂନମୀମହେ ସଖିଭ୍ୟଃ ॥

ବସୁରଗ୍ନିର୍ବସୁଶ୍ରବାଃ । ଅଚ୍ଛା ନକ୍ଷି ଦ୍ୟୁମତ୍ତମୋ ରୟିଂ ଦାଃ (୮)॥

(ଜନାନାମଙ୍ଗିରସ ଇଷଂ ସୁଶର୍ମା ତିଗ୍ମଜମ୍ଭ ପୁପୂର୍ୟା ଅର୍ବାଙ୍ ବସୁଶ୍ରବାଃ ପଞ୍ଚ ଚ) ॥ ୪। ୪। ୪॥

(ସୟୁଜାଦୀଷ୍ଟକୋପଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଇନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନିଭ୍ୟାଂ ତ୍ୱା ସୟୁଜା ୟୁଜା ୟୁନଜ୍ମ୍ୟାଘାରାଭ୍ୟାଂ ତେଜସା ବର୍ଚସୋକ୍-ଥେଭିଃ

ସ୍ତୋମେଭିଶ୍ଛନ୍ଦୋଭୀ ରୟ୍ୟୈ ପୋଷାୟ ସଜାତାନାଂ ମଧ୍ୟମସ୍ଥେୟାୟ ମୟା ତ୍ୱା ସୟୁଜା

ୟୁଜା ୟୁନଜ୍ମ୍ୟମ୍ବା ଦୁଲାନିତତ୍ନିରଭ୍ରୟନ୍ତୀ ମେଘୟନ୍ତୀ ବର୍ଷୟନ୍ତୀ ଚୁପୁଣୀକା ନାମାସି

ପ୍ରଜାପତିନା ତ୍ୱା ବିଶ୍ୱାଭିର୍ଧୀଭିରୁପ ଦଧାମି ପୃଥିବ୍ୟୁଦପୁରମନ୍ନେନ ବିଷ୍ଟା ମନୁଷ୍ୟାସ୍ତେ

ଗୋପ୍ତାରୋଽଗ୍ନିର୍ବିୟତ୍ତୋଽସ୍ୟାଂ ତାମହଂ ପ୍ର ପଦ୍ୟେ ସା (୧) ମେ ଶର୍ମ ଚ ବର୍ମ

ଚାସ୍ତ୍ୱଧିଦ୍ୟୌରନ୍ତରିକ୍ଷଂ ବ୍ରହ୍ମଣା ବିଷ୍ଟା ମରୁତସ୍ତେ ଗୋପ୍ତାରୋ ବାୟୁର୍ବିୟତ୍ତୋଽସ୍ୟାଂ ତାମହଂ

ପ୍ର ପଦ୍ୟେ ସା ମେ ଶର୍ମ ଚ ବର୍ମ ଚାସ୍ତୁ ଦ୍ୟୌରପରାଜିତାଽମୃତେନ ବିଷ୍ଟାଽଽଦିତ୍ୟାସ୍ତେ

ଗୋପ୍ତାରଃ ସୂର୍ୟୋ ବିୟତ୍ତୋଽସ୍ୟାଂ ତାମହଂ ପ୍ର ପଦ୍ୟେ ସା ମେ ଶର୍ମ ଚ ବର୍ମ ଚାସ୍ତୁ(୨)॥

(ସାଽଷ୍ଟା ଚତ୍ୱାରିଂଶଚ୍ଚ) ॥ ୪। ୪। ୫॥

(ବିଶ୍ୱଜ୍ୟୋତିରାଦୀଷ୍ଟକୋପଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ବୃହସ୍ପତିସ୍ତ୍ୱା ସାଦୟତୁ ପୃଥିବ୍ୟାଃ ପୃଷ୍ଠେ ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତୀଂ ବିଶ୍ୱସ୍ମୈ ପ୍ରାଣାୟାପାନାୟ ବିଶ୍ୱଂ

ଜ୍ୟୋତିର୍ୟଚ୍ଛାଗ୍ନିସ୍ତେଽଧିପତିର୍ବିଶ୍ୱକର୍ମା ତ୍ୱା ସାଦୟତ୍ୱନ୍ତରିକ୍ଷସ୍ୟ ପୃଷ୍ଠେ ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତୀଂ ବିଶ୍ୱସ୍ମୈ

ପ୍ରାଣାୟାପାନାୟ ବିଶ୍ୱଂ ଜ୍ୟୋତିର୍ୟଚ୍ଛ ବାୟୁସ୍ତେଽଧିପତିଃ ପ୍ରଜାପତିସ୍ତ୍ୱା ସାଦୟତୁ ଦିବଃ ପୃଷ୍ଠେ

Not For Commercial Use

ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତୀଂ ବିଶ୍ୱସ୍ମୈ ପ୍ରାଣାୟାପାନାୟ ବିଶ୍ୱଂ ଜ୍ୟୋତିର୍ୟଚ୍ଛ ପରମେଷ୍ଠୀ ତେଽଧିପତିଃ

ପୁରୋବାତ ସନିରସ୍ୟଭ୍ରସନିରସି ବିଦ୍ୟୁସନି (୧) ରସି ସ୍ତନୟିତ୍ନୁସନିରସି

ବୃଷ୍ଟିସନିରସ୍ୟଗ୍ନେର୍ୟାନ୍ୟସି ଦେବାନାମଗ୍ନେୟାନ୍ୟସି ବାୟୋର୍ୟାନ୍ୟସି ଦେବାନାଂ

ବାୟୋୟାନ୍ୟସ୍ୟନ୍ତରିକ୍ଷସ୍ୟ ୟାନ୍ୟସି ଦେବାନାମନ୍ତରିକ୍ଷୟାନ୍ୟସ୍ୟନ୍ତରିକ୍ଷମସ୍ୟନ୍ତରିକ୍ଷାୟ ତ୍ୱା

ସଲିଲାୟ ତ୍ୱା ସର୍ଣୀକାୟ ତ୍ୱା ସତୀକାୟ ତ୍ୱା କେତାୟ ତ୍ୱା ପ୍ରଚେତସେ ତ୍ୱା ବିବସ୍ୱତେ ତ୍ୱା

ଦିବସ୍ତ୍ୱା ଜ୍ୟୋତିଷ ଆଦିତ୍ୟେଭ୍ୟସ୍ତ୍ୱର୍ଚେ ତ୍ୱା ରୁଚେ ତ୍ୱା ଦ୍ୟୁତେ ତ୍ୱା ଭାସେ ତ୍ୱା ଜ୍ୟୋତିଷେ

ତ୍ୱା ୟଶୋଦାଂ ତ୍ୱା ୟଶସି ତେଜୋଦାଂ ତ୍ୱା ତେଜସି ପୟୋଦାଂ ତ୍ୱା ପୟସି ବର୍ଚୋଦାଂ ତ୍ୱା

ବର୍ଚସି ଦ୍ରବିଣୋଦାଂ ତ୍ୱା ଦ୍ରବିଣେ ସାଦୟାମି ତେନର୍ଷିଣା ତେନ ବ୍ରହ୍ମଣା ତୟା

ଦେବତୟାଽଙ୍ଗିରସ୍ୱଦ୍ ଧ୍ରୁବା ସୀଦ (୨)॥ (ବିଦ୍ୟୁସନିର୍ଦ୍ୟୁତେ ଦ୍ୱୈକାନ୍ନ ତ୍ରିଂଶଚ୍ଚ)॥ ୪। ୪। ୬॥

(ଭୂୟସ୍କୃଦାଦୀଷ୍ଟକୋପଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଭୂୟସ୍କୃଦସି ବରିବସ୍କୃଦସି ପ୍ରାଚ୍ୟସ୍ୟୂର୍ଧ୍ୱାଽସ୍ୟନ୍ତରିକ୍ଷସଦସ୍ୟନ୍ତରିକ୍ଷେ ସୀଦାପ୍-ସୁଷଦସି

ଶ୍ୟେନସଦସି ଗୃଧ୍ରସଦସି ସୁପର୍ଣସଦସି ନାକସଦସି ପୃଥିବ୍ୟାସ୍ତ୍ୱା ଦ୍ରବିଣେ

ସାଦୟାମ୍ୟନ୍ତରିକ୍ଷସ୍ୟ ତ୍ୱା ଦ୍ରବିଣେ ସାଦୟାମି ଦିବସ୍ତ୍ୱା ଦ୍ରବିଣେ ସାଦୟାମି ଦିଶାଂ ତ୍ୱା

ଦ୍ରବିଣେ ସାଦୟାମି ଦ୍ରବିଣୋଦାଂ ତ୍ୱା ଦ୍ରବିଣେ ସାଦୟାମି ପ୍ରାଣଂ ମେ ପାହ୍ୟପାନଂ ମେ

ପାହି ବ୍ୟାନଂ ମେ (୧) ପାହ୍ୟାୟୁର୍ମେ ପାହି ବିଶ୍ୱାୟୁର୍ମେ ପାହି ସର୍ବାୟୁର୍ମେ ପାହ୍ୟଗ୍ନେ ୟତ୍ତେ

ପରଂ ହୃନ୍ନାମ ତାବେହି ସଂ ରଭାବହୈ ପାଞ୍ଚଜନ୍ୟେଷ୍ୱପ୍ୟେଧ୍ୟଗ୍ନେ ୟାବା ଅୟାବା ଏବା

ଊମାଃ ସବ୍ଧଃ ସଗରଃ ସୁମେକଃ (୨)॥

(ବ୍ୟାନଂ ମେ ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶଚ୍ଚ) ॥ ୪। ୪। ୭॥

Not For Commercial Use

(ଇନ୍ଦ୍ରତନ୍ୱାଖ୍ୟେଷ୍ଟକୋପଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିର୍ଋଷିଃ)

ଅ॒ଗ୍ନିନା᳚ ବିଶ୍ୱା॒ଷାଟ୍ ସୂର୍ୟେ᳚ଣ ସ୍ୱ॒ରାଟ୍-କ୍ରତ୍ୱା॒ ଶଚୀ॒ପତି॑ରୃଷ॒ଭେଣ॒ ତ୍ୱଷ୍ଟା᳚ ୟ॒ଜ୍ଞେନ॑

ମ॒ଘବା॒ନ୍ଦକ୍ଷି॑ଣୟା ସୁ॒ବ॒ର୍ଗୋ ମ॒ନ୍ୟୁନା᳚ ବୃତ୍ର॒ହା ସୌହା᳚ର୍ଦ୍ୟେନ ତନୂ॒ଧା ଅନ୍ନେ॑ନ॒ ଗୟଃ॑

ପୃଥି॒ବ୍ୟାସ॑ନୋଦୃ॒ଗ୍-ଭିର॑ନ୍ନା॒ଦୋ ବ॑ଷଟ୍-କା॒ରେଣ॒ର୍ଦ୍ଧିଃ ସାମ୍ନା᳚ ତନୂପା ବି॒ରାଜା॒ ଜ୍ୟୋତି॑ଷ୍ମା॒ନ୍

ବ୍ରହ୍ମ॑ଣା ସୋମ॒ପା ଗୋଭି॑ର୍ୟ॒ଜ୍ଞଂ ଦା᳚ଧାର କ୍ଷ॒ତ୍ରେଣ॑ ମନୁ॒ଷ୍ୟା᳚ନଶ୍ୱେ॑ନ ଚ॒ ରଥେ॑ନ ଚ

ବ॒ଜ୍ରୀ᳚ତୁଭିଃ ପ୍ର॒ଭୁଃ ସ॑ଂବସ॒ରେଣ॑ ପରି॒ଭୂସ୍ତପ॒ସାଽନା᳚ଧୃଷ୍ଟଃ॒ ସୂର୍ୟଃ॒ ସନ୍ତ॒ନୂଭିଃ॑ (୧)॥

(ଅ॒ଗ୍ନିନୈକା॒ନ୍ନ ପ॑ଞ୍ଚା॒ଶତ୍) ॥ ୪। ୪। ୮॥

(ୟଜ୍ଞତନ୍ୱାଖ୍ୟେଷ୍ଟକୋପଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିର୍ଋଷିଃ)

ପ୍ର॒ଜାପ॑ତି॒ର୍ମନ॒ସାନ୍ଧୋଽଚ୍ଛେ॑ତୋ ଧା॒ତା ଦୀ॒କ୍ଷାୟା॑ଂ ସବି॒ତା ଭୃ॒ତ୍ୟାଂ॑ ପୂ॒ଷା ସୋ॑ମ॒କ୍ରୟ॑ଣ୍ୟା॒ଂ

ବରୁ॑ଣ॒ ଉପ॑ନ॒ଦ୍ଧୋଽସୁ॑ରଃ କ୍ରୀ॒ୟମା॑ଣୋ ମି॒ତ୍ରଃ କ୍ରୀ॒ତଃ ଶିପିବି॒ଷ୍ଟ ଆସା॑ଦିତୋ ନ॒ରଂ ଧି॑ଷଃ

ପ୍ରୋ॒ହ୍ୟମା॒ଣୋଽଧି॑ପତି॒ରାଗ॑ତଃ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିଃ ପ୍ରଣୀ॒ୟମା॑ନୋ॒ଽଗ୍ନିରାଗ୍ନୀ᳚ଧ୍ରେ ବୃହ॒ସ୍ପତି॒ରାଗ୍ନୀ᳚ଧ୍ରାତ୍

ପ୍ରଣୀ॒ୟମା॑ନ॒ ଇନ୍ଦ୍ରୋ᳚ ହବି॒ର୍ଧାନେଽଦି॑ତି॒ରାସା॑ଦିତୋ॒ ବିଷ୍ଣୁ॑ରୁପାବହ୍ରି॒ୟମା॒ଣୋଽଥ॒ର୍ବୋପୋ᳚ତ୍ତୋ

ୟ॒ମୋଽଭିଷୁ॑ତୋଽପୂତ॒ପା ଆ᳚ଧୂ॒ୟମା॑ନୋ ବା॒ୟୁଃ ପୂ॒ୟମା॑ନୋ ମି॒ତ୍ରଃ କ୍ଷୀ॑ର॒ଶ୍ରୀର୍ମ॒ନ୍ଥୀ

ସ॑କ୍ତୁଶ୍ରୀର୍ବୈ᳚ଶ୍ୱଦେ॒ବ ଉନ୍ନୀ॑ତୋ ରୁ॒ଦ୍ର ଆହୁ॑ତୋ ବା॒ୟୁରାବୃ॑ତ୍ତୋ ନୃ॒ଚକ୍ଷାଃ॒ ପ୍ରତି॑ଖ୍ୟାତୋ ଭ॒କ୍ଷ

ଆଗ॑ତଃ ପିତୃ॒ଣାଂ ନା॑ରାଶ॒ଂସୋଽସୁ॒ରାତ୍ତଃ॒ ସିନ୍ଧୁ॑ରବଭୃ॒ଥମ॑ବପ୍ର॒ୟନ୍-ସ॑ମୁ॒ଦ୍ରୋଽବ॑ଗତଃ

ସ॒ଲି॒ଲଃ ପ୍ରପ୍-ଲୁ॑ତଃ॒ ସୁବ॑ରୁ॒ଦୃଚ॑ଂ ଗ॒ତଃ (୧) ॥ (ରୁ॒ଦ୍ର ଏକ॑ବିଂ॒ଶତିଶ୍ଚ) ॥ ୪। ୪। ୯॥

(ନକ୍ଷତ୍ରେଷ୍ଟକୋପଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିର୍ଋଷିଃ)

କୃତ୍ତି॑କା॒ ନକ୍ଷ॑ତ୍ର॒ମଗ୍ନିର୍ଦେ॒ବତା॒ଽଗ୍ନେ ରୁଚ॑ଃ ସ୍ଥ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତେର୍ଧା॒ତୁଃ ସୋମ॑ସ୍ୟ॒ର୍ଚେ ତ୍ୱା॑ ରୁ॒ଚେ ତ୍ୱା᳚

ଦ୍ୟୁ॒ତେ ତ୍ୱା᳚ ଭା॒ସେ ତ୍ୱା॒ ଜ୍ୟୋତି॑ଷେ ତ୍ୱା ରୋହି॒ଣୀ ନକ୍ଷ॑ତ୍ରଂ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିର୍ଦେ॒ବତା᳚ ମୃଗଶୀ॒ର୍ଷଂ

ନକ୍ଷ॑ତ୍ର॒ଗ୍ଂ ସୋମୋ॑ ଦେ॒ବତା॒ଽଽର୍ଦ୍ରା ନକ୍ଷ॑ତ୍ର॒ଗ୍ଂ ରୁ॒ଦ୍ରୋ ଦେ॒ବତା॒ ପୁନ॑ର୍ବସୂ॒

ନକ୍ଷ॑ତ୍ର॒ମଦି॑ତିର୍ଦେ॒ବତା॑ ତି॒ଷ୍ୟୋ॑ ନକ୍ଷ॑ତ୍ରଂ॒ ବୃହ॒ସ୍ପତି॑ର୍ଦେ॒ବତା॑ଽଽଶ୍ରେ॒ଷା ନକ୍ଷ॑ତ୍ର॒ଗ୍ଂ ସ॒ର୍ପା ଦେ॒ବତା॑

ମ॒ଘା ନକ୍ଷ॑ତ୍ରଂ ପି॒ତରୋ॑ ଦେ॒ବତା॒ ଫଲ୍ଗୁ॑ନୀ॒ ନକ୍ଷ॑ତ୍ର (୧) ମର୍ୟ॒ମା ଦେ॒ବତା॒ ଫଲ୍ଗୁ॑ନୀ॒ ନକ୍ଷ॑ତ୍ରଂ॒

ଭଗୋ॑ ଦେ॒ବତା॒ ହସ୍ତୋ॒ ନକ୍ଷ॑ତ୍ର॒ଗ୍ଂ ସ॒ବିତା ଦେ॒ବତା॑ ଚି॒ତ୍ରା ନକ୍ଷ॑ତ୍ର॒ମିନ୍ଦ୍ରୋ॑ ଦେ॒ବତା॑ ସ୍ବା॒ତୀ

ନକ୍ଷ॑ତ୍ରଂ ବା॒ୟୁର୍ଦେ॒ବତା॒ ବିଶା॑ଖେ॒ ନକ୍ଷ॑ତ୍ରମିନ୍ଦ୍ରା॒ଗ୍ନୀ ଦେ॒ବତା॑ଽନୂରା॒ଧା ନକ୍ଷ॑ତ୍ରଂ ମି॒ତ୍ରୋ ଦେ॒ବତା॑

ରୋହି॒ଣୀ ନକ୍ଷ॑ତ୍ର॒ମିନ୍ଦ୍ରୋ॑ ଦେ॒ବତା॑ ବି॒ଚୃତୌ॒ ନକ୍ଷ॑ତ୍ରଂ ପି॒ତରୋ॑ ଦେ॒ବତା॑ଽଷା॒ଢା ନକ୍ଷ॑ତ୍ର॒ମାପୋ॑

ଦେ॒ବତା॑ଽଷା॒ଢା ନକ୍ଷ॑ତ୍ରଂ॒ ବିଶ୍ବେ॑ ଦେ॒ବା ଦେ॒ବତା॑ ଶ୍ରୋ॒ଣା ନକ୍ଷ॑ତ୍ରଂ॒ ବିଷ୍ଣୁ॑ର୍ଦେ॒ବତା॒ ଶ୍ରବି॑ଷ୍ଠା॒

ନକ୍ଷ॑ତ୍ରଂ ବସ॑ବୋ (୨) ଦେ॒ବତା॑ ଶ॒ତଭି॑ଷ॒ଙ୍-ନ୍ନକ୍ଷ॑ତ୍ର॒ମିନ୍ଦ୍ରୋ॑ ଦେ॒ବତା॑ ପ୍ରୋଷ୍ଠପ॒ଦା ନକ୍ଷ॑ତ୍ରମ॒ଜ

ଏକ॑ପାଦ୍ଦେ॒ବତା॑ ପ୍ରୋଷ୍ଠପ॒ଦା ନକ୍ଷ॑ତ୍ର॒ମହି॑ର୍ବୁ॒ଧ୍ନିୟୋ॑ ଦେ॒ବତା॑ ରେ॒ବତୀ॒ ନକ୍ଷ॑ତ୍ରଂ ପୂ॒ଷା

ଦେ॒ବତା॑ଽଶ୍ବ॒ୟୁଜୌ॒ ନକ୍ଷ॑ତ୍ରମ॒ଶ୍ବିନୌ॑ ଦେ॒ବତା॑ଽପ॒ଭର॑ଣୀ॒ର୍ନକ୍ଷ॑ତ୍ରଂ ୟ॒ମୋ ଦେ॒ବତା॑ ପୂ॒ର୍ଣା

ପ॒ଶ୍ଚାଦ୍ୟତ୍ତେ॑ ଦେ॒ବା ଅଦ॑ଧୁଃ (୩) ॥ (ନକ୍ଷ॑ତ୍ରଂ॒ ବସ॑ବ॒ସ୍ତ୍ରୟ॑ସ୍ତ୍ରିଗ୍ଂଶଚ୍ଚ) ॥ ୪। ୪। ୧୦॥

(ଋତବ୍ୟେଷ୍ଟକୋପଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ମଧୁ॑ଶ୍ଚ॒ ମାଧ॑ବଶ୍ଚ॒ ବାସ॑ନ୍ତିକାବୃ॒ତୂ ଶୁ॒କ୍ରଶ୍ଚ॒ ଶୁଚି॑ଶ୍ଚ॒ ଗ୍ରୈଷ୍ମା॑ବୃ॒ତୂ ନଭ॑ଶ୍ଚ ନଭ॒ସ୍ୟ॑ଶ୍ଚ॒ ବାର୍ଷି॑କାବୃ॒ତୂ

ଇ॒ଷଶ୍ଚୋ॒ର୍ଜଶ୍ଚ॑ ଶାର॒ଦାବୃ॒ତୂ ସହ॑ଶ୍ଚ ସହ॒ସ୍ୟ॑ଶ୍ଚ॒ ହୈମ॑ନ୍ତିକାବୃ॒ତୂ ତପ॑ଶ୍ଚ ତପ॒ସ୍ୟ॑ଶ୍ଚ

ଶୈଶି॒ରାବୃ॒ତୂ ଅ॒ଗ୍ନେର॑ନ୍ତଃ ଶ୍ଲେ॒ଷୋ॑ଽସି॒ କଲ୍ପେ॑ତାଂ॒ ଦ୍ୟାବା॑ପୃଥି॒ବୀ କଲ୍ପ॑ନ୍ତା॒ମାପ॒ ଓଷ॑ଧୀଃ॒

କଲ୍ପ॑ନ୍ତାମ॒ଗ୍ନୟଃ॒ ପୃଥ॒ଙ୍-ମମ॒ ଜ୍ୟୈଷ୍ଠ୍ୟା॑ୟ॒ ସବ୍ର॑ତା॒ (୧) ୟେ॑ଽଗ୍ନୟଃ॒ ସମ॑ନସୋଽନ୍ତ॒ରା

ଦ୍ୟାବା॑ପୃଥି॒ବୀ ଶୈଶି॑ରାବୃ॒ତୂ ଅ॒ଭି କଲ୍ପ॑ମାନା॒ ଇନ୍ଦ୍ର॑ମିବ ଦେ॒ବା ଅ॒ଭି ସଂ ବି॑ଶନ୍ତୁ ସଂ॒ ୟଚ୍ଚ॒

ପ୍ରଚେ॑ତାଶ୍ଚା॒ଗ୍ନେଃ ସୋମ॑ସ୍ୟ॒ ସୂର୍ୟ॑ସ୍ୟୋ॒ଗ୍ରା ଚ॑ ଭୀ॒ମା ଚ॑ ପିତୃ॒ଣାଂ ୟ॒ମସ୍ୟେନ୍ଦ୍ର॑ସ୍ୟ ଧ୍ରୁ॒ବା ଚ॑

ପୃଥି॒ବୀ ଚ॑ ଦେ॒ବସ୍ୟ॑ ସବି॒ତୁର୍ମ॒ରୁତାଂ॒ ବରୁ॑ଣସ୍ୟ ଧ॒ର୍ତ୍ରୀ ଚ॒ ଧରି॑ତ୍ରୀ ଚ

Not For Commercial Use

ମି॒ତ୍ରାବରୁ॑ଣୟୋର୍ମି॒ତ୍ରସ୍ୟ॑ ଧା॒ତୁଃ ପ୍ରାଚୀ॑ ଚ ପ୍ର॒ତୀଚୀ॑ ଚ॒ ବସୂ॑ନାଂ ରୁ॒ଦ୍ରାଣା॑ (୨) ମାଦି॒ତ୍ୟାନା॑ଂ॒

ତେ ତେ᳚ଽଧି॑ପତୟ॒ସ୍ତେଭ୍ୟୋ॒ ନମ॒ସ୍ତେ ନୋ॑ ମୃଡୟନ୍ତୁ ତେ ୟଂ ଦ୍ୱି॒ଷ୍ମୋ ୟଶ୍ଚ॑ ନୋ॒ ଦ୍ୱେଷ୍ଟି॒

ତଂ ବୋ॒ ଜମ୍ଭେ॑ ଦଧାମି ସ॒ହସ୍ର॑ସ୍ୟ ପ୍ର॒ମା ଅ॑ସି ସ॒ହସ୍ର॑ସ୍ୟ ପ୍ରତି॒ମା ଅ॑ସି ସ॒ହସ୍ର॑ସ୍ୟ ବି॒ମା

ଅ॑ସି ସ॒ହସ୍ର॑ସ୍ୟୋ॒ନ୍ମା ଅ॑ସି ସାହ॒ସ୍ରୋ᳚ଽସି ସ॒ହସ୍ରା॑ୟ ତ୍ୱେ॒ମା ମେ॑ ଅଗ୍ନ॒ ଇଷ୍ଟ॑କା ଧେ॒ନବଃ॑

ସ॒ନ୍ତ୍ୱେକା॑ ଚ ଶ॒ତଂ ଚ॑ ସ॒ହସ୍ରଂ॑ ଚା॒ୟୁତଂ॑ ଚ (୩) ନି॒ୟୁତଂ॑ ଚ ପ୍ର॒ୟୁତ॑ଂ॒ ଚାର୍ବୁ॑ଦଂ ଚ॒ ନ୍ୟ॑ର୍ବୁଦଂ

ଚ ସମୁ॒ଦ୍ରଶ୍ଚ॒ ମଧ୍ୟ॑ଂ॒ ଚାନ୍ତ॑ଶ୍ଚ ପରା॒ର୍ଧଶ୍ଚେ॒ମା ମେ॑ ଅଗ୍ନ॒ ଇଷ୍ଟ॑କା ଧେ॒ନବଃ॑ ସନ୍ତୁ ଷ॒ଷ୍ଟିଃ

ସ॒ହସ୍ର॑ମ॒ୟୁତ॒ମକ୍ଷୀ॑ୟମାଣା ଋତ॒ସ୍ଥାଃ ସ୍ଥ॑ର୍ତା॒ବୃଧୋ॑ ଘୃତ॒ଶ୍ଚୁତୋ॑ ମଧୁ॒ଶ୍ଚୁତ॒ ଊର୍ଜ॑ସ୍ୱତୀଃ

ସ୍ୱଧା॒ବିନୀ॒ସ୍ତା ମେ॑ ଅଗ୍ନ॒ ଇଷ୍ଟ॑କା ଧେ॒ନବଃ॑ ସନ୍ତୁ ବି॒ରାଜୋ॒ ନାମ॑ କାମ॒ଦୁଘା॑

ଅ॒ମୁତ୍ରା॒ମୁଷ୍ମି॑ଁଲ୍ଲୋ॒କେ (୪) ॥ (ସର୍ବ॑ତା ରୁ॒ଦ୍ରାଣା॑ମ॒ୟୁତଂ॑ ଚ॒ ପଞ୍ଚ॑ ଚତ୍ୱାରିଂଶଚ୍ଚ) **॥ ୪। ୪। ୧୧॥**

(ଅଶ୍ୱମେଧଗତଦଶହବିଷ୍କେଷ୍ଟିୟାଜ୍ୟାନୁବାକ୍ୟାଃ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ସ॒ମିଦ୍ଦି॒ଶାମା॒ଶୟା॑ ନଃ ସୁବ॒ର୍ବିନ୍ମଧୋ॒ରତୋ॒ ମାଧ॑ବଃ ପାତ୍ୱ॒ସ୍ମାନ୍ ।

ଅ॒ଗ୍ନିର୍ଦେ॒ବୋ ଦୁ॒ଷ୍ଟରୀ॑ତୁ॒ରଦା॑ଭ୍ୟ ଇ॒ଦଂ କ୍ଷ॒ତ୍ରଂ ର॑କ୍ଷତୁ ପାତ୍ୱ॒ସ୍ମାନ୍ ॥

ର॒ଥ॒ନ୍ତ॒ରଂ ସାମ॑ଭିଃ ପାତ୍ୱ॒ସ୍ମାନ୍ ଗା॑ୟ॒ତ୍ରୀ ଛନ୍ଦ॑ସାଂ ବି॒ଶ୍ୱରୂ॑ପା ।

ତ୍ରି॒ବୃନ୍ନୋ॑ ବି॒ଷ୍ଠୟା॒ ସ୍ତୋମୋ॒ ଅହ୍ନାଂ᳚ସମୁ॒ଦ୍ରୋ ବାତ॑ ଇ॒ଦମୋଜଃ॑ ପିପର୍ତୁ ॥

ଉ॒ଗ୍ରା ଦି॒ଶାମ॒ଭିଭୂ॑ତିର୍ବୟୋ॒ଧାଃ ଶୁଚିଃ॑ ଶୁ॒କ୍ରେ ଅହ॑ନ୍ୟୋଜ॒ସୀନା॑ ।

ଇନ୍ଦ୍ରାଧି॑ପତିଃ ପିପୃ॒ତାଦତୋ॑ ନୋ॒ ମହି॑ (୧) କ୍ଷ॒ତ୍ରଂ ବି॒ଶ୍ୱତୋ॑ ଧାରୟେ॒ଦମ୍ ॥

ବୃ॒ହସ୍ସାମ॑ କ୍ଷତ୍ର॒ଭୃଦ୍ବୃ॒ଦ୍ଧବୃ॑ଷ୍ଣିୟଂ ତ୍ରି॒ଷ୍ଟୁଭୌଜଃ॑ ଶୁଭି॒ତମୁ॒ଗ୍ରବୀ॑ରମ୍ ।

ଇନ୍ଦ୍ର॒ ସ୍ତୋମେ॑ନ ପଞ୍ଚଦ॒ଶେନ॒ ମଧ୍ୟ॑ମି॒ଦଂ ବାତେ॑ନ॒ ସଗ॑ରେଣ ରକ୍ଷ ॥

ପ୍ରାଚୀ॑ ଦି॒ଶାଂ ସ॒ହୟ॑ଶା॒ ୟଶ॑ସ୍ୱତ୍ରୀ ବିଶ୍ୱେ॑ ଦେବାଃ ପ୍ରା॒ବୃଷାଽହ୍ନା॑ଂ ସୁବ॑ର୍ବତୀ ।

Not For Commercial Use

ଇ॒ଦଂ କ୍ଷ॒ତ୍ରଂ ଦୁ॒ଷ୍ଟର॑ମ॒ସ୍ତ୍ୱୋଜୋଽନା॑ଧୃଷ୍ଟଗ୍ଂ ସହ॒ସ୍ରିୟ॒ଗ୍ଂ ସହ॑ସ୍ୱତ୍ ॥

ବୈ॒ରୂ॒ପେ ସାମ॑ନ୍ନି॒ହ ତଚ୍ଛ॑କେମ॒ ଜଗ॑ତ୍ୟୈନଂ ବି॒କ୍ଷ୍ୱା ବେ॑ଶୟାମଃ ।

ବିଶ୍ୱେ॑ ଦେବାଃ ସପ୍ତ॒ଦ॒ଶେନ॒ (୨) ବର୍ଚ॑ ଇ॒ଦଂ କ୍ଷ॒ତ୍ରଗ୍ଂ ସ॑ଲି॒ଲବା॑ତମୁ॒ଗ୍ରମ୍ ॥

ଧ॒ର୍ତ୍ରୀ ଦି॒ଶାଂ କ୍ଷ॒ତ୍ରମି॒ଦଂ ଦା॑ଧାରୋପ॒ସ୍ଥାଽଽଶା॑ନାଂ ମି॒ତ୍ରବ॑ଦ॒ସ୍ତ୍ୱୋଜଃ॑ ।

ମିତ୍ରା॑ବରୁଣା ଶ॒ରଦାଽହ୍ନା॑ଂ ଚିକିତ୍ନୂ ଅ॒ସ୍ମୈ ରା॒ଷ୍ଟ୍ରାୟ॒ ମହି॒ ଶର୍ମ॑ ଯଚ୍ଛତମ୍ ॥

ବୈ॒ରା॒ଜେ ସାମ॒ନ୍ନଧି॑ ମେ ମନୀ॒ଷାଽନୁ॒ଷ୍ଟୁଭା॒ ସମ୍ଭୃ॑ତଂ ବୀ॒ର୍ୟଗ୍ଂ॑ ସହଃ॑ ।

ଇ॒ଦଂ କ୍ଷ॒ତ୍ରଂ ମି॒ତ୍ରବ॑ଦା॒ର୍ଦ୍ରଦା॑ନୁ ମିତ୍ରା॑ବରୁଣା॒ ରକ୍ଷ॑ତ॒ମାଧି॑ପତ୍ୟୈଃ ॥

ସ॒ମ୍ରାଡ୍-ଦି॒ଶାଗ୍ଂ ସ॒ହସା॑ମ୍ନୀ॒ ସହ॑ସ୍ୱତ୍ୟୃ॒ତୁର୍ହେ॑ମ॒ନ୍ତୋ ବି॒ଷ୍ଟୟା॑ ନଃ ପିପର୍ତୁ ।

ଅ॒ବ॒ସ୍ୟୁବା॑ତା (୩) ବୃହ॒ତୀର୍ନୁ ଶକ୍ୱ॑ରୀରି॒ମଂ ଯ॒ଜ୍ଞମ॑ବନ୍ତୁ ନୋ ଘୃ॒ତାଚୀଃ॑ ॥

ସୁବ॑ର୍ବତୀ ସୁ॒ଦୁଘା॑ ନଃ॒ ପୟ॑ସ୍ୱତୀ ଦି॒ଶାଂ ଦେ॒ବ୍ୟ॑ବତୁ ନୋ ଘୃ॒ତାଚୀ॑ ।

ତ୍ୱଂ ଗୋ॒ପାଃ ପୁ॑ର ଏ॒ତୋତ ପ॒ଶ୍ଚାଦ୍-ବୃହ॑ସ୍ପତେ॒ ୟାମ୍ୟା॑ଂ ଯୁଙ୍-ଗ୍ଧି॒ ବାଚ॑ମ୍ ॥

ଊ॒ର୍ଧ୍ୱା ଦି॒ଶାଗ୍ଂ ରନ୍ତି॒ରାଶୌଷ॑ଧୀନାଗ୍ଂ ସଂବତ୍ସ॒ରେଣ॑ ସବି॒ତା ନୋ॒ ଅହ୍ନା॑ମ୍ ।

ରେ॒ବତ୍-ସାମାତି॑ଚ୍ଛନ୍ଦା ଉ॒ ଛନ୍ଦୋଽଜା॑ତଶତ୍ରୁଃ ସ୍ୟୋ॒ନା ନୋ॑ ଅସ୍ତୁ ॥

ସ୍ତୋମ॑ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଗ୍ଂଶେ॒ ଭୁବ॑ନସ୍ୟ ପତ୍ନି॒ ବିବ॑ସ୍ୱଦ୍ୱାତେ ଅ॒ଭି ନୋ॑ (୪) ଗୃଣାହି ।

ଘୃ॒ତବ॑ତୀ ସବିତ॒ରାଧି॑ପତ୍ୟୈଃ॒ ପୟ॑ସ୍ୱତୀ॒ ରନ୍ତି॒ରାଶା॑ ନୋ ଅସ୍ତୁ ॥

ଧ୍ରୁ॒ବା ଦି॒ଶାଂ ବିଷ୍ଣୁ॑ପ॒ତ୍ନ୍ୟଘୋ॑ରା॒ଽସ୍ୟେଶା॑ନା॒ ସହ॑ସୋ॒ ୟା ମ॒ନୋତା॑ ।

ବୃହ॒ସ୍ପତି॑ର୍ମାତ॒ରିଶ୍ୱୋ॒ତ ବା॒ୟୁଃ ସ॑ନ୍ଧୁବା॒ନା ବାତା॑ ଅ॒ଭି ନୋ॑ ଗୃଣନ୍ତୁ ॥

ବି॒ଷ୍ଟ॒ମ୍ଭୋ ଦି॒ବୋ ଧ॒ରୁଣଃ॑ ପୃଥି॒ବ୍ୟା ଅ॒ସ୍ୟେଶା॑ନା॒ ଜଗ॑ତୋ॒ ବିଷ୍ଣୁ॑ପତ୍ନୀ ।

ବି॒ଶ୍ୱବ୍ୟ॑ଚା ଇ॒ଷୟ॑ନ୍ତୀ॒ ସୁଭୂ॑ତିଃ ଶି॒ବା ନୋ॑ ଅ॒ସ୍ତ୍ୱଦି॑ତିରୁ॒ପସ୍ଥେ॑ ॥

Not For Commercial Use

ବୈ॒ଶ୍ବା॒ନ॒ରୋ ନ॑ ଊ॒ତ୍ୟା ପୃ॒ଷ୍ଟୋ ଦି॒ବ୍ୟନୁ॑ନୋ॒ଽଦ୍ୟାନୁ॑ ମ॒ତିର॒ନ୍ବି॒ଦ॑ନୁ॒ମତେ॒ ତ୍ଵଂ କ॒ୟା॑ ନଶ୍ଚି॒ତ୍ର

ଆ ଭୁ॑ବ॒ତ୍-କୋ ଅ॒ଦ୍ୟ ଯୁ॑ଙ୍କ୍ତେ (୫)॥

(ମହୀ ସପ୍ତ॒ଦ॒ଶେନା॑ଽବ॒ସ୍ୟୁବା॑ତା ଅ॒ଭି ନୋନୁ॑ ନ॒ ଶ୍ଚତୁ॑ର୍ଦଶ ଚ) ॥ ୪। ୪। ୧୨॥

=|| 0 ||=

(ର॒ଶ୍ମିର॑ସି॒ ରାଜ୍ଞ୍ୟ॑ସ୍ୟ॒ ୟଂ ପୃ॒ରୋହରି॑କେଶୋ॒ଽଗ୍ନିର୍ମୂ॒ର୍ଧେନ୍ଦ୍ରା॒ଗ୍ନିଭ୍ୟା॑ଂ ବୃହ॒ସ୍ପତି॑ର୍ଭୂ॒ୟ॒ସ୍କୃ॒ଦ॑ସ୍ୟ॒ଗ୍ନିନା॑ ବିଶ୍ବା॒ଷାଟ୍ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତି॒ର୍ମନ॑ସା॒ କୃତ୍ତିକା॒ ମଧୁ॑ଃ ସ॒ମିଦ୍ଧି॒ଶା॑ଂ ଦ୍ଵାଦ॑ଶ ॥ ୧୨॥)

(ର॒ଶ୍ମିର॑ସି॒ ପ୍ରତି॑ଧେ॒ନୁର୍ମ॑ସି ସ୍ତନୟି॒ତ୍ନୁ ସନି॑ରସ୍ୟାଦି॒ତ୍ୟାନା॑ଂ ସ॒ପ୍ତତ୍ରି॑ଂଶତ୍ ॥ ୩୭॥)

(ର॒ଶ୍ମିର॑ସି॒ କୋ ଅ॒ଦ୍ୟୟୁ॑ଙ୍କ୍ତେ ॥)

॥ ହରିଃ ଓଁ ॥

ଇତି କୃଷ୍ଣୟଜୁର୍ବେଦୀୟତୈତ୍ତିରୀୟସଂହିତାୟା॑ ଚତୁର୍ଥକାଣ୍ଡେ ଚତୁର୍ଥଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥ ୪ ॥

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

|| ଅଥ ଚତୁର୍ଥକାଣ୍ଡେ ପଞ୍ଚମଃ ପ୍ରପାଠକଃ ||

| ହୋମବିଧିନିରୂପଣମ୍ |

(ଚିତ୍ୟଗ୍ନୌରୁଦ୍ରହୋମମନ୍ତ୍ରାଃ [ରୁଦ୍ରାଧ୍ୟାୟଃ] ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ନମ॑ସ୍ତେ ରୁଦ୍ର ମ॒ନ୍ୟବ॑ ଉ॒ତୋ ତ॒ ଇଷ॑ବେ॒ ନମଃ॑ ।

ନମ॑ସ୍ତେ ଅସ୍ତୁ ଧନ୍ୱ॑ନେ ବା॒ହୁଭ୍ୟା॑ମୁ॒ତ ତେ॒ ନମଃ॑ ॥

ୟା ତ॒ ଇଷୁଃ॑ ଶି॒ବତ॑ମା ଶି॒ବଂ ବ॒ଭୂବ॑ ତେ॒ ଧନୁଃ॑ ।

ଶି॒ବା ଶ॑ର॒ବ୍ୟା॑ ୟା ତବ॒ ତୟା॑ ନୋ ରୁଦ୍ର ମୃଡୟ ॥

ୟା ତେ॑ ରୁଦ୍ର ଶି॒ବା ତ॒ନୂରଘୋ॒ରାଽପା॑ପକାଶିନୀ ।

ତୟା॑ ନସ୍ତ॒ନୁବା॒ ଶଂତ॑ମୟା॒ ଗିରି॑ଶନ୍ତା॒ଭି ଚା॑କଶୀହି ॥

ୟାମିଷୁଂ॑ ଗିରିଶନ୍ତ॒ ହସ୍ତେ॒ (୧) ବିଭ॒ର୍ଷ୍ୟସ୍ତ॑ବେ ।

ଶି॒ବାଂ ଗି॑ରିତ୍ର॒ ତାଂ କୁ॑ରୁ॒ ମା ହି॑ଂସୀଃ॒ ପୁରୁ॑ଷଂ॒ ଜଗ॑ତ୍ ॥

ଶି॒ବେନ॒ ବଚ॑ସା ତ୍ୱା॒ ଗିରି॒ଶାଚ୍ଛା॑ ବଦାମସି ।

ୟଥା॑ ନଃ॒ ସର୍ବ॒ମିଜ୍ଜଗ॑ଦୟ॒କ୍ଷ୍ମଂ ସୁ॒ମନା॒ ଅସ॑ତ୍ ॥

ଅଧ୍ୟ॑ବୋଚଦଧିବ॒କ୍ତା ପ୍ର॑ଥ॒ମୋ ଦୈବ୍ୟୋ॑ ଭି॒ଷକ୍ ।

ଅହୀ॑ଂଶ୍ଚ॒ ସର୍ବା॑ନ୍-ଜ॒ମ୍ଭୟ॒ନ୍-ତ୍ସର୍ବା॑ଶ୍ଚ ୟାତୁଧା॒ନ୍ୟଃ॑ ॥

ଅ॒ସୌ ୟସ୍ତା॒ମ୍ରୋ ଅ॑ରୁ॒ଣ ଉ॒ତ ବ॒ଭ୍ରୁଃ ସୁ॑ମ॒ଙ୍ଗଲଃ॑ ।

ୟେ ଚେ॒ମାଂ ରୁ॒ଦ୍ରା ଅ॒ଭିତୋ॑ ଦି॒କ୍ଷୁ (୨) ଶ୍ରି॒ତାଃ ସ॑ହସ୍ର॒ଶୋଽବୈ॑ଷା॒ଂ ହେଡ॑ ଈମହେ ॥

ଅ॒ସୌ ୟୋ॑ଽବ॒ସର୍ପ॑ତି॒ ନୀଲ॑ଗ୍ରୀବୋ॒ ବିଲୋ॑ହିତଃ ।

Not For Commercial Use

ଉ॒ତୈନଂ॑ ଗୋ॒ପା ଅ॑ଦୃଶ॒ନ୍ନଦୃ॑ଶନ୍ନୁଦହା॒ର୍ୟଃ॑ ।

ଉ॒ତୈନ॒ଂ ବିଶ୍ବା॑ ଭୂ॒ତାନି॒ ସ ଦୃ॒ଷ୍ଟୋ ମୃ॑ଡୟାତି ନଃ ॥

ନମୋ॑ ଅସ୍ତୁ ନୀଲ॑ଗ୍ରୀବାୟ ସହସ୍ରା॒କ୍ଷାୟ॑ ମୀ॒ଢୁଷେ॑ ।

ଅଥୋ॒ ୟେ ଅ॑ସ୍ୟ॒ ସତ୍ବା॑ନୋ॒ଽହଂ ତେଭ୍ୟୋ॑ଽକର॒ଂ ନମଃ॑ ॥

ପ୍ର ମୁ॑ଞ୍ଚ॒ ଧନ୍ବ॑ନ॒ସ୍ତ୍ବମୁ॒ଭୟୋ॒ରାର୍ତ୍ନି॑ୟୋ॒ର୍ଜ୍ୟାମ୍ ।

ୟାଶ୍ଚ॑ ତେ॒ ହସ୍ତ॒ ଇଷ॑ବଃ॒ (୩) ପରା॒ ତା ଭ॑ଗବୋ ବପ ॥

ଅ॒ବ॒ତତ୍ୟ॒ ଧନୁ॒ସ୍ତ୍ବଂ ସହ॑ସ୍ରାକ୍ଷ॒ ଶତେ॑ଷୁଧେ ।

ନି॒ଶୀର୍ୟ॑ ଶ॒ଲ୍ୟାନା॒ଂ ମୁଖା॑ ଶି॒ବୋ ନଃ॑ ସୁ॒ମନା॑ ଭବ ॥

ବିଜ୍ୟ॒ଂ ଧନୁଃ॑ କପ॒ର୍ଦିନୋ॒ ବିଶ॑ଲ୍ୟୋ॒ ବାଣ॑ବାଁ ଉ॒ତ ।

ଅନେ॑ଶନ୍ନ॒ସ୍ୟେଷ॑ବ ଆ॒ଭୁର॑ସ୍ୟ ନିଷ॒ଙ୍ଗଥିଃ॑ ॥

ୟା ତେ॑ ହେ॒ତିର୍ମୀ॑ଢୁଷ୍ଟମ॒ ହସ୍ତେ॑ ବ॒ଭୂବ॑ ତେ॒ ଧନୁଃ॑ ।

ତୟା॒ଽସ୍ମାନ୍ ବି॒ଶ୍ବତ॒ସ୍ତ୍ବମ॑ୟ॒କ୍ଷ୍ମୟା॒ ପରି॑ବ୍-ଭୁଜ ॥

ନମ॑ସ୍ତେ ଅ॒ସ୍ତ୍ବାୟୁ॑ଧା॒ୟାନା॑ତତାୟ ଧୃ॒ଷ୍ଣବେ॑ ।

ଉ॒ଭାଭ୍ୟା॑ମୁତ ତେ॒ ନମୋ॑ ବା॒ହୁଭ୍ୟା॒ଂ ତବ॒ ଧନ୍ବ॑ନେ ॥

ପରି॑ ତେ॒ ଧନ୍ବ॑ନୋ ହେ॒ତିର॒ସ୍ମାନ୍-ବୃ॑ଣକ୍ତୁ ବି॒ଶ୍ବତଃ॑ ।

ଅଥୋ॒ ୟ ଇ॑ଷୁଧିସ୍ତବା॒ରେ ଅ॒ସ୍ମନ୍ନି ଧେହି॒ ତମ୍ (୪) ॥

(ହସ୍ତେ॑ ଦି॒କ୍ଷ୍ବିଷ॑ବ ଉ॒ଭାଭ୍ୟା॒ଂ ଦ୍ବା ବି॑ଂଶତିଶ୍ଚ) **॥ ୪। ୫। ୧॥**

Not For Commercial Use

(ଚିତ୍ୟଗ୍ନୌ ହୋମମନ୍ତ୍ରାଃ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ନମୋ॒ ହିର॑ଣ୍ୟବାହବେ ସେନା॒ନ୍ୟେ॑ ଦି॒ଶାଂ ଚ॒ ପତ॑ୟେ॒ ନମୋ॒ ନମୋ॑ ବୃ॒କ୍ଷେଭ୍ୟୋ॒
ହରି॑କେଶେଭ୍ୟଃ ପଶୂ॒ନାଂ ପତ॑ୟେ॒ ନମୋ॒ ନମଃ॑ ସ॒ସ୍ପିଞ୍ଜ॑ରାୟ॒ ତ୍ୱିଷୀ॑ମତେ ପଥୀ॒ନାଂ
ପତ॑ୟେ॒ ନମୋ॒ ନମୋ॑ ବଭ୍ଲୁ॒ଶାୟ॑ ବିବ୍ୟା॒ଧିନେ ଽନ୍ନା॑ନା॒ଂ ପତ॑ୟେ॒ ନମୋ॒ ନମୋ॒
ହରି॑କେଶାୟୋପବୀ॒ତିନେ॑ ପୁ॒ଷ୍ଟାନା॒ଂ ପତ॑ୟେ॒ ନମୋ॒ ନମୋ॑ ଭ॒ବସ୍ୟ॑ ହେ॒ତ୍ୟୈ ଜଗ॑ତା॒ଂ
ପତ॑ୟେ॒ ନମୋ॒ ନମୋ॑ ରୁ॒ଦ୍ରାୟା॑ଽଽତତା॒ବିନେ॒ କ୍ଷେତ୍ରା॑ଣା॒ଂ ପତ॑ୟେ॒ ନମୋ॒ ନମଃ॑
ସୂ॒ତାୟାହ॑ନ୍ତ୍ୟାୟ॒ ବନା॑ନା॒ଂ ପତ॑ୟେ॒ ନମୋ॒ ନମୋ॒ (୧) ରୋହି॑ତାୟ ସ୍ଥ॒ପତ॑ୟେ ବୃ॒କ୍ଷାଣା॒ଂ
ପତ॑ୟେ॒ ନମୋ॒ ନମୋ॑ ମ॒ନ୍ତ୍ରିଣେ॑ ବାଣି॒ଜାୟ॒ କକ୍ଷା॑ଣା॒ଂ ପତ॑ୟେ॒ ନମୋ॒ ନମୋ॑ ଭୁ॒ବ॒ନ୍ତୟେ॑
ବାରିବସ୍କୃ॒ତାୟୌଷ॑ଧୀନା॒ଂ ପତ॑ୟେ॒ ନମୋ॒ ନମ॑ ଉ॒ଚ୍ଚୈର୍ଘୋ॑ଷାୟାଽଽକ୍ର॒ନ୍ଦୟ॑ତେ ପତ୍ତୀ॒ନାଂ
ପତ॑ୟେ॒ ନମୋ॒ ନମଃ॑ କୃତ୍ସ୍ନବୀ॒ତାୟ॒ ଧାବ॑ତେ॒ ସତ୍ୱ॑ନା॒ଂ ପତ॑ୟେ॒ ନମଃ॑ (୨)॥

(ବନା॑ନା॒ଂ ପତ॑ୟେ॒ ନମୋ॒ ନମ॒ ଏକା॒ନ୍ନ ତ୍ରି॒ꣳଶଚ୍ଚ॑) **॥ ୪। ୫। ୨॥**

(ଚିତ୍ୟଗ୍ନୌ ହୋମମନ୍ତ୍ରାଃ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ନମ॒ଃ ସହ॑ମାନାୟ ନିବ୍ୟା॒ଧିନ॑ ଆବ୍ୟା॒ଧିନୀ॑ନା॒ଂ ପତ॑ୟେ॒ ନମୋ॒ ନମଃ॑ କକୁ॒ଭାୟ॑ ନିଷ॒ଙ୍ଗିଣେ॑
ସ୍ତେ॒ନାନା॒ଂ ପତ॑ୟେ॒ ନମୋ॒ ନମୋ॑ ନିଷ॒ଙ୍ଗିଣ॑ ଇଷୁଧି॒ମତେ॒ ତସ୍କ॑ରାଣା॒ଂ ପତ॑ୟେ॒ ନମୋ॒
ନମୋ॒ ବଞ୍ଚ॑ତେ ପରି॒ବଞ୍ଚ॑ତେ ସ୍ତାୟୂ॒ନାଂ ପତ॑ୟେ॒ ନମୋ॒ ନମୋ॑ ନିଚେ॒ରବେ॑
ପରିଚ॒ରାୟାର॑ଣ୍ୟାନା॒ଂ ପତ॑ୟେ॒ ନମୋ॒ ନମଃ॑ ସୃକା॒ବିଭ୍ୟୋ॒ ଜିଘା॑ꣳସଦ୍-ଭ୍ୟୋ ମୁଷ୍ଣ॒ତାଂ
ପତ॑ୟେ॒ ନମୋ॒ ନମୋ॑ଽସି॒ମଦ୍-ଭ୍ୟୋ॒ ନକ୍ତ॒ଂ ଚର॑ଦ୍-ଭ୍ୟଃ ପ୍ରକୃ॒ନ୍ତାନା॒ଂ ପତ॑ୟେ॒ ନମୋ॒ ନମ॑
ଉଷ୍ଣୀ॒ଷିଣେ॑ ଗିରିଚ॒ରାୟ॑ କୁଲୁ॒ଞ୍ଚାନା॒ଂ ପତ॑ୟେ॒ ନମୋ॒ ନମ॒ (୧) ଇଷୁ॑ମଦ୍-ଭ୍ୟୋ ଧନ୍ୱା॒ବିଭ୍ୟ॑ଶ୍ଚ
ବୋ॒ ନମୋ॒ ନମ॑ ଆତନ୍ୱା॒ନେଭ୍ୟଃ॑ ପ୍ରତି॒ଦଧା॑ନେଭ୍ୟଶ୍ଚ ବୋ॒ ନମୋ॒ ନମ॑ ଆ॒ୟଚ୍ଛ॑ଦ୍-ଭ୍ୟୋ

Not For Commercial Use

ବିସୃଜଦ୍-ଭ୍ୟଁଶ୍ଚ ବୋ ନମୋ ନମୋଽସ୍ୟଁଦ୍-ଭ୍ୟୋ ବିଧ୍ୟଦ୍-ଭ୍ୟଶ୍ଚ ବୋ ନମୋ ନମ

ଆସୀନେଭ୍ୟଃ ଶୟାନେଭ୍ୟଶ୍ଚ ବୋ ନମୋ ନମଃ ସ୍ୱପଦ୍-ଭ୍ୟୋ ଜାଗ୍ରଦ୍-ଭ୍ୟଶ୍ଚ ବୋ ନମୋ

ନମସ୍ତିଷ୍ଠଦ୍-ଭ୍ୟୋ ଧାବଦ୍-ଭ୍ୟଶ୍ଚ ବୋ ନମୋ ନମଃ ସଭାଭ୍ୟଃ ସଭାପତିଭ୍ୟଶ୍ଚ ବୋ ନମୋ

ନମୋ ଅଶ୍ୱେଭ୍ୟୋଽଶ୍ୱପତିଭ୍ୟଶ୍ଚ ବୋ ନମଃ (୨)॥

(କୁଲୁଙ୍-ଚାନାଂ ପତୟେ ନମୋ ନମୋଽଶ୍ୱପତିଭ୍ୟସ୍ତ୍ରୀଣି ଚ) **॥ ୪। ୫। ୩॥**

(ଚିତ୍ୟଗ୍ନୌ ହୋମମନ୍ତ୍ରାଃ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ନମ ଆବ୍ୟାଧିନୀଭ୍ୟୋ ବିବିଧ୍ୟନ୍ତୀଭ୍ୟଶ୍ଚ ବୋ ନମୋ ନମ ଉଗଣାଭ୍ୟସ୍ତୃଂହତୀଭ୍ୟଶ୍ଚ ବୋ

ନମୋ ନମୋ ଗୃତ୍ସେଭ୍ୟୋ ଗୃତ୍ସପତିଭ୍ୟଶ୍ଚ ବୋ ନମୋ ନମୋ ବ୍ରାତେଭ୍ୟୋ ବ୍ରାତପତିଭ୍ୟଶ୍ଚ

ବୋ ନମୋ ନମୋ ଗଣେଭ୍ୟୋ ଗଣପତିଭ୍ୟଶ୍ଚ ବୋ ନମୋ ନମୋ ବିରୂପେଭ୍ୟୋ

ବିଶ୍ୱରୂପେଭ୍ୟଶ୍ଚ ବୋ ନମୋ ନମୋ ମହଦ୍-ଭ୍ୟଃ କ୍ଷୁଲ୍ଲକେଭ୍ୟଶ୍ଚ ବୋ ନମୋ ନମୋ

ରଥିଭ୍ୟୋଽରଥେଭ୍ୟଶ୍ଚ ବୋ ନମୋ ନମୋ ରଥେଭ୍ୟୋ (୧) ରଥପତିଭ୍ୟଶ୍ଚ ବୋ ନମୋ

ନମଃ ସେନାଭ୍ୟଃ ସେନାନିଭ୍ୟଶ୍ଚ ବୋ ନମୋ ନମଃ କ୍ଷତ୍ତୃଭ୍ୟଃ ସଂଗ୍ରହୀତୃଭ୍ୟଶ୍ଚ ବୋ

ନମୋ ନମସ୍ତକ୍ଷଭ୍ୟୋ ରଥକାରେଭ୍ୟଶ୍ଚ ବୋ ନମୋ ନମଃ କୁଲାଲେଭ୍ୟଃ କର୍ମାରେଭ୍ୟଶ୍ଚ

ବୋ ନମୋ ନମଃ ପୁଞ୍ଜିଷ୍ଟେଭ୍ୟୋ ନିଷାଦେଭ୍ୟଶ୍ଚ ବୋ ନମୋ ନମ ଇଷୁକୃଦ୍-ଭ୍ୟୋ

ଧନ୍ୱକୃଦ୍-ଭ୍ୟଶ୍ଚ ବୋ ନମୋ ନମୋ ମୃଗୟୁଭ୍ୟଃ ଶ୍ୱନିଭ୍ୟଶ୍ଚ ବୋ ନମୋ ନମଃ ଶ୍ୱଭ୍ୟଃ

ଶ୍ୱପତିଭ୍ୟଶ୍ଚ ବୋ ନମଃ (୨) ॥ (ରଥେଭ୍ୟଃ ଶ୍ୱପତିଭ୍ୟଶ୍ଚ ଦ୍ୱେ ଚ) **॥ ୪। ୫। ୪॥**

(ଚିତ୍ୟଗ୍ନୌ ହୋମମନ୍ତ୍ରାଃ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ନମୋ ଭବାୟ ଚ ରୁଦ୍ରାୟ ଚ ନମଃ ଶର୍ବାୟ ଚ ପଶୁପତୟେ ଚ ନମୋ ନୀଲଗ୍ରୀବାୟ ଚ

ଶିତିକଣ୍ଠାୟ ଚ ନମଃ କପର୍ଦିନେ ଚ ବ୍ୟୁପ୍ତକେଶାୟ ଚ ନମଃ ସହସ୍ରାକ୍ଷାୟ ଚ ଶତଧନ୍ୱନେ

Not For Commercial Use

ଚ୍ ନମୋ ଗିରି॒ଶାୟ॑ ଚ ଶିପିବି॒ଷ୍ଟାୟ॑ ଚ୍ ନମୋ ମୀ॒ଢୁଷ୍ଟ॑ମାୟ॒ ଚେଷୁ॑ମତେ ଚ୍ ନମୋ ହ୍ର॒ସ୍ୱାୟ॑ ଚ ବାମ॒ନାୟ॑ ଚ୍ ନମୋ ବୃହ॒ତେ ଚ୍ ବର୍ଷୀ॑ୟସେ ଚ୍ ନମୋ ବୃ॒ଦ୍ଧାୟ॑ ଚ ସ॒ଂବୃଧ୍ୱ॑ନେ ଚ୍ (୧) ନମୋ॒ ଅଗ୍ରି॒ୟାୟ ଚ ପ୍ରଥ॒ମାୟ॑ ଚ୍ ନମ॑ ଆ॒ଶବେ॑ ଚାଜି॒ରାୟ॑ ଚ୍ ନମଃ॒ ଶୀଘ୍ରି॒ୟାୟ ଚ୍ ଶୀଭ୍ୟା॑ୟ ଚ୍ ନମ॑ ଊ॒ର୍ମ୍ୟା॑ୟ ଚାବସ୍ୱ॒ନ୍ୟା॑ୟ ଚ୍ ନମଃ॑ ସ୍ରୋତ॒ସ୍ୟା॑ୟ ଚ୍ ଦ୍ୱୀପ୍ୟା॑ୟ ଚ(୨)॥

(ସ॒ଂବୃଦ୍ଧ୍ୱ॑ନେ ଚ୍ ପଞ୍ଚ॑ ବିଂ॑ଶତିଶ୍ଚ) ॥ ୪। ୫। ୫॥

(ଚିତ୍ୟଗ୍ନୌ ହୋମମନ୍ତ୍ରାଃ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ନମୋ ଜ୍ୟେ॒ଷ୍ଠାୟ॑ ଚ କନି॒ଷ୍ଠାୟ॑ ଚ୍ ନମଃ॑ ପୂର୍ବ॒ଜାୟ॑ ଚାପର॒ଜାୟ॑ ଚ୍ ନମୋ ମଧ୍ୟ॒ମାୟ॑ ଚାପଗ॒ଲ୍-ଭାୟ॑ ଚ୍ ନମୋ ଜଘ॒ନ୍ୟା॑ୟ ଚ୍ ବୁଧ୍ନି॑ୟାୟ ଚ୍ ନମଃ॑ ସୋ॒ଭ୍ୟା॑ୟ ଚ ପ୍ରତିସ॒ର୍ୟା॑ୟ ଚ୍ ନମୋ॒ ୟାମ୍ୟା॑ୟ ଚ୍ କ୍ଷେମ୍ୟା॑ୟ ଚ୍ ନମ॑ ଉର୍ବ॒ର୍ୟା॑ୟ ଚ୍ ଖଲ୍ୟା॑ୟ ଚ୍ ନମଃ॒ ଶ୍ଳୋକ୍ୟା॑ୟ ଚାବସା॒ନ୍ୟା॑ୟ ଚ୍ ନମୋ॒ ବନ୍ୟା॑ୟ ଚ୍ କକ୍ଷ୍ୟା॑ୟ ଚ୍ ନମଃ॑ ଶ୍ର॒ବାୟ॑ ଚ ପ୍ରତିଶ୍ର॒ବାୟ॑ ଚ୍ (୧) ନମ॑ ଆ॒ଶୁଷେ॑ଣାୟ ଚା॒ଽଽଶୁର॑ଥାୟ ଚ୍ ନମଃ॒ ଶୂରା॑ୟ ଚାବଭିନ୍ଦ॒ତେ ଚ୍ ନମୋ ବ॒ର୍ମିଣେ॑ ଚ ବରୂ॒ଥିନେ॑ ଚ୍ ନମୋ ବି॒ଲ୍ମିନେ॑ ଚ କବ॒ଚିନେ॑ ଚ୍ ନମଃ॑ ଶ୍ରୁ॒ତାୟ॑ ଚ ଶ୍ରୁତସେ॒ନାୟ॑ ଚ (୨)॥

(ପ୍ରତି॒ଶ୍ରବାୟ॑ ଚ୍ ପଞ୍ଚ॑ ବିଂ॑ଶତିଶ୍ଚ) ॥ ୪। ୫। ୬॥

(ଚିତ୍ୟଗ୍ନୌ ହୋମମନ୍ତ୍ରାଃ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ନମୋ ଦୁନ୍ଦୁଭ୍ୟା॑ୟ ଚାଽଽହନ॒ନ୍ୟା॑ୟ ଚ୍ ନମୋ ଧୃ॒ଷ୍ଣବେ॑ ଚ ପ୍ରମୃ॒ଶାୟ॑ ଚ୍ ନମୋ ଦୂ॒ତାୟ॑ ଚ୍ ପ୍ରହି॑ତାୟ ଚ୍ ନମୋ ନିଷ॒ଙ୍ଗିଣେ॑ ଚେଷୁଧି॒ମତେ॑ ଚ୍ ନମ॑ସ୍ତୀ॒କ୍ଷ୍ଣେଷ॑ବେ ଚାଽଽୟୁ॒ଧିନେ॑ ଚ୍ ନମଃ॑ ସ୍ୱାୟୁ॒ଧାୟ॑ ଚ ସୁ॒ଧନ୍ୱ॑ନେ ଚ୍ ନମଃ॒ ସ୍ରୁତ୍ୟା॑ୟ ଚ୍ ପଥ୍ୟା॑ୟ ଚ୍ ନମଃ॑ କା॒ଟ୍ୟା॑ୟ ଚ ନୀ॒ପ୍ୟା॑ୟ ଚ୍ ନମଃ॒ ସୂଦ୍ୟା॑ୟ ଚ ସର॒ସ୍ୟା॑ୟ ଚ୍ ନମୋ ନା॒ଦ୍ୟାୟ॑ ଚ ବୈଶ॒ନ୍ତାୟ॑ ଚ୍ (୧) ନମଃ॒ କୂପ୍ୟା॑ୟ ଚାବ॒ଟ୍ୟା॑ୟ ଚ୍ ନମୋ॒ ବର୍ଷ୍ୟା॑ୟ ଚାବ॒ର୍ଷ୍ୟାୟ॑ ଚ୍ ନମୋ ମେ॒ଘ୍ୟା॑ୟ ଚ

ବିଦ୍ୟୁତ୍ୟା॑ୟ ଚ॒ ନମ॑ ଈଧ୍ରି॒ୟା॑ୟ ଚାଽଽତ॒ପ୍ୟା॑ୟ ଚ॒ ନମୋ॒ ବାତ୍ୟା॑ୟ ଚ॒ ରେଷ୍ମି॑ୟାୟ ଚ॒
ନମୋ॑ ବାସ୍ତ॒ବ୍ୟା॑ୟ ଚ ବାସ୍ତୁ॒ପାୟ॑ ଚ (୨) ॥ (ବୈ॒ଶ॒ନ୍ତାୟ॑ ଚ ତ୍ରି॒ଂଶଚ୍ଚ) ॥ ୪। ୫। ୭॥

(ଚିତ୍ୟଗ୍ନୌ ହୋମମନ୍ତ୍ରାଃ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ନମଃ॒ ସୋମା॑ୟ ଚ ରୁ॒ଦ୍ରାୟ॑ ଚ॒ ନମ॑ସ୍ତା॒ମ୍ରାୟ॑ ଚାରୁ॒ଣାୟ॑ ଚ॒ ନମଃ॑ ଶ॒ଙ୍ଗାୟ॑ ଚ ପଶୁ॒ପତ॑ୟେ
ଚ॒ ନମ॑ ଉ॒ଗ୍ରାୟ॑ ଚ ଭୀ॒ମାୟ॑ ଚ॒ ନମୋ॑ ଅଗ୍ରେବ॒ଧାୟ॑ ଚ ଦୂରେବ॒ଧାୟ॑ ଚ॒ ନମୋ॑ ହ॒ନ୍ତ୍ରେ
ଚ॒ ହନୀ॑ୟସେ ଚ॒ ନମୋ॑ ବୃ॒କ୍ଷେଭ୍ୟୋ॒ ହରି॑କେଶେଭ୍ୟୋ॒ ନମ॑ସ୍ତା॒ରାୟ॒ ନମ॑ଃ ଶ॒ମ୍ଭବେ॑ ଚ
ମୟୋ॒ଭବେ॑ ଚ॒ ନମ॑ଃ ଶଙ୍କ॒ରାୟ॑ ଚ ମୟସ୍କ॒ରାୟ॑ ଚ॒ ନମ॑ଃ ଶି॒ବାୟ॑ ଚ ଶି॒ବତ॑ରାୟ ଚ॒ (୧)
ନମ॒ସ୍ତୀର୍ଥ୍ୟା॑ୟ ଚ॒ କୂଲ୍ୟା॑ୟ ଚ॒ ନମ॑ଃ ପା॒ର୍ୟା॑ୟ ଚାବା॒ର୍ୟା॑ୟ ଚ॒ ନମ॑ଃ ପ୍ର॒ତର॑ଣାୟ
ଚୋ॒ତ୍ତର॑ଣାୟ ଚ॒ ନମ॑ ଆତା॒ର୍ୟା॑ୟ ଚାଽଽଲା॒ଦ୍ୟା॑ୟ ଚ॒ ନମ॒ଃ ଶଷ୍ପ୍ୟା॑ୟ ଚ॒ ଫେନ୍ୟା॑ୟ ଚ॒
ନମ॑ଃ ସିକ॒ତ୍ୟା॑ୟ ଚ ପ୍ରବା॒ହ୍ୟା॑ୟ ଚ (୨) ॥ (ଶି॒ବତ॑ରାୟ ଚ ତ୍ରି॒ଂଶଚ୍ଚ) ॥ ୪। ୫। ୮॥

(ଚିତ୍ୟଗ୍ନୌ ହୋମମନ୍ତ୍ରାଃ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ନମ॑ ଇରି॒ଣ୍ୟା॑ୟ ଚ ପ୍ରପ॒ଥ୍ୟା॑ୟ ଚ॒ ନମ॑ଃ କିଂଶି॒ଲାୟ॑ ଚ॒ କ୍ଷୟ॑ଣାୟ ଚ॒ ନମ॑ଃ କପ॒ର୍ଦିନେ॑
ଚ ପୁଲ॒ସ୍ତୟେ॑ ଚ॒ ନମୋ॒ ଗୋଷ୍ଠ୍ୟା॑ୟ ଚ॒ ଗୃହ୍ୟା॑ୟ ଚ॒ ନମ॒ସ୍ତଲ୍ପ୍ୟା॑ୟ ଚ॒ ଗେହ୍ୟା॑ୟ ଚ॒ ନମ॑ଃ
କା॒ଟ୍ୟା॑ୟ ଚ ଗହ୍ୱରେ॒ଷ୍ଠାୟ॑ ଚ॒ ନମୋ॑ ହ୍ର॒ଦ॒ୟ୍ୟା॑ୟ ଚ ନିବେ॒ଷ୍ପ୍ୟା॑ୟ ଚ॒ ନମ॑ଃ ପାଂସ॒ବ୍ୟା॑ୟ
ଚ ରଜ॒ସ୍ୟା॑ୟ ଚ॒ ନମ॒ଃ ଶୁଷ୍କ୍ୟା॑ୟ ଚ ହରି॒ତ୍ୟା॑ୟ ଚ॒ ନମୋ॒ ଲୋପ୍ୟା॑ୟ ଚୋଲ॒ପ୍ୟା॑ୟ ଚ॒
(୧) ନମ॑ ଊ॒ର୍ବ୍ୟା॑ୟ ଚ ସୂ॒ର୍ମ୍ୟା॑ୟ ଚ॒ ନମ॑ଃ ପ॒ର୍ଣ୍ୟା॑ୟ ଚ ପର୍ଣଶ॒ଦ୍ୟା॑ୟ ଚ॒
ନମୋ॑ଽପଗୁ॒ରମା॑ଣାୟ ଚାଭିଘ୍ନ॒ତେ ଚ॒ ନମ॑ ଆକ୍-ଖି॒ଦ॒ତେ ଚ॑ ପ୍ରକ୍-ଖି॒ଦ॒ତେ ଚ॒ ନମୋ॑ ବଃ
କିରି॒କେଭ୍ୟୋ॑ ଦେ॒ବାନା॒ଂ ହୃଦ॑ୟେଭ୍ୟୋ॒ ନମୋ॑ ବିକ୍ଷୀଣ॒କେଭ୍ୟୋ॒ ନମୋ॑
ବିଚିନ୍ୱ॒ତ୍-କେଭ୍ୟୋ॒ ନମ॑ ଆନିର୍ହ॒ତେଭ୍ୟୋ॒ ନମ॑ ଆମୀବ॒ତ୍-କେଭ୍ୟ॑ଃ (୨) ॥

Not For Commercial Use

(ଉ॒ଲ॒ପ୍ୟା॑ୟ ଚ॒ ତ୍ରୟ॑ସ୍ତ୍ରି॑ଂଶଚ୍ଚ) ॥ ୪। ୫। ୯॥

(ଚିତ୍ୟଗ୍ନୌ ହୋମମନ୍ତ୍ରାଃ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଦ୍ରାପେ॒ ଅନ୍ଧ॑ସସ୍ପତେ॒ ଦରି॑ଦ୍ର॒ନ୍ନୀଲ॑ଲୋହିତ ।

ଏ॒ଷାଂ ପୁରୁ॑ଷାଣାମେ॒ଷାଂ ପ॑ଶୂ॒ନାଂ ମା ଭେର୍ମାଽରୋ॒ ମୋ ଏ॑ଷାଂ॒ କିଂ ଚ॒ନାଽଽମ॑ମତ୍ ॥

ୟା ତେ॑ ରୁଦ୍ର ଶି॒ବା ତ॒ନୂଃ ଶି॒ବା ବି॒ଶ୍ୱାହ॑ଭେଷଜୀ ।

ଶି॒ବା ରୁ॒ଦ୍ରସ୍ୟ॑ ଭେଷ॒ଜୀ ତୟା॑ ନୋ ମୃଡ ଜୀ॒ବସେ॑ ॥

ଇ॒ମାଂ ରୁ॒ଦ୍ରାୟ॑ ତ॒ବସେ॑ କପ॒ର୍ଦିନେ॑ କ୍ଷ॒ୟଦ୍ବୀ॑ରାୟ॒ ପ୍ର ଭ॑ରାମହେ ମ॒ତିମ୍ ।

ୟଥା॑ ନ॒ଃ ଶମସ॑ଦ୍ଦ୍ୱିପଦେ॒ ଚତୁ॑ଷ୍ପଦେ॒ ବିଶ୍ୱ॑ଂ ପୁ॒ଷ୍ଟଂ ଗ୍ରାମେ॑ ଅ॒ସ୍ମି (୧) ନ୍ନନା॑ତୁରମ୍ ॥

ମୃ॒ଡା ନୋ॑ ରୁଦ୍ରୋ॒ତ ନୋ॒ ମୟ॑ସ୍କୃଧି କ୍ଷ॒ୟଦ୍ବୀ॑ରାୟ॒ ନମ॑ସା ବିଧେମ ତେ ।

ୟଚ୍ଛଂ ଚ॒ ୟୋଶ୍ଚ॒ ମନୁ॑ରାୟ॒ଜେ ପି॒ତା ତଦ॑ଶ୍ୟାମ॒ ତବ॑ ରୁଦ୍ର॒ ପ୍ରଣୀ॑ତୌ ॥

ମା ନୋ॑ ମ॒ହାନ୍ତ॑ମୁ॒ତ ମା ନୋ॑ ଅର୍ଭ॒କଂ ମା ନ॒ ଉକ୍ଷ॑ନ୍ତମୁ॒ତ ମା ନ॑ ଉକ୍ଷି॒ତମ୍ ।

ମା ନୋ॑ ବଧୀଃ ପି॒ତରଂ॒ ମୋତ ମା॒ତରଂ॑ ପ୍ରି॒ୟା ମା ନ॑ସ୍ତ॒ନୁବୋ॑ (୨) ରୁଦ୍ର ରୀରିଷଃ ॥

ମା ନ॑ସ୍ତୋ॒କେ ତନ॑ୟେ॒ ମା ନ॒ ଆୟୁ॑ଷି॒ ମା ନୋ॒ ଗୋଷୁ॒ ମା ନୋ॒ ଅଶ୍ୱେ॑ଷୁ ରୀରିଷଃ ।

ବୀ॒ରାନ୍ମା ନୋ॑ ରୁଦ୍ର ଭାମି॒ତୋ ବ॑ଧୀର୍ହ॒ବିଷ୍ମ॑ନ୍ତୋ॒ ନମ॑ସା ବିଧେମ ତେ ॥

ଆ॒ରାତ୍ତେ॑ ଗୋ॒ଘ୍ନ ଉ॒ତ ପୂ॑ରୁଷ॒ଘ୍ନେ କ୍ଷ॒ୟଦ୍ବୀ॑ରାୟ ସୁ॒ମ୍ନମ॒ସ୍ମେ ତେ॑ ଅସ୍ତୁ ।

ରକ୍ଷା॑ ଚ ନୋ॒ ଅଧି॑ ଚ ଦେବ ବ୍ରୂ॒ହ୍ୟଧା॑ ଚ ନ॒ଃ ଶର୍ମ॑ ୟଚ୍ଛ ଦ୍ୱି॒ବର୍ହା॑ଃ ॥

ସ୍ତୁ॒ହି (୩) ଶ୍ରୁ॒ତଂ ଗ॑ର୍ତ॒ସଦ॑ଂ ୟୁ॒ବାନ॑ଂ ମୃ॒ଗଂ ନ ଭୀ॒ମମୁ॑ପହ॒ତ୍ନୁମୁ॒ଗ୍ରମ୍ ।

ମୃ॒ଡା ଜ॑ରି॒ତ୍ରେ ରୁ॑ଦ୍ର॒ ସ୍ତବା॑ନୋ ଅ॒ନ୍ୟଂ ତେ॑ ଅ॒ସ୍ମନ୍ନି ବ॑ପନ୍ତୁ॒ ସେନା॑ଃ ॥

ପରି॑ ଣୋ ରୁ॒ଦ୍ରସ୍ୟ॑ ହେ॒ତିର୍ବୃ॑ଣକ୍ତୁ॒ ପରି॑ ତ୍ୱେ॒ଷସ୍ୟ॑ ଦୁର୍ମ॒ତିର॑ଘା॒ୟୋଃ ।

Not For Commercial Use

ଅର୍ବ ସ୍ଥିରା ମ୍ରଘବ଼ଦ୍-ଭ୍ୟସ୍ତନୁଷ୍ୱ ମୀଢ୍ୱସ୍ତୋକାୟ୍ ତନ଼ୟାୟ ମୃଡୟ ॥

ମୀଢୁଷ୍ଟମ୍ ଶିବ଼ତମ ଶିବୋ ନଃ ସୁମନା ଭବ ।

ପ୍ରମେ ବୃକ୍ଷ ଆୟୁଧଂ ନିଧାୟ୍ କୃତ୍ତିଂ ବସାନ୍ ଆ ଚ଼ର ପିନାକଂ (୪) ବିଭ୍ରଦା ଗହି ॥

ବିକିରିଦ୍ ବିଲୋହିତ୍ ନମସ୍ତେ ଅସ୍ତୁ ଭଗବଃ ।

ୟାସ୍ତେ ସ୍ହସ୍ରଂ ହ୍ରେତୟୋଽନ୍ୟମ୍ସ୍ମନ୍ନି ବପନ୍ତୁ ତାଃ ॥

ସ୍ହସ୍ରାଣି ସହସ୍ରଧା ବାହୁବୋସ୍ତବ ହ୍ରେତୟଃ ।

ତାସାମୀଶାନୋ ଭଗବଃ ପରାଚୀନା ମୁଖା କୃଧି (୫)॥

(ଅସ୍ମିଂ ସ୍ତୁନୁବଃ ସ୍ତୁହି ପିନାକ୍ମେକାନ୍ନ ତ୍ରିଂଶଚ୍ଚ) ॥ ୪। ୫। ୧୦॥

(ଚିତ୍ୟଗ୍ନୌ ହୋମମନ୍ତ୍ରାଃ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ସ୍ହସ୍ରାଣି ସହସ୍ରଶୋ ୟେ ରୁଦ୍ରା ଅଧି ଭୂମ୍ୟାମ୍ ।

ତେଷାଂ ସହସ୍ରୟୋଜନେଽବ୍ ଧନ୍ୱାନି ତନ୍ମସି ॥

ଅସ୍ମିନ୍-ମହତ୍ୟର୍ଣ୍ଣବେଽନ୍ତରିକ୍ଷେ ଭ୍ବା ଅଧି ।

ନୀଲଗ୍ରୀବାଃ ଶିତିକଣ୍ଠାଃ ଶର୍ବା ଅ୍ଧଃ, କ୍ଷମାଚରାଃ ॥

ନୀଲଗ୍ରୀବାଃ ଶିତିକଣ୍ଠା ଦିବଂ ରୁଦ୍ରା ଉପଶ୍ରିତାଃ ।

ୟେ ବୃକ୍ଷେଷୁ ସସ୍ପିଞ୍ଜରା ନୀଲଗ୍ରୀବା ବିଲୋହିତାଃ ।

ୟେ ଭୂତାନାମଧିପତୟୋ ବିଶିଖାସଃ କପର୍ଦିନଃ ।

ୟେ ଅନ୍ନେଷୁ ବିବିଧ୍ୟନ୍ତି ପାତ୍ରେଷୁ ପିବତୋ ଜନାନ୍ ।

ୟେ ପଥାଂ ପଥିରକ୍ଷୟ ଐଲବୃଦା ୟବ୍ୟୁଧଃ ।

ୟେ ତୀର୍ଥାନି (୧) ପ୍ରଚରନ୍ତି ସ୍ତୃକାବନ୍ତୋ ନିଷଙ୍ଗିଣଃ ।

Not For Commercial Use

ୟ ଏ॒ତାବ॑ନ୍ତଶ୍ଚ॒ ଭୂୟା॑ꣳସଶ୍ଚ॒ ଦିଶୋ॑ ରୁ॒ଦ୍ରା ବି॑ତସ୍ଥି॒ରେ ।

ତେଷା॑ꣳ ସହସ୍ରୟୋଜ॒ନେଽବ॒ ଧନ୍ୱା॑ନି ତନ୍ମସି ॥

ନମୋ॑ ରୁ॒ଦ୍ରେଭ୍ୟୋ॒ ୟେ ପୃ॑ଥି॒ବ୍ୟାଂ ୟେ᳚ଽନ୍ତରି॑କ୍ଷେ॒ ୟେ ଦି॒ବି ୟେଷା॒ମନ୍ନଂ॒ ବାତୋ॑

ବ॒ର୍ଷମିଷ॑ବ॒ସ୍ତେଭ୍ୟୋ॒ ଦଶ॒ ପ୍ରାଚୀ॒ର୍ଦଶ॑ ଦକ୍ଷି॒ଣା ଦଶ॑ ପ୍ର॒ତୀଚୀ॒ର୍ଦଶୋଦୀ॑ଚୀ॒ର୍ଦଶୋ॒ର୍ଧ୍ୱାସ୍ତେଭ୍ୟୋ॒

ନମ॒ସ୍ତେ ନୋ॑ ମୃଡୟନ୍ତୁ ତେ ୟଂ ଦ୍ୱି॒ଷ୍ମୋ ୟଶ୍ଚ॑ ନୋ॒ ଦ୍ୱେଷ୍ଟି॒ ତଂ ବୋ॒ ଜମ୍ଭେ॑ ଦଧାମି (୨)॥

(ତୀ॒ର୍ଥାନି॒ ୟଶ୍ଚ॒ ଷଟ୍ ଚ॑) ॥ ୪। ୫। ୧୧॥

=|| 0 ||=

(ନମ॑ସ୍ତେ ରୁଦ୍ର॒ ନମୋ॒ ହିର॑ଣ୍ୟବାହବେ॒ ନମଃ॒ ସହ॑ମାନାୟ॒ ନମ॑ ଆବ୍ୟା॒ଧିନୀ॑ଭ୍ୟୋ॒ ନମୋ॑ ଭ॒ବାୟ॒ ନମୋ॑ ଜ୍ୟେ॒ଷ୍ଠାୟ॒ ନମୋ॑ ଦୁନ୍ଦୁ॒ଭ୍ୟା॑ୟ॒ ନମଃ॒ ସୋମା॑ୟ॒ ନମ॑ ଇରି॒ଣ୍ୟା॑ୟ॒ ଦ୍ରାପେ॑ ସ॒ହସ୍ରା॒ଣ୍ୟେକା॑ଦଶ ॥ ୧୧॥)

(ନମ॑ସ୍ତେ ରୁଦ୍ର॒ ନମୋ॑ ଭ॒ବାୟ॒ ଦ୍ରାପେ॑ ସ॒ପ୍ତବି॑ꣳଶତିଃ ॥ ୨୭॥)

(ନମ॑ସ୍ତେ ରୁଦ୍ର॒ ତଂ ବୋ॒ ଜମ୍ଭେ॑ ଦଧାମି ॥)

॥ ହରିଃ ଓଁ ॥

ଇତି କୃଷ୍ଣୟଜୁର୍ବେଦୀୟତୈତ୍ତିରୀୟସଂହିତାୟାଂ ଚତୁର୍ଥକାଣ୍ଡେ ପଞ୍ଚମଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥ ୫ ॥

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

|| ଅଥ ଚତୁର୍ଥକାଣ୍ଡେ ଷଷ୍ଠଃ ପ୍ରପାଠକଃ ||

| ପରିଷେଚନସଂସ୍କାରାଭିଧାନମ୍ |

(ଅଗ୍ନିସଂସ୍କାରେଷୁ ପରିଷେଚନାଦି ॥ ଅଗ୍ନିର୍ଋଷିଃ)

ଅଶ୍ମ॒ନ୍ନୂର୍ଜ॒ଂ ପର୍ବ॑ତେ ଶିଶ୍ରିୟା॒ଣାଂ ବାତେ॑ ପ॒ର୍ଜନ୍ୟେ॒ ବରୁ॑ଣସ୍ୟ॒ ଶୁଷ୍ମେ॑ ।

ଅ॒ଦ୍-ଭ୍ୟ ଓଷ॑ଧୀଭ୍ୟୋ॒ ବନ॒ସ୍ପତି॒ଭ୍ୟୋଽଧି॒ ସମ୍ଭୃ॑ତା॒ଂ ତାଂ ନ॒ ଇଷ॒ମୂର୍ଜ॑ଂ ଧତ୍ତ ମରୁତଃ ସଂ

ରରା॒ଣାଃ ॥

ଅଶ୍ମ॑ଂସ୍ତେ॒ କ୍ଷୁଦ॒ମୁଂ ତେ॒ ଶୁଗ୍॑ଋଚ୍ଛତୁ॒ ୟଂ ଦ୍ୱି॒ଷ୍ମଃ ॥

ସ॒ମୁ॒ଦ୍ରସ୍ୟ॑ ତ୍ୱା॒ଽବାକ॒ୟାଽଗ୍ନେ॒ ପରି॑ ବ୍ୟୟାମସି । ପା॒ବ॒କୋ ଅ॒ସ୍ମଭ୍ୟ॑ଂ ଶି॒ବୋ ଭ॑ବ ॥

ହି॒ମସ୍ୟ॑ ତ୍ୱା ଜ॒ରାୟୁ॒ଣାଽଗ୍ନେ॒ ପରି॑ ବ୍ୟୟାମସି । ପା॒ବ॒କୋ ଅ॒ସ୍ମଭ୍ୟ॑ଂ ଶି॒ବୋ ଭ॑ବ ॥

ଉପ॒ (୧) ଜ୍ମନ୍ନୁପ॑ ବେତ॒ସେଽବ॑ତ୍ତରଂ ନ॒ଦୀଷ୍ୱା । ଅଗ୍ନେ॑ ପି॒ତ୍ତମ॒ପାମ॑ସି ॥

ମଣ୍ଡୂ॑କି॒ ତାଭି॒ରା ଗ॑ହି॒ ସେମଂ ନୋ॑ ୟ॒ଜ୍ଞମ୍ । ପା॒ବ॒କବ॑ର୍ଣଂ ଶି॒ବଂ କୃ॑ଧି ॥

ପା॒ବ॒କ ଆ ଚି॒ତୟ॑ନ୍ତ୍ୟା କୃ॒ପା । କ୍ଷାମ॑ନ୍-ରୁରୁଚ ଉ॒ଷସୋ॒ ନ ଭା॒ନୁନା॑ ॥

ତୂର୍ବ॒ନ୍ନ ୟାମ॒ନ୍ନେତ॑ଶସ୍ୟ॒ ନୂ ରଣ॒ ଆ ୟୋ ଘୃ॒ଣେ । ନ ତ॑ତୃଷା॒ଣୋ ଅ॒ଜର॑ଃ ॥

ଅଗ୍ନେ॑ ପାବକ ରୋ॒ଚିଷା॑ ମ॒ନ୍ଦ୍ରୟା॑ ଦେବ ଜି॒ହ୍ୱୟା॑ । ଆ ଦେ॒ବାନ୍ (୨) ବ॑କ୍ଷି॒ ୟକ୍ଷି॑ ଚ ॥

ସ ନ॑ଃ ପାବକ ଦୀଦି॒ବୋଽଗ୍ନେ॑ ଦେ॒ବାଂ ଇ॒ହାଽବ॑ହ । ଉପ॑ ୟ॒ଜ୍ଞଂ ହ॒ବିଶ୍ଚ॑ ନଃ ॥

ଅ॒ପାମି॒ଦଂ ନ୍ୟୟ॑ନଂ ସମୁ॒ଦ୍ରସ୍ୟ॑ ନି॒ବେଶ॑ନମ୍ ।

ଅ॒ନ୍ୟଂ ତେ॑ ଅ॒ସ୍ମତ୍ତ॑ପନ୍ତୁ ହେ॒ତୟ॑ଃ ପାବ॒କୋ ଅ॒ସ୍ମଭ୍ୟ॑ଂ ଶି॒ବୋ ଭ॑ବ ॥

ନମ॑ସ୍ତେ॒ ହର॑ସେ ଶୋ॒ଚିଷେ॒ ନମ॑ସ୍ତେ ଅସ୍ତ୍ୱ॒ର୍ଚିଷେ॑ ।

Not For Commercial Use

ଅ॒ନ୍ୟଂ ତେ᳚ ଅ॒ସ୍ମତ୍ତପ᳚ନ୍ତୁ ହେ॒ତୟଃ॑ ପାବ॒କୋ ଅ॒ସ୍ମଭ୍ୟ॑ଂ ଶି॒ବୋ ଭ॑ବ ॥

ନୃ॒ଷଦେ॒ ବଡ᳚ (୩) ପ୍ସୁ॒ଷଦେ॒ ବଡ୍-ବ॑ନ॒ସଦେ॒ ବଡ୍-ବ॑ର୍ହି॒ଷଦେ॒ ବଟ୍-ସୁ॑ବ॒ର୍ବିଦେ॒ ବଟ୍ ॥

ୟେ ଦେ॒ବା ଦେ॒ବାନା᳚ଂ ୟ॒ଜ୍ଞିୟା᳚ ୟ॒ଜ୍ଞିୟା᳚ନାꣳ ସଂବଥ୍ସ॒ରୀଣ॒ମୁପ॑ ଭା॒ଗମାସ॑ତେ ।

ଅ॒ହୁ॒ତାଦୋ᳚ ହ॒ବିଷୋ᳚ ୟ॒ଜ୍ଞେ ଅ॒ସ୍ମିନ୍-ସ୍ବ॒ୟଂ ଜୁ॑ହୁଧ୍ବ॒ଂ ମଧୁ॑ନୋ ଘୃ॒ତସ୍ୟ॑ ॥

ୟେ ଦେ॒ବା ଦେ॒ବେଷ୍ବଧି॑ ଦେବ॒ତ୍ବମାୟ॒ନ୍ ୟେ ବ୍ରହ୍ମ॑ଣଃ ପୁର ଏ॒ତାରୋ᳚ ଅ॒ସ୍ୟ ।

ୟେଭ୍ୟୋ॒ ନର୍ତେ᳚ ପବ॑ତେ॒ ଧାମ॒ କିଂ ଚ॒ନ ନ ତେ ଦି॒ବୋ ନ ପୃ॑ଥି॒ବ୍ୟା ଅଧି॒ ସ୍ନୁଷୁ॑ ॥

ପ୍ରା॒ଣ॒ଦା (୪) ଅ॑ପାନ॒ଦା ବ୍ୟା॑ନ॒ଦାଶ୍ଚ॑କ୍ଷୁ॒ର୍ଦା ବ॑ର୍ଚୋ॒ଦା ବ॑ରିବୋ॒ଦାଃ ।

ଅ॒ନ୍ୟଂ ତେ᳚ ଅ॒ସ୍ମତ୍ତ॑ପନ୍ତୁ ହେ॒ତୟଃ॑ ପାବ॒କୋ ଅ॒ସ୍ମଭ୍ୟ॑ଂ ଶି॒ବୋ ଭ॑ବ ॥

ଅ॒ଗ୍ନିସ୍ତି॒ଗ୍ମେନ॑ ଶୋ॒ଚିଷା॒ ୟꣳ ସ॒ଦ୍ବିଶ୍ବ॒ଂ ନ୍ୟ॑ତ୍ରି॒ଣମ୍ । ଅ॒ଗ୍ନିର୍ନୋ᳚ ବꣳସତେ ର॒ୟିମ୍ ॥

ସୈନାଽନୀ᳚କେନ ସୁବି॒ଦତ୍ରୋ᳚ ଅ॒ସ୍ମେ ୟଷ୍ଟା᳚ ଦେ॒ବାꣳ ଆୟ॑ଜିଷ୍ଠଃ ସ୍ବ॒ସ୍ତି ।

ଅଦ॑ବ୍ଧୋ ଗୋ॒ପା ଉ॒ତ ନଃ॑ ପର॒ସ୍ପା ଅଗ୍ନେ᳚ ଦ୍ୟୁ॒ମଦୁ॒ତ ରେ॒ବଦ୍ଦି॑ଦୀହି (୫) ॥

(ଉପ॑ ଦେ॒ବାନ୍ ବଟ୍-ପ୍ରା॑ଣ॒ଦାଶ୍ଚ॒ତୁ॑ଶ୍ଚତ୍ବାରିꣳଶଚ୍ଚ) ॥ ୪। ୬। ୧॥

(ବୈଶ୍ବକର୍ମଣହୋମଃ ॥ ଅଗ୍ନିରୃଷିଃ)

ୟ ଇ॒ମା ବିଶ୍ବା॒ ଭୁବ॑ନାନି॒ ଜୁହ୍ବ॒ଦୃଷି॒ର୍ହୋତା᳚ ନି॒ଷସା॒ଦା᳚ ପି॒ତା ନଃ॑ ।

ସ ଆ॒ଶିଷା॒ ଦ୍ରବି॑ଣମି॒ଚ୍ଛମା᳚ନଃ ପରମ॒ଚ୍ଛଦୋ॒ ବର॒ ଆ ବି॑ବେଶ ॥

ବି॒ଶ୍ବକ᳚ର୍ମା॒ ମନ॑ସା॒ ୟଦ୍ବିହା᳚ୟା ଧା॒ତା ବି॑ଧା॒ତା ପ॑ର॒ମୋତ ସ॒ନ୍ଦୃକ୍ ।

ତେଷା᳚ମି॒ଷ୍ଟାନି॒ ସମି॒ଷା ମ॑ଦନ୍ତି॒ ୟତ୍ର॑ ସପ୍ତ॒ର୍ଷୀନ୍-ପ॒ର ଏକ॑ମା॒ହୁଃ ॥

ୟୋ ନଃ॑ ପି॒ତା ଜ॑ନି॒ତା ୟୋ ବି॑ଧା॒ତା ୟୋ ନଃ॑ ସ॒ତୋ ଅ॒ଭ୍ୟା ସଜ୍ଜ॒ଜାନ॑ ।(୧)

ୟୋ ଦେ॒ବାନା᳚ଂ ନାମ॒ଧା ଏକ॑ ଏ॒ବ ତꣳ ସ᳚ଂ ପ୍ର॒ଶ୍ନଂ॑ ଭୁବ॑ନା ୟନ୍ତ୍ୟ॒ନ୍ୟା ॥

Not For Commercial Use

ତ ଆଽୟଜନ୍ତ ଦ୍ରବିଣଂ ସମସ୍ମା ଋଷୟଃ ପୂର୍ବେ ଜରିତାରୋ ନ ଭୂନା ।

ଅସୂର୍ତା ସୂର୍ତା ରଜସୋ ବିମାନେ ୟେ ଭୂତାନି ସମକୃଣ୍ୱନ୍ନିମାନି ॥

ନ ତଂ ବିଦାଥ ୟ ଇଦଂ ଜଜାନାନ୍ୟଦ୍ୟୁଷ୍ମାକମନ୍ତରଂ ଭବାତି ।

ନୀହାରେଣ ପ୍ରାବୃତା ଜଲ୍ପ୍ୟା ଚାସୁତୃପ ଉକ୍-ଥଶାସଶ୍ଚରନ୍ତି ॥

ପରୋ ଦିବା ପର ଏନା (୨) ପୃଥିବ୍ୟା ପରୋ ଦେବେଭିରସୁରୈର୍ଗୁହା ୟତ୍ ।

କଂ ସ୍ୱିଦ୍-ଗର୍ଭଂ ପ୍ରଥମଂ ଦଧ୍ର ଆପୋ ୟତ୍ର ଦେବାଃ ସମଗଚ୍ଛନ୍ତ ବିଶ୍ୱେ ॥

ତମିଦ୍-ଗର୍ଭଂ ପ୍ରଥମଂ ଦଧ୍ର ଆପୋ ୟତ୍ର ଦେବାଃ ସମଗଚ୍ଛନ୍ତ ବିଶ୍ୱେ ।

ଅଜସ୍ୟ ନାଭାବଧ୍ୟେକମର୍ପିତଂ ୟସ୍ମିନ୍ନିଦଂ ବିଶ୍ୱଂ ଭୁବନମଧି ଶ୍ରିତମ୍ ॥

ବିଶ୍ୱକର୍ମା ହ୍ୟଜନିଷ୍ଟ ଦେବ ଆଦିଦ୍-ଗନ୍ଧର୍ବୋ ଅଭବଦ୍-ଦ୍ୱିତୀୟଃ ।

ତୃତୀୟଃ ପିତା ଜନିତୌଷଧୀନା (୩) ମପାଂ ଗର୍ଭଂ ବ୍ୟଦଧାତ୍-ପୁରୁତ୍ରା ॥

ଚକ୍ଷୁଷଃ ପିତା ମନସା ହି ଧୀରୋ ଘୃତମେନେ ଅଜନନ୍ନମାନେ ।

ୟଦେଦନ୍ତା ଅଦଦୃଂ ହନ୍ତ ପୂର୍ବ ଆଦିଦ୍-ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଅପ୍ରଥେତାମ୍ ॥

ବିଶ୍ୱତଶ୍ଚକ୍ଷୁରୁତ ବିଶ୍ୱତୋମୁଖୋ ବିଶ୍ୱତୋହସ୍ତ ଉତ ବିଶ୍ୱତସ୍ପାତ୍ ।

ସଂ ବାହୁଭ୍ୟାଂ ନମତି ସଂ ପତତ୍ରୈର୍ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଜନୟନ୍ଦେବ ଏକଃ ॥

କିଂ ସ୍ୱିଦାସୀଦଧିଷ୍ଠାନମାରମ୍ଭଣଂ କତମତ୍-ସ୍ୱିତ୍-କିମାସୀତ୍ ।

ୟଦୀ ଭୂମିଂ ଜନୟନ୍ (୪) ବିଶ୍ୱକର୍ମା ବି ଦ୍ୟାମୌର୍ଣୋନ୍ମହିନା ବିଶ୍ୱଚକ୍ଷାଃ ॥

କିଂ ସ୍ୱିଦ୍ୱନଂ କ ଉ ସ ବୃକ୍ଷ ଆସୀଦ୍ୟତୋ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ନିଷ୍ଟତକ୍ଷୁଃ ।

ମନୀଷିଣୋ ମନସା ପୃଚ୍ଛତେଦୁ ତଦ୍ୟଦଧ୍ୟତିଷ୍ଠଦ୍-ଭୁବନାନି ଧାରୟନ୍ ॥

ୟା ତେ ଧାମାନି ପରମାଣି ୟାଽବମା ୟା ମଧ୍ୟମା ବିଶ୍ୱକର୍ମନ୍ନୁତେମା ।

Not For Commercial Use

ଶିକ୍ଷା ସଖିଭ୍ୟୋ ହବିଷି ସ୍ୱଧାବଃ ସ୍ୱୟଂ ୟଜସ୍ୱ ତନୁବଂ ଜୁଷାଣଃ ॥

ବାଚସ୍ପତିଂ ବିଶ୍ୱକର୍ମାଣମୂତୟେ (୫) ମନୋୟୁଜଂ ବାଜେ ଅଦ୍ୟା ହୁବେମ ।

ସ ନୋ ନେଦିଷ୍ଠା ହବନାନି ଜୋଷତେ ବିଶ୍ୱଶଂଭୂରବସେ ସାଧୁକର୍ମା ॥

ବିଶ୍ୱକର୍ମନ୍ ହବିଷା ବାବୃଧାନଃ ସ୍ୱୟଂ ୟଜସ୍ୱ ତନୁବଂ ଜୁଷାଣଃ ।

ମୁହ୍ୟନ୍ତ୍ୱନ୍ୟେ ଅଭିତଃ ସପତ୍ନା ଇହାସ୍ମାକଂ ମଘବା ସୂରିରସ୍ତୁ ॥

ବିଶ୍ୱକର୍ମନ୍ ହବିଷା ବର୍ଧନେନ ତ୍ରାତାରମିନ୍ଦ୍ରମକୃଣୋରବଧ୍ୟମ୍ ।

ତସ୍ମୈ ବିଶଃ ସମନମନ୍ତ ପୂର୍ବୀରୟମୁଗ୍ରୋ ବିହବ୍ୟୋ ୟଥାଽସତ୍ ॥

ସମୁଦ୍ରାୟ ବୟୁନାୟ ସିନ୍ଧୂନାଂ ପତୟେ ନମଃ ।

ନଦୀନାଂ ସର୍ବାସାଂ ପିତ୍ରେ ଜୁହୁତା ବିଶ୍ୱକର୍ମଣେ ବିଶ୍ୱାଽହାଽମର୍ତ୍ୟଂ ହବିଃ (୬)॥

(ଜଜାନୈରୌଷଧୀନାଂ ଭୂମିଂ ଜନୟନ୍ନୂତୟେ ନମୋ ନବ ଚ) ॥ ୪। ୬। ୨॥

(ଅଗ୍ନିପ୍ରଣୟନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିରୃଷିଃ)

ଉଦେନମୁତ୍ତରାଂ ନୟାଗ୍ନେ ଘୃତେନାଽଽହୁତ ।

ରାୟସ୍ପୋଷେଣ ସଂ ସୃଜ ପ୍ରଜୟା ଚ ଧନେନ ଚ ॥

ଇନ୍ଦ୍ରେମଂ ପ୍ରତରାଂ କୃଧି ସଜାତାନାମସଦ୍ୱଶୀ ।

ସମେନଂ ବର୍ଚସା ସୃଜ ଦେବେଭ୍ୟୋ ଭାଗଧା ଅସତ୍ ॥

ୟସ୍ୟ କୁର୍ମୋ ହବିର୍ଗୃହେ ତମଗ୍ନେ ବର୍ଧୟା ତ୍ୱମ୍ ।

ତସ୍ମୈ ଦେବା ଅଧି ବ୍ରବନ୍ନୟଂ ଚ ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ପତିଃ ॥

ଉଦୁ ତ୍ୱା ବିଶ୍ୱେ ଦେବା (୧) ଅଗ୍ନେ ଭରନ୍ତୁ ଚିତ୍ତିଭିଃ ।

ସ ନୋ ଭବ ଶିବତମଃ ସୁପ୍ରତୀକୋ ବିଭାବସୁଃ ॥

Not For Commercial Use

ପଞ୍ଚ॒ ଦିଶୋ॒ ଦୈବୀ᳚ର୍ଯ॒ଜ୍ଞମ॑ବନ୍ତୁ ଦେ॒ବୀରପାମ॑ତିଂ ଦୁର୍ମ॒ତିଂ ବାଧ॑ମାନାଃ ।

ରା॒ୟସ୍ପୋଷେ॑ ଯ॒ଜ୍ଞପ॑ତିମା॒ଭଜ॑ନ୍ତୀଃ ॥

ରା॒ୟସ୍ପୋଷେ॒ ଅଧି॑ ଯ॒ଜ୍ଞୋ ଅ॑ସ୍ଥା॒ତ୍-ସମି॑ଦ୍ଧେ ଅ॒ଗ୍ନାବଧି॑ ମାମହା॒ନଃ ।

ଉ॒କ୍-ଥପ॑ତ୍ର॒ ଈଡ୍ୟୋ॑ ଗୃଭୀ॒ତସ୍ତ॒ପ୍ତଂ ଘ॒ର୍ମଂ ପ॑ରି॒ଗୃହ୍ୟା॑ୟଜନ୍ତ ॥

ଊ॒ର୍ଜା ଯଦ୍ୟ॒ଜ୍ଞମଶ॑ମନ୍ତ ଦେ॒ବା ଦୈବ୍ୟା॑ୟ ଧ॒ର୍ତ୍ରେ ଜୋଷ୍ଟ୍ରେ᳚ ।

ଦେ॒ବ॒ଶ୍ରୀଃ ଶ୍ରୀମ॑ଣାଃ ଶ॒ତପ॑ୟାଃ (୨) ପରି॒ଗୃହ୍ୟ॑ ଦେ॒ବା ଯ॒ଜ୍ଞମା॑ୟନ୍ ॥

ସୂ॒ର୍ୟର॑ଶ୍ମି॒ର୍ହରି॑କେଶଃ ପୁ॒ରସ୍ତା᳚ତ୍-ସବି॒ତା ଜ୍ୟୋତି॒ରୁଦ॑ୟା॒ଁ ଅଜ॑ସ୍ରମ୍ ।

ତସ୍ୟ॑ ପୂ॒ଷା ପ୍ର॑ସ॒ବଂ ଯା॑ତି ଦେ॒ବଃ ସ॒ମ୍ପଶ୍ୟ॒ନ୍-ବିଶ୍ବା॒ ଭୁବ॑ନାନି ଗୋ॒ପାଃ ॥

ଦେ॒ବା ଦେ॒ବେଭ୍ୟୋ॑ ଅଧ୍ବ॒ର୍ୟନ୍ତୋ॑ ଅସ୍ଥୁର୍ବୀ॒ତଂ ଶ॑ମି॒ତ୍ରେ ଶ॑ମି॒ତା ଯ॒ଜଧ୍ୟୈ᳚ ।

ତୁ॒ରୀୟୋ॑ ଯ॒ଜ୍ଞୋ ଯତ୍ର॑ ହ॒ବ୍ୟମେତି॒ ତତଃ॑ ପାବ॒କା ଆ॒ଶିଷୋ॑ ନୋ ଜୁଷନ୍ତାମ୍ ॥

ବି॒ମାନ॑ ଏ॒ଷ ଦି॒ବୋ ମଧ୍ୟ॑ ଆସ୍ତ ଆପପ୍ରି॒ବାନ୍-ରୋଦ॑ସୀ ଅ॒ନ୍ତରି॑କ୍ଷମ୍ ।

ସ ବି॒ଶ୍ବାଚୀ॑ର॒ଭି (୩) ଚ॑ଷ୍ଟେ ଘୃ॒ତାଚୀ॑ରନ୍ତ॒ରା ପୂର୍ବ॒ମପ॑ରଂ ଚ କେ॒ତୁମ୍ ॥

ଉ॒କ୍ଷା ସ॑ମୁ॒ଦ୍ରୋ ଅ॑ରୁ॒ଣଃ ସୁ॑ପ॒ର୍ଣଃ ପୂର୍ବ॑ସ୍ୟ॒ ୟୋନିଂ॑ ପି॒ତୁରା ବି॑ବେଶ ।

ମଧ୍ୟେ॑ ଦି॒ବୋ ନିହି॑ତଃ॒ ପୃଶ୍ନି॒ରଶ୍ମା॒ ବି ଚ॑କ୍ରମେ॒ ରଜ॑ସଃ ପା॒ତ୍ୟନ୍ତୌ᳚ ॥

ଇନ୍ଦ୍ରଂ॒ ବିଶ୍ବା॑ ଅବୀବୃଧନ୍-ସମୁ॒ଦ୍ରବ୍ୟ॑ଚସଂ॒ ଗିରଃ॑ ।

ର॒ଥୀତ॑ମଂ ରଥୀ॒ନାଂ ବାଜା॑ନା॒ଂ ସତ୍ପ॑ତିଂ॒ ପତି᳚ମ୍ ॥

ସୁ॒ମ୍ନ॒ହୂର୍ୟ॒ଜ୍ଞୋ ଦେ॒ବାଁ ଆ ଚ॑ ବକ୍ଷ॒ଦ୍ୟକ୍ଷ॑ଦ॒ଗ୍ନିର୍ଦେ॒ବୋ ଦେ॒ବାଁ ଆ ଚ॑ ବକ୍ଷତ୍ ।

ବାଜ॑ସ୍ୟ ମା ପ୍ରସ॒ବେନୋ᳚ଦ୍ ଗ୍ରା॒ଭେଣୋଦ॑ଗ୍ରଭୀତ୍ ।

ଅଥା॑ ସ॒ପତ୍ନା॒ଁ ଇନ୍ଦ୍ରୋ॑ ମେ ନିଗ୍ରା॒ଭେଣାଧ॑ରାଁ ଅକଃ ॥

Not For Commercial Use

ଉ॒ଦ୍-ଗ୍ରା॒ଭଂ ଚ॑ ନିଗ୍ରା॒ଭଂ ଚ॒ ବ୍ରହ୍ମ॑ ଦେ॒ବା ଅ॑ବୀବୃଧନ୍ ।

ଅଥା॑ ସ॒ପତ୍ନା॑ନିନ୍ଦ୍ରା॒ଗ୍ନୀ ମେ॑ ବିଷୂ॒ଚୀନା॒ନ୍ ବ୍ୟ॑ସ୍ୟତାମ୍ (୪)॥

(ବିଶ୍ବେ॑ଦେ॒ବାଃ ଶ॒ତପ॑ୟା ଅ॒ଭି ବାଜ॑ସ୍ୟ॒ ଷଡ୍-ବିଂ॑ଶତିଶ୍ଚ) ॥ ୪। ୬। ୩॥

(ଅଗ୍ନିପ୍ରଣୟନାଙ୍ଗମପ୍ରତିରଥସୂକ୍ତମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଆ॒ଶୁଃ ଶିଶା॑ନୋ ବୃଷ॒ଭୋ ନ ୟୁ॒ଧ୍ମୋ ଘ॑ନାଘ॒ନଃ କ୍ଷୋଭ॑ଣଶ୍ଚର୍ଷଣୀ॒ନାମ୍ ।

ସ॒ଙ୍କ୍ରନ୍ଦ॑ନୋଽନିମି॒ଷ ଏ॑କବୀ॒ରଃ ଶ॒ତଂ ସେନା॑ ଅଜୟତ୍-ସା॒କମିନ୍ଦ୍ରଃ॑ ॥

ସ॒ଙ୍କ୍ରନ୍ଦ॑ନେନାନିମି॒ଷେଣ॑ ଜି॒ଷ୍ଣୁନା॑ ୟୁତ୍-କା॒ରେଣ॑ ଦୁଶ୍ଚ୍ୟ॒ବନେ॑ନ ଧୃ॒ଷ୍ଣୁନା᳚ ।

ତଦିନ୍ଦ୍ରେ॑ଣ ଜୟତ॒ ତତ୍ସ॑ହଧ୍ବଂ॒ ୟୁଧୋ॑ ନର॒ ଇଷୁ॑ହସ୍ତେନ॒ ବୃଷ୍ଣା᳚ ॥

ସ ଇଷୁ॑ହସ୍ତୈଃ॒ ସ ନି॑ଷ॒ଙ୍ଗିଭି॑ର୍ବ॒ଶୀ ସଂସ୍ର॑ଷ୍ଟା॒ ସ ୟୁ॒ଧ ଇନ୍ଦ୍ରୋ॑ ଗ॒ଣେନ॑ ।

ସ॒ଂ॒ସୃ॒ଷ୍ଟ॒ଜିତ୍-ସୋ॑ମ॒ପା ବା॑ହୁଶ॒ର୍ଧ୍ୟୂ᳚ର୍ଧ୍ବଧ॑ନ୍ବା॒ ପ୍ରତି॑ହିତାଭି॒ରସ୍ତା᳚ ॥

ବୃହ॑ସ୍ପତେ॒ ପରି॑ ଦୀୟା॒ (୧) ରଥେ॑ନ ରକ୍ଷୋ॒ହାଽମିତ୍ରାଂ॑ ଅପ॒ବାଧ॑ମାନଃ ।

ପ୍ର॒ଭ॒ଞ୍ଜନ୍-ସେନାଃ᳚ ପ୍ରମୃ॒ଣୋ ୟୁ॒ଧା ଜୟ॑ନ୍ନ॒ସ୍ମାକ॑ମେଧ୍ୟବି॒ତା ରଥା॑ନାମ୍ ॥

ଗୋ॒ତ୍ର॒ଭିଦଂ॑ ଗୋ॒ବିଦଂ॒ ବଜ୍ର॑ବାହୁଂ॒ ଜୟ॑ନ୍ତ॒ମଜ୍ମ॑ ପ୍ରମୃ॒ଣନ୍ତ॒ମୋଜ॑ସା ।

ଇ॒ମଂ ସ॑ଜାତା॒ ଅନୁ॑ ବୀରୟଧ୍ବ॒ମିନ୍ଦ୍ରଂ॑ ସଖାୟୋ॒ଽନୁ ସଂ ର॑ଭଧ୍ବମ୍ ॥

ବ॒ଲ॒ବି॒ଜ୍ଞା॒ୟଃ ସ୍ଥବି॑ରଃ॒ ପ୍ରବୀ॑ରଃ॒ ସହ॑ସ୍ବାନ୍ ବା॒ଜୀ ସହ॑ମାନ ଉ॒ଗ୍ରଃ ।

ଅ॒ଭିବୀ॑ରୋ ଅ॒ଭିସ॑ତ୍ବା ସହୋ॒ଜା ଜୈତ୍ର॑ମିନ୍ଦ୍ର॒ ରଥ॒ମା ତି॑ଷ୍ଠ ଗୋ॒ବିତ୍ ॥

ଅ॒ଭି ଗୋ॒ତ୍ରାଣି॒ ସହ॑ସା॒ ଗାହ॑ମାନୋଽଦା॒ୟୋ (୨) ବୀ॒ରଃ ଶ॒ତମ॑ନ୍ୟୁ॒ରିନ୍ଦ୍ରଃ॑ ।

ଦୁ॒ଶ୍ଚ୍ୟ॒ବ॒ନଃ ପୃ॑ତନା॒ଷାଡ॑ୟୁ॒ଧ୍ୟୋ᳚ଽସ୍ମାକ॒ଂ॒ ସେନା॑ ଅବତୁ॒ ପ୍ର ୟୁ॒ତ୍ସୁ ॥

ଇନ୍ଦ୍ର॑ ଆସାଂ ନେ॒ତା ବୃହ॒ସ୍ପତି॒ର୍ଦକ୍ଷି॑ଣା ୟ॒ଜ୍ଞଃ ପୁ॒ର ଏ॑ତୁ॒ ସୋମଃ॑ ।

Not For Commercial Use

ଦେବସେନାନାମଭି ଭଞ୍ଜତୀନାଂ ଜୟନ୍ତୀନାଂ ମରୁତୋ ୟନ୍ତ୍ୱଗ୍ରେ ॥

ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବୃଷ୍ଣୋ ବରୁଣସ୍ୟ ରାଜ୍ଞ ଆଦିତ୍ୟାନାଂ ମରୁତାଂ ଶର୍ଧ ଉଗ୍ରମ୍ ।

ମହାମନସାଂ ଭୁବନଚ୍ୟବାନାଂ ଘୋଷୋ ଦେବାନାଂ ଜୟତାମୁଦସ୍ଥାତ୍ ॥

ଅସ୍ମାକମିନ୍ଦ୍ରଃ ସମୃତେଷୁ ଧ୍ୱଜେଷ୍ୱସ୍ମାକଂ ୟା ଇଷବସ୍ତା ଜୟନ୍ତୁ । (୩)

ଅସ୍ମାକଂ ବୀରା ଉତ୍ତରେ ଭବନ୍ତ୍ୱସ୍ମାନୁ ଦେବା ଅବତା ହବେଷୁ ॥

ଉଦ୍ଧର୍ଷୟ ମଘବନ୍ନାୟୁଧାନ୍ୟୁତ୍-ସତ୍ୱନାଂ ମାମକାନାଂ ମହାଂସି ।

ଉଦ୍-ବୃତ୍ରହନ୍-ବାଜିନାଂ ବାଜିନାନ୍ୟୁଦ୍ରଥାନାଂ ଜୟତାମେତୁ ଘୋଷଃ ॥

ଉପ ପ୍ରେତ ଜୟତା ନରଃ ସ୍ଥିରା ବଃ ସନ୍ତୁ ବାହବଃ ।

ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବଃ ଶର୍ମ ୟଚ୍ଛତ୍ୱନାଧୃଷ୍ୟା ୟଥାଽସଥ ॥

ଅବସୃଷ୍ଟା ପରା ପତ ଶରବ୍ୟେ ବ୍ରହ୍ମ ସଂ ଶିତା ।

ଗଚ୍ଛାମିତ୍ରାନ୍ ପ୍ର (୪) ବିଶ ମୈଷାଂ କଂ ଚନୋଚ୍ଛିଷଃ ॥

ମର୍ମାଣି ତେ ବର୍ମଭିଶ୍ଛାଦୟାମି ସୋମସ୍ତ୍ୱା ରାଜାଽମୃତେନାଭିଽବସ୍ତାମ୍ ।

ଉରୋର୍ବରୀୟୋ ବରିବସ୍ତେ ଅସ୍ତୁ ଜୟନ୍ତଂ ତ୍ୱାମନୁ ମଦନ୍ତୁ ଦେବାଃ ॥

ୟତ୍ର ବାଣାଃ ସମ୍ପତନ୍ତି କୁମାରା ବିଶିଖା ଇବ ।

ଇନ୍ଦ୍ରୋ ନସ୍ତତ୍ର ବୃତ୍ରହା ବିଶ୍ୱାହା ଶର୍ମ ୟଚ୍ଛତୁ (୫)॥

(ଦୀୟାଦାୟୋ ଜୟନ୍ତ୍ୱମିତ୍ରାନ୍ ପ୍ର ଚତ୍ୱାରିଂ ଶଚ୍ଚ) ॥ ୪। ୬। ୪॥

(ଚିତ୍ୟାମଗ୍ନିସ୍ଥାପନାଦିମାରୁତହୋମାନ୍ତମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ପ୍ରାଚୀମନୁ ପ୍ରଦିଶଂ ପ୍ରେହି ବିଦ୍ୱାନଗ୍ନେରଗ୍ନେ ପୁରୋ ଅଗ୍ନିର୍ଭବେହ ।

ବିଶ୍ୱା ଆଶା ଦୀଦ୍ୟାନୋ ବି ଭାହ୍ୟୂର୍ଜଂ ନୋ ଧେହି ଦ୍ୱିପଦେ ଚତୁଷ୍ପଦେ ॥

Not For Commercial Use

କ୍ରମଧ୍ୱମଗ୍ନିନା ନାକମୁଖ୍ୟଂ ହସ୍ତେଷୁ ବିଭ୍ରତଃ ।

ଦିବଃ ପୃଷ୍ଠଂ ସୁବର୍ଗତ୍ୱା ମିଶ୍ରା ଦେବେଭିରାଧ୍ୱମ୍ ॥

ପୃଥିବ୍ୟା ଅହମୁଦନ୍ତରିକ୍ଷମାଽରୁହମନ୍ତରିକ୍ଷାଦ୍ଦିବମାଽରୁହମ୍ ।

ଦିବୋ ନାକସ୍ୟ ପୃଷ୍ଠାତ୍-ସୁବର୍ଜ୍ୟୋତିରଗା (୧) ମହମ୍ ॥

ସୁବର୍ୟନ୍ତୋ ନାପେକ୍ଷନ୍ତ ଆ ଦ୍ୟାଂ ରୋହନ୍ତି ରୋଦସୀ ।

ୟଜ୍ଞଂ ୟେ ବିଶ୍ୱତୋଧାରଂ ସୁବିଦ୍ୱାଂସୋ ବିତେନିରେ ॥

ଅଗ୍ନେ ପ୍ରେହି ପ୍ରଥମୋ ଦେବୟତାଂ ଚକ୍ଷୁର୍ଦେବାନାମୁତ ମର୍ତ୍ୟାନାମ୍ ।

ଇୟକ୍ଷମାଣା ଭୃଗୁଭିଃ ସଜୋଷାଃ ସୁବର୍ୟନ୍ତୁ ୟଜମାନାଃ ସ୍ୱସ୍ତି ॥

ନକ୍ତୋଷାସା ସମନସା ବିରୂପେ ଧାପୟେତେ ଶିଶୁମେକଂ ସମୀଚୀ ।

ଦ୍ୟାବା କ୍ଷାମା ରୁକ୍ମୋ ଅନ୍ତର୍ବି ଭାତି ଦେବା ଅଗ୍ନିଂ ଧାରୟନ୍-ଦ୍ରବିଣୋଦାଃ ॥

ଅଗ୍ନେ ସହସ୍ରାକ୍ଷ (୨) ଶତମୂର୍ଧଞ୍ଛତଂ ତେ ପ୍ରାଣାଃ ସହସ୍ରମପାନାଃ ।

ତ୍ୱଂ ସାହସ୍ରସ୍ୟ ରାୟ ଈଶିଷେ ତସ୍ମୈ ତେ ବିଧେମ ବାଜାୟ ସ୍ୱାହା ॥

ସୁପର୍ଣୋଽସି ଗରୁତ୍ମାନ୍-ପୃଥିବ୍ୟାଂ ସୀଦ ପୃଷ୍ଠେ ପୃଥିବ୍ୟାଃ ସୀଦ ଭାସାଽନ୍ତରିକ୍ଷମା ପୃଣ

ଜ୍ୟୋତିଷା ଦିବମୁତ୍ତଭାନ ତେଜସା ଦିଶ ଉଦ୍-ଦୃଂହ ॥

ଆଜୁହ୍ୱାନଃ ସୁପ୍ରତୀକଃ ପୁରସ୍ତାଦଗ୍ନେ ସ୍ୱାଂ ୟୋନିମା ସୀଦ ସାଧ୍ୟା ।

ଅସ୍ମିନ୍-ସଧସ୍ଥେ ଅଧ୍ୟୁତ୍ତରସ୍ମିନ୍ ବିଶ୍ୱେ ଦେବା (୩) ୟଜମାନଶ୍ଚ ସୀଦତ ॥

ପ୍ରେଦ୍ଧୋ ଅଗ୍ନେ ଦୀଦିହି ପୁରୋ ନୋଽଜସ୍ରୟା ସୂର୍ମ୍ୟା ୟବିଷ୍ଠ ।

ତ୍ୱାଂ ଶଶ୍ୱନ୍ତ ଉପ ୟନ୍ତି ବାଜାଃ ॥

ବିଧେମ ତେ ପରମେ ଜନ୍ମନ୍ନଗ୍ନେ ବିଧେମ ସ୍ତୋମୈରବରେ ସଧସ୍ଥେ ।

Not For Commercial Use

ଯସ୍ମାଦ୍ୟୋନେ̍ରୁ̱ଦାରି̍ଥା̱ ଯଜେ̱ ତଂ ପ୍ର ତ୍ୱେ ହ̱ବୀଂ̍ଷି ଜୁହୁରେ̱ ସମି̍ଦ୍ଧେ ॥

ତାଂ ସ̍ବି̱ତୁର୍ୱରେ̍ଣ୍ୟସ୍ୟ ଚି̱ତ୍ରାମାଽହଂ ବୃ̍ଣେ ସୁମ̱ତିଂ ବି̱ଶ୍ୱଜ̍ନ୍ୟାମ୍ ।

ୟାମ̍ସ୍ୟ̱ କଣ୍ୱୋ̱ ଅଦୁ̍ହ̱ତ୍-ପ୍ରପୀ̍ନାଂ ସ̱ହସ୍ର̍ଧାରା̱ଂ (୪) ପୟ̍ସା ମ̱ହୀଂ ଗାମ୍ ॥

ସ̱ପ୍ତ ତେ̍ ଅଗ୍ନେ ସ̱ମିଧଃ̍ ସ̱ପ୍ତ ଜି̱ହ୍ୱାଃ ସ̱ପ୍ତର୍ଷ̍ୟଃ ସ̱ପ୍ତ ଧାମ̍ ପ୍ରି̱ୟାଣି̍ ।

ସ̱ପ୍ତ ହୋତ୍ରାଃ̍ ସପ୍ତ̱ଧା ତ୍ୱା̍ ଯଜନ୍ତି ସ̱ପ୍ତ ୟୋନୀ̱ରା ପୃ̍ଣସ୍ୱା ଘୃ̱ତେନ̍ ॥

ଇ̱ଦୃଙ୍ ଚା̍ନ୍ୟା̱ଦୃଙ୍ ଚୈ̍ତା̱ଦୃଙ୍ ଚ̍ ପ୍ରତି̱ଦୃଙ୍ ଚ̍ ମି̱ତଶ୍ଚ̱ ସମ୍ମି̍ତଶ୍ଚ̱ ସଭ̍ରାଃ ।

ଶୁ̱କ୍ରଜ୍ୟୋ̍ତିଶ୍ଚ ଚି̱ତ୍ରଜ୍ୟୋ̍ତିଶ୍ଚ ସ̱ତ୍ୟଜ୍ୟୋ̍ତିଶ୍ଚ̱ ଜ୍ୟୋତି̍ଷ୍ମାଂଶ୍ଚ ସ̱ତ୍ୟଶ୍ଚ̍ର୍ତ̱ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ̍ଂହାଃ ॥

(୫) ଋ̱ତ̱ଜିଚ୍ଚ̍ ସତ୍ୟ̱ଜିଚ୍ଚ̍ ସେନ̱ଜିଚ୍ଚ̍ ସୁଷେଣ̱ଶ୍ଚାନ୍ତ୍ୟ̍ମିତ୍ରଶ୍ଚ ଦୂ̱ରେ ଅ̍ମିତ୍ରଶ୍ଚ ଗ̱ଣଃ ।

ଋ̱ତଶ୍ଚ̍ ସ̱ତ୍ୟଶ୍ଚ̍ ଧ୍ରୁ̱ବଶ୍ଚ̍ ଧ̱ରୁଣ̍ଶ୍ଚ ଧ̱ର୍ତା ଚ̍ ବିଧ̱ର୍ତା ଚ̍ ବିଧାର̱ୟଃ ।

ଇ̱ଦୃକ୍ଷା̍ସ ଏତା̱ଦୃକ୍ଷା̍ସ ଊ̱ ଷୁ ଣଃ̍ ସ̱ଦୃକ୍ଷା̍ସଃ̱ ପ୍ରତି̍ସଦୃକ୍ଷାସ̱ ଏତ̍ନ ।

ମି̱ତାସ̍ଶ୍ଚ̱ ସମ୍ମି̍ତାସଶ୍ଚ ନ ଊ̱ତୟେ̱ ସଭ̍ରସୋ ମରୁତୋ ଯ̱ଜ୍ଞେ ଅ̱ସ୍ମିନ୍ନିନ୍ଦ୍ର̱ଂ ଦୈବୀ̱ର୍ୱିଶୋ̍

ମ̱ରୁତୋଽନୁ̍ବର୍ତ୍ମାନୋ̱ ୟଥେନ୍ଦ୍ର̱ଂ ଦୈବୀ̱ର୍ୱିଶୋ̍ ମ̱ରୁତୋଽନୁ̍ବର୍ତ୍ମାନ ଏ̱ବମି̱ମଂ ଯଜ̍ମାନ̱ଂ

ଦୈବୀ̍ଶ୍ଚ̱ ବିଶୋ̱ ମାନୁ̍ଷୀ̱ଶ୍ଚାନୁ̍ବର୍ତ୍ମାନୋ ଭବନ୍ତୁ (୬)॥

(ଅ̱ଗା̱ଂ ସ̱ହ̱ସ୍ରା̱କ୍ଷ̱ ଦେ̱ବାଃ̱ ସ̱ହସ୍ର̍ଧାରା̱ ମର୍ତ୍ୟ̍ଂହା̱ ଅନୁ̍ବର୍ତ୍ମାନ̱ଃ ଷୋଡ̍ଶ ଚ) **॥ ୪। ୬। ୫॥**

(ଅଶ୍ୱମେଧକର୍ତୁଃ କବଚାଦିସନ୍ନାହଃ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଜୀ̱ମୂତ̍ସ୍ୟେବ ଭବତି̱ ପ୍ରତୀକ̱ଂ ଯଦ୍ୱ̱ର୍ମୀ ୟାତି̍ ସ̱ମଦା̍ମୁ̱ପସ୍ଥେ̍ ।

ଅନା̍ବିଦ୍ଧୟା ତ̱ନୁବା̍ ଜୟ̱ ତ୍ୱଂ ସ ତ୍ୱା̱ ବର୍ମ̍ଣୋ ମହି̱ମା ପି̍ପର୍ତୁ ॥

ଧନ୍ୱ̍ନା̱ ଗା ଧନ୍ୱ̍ନା̱ଽଽଜିଂ ଜ̍ୟେମ̱ ଧନ୍ୱ̍ନା ତୀ̱ବ୍ରାଃ ସ̱ମଦୋ̍ ଜୟେମ ।

ଧନୁଃ̱ ଶତ୍ରୋ̱ରପକା̱ମଂ କୃ̍ଣୋତି̱ ଧନ୍ୱ̍ନା̱ ସର୍ବାଃ̍ ପ୍ର̱ଦିଶୋ̍ ଜୟେମ ॥

ବ॒କ୍ଷ୍ୟନ୍ତୀ॒ବେଦା ଗ॑ନୀଗନ୍ତି॒ କର୍ଣ॑ଂ ପ୍ରି॒ୟꣳ ସଖା॑ୟଂ ପରିଷସ୍ୱଜା॒ନା ।

ୟୋଷେ॑ବ ଶିଙ୍କ୍ତେ ବିତ॒ତାଽଧି॒ ଧନ୍ୱ॒ନ୍ (୧) ଜ୍ୟା ଇ॒ୟꣳ ସମ॑ନେ ପା॒ରୟ॑ନ୍ତୀ ॥

ତେ ଆ॒ଚର॑ନ୍ତୀ॒ ସମ॑ନେବ॒ ୟୋଷା॑ ମା॒ତେବ॑ ପୁ॒ତ୍ରଂ ବି॑ଭୃତାମୁ॒ପସ୍ଥେ ।

ଅପ॒ ଶତ୍ରୂ॑ନ୍ ବିଧ୍ୟତାꣳ ସଂବିଦା॒ନେ ଆର୍ତ୍ନୀ॑ ଇ॒ମେ ବି॑ଷ୍ଫୁରନ୍ତୀ॑ ଅ॒ମିତ୍ରା॑ନ୍ ॥

ବ॒ହ୍ୱୀ॒ନାଂ ପି॒ତା ବ॒ହୁର॑ସ୍ୟ ପୁ॒ତ୍ରଶ୍ଚି॒ଶ୍ଚା କୃ॑ଣୋତି॒ ସମ॑ନାଽବ॒ଗତ୍ୟ॑ ।

ଇ॒ଷୁ॒ଧିଃ ସଙ୍କା॑ଃ ପୃତ॑ନାଶ୍ଚ॒ ସର୍ବା॑ଃ ପୃ॒ଷ୍ଠେ ନିନ॑ଦ୍ଧୋ ଜୟତି॒ ପ୍ରସୂ॑ତଃ ॥

ରଥେ॒ ତିଷ୍ଠ॑ନ୍ନୟତି ବା॒ଜିନ॑ଃ ପୁ॒ରୋ ୟତ୍ର॑ୟତ୍ର କା॒ମୟ॑ତେ ସୁଷାର॒ଥିଃ ।

ଅ॒ଭୀଶୂ॑ନାଂ ମହି॒ମାନ॑ଂ (୨) ପନାୟତ॒ ମନ॑ଃ ପ॒ଶ୍ଚାଦନୁ॑ ୟଚ୍ଛନ୍ତି ର॒ଶ୍ମୟ॑ଃ ॥

ତୀ॒ବ୍ରାନ୍ ଘୋଷା॑ନ୍ କୃଣ୍ୱତେ॒ ବୃଷ॑ପାଣ॒ୟୋଽଶ୍ୱା॒ ରଥେ॑ଭିଃ ସ॒ହ ବା॒ଜୟ॑ନ୍ତଃ ।

ଅ॒ବ॒କ୍ରାମ॑ନ୍ତଃ॒ ପ୍ରପ॑ଦୈର॒ମିତ୍ରା॑ନ୍ କ୍ଷି॒ଣନ୍ତି॒ ଶତ୍ରୂ॑ꣳ ରନ॑ପବ୍ୟୟନ୍ତଃ ॥

ର॒ଥ॒ବାହ॑ନꣳ ହ॒ବିର॑ସ୍ୟ ନାମ॒ ୟତ୍ରାଽଽୟୁ॑ଧଂ॒ ନିହି॑ତମସ୍ୟ॒ ବର୍ମ॑ ।

ତତ୍ରା॒ ରଥ॒ମୁପ॑ ଶ॒ଗ୍ମꣳ ସ॑ଦେମ ବି॒ଶ୍ୱାହା॑ ବ॒ୟꣳ ସୁ॑ମନ॒ସ୍ୟମା॑ନାଃ ॥

ସ୍ୱା॒ଦୁ॒ଷ॒ꣳ ସଦ॑ଃ ପି॒ତରୋ॑ ବୟୋ॒ଧାଃ କୃ॑ଚ୍ଛ୍ରେଶ୍ରିତ॒ଃ ଶକ୍ତୀ॑ବନ୍ତୋ ଗଭୀ॒ରାଃ ।

ଚି॒ତ୍ରସେ॑ନା॒ ଇଷୁ॑ବଲା॒ ଅମୃ॑ଧ୍ରାଃ ସ॒ତୋବୀ॑ରା ଉ॒ରବୋ॑ ବ୍ରାତସା॒ହାଃ ॥

ବ୍ରାହ୍ମ॑ଣାସ॒ଃ (୩) ପିତ॑ରଃ॒ ସୋମ୍ୟା॑ସଃ ଶି॒ବେ ନୋ॒ ଦ୍ୟାବା॑ପୃଥି॒ବୀ ଅ॑ନେ॒ହସା॑ ।

ପୂ॒ଷା ନ॑ଃ ପାତୁ ଦୁରି॒ତାଦୃ॑ତାବୃଧୋ॒ ରକ୍ଷା॒ ମାକି॑ର୍ନୋ ଅ॒ଘଶ॑ꣳସ ଈଶତ ॥

ସୁ॒ପ॒ର୍ଣଂ ବ॑ସ୍ତେ ମୃ॒ଗୋ ଅ॑ସ୍ୟା॒ ଦନ୍ତୋ॒ ଗୋଭି॒ଃ ସନ୍ନ॑ଦ୍ଧା ପତତି॒ ପ୍ରସୂ॑ତା ।

ୟତ୍ରା॒ ନର॒ଃ ସଂ ଚ॒ ବି ଚ॒ ଦ୍ରବ॑ନ୍ତି ତତ୍ରା॒ସ୍ମଭ୍ୟ॒ମିଷ॑ବ॒ଃ ଶର୍ମ॑ ୟꣳସନ୍ ॥

ରଜୀ॑ତେ॒ ପରି॑ ବୃଙ୍ଗ୍-ଧି ନୋଽଶ୍ମା॑ ଭବତୁ ନସ୍ତ॒ନୂଃ ।

Not For Commercial Use

ସୋମୋ॒ ଅଧି॑ ବ୍ରବୀତୁ॒ ନୋଽଦି॑ତିଃ॒ (୪) ଶର୍ମ॑ ୟଚ୍ଛତୁ ॥

ଆ ଜ॑ଙ୍ଘନ୍ତି॒ ସାନ୍ୱେ॑ଷାଂ ଜ॒ଘନା॒ꣳ ଉପ॑ ଜିଘ୍ନତେ ।

ଅଶ୍ୱା॑ଜନି॒ ପ୍ରଚେ॑ତ॒ସୋଽଶ୍ୱା॑ନ୍-ସ॒ମଥ୍ସୁ॑ ଚୋଦୟ ॥

ଅହି॑ରିବ ଭୋ॒ଗୈଃ ପର୍ୟେ॑ତି ବା॒ହୁଂ ଜ୍ୟାୟା॑ ହେ॒ତିଂ ପ॑ରି॒ବାଧ॑ମାନଃ ।

ହ॒ସ୍ତଘ୍ନୋ ବିଶ୍ୱା॑ ବ॒ୟୁନା॑ନି ବି॒ଦ୍ୱାନ୍ ପୁମା॒ନ୍ ପୁମା॑ꣳସ॒ଂ ପରି॑ ପାତୁ ବି॒ଶ୍ୱତଃ॑ ॥

ବନ॑ସ୍ପତେ ବୀ॒ଡ୍ୱ॑ଙ୍ଗୋ॒ ହି ଭୂ॒ୟା ଅ॒ସ୍ମତ୍-ସ॑ଖା ପ୍ର॒ତର॑ଣଃ ସୁ॒ବୀରଃ॑ ।

ଗୋଭିଃ॒ ସନ୍ନ॑ଦ୍ଧୋ ଅସି ବୀ॒ଡୟ॑ସ୍ୱାଽଽସ୍ଥା॒ତା ତେ॑ ଜୟତୁ॒ ଜେତ୍ୱା॑ନି ॥

ଦି॒ବଃ ପୃ॑ଥି॒ବ୍ୟାଃ ପର୍ୟୋ (୫) ଜ॒ ଉଦ୍-ଭୃ॑ତ॒ଂ ବନ॒ସ୍ପତି॑ଭ୍ୟଃ॒ ପର୍ୟାଭୃ॑ତ॒ꣳ ସହଃ॑ ।

ଅ॒ପାମୋ॒ଜ୍ମାନ॒ଂ ପରି॒ ଗୋଭି॒ରାବୃ॑ତ॒ମିନ୍ଦ୍ର॑ସ୍ୟ॒ ବଜ୍ର॑ꣳ ହ॒ବିଷା॒ ରଥ॑ଂ ୟଜ ॥

ଇନ୍ଦ୍ର॑ସ୍ୟ॒ ବଜ୍ରୋ॑ ମ॒ରୁତା॒ମନୀ॑କଂ ମି॒ତ୍ରସ୍ୟ॒ ଗର୍ଭୋ॒ ବରୁ॑ଣସ୍ୟ॒ ନାଭିଃ॑ ।

ସେମାଂ ନୋ॑ ହ॒ବ୍ୟଦା॑ତିଂ ଜୁଷା॒ଣୋ ଦେବ॑ ରଥ॒ ପ୍ରତି॑ ହ॒ବ୍ୟା ଗୃ॑ଭାୟ ॥

ଉପ॑ ଶ୍ୱାସୟ ପୃଥି॒ବୀମୁ॒ତ ଦ୍ୟାଂ ପୁ॑ରୁ॒ତ୍ରା ତେ॑ ମନୁତା॒ଂ ବିଷ୍ଠି॑ତ॒ଂ ଜଗ॑ତ୍ ।

ସ ଦୁ॑ନ୍ଦୁଭେ ସ॒ଜୂରିନ୍ଦ୍ରେ॑ଣ ଦେ॒ବୈର୍ଦୂ॒ରା (୬) ଦ୍ଦବୀୟୋ॒ ଅପ॑ ସେଧ॒ ଶତ୍ରୂ॑ନ୍ ॥

ଆ କ୍ର॑ନ୍ଦୟ॒ ବଲ॒ମୋଜୋ॑ ନ॒ ଆ ଧା॒ ନିଷ୍ଟ॑ନିହି ଦୁରି॒ତା ବାଧ॑ମାନଃ ।

ଅପ॑ ପ୍ରୋଥ ଦୁନ୍ଦୁଭେ ଦୁ॒ଚ୍ଛୁନା॑ꣳ ଇ॒ତ ଇନ୍ଦ୍ର॑ସ୍ୟ ମୁ॒ଷ୍ଟିର॑ସି ବୀ॒ଡୟ॑ସ୍ୱ ॥

ଆଽମୂର॑ଜ ପ୍ର॒ତ୍ୟାବ॑ର୍ତୟେ॒ଽମାଃ କେ॑ତୁ॒ମଦ୍ଦୁ॒ନ୍ଦୁଭି॑ର୍ବାବଦୀତି ।

ସମଶ୍ୱ॑ପର୍ଣା॒ଶ୍ଚର॑ନ୍ତି ନୋ॒ ନରୋ॒ଽସ୍ମାକ॑ମିନ୍ଦ୍ର ର॒ଥିନୋ॑ ଜୟନ୍ତୁ (୭)॥

(ଧନ୍ୱ॑ନ୍ନହି॒ମାନ॒ଂ ବ୍ରାହ୍ମ॑ଣା॒ସୋଽଦି॑ତିଃ ପୃଥି॒ବ୍ୟାଃ ପରି॑ ଦୂ॒ରାଦେକ॑ ଚତ୍ୱାରି॒ꣳଶଚ୍ଚ) ॥ ୪। ୬। ୬॥

Not For Commercial Use

(ଅଶ୍ୱସ୍ତୋମୀୟା ହୋମମନ୍ତ୍ରାଃ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଯଦକ୍ରନ୍ଦଃ ପ୍ରଥମଂ ଜାୟମାନ ଉଦ୍ୟନ୍-ସମୁଦ୍ରାଦୁତ ବା ପୁରୀଷାତ୍ ।

ଶ୍ୟେନସ୍ୟ ପକ୍ଷା ହରିଣସ୍ୟ ବାହୂ ଉପସ୍ତୁତ୍ୟଂ ମହି ଜାତଂ ତେ ଅର୍ବନ୍ ॥

ଯମେନ ଦତ୍ତଂ ତ୍ରିତ ଏନମାୟୁନଗିନ୍ଦ୍ର ଏଣଂ ପ୍ରଥମୋ ଅଧ୍ୟତିଷ୍ଠତ୍ ।

ଗନ୍ଧର୍ବୋ ଅସ୍ୟ ରଶନାମଗୃଭ୍-ଣାତ୍-ସୂରାଦଶ୍ୱଂ ବସବୋ ନିରତଷ୍ଟ ॥

ଅସି ଯମୋ ଅସ୍ୟାଦିତ୍ୟୋ ଅର୍ବନ୍ନସି ତ୍ରିତୋ ଗୁହ୍ୟେନ ବ୍ରତେନ ।

ଅସି ସୋମେନ ସମୟା ବିପୃକ୍ତ (୧) ଆହୁସ୍ତେ ତ୍ରୀଣି ଦିବି ବନ୍ଧନାନି ॥

ତ୍ରୀଣି ତ ଆହୁର୍ଦିବି ବନ୍ଧନାନି ତ୍ରୀଣ୍ୟପ୍-ସୁ ତ୍ରୀଣ୍ୟନ୍ତଃ ସମୁଦ୍ରେ ।

ଉତେବ ମେ ବରୁଣଶ୍ଛନ୍-ସ୍ୟର୍ବନ୍ ଯତ୍ରା ତ ଆହୁଃ ପରମଂ ଜନିତ୍ରମ୍ ॥

ଇମା ତେ ବାଜିନ୍ନବମାର୍ଜନାନୀମା ଶଫାନାଂ ସନିତୁର୍ନିଧାନା ।

ଅତ୍ରା ତେ ଭଦ୍ରା ରଶନା ଅପଶ୍ୟମୃତସ୍ୟ ଯା ଅଭିରକ୍ଷନ୍ତି ଗୋପାଃ ॥

ଆତ୍ମାନଂ ତେ ମନସାଽଽରାଦଜାନାମବୋ ଦିବା (୨) ପତୟନ୍ତଂ ପତଙ୍ଗମ୍ ।

ଶିରୋ ଅପଶ୍ୟଂ ପଥିଭିଃ ସୁଗେଭିରରେଣୁଭିର୍ଜେହମାନଂ ପତତ୍ରି ॥

ଅତ୍ରା ତେ ରୂପମୁତ୍ତମମପଶ୍ୟଂ ଜିଗୀଷମାଣମିଷ ଆ ପଦେ ଗୋଃ ।

ଯଦା ତେ ମର୍ତୋ ଅନୁ ଭୋଗମାନଡାଦିଦ୍-ଗ୍ରସିଷ୍ଠ ଓଷଧୀରଜୀଗଃ ॥

ଅନୁ ତ୍ୱା ରଥୋ ଅନୁ ମର୍ୟୋ ଅର୍ବନ୍ନନୁ ଗାବୋଽନୁ ଭଗଃ କନୀନାମ୍ ।

ଅନୁ ବ୍ରାତାସସ୍ତବ ସଖ୍ୟମୀୟୁରନୁ ଦେବା ମମିରେ ବୀର୍ୟଂ (୩) ତେ ॥

ହିରଣ୍ୟଶୃଙ୍ଗୋଽୟୋ ଅସ୍ୟ ପାଦା ମନୋଜବା ଅବର ଇନ୍ଦ୍ର ଆସୀତ୍ ।

ଦେବା ଇଦସ୍ୟ ହବିରଦ୍ୟମାୟନ୍ ଯୋ ଅର୍ବନ୍ତଂ ପ୍ରଥମୋ ଅଧ୍ୟତିଷ୍ଠତ୍ ॥

Not For Commercial Use

ଈର୍ମାନ୍ତାସଃ ସିଲିକମଧ୍ୟମାସଃ ସଂ ଶୂରଣାସୋ ଦିବ୍ୟାସୋ ଅତ୍ୟାଃ ।

ହଂସା ଇବ ଶ୍ରେଣିଶୋ ୟତନ୍ତେ ୟଦାକ୍ଷିଷୁର୍ଦିବ୍ୟମଜ୍ମମଶ୍ୱାଃ ॥

ତବ ଶରୀରଂ ପତୟିଷ୍ଣ୍ୱର୍ବନ୍ତବ ଚିତ୍ତଂ ବାତ ଇବ ଧ୍ରଜୀମାନ୍ ।

ତବ ଶୃଙ୍ଗାଣି ବିଷ୍ଠିତା ପୁରୁତ୍ରାଽରଣ୍ୟେଷୁ ଜର୍ଭୁରାଣା ଚରନ୍ତି ॥

ଉପ (୪) ପ୍ରାଗାଚ୍ଛସନଂ ବାଜ୍ୟର୍ବା ଦେବଦ୍ରୀଚା ମନସା ଦୀଧ୍ୟାନଃ ।

ଅଜଃ ପୁରୋ ନୀୟତେ ନାଭିରସ୍ୟାନୁ ପଶ୍ଚାତ୍-କବୟୋ ୟନ୍ତି ରେଭାଃ ॥

ଉପ ପ୍ରାଗାତ୍ପରମଂ ୟତ୍-ସଧସ୍ଥମର୍ବାଂ ଅଚ୍ଛା ପିତରଂ ମାତରଂ ଚ ।

ଅଦ୍ୟା ଦେବାନ୍-ଜୁଷ୍ଟତମୋ ହି ଗମ୍ୟା ଅଥାଽଽଶାସ୍ତେ ଦାଶୁଷେ ବାର୍ୟାଣି (୫)॥

(ବିପୃକ୍ତୋ ଦିବା ବୀର୍ୟମୁପୈକାନ୍ନ ଚତ୍ୱାରିଂଶଚ୍ଚ) ॥ ୪। ୬। ୭॥

(ଅଶ୍ୱସ୍ତୋମୀୟା ହୋମମନ୍ତ୍ରାଃ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ମା ନୋ ମିତ୍ରୋ ବରୁଣୋ ଅର୍ୟମାଽଽୟୁରିନ୍ଦ୍ର ଋଭୁକ୍ଷା ମରୁତଃ ପରି ଖ୍ୟନ୍ ।

ୟଦ୍ୱାଜିନୋ ଦେବଜାତସ୍ୟ ସପ୍ତେଃ ପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମୋ ବିଦଥେ ବୀର୍ୟାଣି ॥

ୟନ୍ନିର୍ଣିଜା ରେକ୍-ଣସା ପ୍ରାବୃତସ୍ୟ ରାତିଂ ଗୃଭୀତାଂ ମୁଖତୋ ନୟନ୍ତି ।

ସୁପ୍ରାଙ୍ଜୋ ମେମ୍ୟଦ୍-ବିଶ୍ୱରୂପ ଇନ୍ଦ୍ରାପୂଷ୍ଣୋଃ ପ୍ରିୟମପ୍ୟେତି ପାଥଃ ॥

ଏଷ ଛାଗଃ ପୁରୋ ଅଶ୍ୱେନ ବାଜିନା ପୂଷ୍ଣୋ ଭାଗୋ ନୀୟତେ ବିଶ୍ୱଦେବ୍ୟଃ ।

ଅଭିପ୍ରିୟଂ ୟତ୍-ପୁରୋଡାଶମର୍ବତା ତ୍ୱଷ୍ଟେ (୧) ଦେନଂ ସୌଶ୍ରବସାୟ ଜିନ୍ୱତି ॥

ୟଦ୍ଧବିଷ୍ୟମୃତୁଶୋ ଦେବୟାନଂ ତ୍ରିର୍ମାନୁଷାଃ ପର୍ୟଶ୍ୱଂ ନୟନ୍ତି ।

ଅତ୍ରା ପୂଷ୍ଣଃ ପ୍ରଥମୋ ଭାଗ ଏତି ୟଜ୍ଞଂ ଦେବେଭ୍ୟଃ ପ୍ରତିବେଦୟନ୍ନଜଃ ॥

ହୋତାଽଧ୍ୱର୍ୟୁରାବୟା ଅଗ୍ନିମିନ୍ଧୋ ଗ୍ରାବଗ୍ରାଭ ଉତ ଶଂ ସ୍ତା ସୁବିପ୍ରଃ ।

Not For Commercial Use

ତେନ॑ ଯ॒ଜ୍ଞେନ॒ ସ୍ୱର॑ଂ କୃତେନ॒ ସ୍ୱି॑ଷ୍ଟେନ ବ॒କ୍ଷଣା॒ ଆ ପୃ॑ଣଧ୍ୱମ୍ ॥

ଯୂ॒ପ॒ବ୍ର॒ସ୍କା ଉ॒ତ ଯେ ଯୂ॑ପବା॒ହାଶ୍ଚ॒ଷାଲ॒ଂ ଯେ ଅ॑ଶ୍ୱଯୂ॒ପାଯ॒ ତକ୍ଷ॑ତି ।

ଯେ ଚାର୍ବ॑ତେ॒ ପଚ॑ନଂ ସ॒ମ୍ଭର॑ନ୍ତ୍ୟୁ॒ତୋ (୨) ତେଷା॑ମ॒ଭିଗୂ॑ର୍ତିର୍ନ ଇନ୍ୱତୁ ॥

ଉପ॒ ପ୍ରାଗା॑ତ୍-ସୁ॒ମନ୍ମେ॑ଽଧାୟି॒ ମନ୍ମ॑ ଦେ॒ବାନା॒ମାଶା॒ ଉପ॑ ବୀ॒ତପୃ॑ଷ୍ଠଃ ।

ଅନ୍ୱେ॑ନ॒ଂ ବିପ୍ରା॒ ଋଷ॑ୟୋ ମଦନ୍ତି ଦେ॒ବାନା॑ଂ ପୁ॒ଷ୍ଟେ ଚ॑କୃମା ସୁ॒ବନ୍ଧୁ॑ମ୍ ॥

ଯଦ୍ୱା॒ଜିନୋ॒ ଦାମ॑ ସ॒ଂଦାନ॒ମର୍ବ॑ତୋ॒ ଯା ଶୀ॑ର୍ଷ॒ଣ୍ୟା॑ ରଶ॒ନା ରଜ୍ଜୁ॑ରସ୍ୟ ।

ଯଦ୍ୱା॑ ଘାସ୍ୟ॒ ପ୍ରଭୃ॑ତମା॒ସ୍ୟେ॑ ତୃଣ॒ଂ ସର୍ବା॒ ତା ତେ॒ ଅପି॑ ଦେ॒ବେଷ୍ୱ॑ସ୍ତୁ ॥

ଯଦଶ୍ୱ॑ସ୍ୟ କ୍ର॒ବିଷୋ॒ (୩) ମକ୍ଷି॒କାଽଽଶ॒ ଯଦ୍ୱା॒ ସ୍ୱରୌ॒ ସ୍ୱଧି॑ତୌ ରି॒ପ୍ତମସ୍ତି॑ ।

ଯଦ୍ଧସ୍ତ॑ୟୋଃ ଶମି॒ତୁର୍ୟନ୍ନ॒ଖେଷୁ॒ ସର୍ବା॒ ତା ତେ॒ ଅପି॑ ଦେ॒ବେଷ୍ୱ॑ସ୍ତୁ ॥

ଯଦୂବ॑ଧ୍ୟମୁ॒ଦର॑ସ୍ୟାପ॒ବାତି॒ ଯ ଆ॒ମସ୍ୟ॑ କ୍ର॒ବିଷୋ॑ ଗ॒ନ୍ଧୋ ଅସ୍ତି॑ ।

ସୁ॒କୃତା॒ ତଚ୍ଛ॑ମି॒ତାରଃ॑ କୃଣ୍ୱନ୍ତୂ॒ତ ମେଧ॑ଂ ଶୃ॒ତପା॑କଂ ପଚନ୍ତୁ ॥

ଯତ୍ତେ॒ ଗାତ୍ରା॑ଦ॒ଗ୍ନିନା॑ ପ॒ଚ୍ୟମା॑ନାଦ॒ଭି ଶୂଲ॒ଂ ନିହ॑ତସ୍ୟାବ॒ଧାବ॑ତି ।

ମା ତଦ୍-ଭୂମ୍ୟା॒ମା ଶ୍ରି॑ଷ॒ନ୍ମା ତୃଣେ॑ଷୁ ଦେ॒ବେଭ୍ୟ॒ସ୍ତଦୁ॒ଶଦ୍-ଭ୍ୟୋ॑ ରା॒ତମ॑ସ୍ତୁ (୪) ॥

(ଇଦ୍ଧୁତୋ କ୍ର॒ବିଷଃ॑ ଶ୍ରି॒ଷତ୍ ସ॒ପ୍ତ ଚ॑) ॥ ୪। ୬। ୮॥

(ଅଶ୍ୱସ୍ତୋତ୍ରମନ୍ତ୍ରାଃ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଯେ ବା॒ଜିନ॑ଂ ପରି॒ପଶ୍ୟ॑ନ୍ତି ପ॒କ୍ୱଂ ଯ ଈ॑ମା॒ହୁଃ ସୁ॑ର॒ଭିର୍ନିର୍ହ॒ରେତି॑ ।

ଯେ ଚାର୍ବ॑ତୋ ମା॑ଂସ ଭି॒କ୍ଷାମୁ॒ପାସ॑ତ ଉ॒ତୋ ତେଷା॑ମ॒ଭିଗୂ॑ର୍ତିର୍ନ ଇନ୍ୱତୁ ॥

ଯନ୍ନୀକ୍ଷ॑ଣଂ ମା॒ଂସ୍ପଚ॑ନ୍ୟା ଉ॒ଖାଯା॒ ଯା ପାତ୍ରା॑ଣି ଯୂ॒ଷ୍ଣ ଆ॒ସେଚ॑ନାନି ।

ଉ॒ଷ୍ମଣ୍ୟା॑ଽପି॒ଧାନା॑ ଚରୂ॒ଣାମ॒ଙ୍କାଃ ସୂ॒ନାଃ ପରି॑ ଭୂଷ॒ନ୍ତ୍ୟଶ୍ୱ॑ମ୍ ॥

Not For Commercial Use

ନିକ୍ରମଣଂ ନିଷଦନଂ ବିବର୍ତନଂ ୟଚ୍ଚ ପଡ୍-ବୀଶମର୍ବତଃ ।
ୟଚ୍ଚ ପପୌ ୟଚ୍ଚ ଘାସିଂ (୧) ଜଘାସ ସର୍ବା ତା ତେ ଅପି ଦେବେଷ୍ୱସ୍ତୁ ॥
ମା ତ୍ୱାଽଗ୍ନିର୍ଧ୍ୱନୟିଦ୍ଧୂମଗନ୍ଧିର୍ମୋଖା ଭ୍ରାଜନ୍ତ୍ୟଭି ବିକ୍ତ ଜଘ୍ରିଃ ।
ଇଷ୍ଟଂ ବୀତମଭିଗୂର୍ତଂ ବଷଟ୍-କୃତଂ ତଂ ଦେବାସଃ ପ୍ରତି ଗୃଭ୍-ଣନ୍ତ୍ୟଶ୍ୱମ୍ ॥
ୟଦଶ୍ୱାୟ ବାସ ଉପସ୍ତୃଣନ୍ତ୍ୟଧୀବାସଂ ୟା ହିରଣ୍ୟାନ୍ୟସ୍ମୈ ।
ସନ୍ଦାନମର୍ବନ୍ତଂ ପଡ୍-ବୀଶଂ ପ୍ରିୟା ଦେବେଷ୍ୱା ୟାମୟନ୍ତି ॥
ୟତ୍ତେ ସାଦେ ମହସା ଶୂକୃତସ୍ୟ ପାର୍ଷ୍ଣିୟା ବା କଶୟା (୨) ବା ତୁତୋଦ ।
ସ୍ରୁଚେବ ତା ହବିଷୋ ଅଧ୍ୱରେଷୁ ସର୍ବା ତା ତେ ବ୍ରହ୍ମଣା ସୂଦୟାମି ॥
ଚତୁସ୍ତ୍ରିଂଶଦ୍ୱାଜିନୋ ଦେବବନ୍ଧୋର୍ବଙ୍କ୍ରୀରଶ୍ୱସ୍ୟ ସ୍ୱଧିତିଃ ସମେତି ।
ଅଚ୍ଛିଦ୍ରା ଗାତ୍ରା ବୟୁନା କୃଣୋତ ପରୁଷ୍ପରୁରନୁଘୁଷ୍ୟା ବି ଶସ୍ତ ॥
ଏକସ୍ତ୍ୱଷ୍ଟୁରଶ୍ୱସ୍ୟା ବିଶସ୍ତା ଦ୍ୱା ୟନ୍ତାରା ଭବତସ୍ତଥର୍ତୁଃ ।
ୟା ତେ ଗାତ୍ରାଣାମୃତୁଥା କୃଣୋମି ତାତା ପିଣ୍ଡାନାଂ ପ୍ର ଜୁହୋମ୍ୟଗ୍ନୌ ॥
ମା ତ୍ୱା ତପତ୍ (୩) ପ୍ରିୟ ଆତ୍ମାଽପିୟନ୍ତଂ ମା ସ୍ୱଧିତିସ୍ତନୁବ ଆ ତିଷ୍ଠିପତ୍ତେ ।
ମା ତେ ଗୃଧ୍ନୁରବିଶସ୍ତାଽତିହାୟ ଛିଦ୍ରା ଗାତ୍ରାଣ୍ୟସିନା ମିଥୂ କଃ ॥
ନ ବା ଉବେତନ୍-ମ୍ରିୟସେ ନ ରିଷ୍ୟସି ଦେବାଂ ଇଦେଷି ପଥିଭିଃ ସୁଗେଭିଃ ।
ହରୀ ତେ ୟୁଞ୍ଜା ପୃଷତୀ ଅଭୂତାମୁପାସ୍ଥାଦ୍ୱାଜୀ ଧୁରି ରାସଭସ୍ୟ ॥
ସୁଗବ୍ୟଂ ନୋ ବାଜୀ ସ୍ୱଶ୍ୱିୟଂ ପୁଂସଃ ପୁତ୍ରାଂ ଉତ ବିଶ୍ୱାପୁଷଂ ରୟିମ୍ ।
ଅନାଗାସ୍ତ୍ୱଂ ନୋ ଅଦିତିଃ କୃଣୋତୁ କ୍ଷତ୍ରଂ ନୋ ଅଶ୍ୱୋ ବନତାଂ ହବିଷ୍ମାନ୍ (୪)॥
(ଘାସିଂ କଶୟା ତପଦ୍ୟୁଞ୍ଜିଂ ନବ ଚ) ॥ ୪। ୬। ୯॥

Not For Commercial Use

=|| 0 ||=

(ଅଶ୍ମ॒ନ୍ ଯ ଇ॒ମୋର୍ଦେ॑ନମା॒ଶୁଃ ପ୍ରାଚୀଂ᳚ ଜୀ॒ମୂତ॑ସ୍ୟ॒ ଯଦକ୍ର॑ନ୍ଦୋ॒ ମା ନୋ॑ ମି॒ତ୍ରୋ ଯେ ବା॒ଜିନ॑ଂ॒ ନବ॑ ॥ ୯॥)

(ଅଶ୍ମ॑ନ୍ ମନୋ॒ଯୁଜଂ॒ ପ୍ରାଚୀ॒ମନୁ ଶର୍ମ᳚ ଯଚ୍ଛତୁ ତେଷା॑ମ॒ଭିଗୂ᳚ର୍ତିଃ॒ ଷଟ୍-ଚ॑ତ୍ୱାରିꣳଶତ୍ ॥ ୪୬॥)

(ଅଶ୍ମ॑ନ୍ ହ॒ବିଶ୍ମା॑ନ୍ ॥)

॥ ହରିଃ ଓଁ ॥

ଇତି କୃଷ୍ଣଯଜୁର୍ବେଦୀୟତୈତ୍ତିରୀୟସଂହିତାୟାଂ ଚତୁର୍ଥକାଣ୍ଡେ ଷଷ୍ଠଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥ ୬ ॥

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

|| ଅଥ ଚତୁର୍ଥକାଣ୍ଡେ ସପ୍ତମଃ ପ୍ରପାଠକଃ ||

| ବସୋର୍ଧାରାଦିଶିଷ୍ଟସଂସ୍କାରାଭିଧାନମ୍ |

(ବସୋର୍ଧାରା ହୋମମନ୍ତ୍ରାଃ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଅଗ୍ନାବିଷ୍ଣୂ ସଜୋଷସେମା ବର୍ଧନ୍ତୁ ବାଂ ଗିରଃ । ଦ୍ୟୁମ୍ନୈର୍ବାଜେଭିରା ଗତମ୍ ॥
ବାଜଶ୍ଚ ମେ ପ୍ରସବଶ୍ଚ ମେ ପ୍ରୟତିଶ୍ଚ ମେ ପ୍ରସିତିଶ୍ଚ ମେ ଧୀତିଶ୍ଚ ମେ କ୍ରତୁଶ୍ଚ ମେ
ସ୍ୱରଶ୍ଚ ମେ ଶ୍ଳୋକଶ୍ଚ ମେ ଶ୍ରାବଶ୍ଚ ମେ ଶ୍ରୁତିଶ୍ଚ ମେ ଜ୍ୟୋତିଶ୍ଚ ମେ ସୁବଶ୍ଚ ମେ ପ୍ରାଣଶ୍ଚ
ମେଽପାନ (୧) ଶ୍ଚ ମେ ବ୍ୟାନଶ୍ଚ ମେଽସୁଶ୍ଚ ମେ ଚିତ୍ତଂ ଚ ମ ଆଧୀତଂ ଚ ମେ ବାକ୍ ଚ
ମେ ମନଶ୍ଚ ମେ ଚକ୍ଷୁଶ୍ଚ ମେ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ଚ ମେ ଦକ୍ଷଶ୍ଚ ମେ ବଲଂ ଚ ମ ଓଜଶ୍ଚ ମେ
ସହଶ୍ଚ ମ ଆୟୁଶ୍ଚ ମେ ଜରା ଚ ମ ଆତ୍ମା ଚ ମେ ତନୂଶ୍ଚ ମେ ଶର୍ମ ଚ ମେ ବର୍ମ ଚ
ମେଽଙ୍ଗାନି ଚ ମେଽସ୍ଥାନି ଚ ମେ ପରୂଂଷି ଚ ମେ ଶରୀରାଣି ଚ ମେ (୨)॥
(ଅପାନସ୍ତନୂଶ୍ଚ ମେଽଷ୍ଟାଦଶ ଚ) **॥ ୪। ୭। ୧॥**

(ବସୋର୍ଧାରା ହୋମମନ୍ତ୍ରାଃ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଜ୍ୟୈଷ୍ଠ୍ୟଂ ଚ ମ ଆଧିପତ୍ୟଂ ଚ ମେ ମନ୍ୟୁଶ୍ଚ ମେ ଭାମଶ୍ଚ ମେଽମଶ୍ଚ ମେଽମ୍ଭଶ୍ଚ ମେ
ଜେମା ଚ ମେ ମହିମା ଚ ମେ ବରିମା ଚ ମେ ପ୍ରଥିମା ଚ ମେ ବର୍ଷ୍ମା ଚ ମେ ଦ୍ରାଘୁୟା
ଚ ମେ ବୃଦ୍ଧଂ ଚ ମେ ବୃଦ୍ଧିଶ୍ଚ ମେ ସତ୍ୟଂ ଚ ମେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଚ ମେ ଜଗଚ୍ଚ (୧) ମେ ଧନଂ
ଚ ମେ ବଶଶ୍ଚ ମେ ତ୍ୱିଷିଶ୍ଚ ମେ କ୍ରୀଡା ଚ ମେ ମୋଦଶ୍ଚ ମେ ଜାତଂ ଚ ମେ
ଜନିଷ୍ୟମାଣଂ ଚ ମେ ସୂକ୍ତଂ ଚ ମେ ସୁକୃତଂ ଚ ମେ ବିତ୍ତଂ ଚ ମେ ବେଦ୍ୟଂ ଚ ମେ
ଭୂତଂ ଚ ମେ ଭବିଷ୍ୟଚ୍ଚ ମେ ସୁଗଂ ଚ ମେ ସୁପଥଂ ଚ ମ ଋଦ୍ଧଂ ଚ ମ ଋଦ୍ଧିଶ୍ଚ ମେ

Not For Commercial Use

କ୍ଲୃପ୍ତଂ ଚ॑ ମେ॒ କ୍ଲୃପ୍ତି॑ଶ୍ଚ ମେ ମ॒ତିଶ୍ଚ॑ ମେ ସୁମ॒ତିଶ୍ଚ॑ ମେ (୨)॥

(ଜଗ॒ଚ୍ଚର୍ଦ୍ଧି॒ଶ୍ଚତୁ॑ର୍ଦଶ ଚ) **॥ ୪। ୭। ୨॥**

(ବସୋର୍ଧାରା ହୋମମନ୍ତ୍ରାଃ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଶଂ ଚ॑ ମେ॒ ମୟ॑ଶ୍ଚ ମେ ପ୍ରି॒ୟଂ ଚ॑ ମେଽନୁକା॒ମଶ୍ଚ॑ ମେ॒ କାମ॑ଶ୍ଚ ମେ ସୌମନ॒ସଶ୍ଚ॑ ମେ

ଭ॒ଦ୍ରଂ ଚ॑ ମେ॒ ଶ୍ରେୟ॑ଶ୍ଚ ମେ॒ ବସ୍ୟ॑ଶ୍ଚ ମେ॒ ୟଶ॑ଶ୍ଚ ମେ॒ ଭଗ॑ଶ୍ଚ ମେ॒ ଦ୍ରବି॑ଣଂ ଚ ମେ

ୟ॒ନ୍ତା ଚ॑ ମେ ଧ॒ର୍ତା ଚ॑ ମେ॒ କ୍ଷେମ॑ଶ୍ଚ ମେ॒ ଧୃତି॑ଶ୍ଚ ମେ॒ ବିଶ୍ୱଂ॑ ଚ (୧) ମେ॒ ମହ॑ଶ୍ଚ ମେ

ସ॒ଂବିଚ୍ଚ॑ ମେ॒ ଜ୍ଞାତ୍ରଂ॑ ଚ ମେ॒ ସୂଶ୍ଚ॑ ମେ ପ୍ର॒ସୂଶ୍ଚ॑ ମେ॒ ସୀରଂ॑ ଚ ମେ ଲ॒ୟଶ୍ଚ॑ ମ ଋ॒ତଂ ଚ॑

ମେ॒ଽମୃତଂ॑ ଚ ମେଽୟ॒କ୍ଷ୍ମଂ ଚ॒ ମେଽନା॑ମୟଚ୍ଚ ମେ ଜୀ॒ବାତୁ॑ଶ୍ଚ ମେ ଦୀର୍ଘାୟୁ॒ତ୍ୱଂ ଚ॑

ମେଽନମି॒ତ୍ରଂ ଚ॒ ମେଽଭ॑ୟଂ ଚ ମେ ସୁ॒ଗଂ ଚ॑ ମେ॒ ଶୟ॑ନଂ ଚ ମେ ସୂ॒ଷା ଚ॑ ମେ ସୁ॒ଦିନଂ॑

ଚ ମେ (୨) ॥ (ବିଶ୍ୱଂ॑ ଚ॒ ଶୟ॑ନମ॒ଷ୍ଟୌ ଚ॑) **॥ ୪। ୭। ୩॥**

(ବସୋର୍ଧାରା ହୋମମନ୍ତ୍ରାଃ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଊର୍କ୍ ଚ॑ ମେ ସୂ॒ନୃତା॑ ଚ ମେ॒ ପୟ॑ଶ୍ଚ ମେ॒ ରସ॑ଶ୍ଚ ମେ ଘୃ॒ତଂ ଚ॑ ମେ॒ ମଧୁ॑ ଚ ମେ॒

ସଗ୍ଧି॑ଶ୍ଚ ମେ॒ ସପୀ॑ତିଶ୍ଚ ମେ କୃ॒ଷିଶ୍ଚ॑ ମେ॒ ବୃଷ୍ଟି॑ଶ୍ଚ ମେ॒ ଜୈତ୍ରଂ॑ ଚ ମ॒ ଔଦ୍-ଭି॑ଦ୍ୟଂ ଚ ମେ

ର॒ୟିଶ୍ଚ॑ ମେ॒ ରାୟ॑ଶ୍ଚ ମେ ପୁ॒ଷ୍ଟଂ ଚ॑ ମେ॒ ପୁଷ୍ଟି॑ଶ୍ଚ ମେ ବି॒ଭୁ ଚ॑ (୧) ମେ ପ୍ର॒ଭୁ ଚ॑ ମେ

ବ॒ହୁ ଚ॑ ମେ॒ ଭୂୟ॑ଶ୍ଚ ମେ ପୂ॒ର୍ଣଂ ଚ॑ ମେ ପୂ॒ର୍ଣତ॑ରଂ ଚ॒ ମେଽକ୍ଷି॑ତିଶ୍ଚ ମେ॒ କୂୟ॑ବାଶ୍ଚ॒

ମେଽନ୍ନଂ॑ ଚ॒ ମେଽକ୍ଷୁ॑ଚ୍ଚ ମେ ବ୍ରୀ॒ହୟ॑ଶ୍ଚ ମେ॒ ୟବା॑ଶ୍ଚ ମେ॒ ମାଷା॑ଶ୍ଚ ମେ॒ ତିଲା॑ଶ୍ଚ ମେ

ମୁ॒ଦ୍-ଗାଶ୍ଚ॑ ମେ ଖ॒ଲ୍ୱା॑ଶ୍ଚ ମେ ଗୋ॒ଧୂମା॑ଶ୍ଚ ମେ ମ॒ସୁରା॑ଶ୍ଚ ମେ ପ୍ରି॒ୟଙ୍ଗ॑ବଶ୍ଚ॒ ମେଽଣ॑ବଶ୍ଚ

ମେ ଶ୍ୟା॒ମାକା॑ଶ୍ଚ ମେ ନୀ॒ବାରା॑ଶ୍ଚ ମେ (୨)॥

(ବି॒ଭୁ ଚ॑ ମ॒ସୁରା॒ଶ୍ଚତୁ॑ର୍ଦଶ ଚ) **॥ ୪। ୭। ୪॥**

(ବସୋର୍ଧାରା ହୋମମନ୍ତ୍ରାଃ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଅଶ୍ମା ଚ ମେ ମୃତ୍ତିକା ଚ ମେ ଗିରୟଶ୍ଚ ମେ ପର୍ବତାଶ୍ଚ ମେ ସିକତାଶ୍ଚ ମେ ବନସ୍ପତୟଶ୍ଚ ମେ ହିରଣ୍ୟଂ ଚ ମେଽୟଶ୍ଚ ମେ ସୀସଂ ଚ ମେ ତ୍ରପୁଶ୍ଚ ମେ ଶ୍ୟାମଂ ଚ ମେ ଲୋହଂ ଚ ମେଽଗ୍ନିଶ୍ଚ ମ ଆପଶ୍ଚ ମେ ବୀରୁଧଶ୍ଚ ମ ଓଷଧୟଶ୍ଚ ମେ କୃଷ୍ଟପଚ୍ୟଂ ଚ (୧) ମେଽକୃଷ୍ଟପଚ୍ୟଂ ଚ ମେ ଗ୍ରାମ୍ୟାଶ୍ଚ ମେ ପଶବ ଆରଣ୍ୟାଶ୍ଚ ୟଜ୍ଞେନ କଲ୍ପନ୍ତାଂ ବିତ୍ତଂ ଚ ମେ ବିତ୍ତିଶ୍ଚ ମେ ଭୂତଂ ଚ ମେ ଭୂତିଶ୍ଚ ମେ ବସୁ ଚ ମେ ବସତିଶ୍ଚ ମେ କର୍ମ ଚ ମେ ଶକ୍ତିଶ୍ଚ ମେଽର୍ଥଶ୍ଚ ମ ଏମଶ୍ଚ ମ ଇତିଶ୍ଚ ମେ ଗତିଶ୍ଚ ମେ (୨)॥

(କୃଷ୍ଟପଚ୍ୟଞ୍ଚାଽଷ୍ଟା ଚତ୍ୱାରିଂଶଚ୍ଚ) **॥ ୪। ୭। ୫॥**

(ବସୋର୍ଧାରା ହୋମମନ୍ତ୍ରାଃ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଅଗ୍ନିଶ୍ଚ ମ ଇନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ମେ ସୋମଶ୍ଚ ମ ଇନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ମେ ସବିତା ଚ ମ ଇନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ମେ ସରସ୍ୱତୀ ଚ ମ ଇନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ମେ ପୂଷା ଚ ମ ଇନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ମେ ବୃହସ୍ପତିଶ୍ଚ ମ ଇନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ମେ ମିତ୍ରଶ୍ଚ ମ ଇନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ମେ ବରୁଣଶ୍ଚ ମ ଇନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ମେ ତ୍ୱଷ୍ଟା ଚ (୧) ମ ଇନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ମେ ଧାତା ଚ ମ ଇନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ମେ ବିଷ୍ଣୁଶ୍ଚ ମ ଇନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ମେଽଶ୍ୱିନୌ ଚ ମ ଇନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ମେ ମରୁତଶ୍ଚ ମ ଇନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ମେ ବିଶ୍ୱେ ଚ ମେ ଦେବା ଇନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ମେ ପୃଥିବୀ ଚ ମ ଇନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ମେଽନ୍ତରିକ୍ଷଂ ଚ ମ ଇନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ମେ ଦ୍ୟୌଶ୍ଚ ମ ଇନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ମେ ଦିଶଶ୍ଚ ମ ଇନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ମେ ମୂର୍ଧା ଚ ମ ଇନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ମେ ପ୍ରଜାପତିଶ୍ଚ ମ ଇନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ମେ (୨) ॥ (ତ୍ୱଷ୍ଟା ଚ ଦ୍ୟୌଶ୍ଚ ମ ଏକ ବିଂଶତିଶ୍ଚ) **॥ ୪। ୭। ୬॥**

(ବସୋର୍ଧାରା ହୋମମନ୍ତ୍ରାଃ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଅଂଶୁଶ୍ଚ ମେ ରଶ୍ମିଶ୍ଚ ମେଽଦାଭ୍ୟଶ୍ଚ ମେଽଧିପତିଶ୍ଚ ମ ଉପାଂଶୁଶ୍ଚ ମେଽନ୍ତର୍ୟାମଶ୍ଚ ମ ଐନ୍ଦ୍ରବାୟବଶ୍ଚ ମେ ମୈତ୍ରାବରୁଣଶ୍ଚ ମ ଆଶ୍ୱିନଶ୍ଚ ମେ ପ୍ରତିପ୍ରସ୍ଥାନଶ୍ଚ ମେ ଶୁକ୍ରଶ୍ଚ ମେ

Not For Commercial Use

ମ୍ନ୍ଥୀ ଚ॑ ମ ଆଗ୍ରୟ॒ଣଶ୍ଚ॑ ମେ ବୈଶ୍ୱଦେ॒ବଶ୍ଚ॑ ମେ ଧ୍ରୁ॒ବଶ୍ଚ॑ ମେ ବୈଶ୍ୱାନ॒ରଶ୍ଚ॑ ମ

ଋତୁଗ୍ର॒ହାଶ୍ଚ॑ (୧) ମେଽତିଗ୍ରା॒ହ୍ୟା॑ଶ୍ଚ ମ ଐନ୍ଦ୍ରା॒ଗ୍ନଶ୍ଚ॑ ମେ ବୈଶ୍ୱଦେ॒ବଶ୍ଚ॑ ମେ ମରୁତ୍ୱ॒ତୀୟା॑ଶ୍ଚ

ମେ ମାହେ॒ନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ॑ ମ ଆଦି॒ତ୍ୟଶ୍ଚ॑ ମେ ସାବି॒ତ୍ରଶ୍ଚ॑ ମେ ସାରସ୍ୱ॒ତଶ୍ଚ॑ ମେ ପୌ॒ଷ୍ଣଶ୍ଚ॑ ମେ

ପାତ୍ନୀବ॒ତଶ୍ଚ॑ ମେ ହାରିୟୋଜ॒ନଶ୍ଚ॑ ମେ (୨)॥ (ଋ॒ତୁଗ୍ର॒ହାଶ୍ଚ॒ ଚତୁ॑ସ୍ତ୍ରି॑ଂଶଚ୍ଚ) ॥ ୪। ୭। ୭॥

(ବସୋର୍ଧାରା ହୋମମନ୍ତ୍ରାଃ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଇ॒ଧ୍ମଶ୍ଚ॑ ମେ ବ॒ର୍ହିଶ୍ଚ॑ ମେ॒ ବେଦି॑ଶ୍ଚ ମେ॒ ଧି॒ଷ୍ଣିୟା॑ଶ୍ଚ ମେ॒ ସ୍ରୁଚ॑ଶ୍ଚ ମେ ଚମ॒ସାଶ୍ଚ॑ ମେ॒

ଗ୍ରାବା॑ଣଶ୍ଚ ମେ॒ ସ୍ୱର॑ବଶ୍ଚ ମ ଉପର॒ବାଶ୍ଚ॑ ମେଽଧି॒ଷବ॑ଣେ ଚ ମେ ଦ୍ରୋଣକଲ॒ଶଶ୍ଚ॑ ମେ

ବାୟ॒ବ୍ୟା॑ନି ଚ ମେ ପୂତ॒ଭୃଚ୍ଚ॑ ମ ଆଧବ॒ନୀୟ॑ଶ୍ଚ ମ॒ ଆଗ୍ନୀ॑ଧ୍ରଂ ଚ ମେ ହ॒ବିର୍ଧାନ॑ଂ ଚ ମେ

ଗୃ॒ହାଶ୍ଚ॑ ମେ॒ ସଦ॑ଶ୍ଚ ମେ ପୁରୋ॒ଡାଶା॑ଶ୍ଚ ମେ ପଚ॒ତାଶ୍ଚ॑ ମେଽବଭୃ॒ଥଶ୍ଚ॑ ମେ ସ୍ୱଗାକା॒ରଶ୍ଚ॑

ମେ (୧) ॥ (ଗୃ॒ହାଶ୍ଚ॒ ଷୋଡ॑ଶ ଚ) ॥ ୪। ୭। ୮॥

(ବସୋର୍ଧାରା ହୋମମନ୍ତ୍ରାଃ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଅ॒ଗ୍ନିଶ୍ଚ॑ ମେ ଘ॒ର୍ମଶ୍ଚ॑ ମେ॒ଽର୍କଶ୍ଚ॑ ମେ॒ ସୂର୍ୟ॑ଶ୍ଚ ମେ ପ୍ରା॒ଣଶ୍ଚ॑ ମେଽଶ୍ୱମେ॒ଧଶ୍ଚ॑ ମେ ପୃଥି॒ବୀ ଚ॒

ମେଽଦି॑ତିଶ୍ଚ ମେ॒ ଦିତି॑ଶ୍ଚ ମେ॒ ଦ୍ୟୌଶ୍ଚ॑ ମେ॒ ଶକ୍ୱ॑ରୀର॒ଙ୍ଗୁଲ॑ୟୋ॒ ଦିଶ॑ଶ୍ଚ ମେ ୟ॒ଜ୍ଞେନ॑

କଲ୍ପନ୍ତା॒ମୃକ୍ ଚ॑ ମେ॒ ସାମ॑ ଚ ମେ॒ ସ୍ତୋମ॑ଶ୍ଚ ମେ॒ ୟଜୁ॑ଶ୍ଚ ମେ ଦୀ॒କ୍ଷା ଚ॑ ମେ॒ ତପ॑ଶ୍ଚ ମ

ଋ॒ତୁଶ୍ଚ॑ ମେ ବ୍ର॒ତଂ ଚ॑ ମେଽହୋରା॒ତ୍ରୟୋ॑ର୍ବୃ॒ଷ୍ଟ୍ୟା ବୃ॑ହଦ୍ରଥ॒ନ୍ତରେ ଚ॑ ମେ ୟ॒ଜ୍ଞେନ॑ କଲ୍ପେତାମ୍

(୧) ॥ (ଦୀ॒କ୍ଷାଽଷ୍ଟାଦ॑ଶ ଚ) ॥ ୪। ୭। ୯॥

(ବସୋର୍ଧାରା ହୋମମନ୍ତ୍ରାଃ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଗର୍ଭା॑ଶ୍ଚ ମେ ବ॒ତ୍ସାଶ୍ଚ॑ ମେ॒ ତ୍ର୍ୟବି॑ଶ୍ଚ ମେ ତ୍ର୍ୟ॒ବୀ ଚ॑ ମେ ଦିତ୍ୟ॒ବାଟ୍ ଚ॑ ମେ ଦିତ୍ୟୌ॒ହୀ ଚ॑

ମେ॒ ପଞ୍ଚା॑ବିଶ୍ଚ ମେ ପଞ୍ଚା॒ବୀ ଚ॑ ମେ ତ୍ରିବ॒ତ୍ସଶ୍ଚ॑ ମେ ତ୍ରିବ॒ତ୍ସା ଚ॑ ମେ ତୁର୍ୟ॒ବାଟ୍ ଚ॑ ମେ

Not For Commercial Use

ତ୍ରୁର୍ଯ୍ୌହୀ ଚ଼ ମେ ପଷ୍ଠବାଚ଼ ମେ ପଷ୍ଠୌହୀ ଚ଼ ମ ଉ୍ଷା ଚ଼ ମେ ବ୍ଶା ଚ଼ ମ ଋଷଭଶ୍ଚ଼ (୧) ମେ ବେ୍ହଚ଼ ମେଽନ୍ଡ୍ୱାଞ୍ଚ ମେ ଧେ୍ନୁଶ୍ଚ଼ ମ୍ ଆୟୁ୍ର୍ୟ୍ଜ୍ଞେନ଼ କଲ୍ପତାଂ ପ୍ରା୍ଣୋ ୟ୍ଜ୍ଞେନ଼ କଲ୍ପତାମପା୍ନୋ ୟ୍ଜ୍ଞେନ଼ କଲ୍ପତାଂ ବ୍ୟା୍ନୋ ୟ୍ଜ୍ଞେନ଼ କଲ୍ପତା୍ଂ ଚକ୍ଷୁ୍ର୍ୟ୍ଜ୍ଞେନ଼ କଲ୍ପତା୍ଂ ଶ୍ରୋତ୍ର଼ଂ ୟ୍ଜ୍ଞେନ଼ କଲ୍ପତା୍ଂ ମନୋ଼ ୟ୍ଜ୍ଞେନ଼ କଲ୍ପତା୍ଂ ବାଗ୍ୟ୍ଜ୍ଞେନ଼ କଲ୍ପତାମା୍ତ୍ମା ୟ୍ଜ୍ଞେନ଼ କଲ୍ପତାଂ ୟ୍ଜ୍ଞୋ ୟ୍ଜ୍ଞେନ଼ କଲ୍ପତାମ୍ (୨)॥ (ଋ୍ଷ୍ଭଶ୍ଚ଼ ଚତ୍ୱାରି୍ଂଶଚ୍ଚ଼) ॥ ୪। ୭। ୧୦॥

(ବସୋର୍ଧାରା ହୋମମନ୍ତ୍ରାଃ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଏକା଼ ଚ ମେ ତି୍ସ୍ରଶ୍ଚ଼ ମେ୍ ପଞ୍ଚ ଚ ମେ ସ୍ପ୍ତ ଚ଼ ମେ୍ ନବ଼ ଚ ମ୍ ଏକା଼ଦଶ ଚ ମେ୍ ତ୍ର୍ୟୋ଼ଦଶ ଚ ମେ୍ ପଞ୍ଚ଼ଦଶ ଚ ମେ ସ୍ପ୍ତଦ଼ଶ ଚ ମେ୍ ନବ଼ଦଶ ଚ ମ୍ ଏକ଼ବିଂଶତିଶ୍ଚ ମେ୍ ତ୍ର୍ୟୋ଼ବିଂଶତିଶ୍ଚ ମେ୍ ପଞ୍ଚ଼ବିଂଶତିଶ୍ଚ ମେ ସ୍ପ୍ତବିଂ଼ଶତିଶ୍ଚ ମେ୍ ନବ଼ବିଂଶତିଶ୍ଚ ମ୍ ଏକ଼ତ୍ରିଂଶଚ୍ଚ ମେ୍ ତ୍ର୍ୟ଼ସ୍ତ୍ରିଂଶଚ୍ଚ (୧) ମେ୍ ଚତ଼ସ୍ରଶ୍ଚ ମେ୍ଽଷ୍ଟୌ ଚ଼ ମେ୍ ଦ୍ୱାଦ଼ଶ ଚ ମେ୍ ଷୋଡ଼ଶ ଚ ମେ ବିଂଶ୍ତିଶ୍ଚ଼ ମେ୍ ଚତୁ଼ର୍ବିଂଶତିଶ୍ଚ ମେ୍ଽଷ୍ଟାବିଂ଼ଶତିଶ୍ଚ ମେ୍ ଦ୍ୱାତ୍ରିଂ଼ଶଚ୍ଚ ମେ୍ ଷଟ୍-ତ୍ରିଂ଼ଶଚ୍ଚ ମେ ଚତ୍ୱାରି୍ଂଶଚ୍ଚ଼ ମେ୍ ଚତୁ଼ଶ୍ଚତ୍ୱାରିଂଶଚ୍ଚ ମେ୍ଽଷ୍ଟାଚ଼ତ୍ୱାରିଂଶଚ୍ଚ ମେ୍ ବାଜ଼ଶ୍ଚ ପ୍ରସ୍ବଶ୍ଚା଼ପି୍ଜଶ୍ଚ୍ କ୍ରତୁ଼ଶ୍ଚ୍ ସୁବ଼ଶ୍ଚ ମୂ୍ର୍ଧା ଚ୍ ବ୍ୟଶ୍ନି଼ୟଶ୍ଚାଽଽନ୍ତ୍ୟାୟ୍ନଶ୍ଚାନ୍ତ୍ୟ଼ଶ୍ଚ ଭୌ୍ବ୍ନଶ୍ଚ୍ ଭୁବ଼ନ୍ଶ୍ଚାଧି଼ପତିଶ୍ଚ (୨)॥ (ତ୍ର୍ୟ଼ସ୍ତ୍ରିଂଶଚ୍ଚ୍ ବ୍ୟଶ୍ନି଼ୟ୍ ଏକା଼ଦଶ ଚ) ॥ ୪। ୭। ୧୧॥

(ବାଜପ୍ରସବୀୟହୋମଃ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ବାଜୋ଼ ନଃ ସ୍ପ୍ତ ପ୍ର୍ଦିଶ୍ଶ୍ଚତ଼ସ୍ରୋ ବା ପରା୍ବତଃ଼ ।

ବାଜୋ଼ ନୋ୍ ବିଶ୍ୱୈ଼ର୍ଦେ୍ବୈର୍ଧନ଼ସାତାବି୍ହାବ଼ତୁ ॥

ବିଶ୍ୱେ଼ ଅ୍ଦ୍ୟ ମ୍ରୁତୋ୍ ବିଶ୍ୱ଼ ଉ୍ତୀ ବିଶ୍ୱେ଼ ଭବନ୍ତ୍ୱଗ୍ନୟ୍ଃ ସମି଼ଦ୍ଧାଃ ।

ବିଶ୍ୱେ଼ ନୋ ଦେ୍ବା ଅବ୍ସାଽଽଗ଼ମନ୍ତୁ ବିଶ୍ୱ଼ମସ୍ତୁ ଦ୍ରବି଼ଣ୍ଂ ବାଜୋ଼ ଅ୍ସ୍ମେ ॥

ବାଜସ୍ୟ ପ୍ରସ୍ବଂ ଦେବା ରଥୈର୍ୟାତା ହିରଣ୍ୟୈଃ ।

ଅ୍ଗ୍ନିରିନ୍ଦ୍ରୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ମରୁତଃ ସୋମପୀତୟେ ॥

ବାଜେବାଜେଽବତ ବାଜିନୋ ନୋ ଧନେଷୁ (୧) ବିପ୍ରା ଅମୃତା ଋତଜ୍ଞାଃ ।

ଅସ୍ୟ ମଧ୍ୱଃ ପିବତ ମାଦୟଧ୍ୱଂ ତୃପ୍ତା ୟାତ ପ୍ଥିଭିର୍ଦେବ୍ୟାନୈଃ ॥

ବାଜଃ ପୁରସ୍ତାଦୁତ ମଧ୍ୟତୋ ନୋ ବାଜୋ ଦେବାଂ ଋତୁଭିଃ କଲ୍ପୟାତି ।

ବାଜସ୍ୟ ହି ପ୍ରସବୋ ନନ୍ନମୀତି ବିଶ୍ୱା ଆଶା ବାଜପତିର୍ଭବେୟମ୍ ॥

ପୟଃ ପୃଥିବ୍ୟାଂ ପୟ ଓଷଧୀଷୁ ପୟୋ ଦିବ୍ୟନ୍ତରିକ୍ଷେ ପୟୋ ଧାମ୍ ।

ପୟସ୍ୱତୀଃ ପ୍ରଦିଶଃ ସନ୍ତୁ ମହ୍ୟମ୍ ॥

ସଂ ମା ସୃଜାମି ପୟସା ଘୃତେନ ସଂ ମା ସୃଜାମ୍ୟପ (୨) ଓଷଧୀଭିଃ ।

ସୋଽହଂ ବାଜଂ ସନେୟମଗ୍ନେ ॥

ନକ୍ତୋଷାସା ସମନସା ବିରୂପେ ଧାପୟେତେ ଶିଶୁମେକଂ ସମୀଚୀ ।

ଦ୍ୟାବା କ୍ଷାମା ରୁକ୍ମୋ ଅନ୍ତର୍ବି ଭାତି ଦେବା ଅଗ୍ନିଂ ଧାରୟନ୍-ଦ୍ରବିଣୋଦାଃ ॥

ସମୁଦ୍ରୋଽସି ନଭସ୍ୱାନାର୍ଦ୍ରଦାନୁଃ ଶମ୍ଭୂର୍ମୟୋଭୂରଭି ମା ବାହି ସ୍ୱାହା ମାରୁତୋଽସି ମରୁତାଂ ଗଣଃ ଶମ୍ଭୂର୍ମୟୋଭୂରଭି ମା ବାହି ସ୍ୱାହାଽବସ୍ୟୁରସି ଦୁବସ୍ୱାଞ୍ଛମ୍ଭୂର୍ମୟୋଭୂରଭି ମା ବାହି ସ୍ୱାହା (୩) ॥ (ଧନେଷ୍ୱପୋ ଦୁବଶ୍ୱାଞ୍ଛମ୍ଭୂର୍ମୟୋଭୂରଭି ମା ଦ୍ୱେ ଚ) **॥ ୪। ୭। ୧୨॥**

(ଅଗ୍ନିୟୋଗଃ; ପୁନଶ୍ଚିତିଶ୍ଚ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଅଗ୍ନିଂ ୟୁନଜ୍ମି ଶବସା ଘୃତେନ ଦିବ୍ୟଂ ସୁପର୍ଣଂ ବୟସା ବୃହନ୍ତମ୍ ।

ତେନ ବୟଂ ପତେମ ବ୍ରଧ୍ନସ୍ୟ ବିଷ୍ଟପଂ ସୁବୋ ରୁହାଣା ଅଧି ନାକ ଉତ୍ତମେ ॥

ଇମୌ ତେ ପକ୍ଷାବଜରୌ ପତତ୍ରିଣୋ ୟାଭ୍ୟାଂ ରକ୍ଷାଂସ୍ୟପହଂସ୍ୟଗ୍ନେ ।

Not For Commercial Use

ତାଭ୍ୟା॑ଂ ପତେମ ସୁ॒କୃତା॑ମୁ ଲୋ॒କଂ ଯତ୍ରର୍ଷ॑ୟଃ ପ୍ରଥମ॒ଜା ୟେ ପୁ॑ରା॒ଣାଃ ॥

ଚିଦ॑ସି ସମୁ॒ଦ୍ରୟୋ॑ନି॒ରିନ୍ଦୁ॒ର୍ଦକ୍ଷଃ ଶ୍ୟେ॒ନ ଋ॒ତାବା॑ ।

ହିର॑ଣ୍ୟପକ୍ଷଃ ଶକୁ॒ନୋ ଭୁ॑ର॒ଣ୍ୟୁର୍ମ॒ହାନ୍-ସ॒ଧସ୍ଥେ॒ ଧ୍ରୁ॒ବ (୧) ଆ ନିଷ॑ତ୍ତଃ ॥

ନମ॑ସ୍ତେ ଅସ୍ତୁ ମା ମା॑ ହିଂସୀ॒ର୍ବିଶ୍ୱ॑ସ୍ୟ ମୂ॒ର୍ଧନ୍ନଧି॑ ତିଷ୍ଠସି ଶ୍ରି॒ତଃ ।

ସ॒ମୁ॒ଦ୍ରେ ତେ॒ ହୃଦ॑ୟମ॒ନ୍ତରାୟୁ॒ର୍ଦ୍ୟାବା॑ପୃଥି॒ବୀ ଭୁବ॑ନେ॒ଷ୍ୱର୍ପି॑ତେ ॥

ଉ॒ଦ୍ନୋ ଦ॑ତ୍ତୋଦ॒ଧିଂ ଭି॑ନ୍ତ ଦି॒ବଃ ପ॒ର୍ଜନ୍ୟା॑ଦ॒ନ୍ତରି॑କ୍ଷାତ୍ ପୃଥି॒ବ୍ୟାସ୍ତତୋ॑ ନୋ॒ ବୃଷ୍ଟ୍ୟା॑ବତ ।

ଦି॒ବୋ ମୂ॒ର୍ଧା॑ଽସି ପୃଥି॒ବ୍ୟା ନାଭି॑ରୂ॒ର୍ଗ॒ପାମୋଷ॑ଧୀନାମ୍ ।

ବି॒ଶ୍ୱାୟୁଃ॒ ଶର୍ମ॑ ସ॒ପ୍ରଥା॒ ନମ॑ସ୍ପ॒ଥେ ॥

ୟେନର୍ଷ॑ୟ॒ସ୍ତପ॑ସା ସ॒ତ୍ତ୍ର (୨) ମାସ॒ତେନ୍ଧା॑ନା ଅ॒ଗ୍ନିଂ ସୁ॒ବ॑ରା॒ଭର॑ନ୍ତଃ ।

ତସ୍ମି॑ନ୍ନ॒ହଂ ନି ଦ॑ଧେ॒ ନାକେ॑ ଅ॒ଗ୍ନିମେ॒ତଂ ୟମା॒ହୁର୍ମନ॑ବଃ ସ୍ତୀ॒ର୍ଣବ॑ର୍ହିଷମ୍ ॥

ତଂ ପତ୍ନୀ॑ଭି॒ରନୁ॑ ଗଚ୍ଛେମ ଦେବାଃ ପୁ॒ତ୍ରୈର୍ଭ୍ରାତୃ॑ଭିରୁ॒ତ ବା॒ ହିର॑ଣ୍ୟୈଃ ।

ନାକ॑ଂ ଗୃହ୍ଣା॒ନାଃ ସୁ॑କୃ॒ତସ୍ୟ॑ ଲୋ॒କେ ତୃ॒ତୀୟେ॑ ପୃ॒ଷ୍ଠେ ଅଧି॑ ରୋଚ॒ନେ ଦି॒ବଃ ॥

ଆ ବା॒ଚୋ ମଧ୍ୟ॑ମରୁହଦ୍-ଭୁର॒ଣ୍ୟୁର॒ୟମ॒ଗ୍ନିଃ ସତ୍ପ॑ତି॒ଶ୍ଚେକି॑ତାନଃ ।

ପୃ॒ଷ୍ଠେ ପୃ॑ଥି॒ବ୍ୟା ନିହି॑ତୋ॒ ଦବି॑ଦ୍ୟୁତଦଧସ୍ପ॒ଦଂ କୃ॑ଣୁତେ॒ (୩) ୟେ ପୃ॑ତ॒ନ୍ୟବ॑ଃ ॥

ଅ॒ୟମ॒ଗ୍ନିର୍ବୀ॒ରତ॑ମୋ ବୟୋ॒ଧାଃ ସ॑ହ॒ସ୍ରିୟୋ॑ ଦୀପ୍ୟତା॒ମପ୍ର॑ୟୁଚ୍ଛନ୍ ।

ବି॒ଭ୍ରାଜ॑ମାନଃ ସରି॒ରସ୍ୟ॒ ମଧ୍ୟ॒ ଉପ॒ ପ୍ର ୟା॑ତ ଦି॒ବ୍ୟାନି॒ ଧାମ॑ ॥

ସଂ ପ୍ର ଚ୍ୟ॑ବଧ୍ୱ॒ମନୁ॒ ସଂ ପ୍ର ୟା॒ତାଗ୍ନେ॒ ପ॒ଥୋ ଦେ॑ବ॒ୟାନା॑ନ୍ କୃଣୁଧ୍ୱମ୍ ।

ଅ॒ସ୍ମିନ୍-ସ॒ଧସ୍ଥେ॒ ଅଧ୍ୟୁତ୍ତ॑ରସ୍ମି॒ନ୍ ବିଶ୍ୱେ॑ ଦେବା॒ ୟଜ॑ମାନଶ୍ଚ ସୀଦତ ॥

ୟେନା॑ ସ॒ହସ୍ର॒ଂ ବହ॑ସି॒ ୟେନା॑ଗ୍ନେ ସର୍ବବେଦ॒ସମ୍ ।

Not For Commercial Use

ତେନେ॒ମଂ ଯ॒ଜ୍ଞଂ ନୋ॑ ବହ ଦେବ॒ଯାନୋ॒ ଯ (୪) ଉ॑ତ୍ତ॒ମଃ ॥

ଉଦ୍-ବୁ॑ଧସ୍ୱାଗ୍ନେ॒ ପ୍ରତି॑ ଜାଗୃହ୍ୟେ॑ନମିଷ୍ଟାପୂ॒ର୍ତେ ସꣳ ସୃ॑ଜେଥାମ॒ଯଂ ଚ॑ ।

ପୁନ॑ଃ କୃ॒ଣ୍ୱꣳସ୍ତ୍ୱା॑ ପି॒ତର॒ଂ ଯୁବା॑ନମ॒ନ୍ୱାତା॑ꣳସୀ॒ତ୍ୱଯି॒ ତନ୍ତୁ॑ମେ॒ତମ୍ ॥

ଅ॒ଯଂ ତେ॒ ଯୋନି॑ର୍ୠ॒ତ୍ୱିଯୋ॒ ଯତୋ॑ ଜା॒ତୋ ଅରୋ॑ଚଥାଃ ।

ତଂ ଜା॒ନନ୍ନ॑ଗ୍ନ॒ ଆ ରୋ॒ହାଥା॑ ନୋ ବର୍ଧଯା ର॒ଯିମ୍ (୫)॥

(ଧ୍ରୁ॒ବଃ ସ॒ତ୍ରଂ କୃ॑ଣୁ॒ତେ॒ ଯଃ ସ॒ପ୍ତତ୍ରି॑ꣳଶଚ୍ଚ) **॥ ୪। ୭। ୧୩॥**

(ବିହବ୍ୟାଖ୍ୟେଷ୍ଟକୋପଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ମମା॑ଗ୍ନେ॒ ବର୍ଚୋ॑ ବିହ॒ବେଷ୍ୱ॑ସ୍ତୁ ବ॒ଯଂ ତ୍ୱେନ୍ଧା॑ନାସ୍ତ॒ନୁବ॑ଂ ପୁଷେମ ।

ମହ୍ୟ॑ଂ ନମନ୍ତାଂ ପ୍ର॒ଦିଶ॒ଶ୍ଚତ॑ସ୍ର॒ସ୍ତ୍ୱଯାଽଧ୍ୟ॑କ୍ଷେଣ॒ ପୃତ॑ନା ଜଯେମ ॥

ମମ॑ ଦେ॒ବା ବି॑ହ॒ବେ ସ॑ନ୍ତୁ ସର୍ବ॒ ଇନ୍ଦ୍ରା॑ବନ୍ତୋ ମ॒ରୁତୋ॒ ବିଷ୍ଣୁ॑ର॒ଗ୍ନିଃ ।

ମମା॒ନ୍ତରି॑କ୍ଷମୁ॒ରୁ ଗୋ॒ପମ॑ସ୍ତୁ ମହ୍ୟ॒ଂ ବାତ॑ଃ ପବତା॒ଂ କାମେ॑ ଅ॒ସ୍ମିନ୍ ॥

ମଯି॑ ଦେ॒ବା ଦ୍ରବି॑ଣ॒ମା ଯ॑ଜନ୍ତା॒ଂ ମଯ୍ୟା॒ଶୀର॑ସ୍ତୁ ମଯି॑ ଦେ॒ବହୂ॑ତିଃ ।

ଦୈବ୍ୟା॒ ହୋତା॑ରା ବନିଷନ୍ତ॒ (୧) ପୂର୍ବେ॑ଽରି॑ଷ୍ଟାଃ ସ୍ୟାମ ତ॒ନୁବା॑ ସୁ॒ବୀରା॑ଃ ॥

ମହ୍ୟ॑ଂ ଯଜନ୍ତୁ ମମ॒ ଯାନି॑ ହ॒ବ୍ୟାଽଽକୂ॑ତିଃ ସ॒ତ୍ୟା ମନ॑ସୋ ମେ ଅସ୍ତୁ ।

ଏନୋ॒ ମା ନି ଗା॑ଂ କତ॒ମଚ୍ଚ॒ନାଽହଂ ବିଶ୍ୱେ॑ ଦେବାସୋ॒ ଅଧି॑ ବୋଚତା ମେ ॥

ଦେବୀ॑ଃ ଷଡୁର୍ବୀରୁ॒ରୁ ଣ॑ଃ କୃଣୋତ॒ ବିଶ୍ୱେ॑ ଦେବାସ ଇ॒ହ ବୀ॑ରଯଧ୍ୱମ୍ ।

ମା ହା॑ସ୍ମହି ପ୍ର॒ଜଯା॒ ମା ତ॒ନୂଭି॒ର୍ମା॑ ରଧାମ ଦ୍ୱିଷ॒ତେ ସୋ॑ମ ରାଜନ୍ ॥

ଅ॒ଗ୍ନିର୍ମ॒ନ୍ୟୁ॑ଂ ପ୍ର॑ତିନୁ॒ଦନ୍ ପୁ॒ରସ୍ତା॒ (୨) ଦଦ॑ବ୍ଧୋ ଗୋ॒ପାଃ ପରି॑ ପାହି॒ନସ୍ତ୍ୱମ୍ ।

ପ୍ର॒ତ୍ୟଞ୍ଚୋ॑ ଯନ୍ତୁ ନି॒ଗୁତ॒ଃ ପୁନ॒ସ୍ତେ॑ଽମୈଷା॑ଂ ଚି॒ତ୍ତଂ ପ୍ର॒ବୁଧା॒ ବି ନେ॑ଶତ୍ ॥

Not For Commercial Use

ଧା॒ତା ଧା॑ତୃ॒ଣାଂ ଭୁବ॑ନସ୍ୟ॒ ଯସ୍ପତି॑ର୍ଦ୍ଦେ॒ବଂ ସ॑ବି॒ତାର॑ମଭିମାତି॒ଷାହ॑ମ୍ ।

ଇ॒ମଂ ଯ॒ଜ୍ଞମ॒ଶ୍ୱିନୋ॒ଭା ବୃହ॒ସ୍ପତି॑ର୍ଦ୍ଦେ॒ବାଃ ପା॑ନ୍ତୁ ଯଜ॑ମାନଂ ନ୍ୟ॒ର୍ଥାତ୍ ॥

ଉ॒ରୁବ୍ୟଚା॑ ନୋ ମହି॒ଷଃ ଶର୍ମ॑ ଯଂସଦ॒ସ୍ମିନ୍ ହବେ॑ ପୁରୁହୂ॒ତଃ ପୁ॑ରୁକ୍ଷୁ ।

ସ ନଃ॑ ପ୍ର॒ଜାୟୈ॑ ହର୍ୟଶ୍ୱ ମୃଡ॒ୟେନ୍ଦ୍ର॒ ମା (୩) ନୋ॑ ରୀରିଷୋ॒ ମା ପରା॑ ଦାଃ ॥

ୟେ ନଃ॑ ସ॒ପତ୍ନା॒ ଅପ॒ ତେ ଭ॑ବନ୍ତ୍ୱିନ୍ଦ୍ରା॒ଗ୍ନିଭ୍ୟା॒ମବ॑ ବାଧାମହେ॒ ତାନ୍ ।

ବସ॑ବୋ ରୁ॒ଦ୍ରା ଆ॑ଦି॒ତ୍ୟା ଉ॑ପରି॒ସ୍ପୃଶ॑ଂ ମୋ॒ଗ୍ରଂ ଚେତ୍ତା॑ରମଧିରା॒ଜମ॑କ୍ରନ୍ ॥

ଅ॒ର୍ବାଞ୍ଚ॒ମିନ୍ଦ୍ର॑ମ॒ମୁତୋ॑ ହବାମହେ॒ ୟୋ ଗୋ॒ଜିଦ୍ଧ॑ନ॒ଜିଦ॑ଶ୍ୱ॒ଜିଦ୍ୟଃ ।

ଇ॒ମଂ ନୋ॑ ଯ॒ଜ୍ଞଂ ବି॑ହ॒ବେ ଜୁ॑ଷସ୍ୱା॒ସ୍ୟ କୁ॑ର୍ମୋ ହରିବୋ ମେ॒ଦିନ॑ଂ ତ୍ୱା (୪)॥

(ବ॒ନି॒ଷ॒ନ୍ତୁ ପୁରସ୍ତା॒ନ୍ନା ତ୍ରିଚ॑ତ୍ୱାରିଂଶଚ୍ଚ) **॥ ୪। ୭। ୧୪॥**

(ଅଶ୍ୱମେଧସମ୍ବନ୍ଧିୟାଜ୍ୟାନୁବାକ୍ୟାଃ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଅ॒ଗ୍ନେର୍ମ॑ନ୍ୱେ ପ୍ର॒ଥ॒ମସ୍ୟ॒ ପ୍ରଚେ॑ତସୋ॒ ୟଂ ପାଞ୍ଚ॑ଜନ୍ୟଂ ବ॒ହବଃ॑ ସମି॒ନ୍ଧତେ॑ ।

ବିଶ୍ୱ॑ସ୍ୟାଂ ବି॒ଶି ପ୍ର॑ବିବିଶି॒ବାଂ ସ॑ମୀମହେ॒ ସ ନୋ॑ ମୁଞ୍ଚ॒ତ୍ୱଂହ॑ସଃ ॥

ୟସ୍ୟେ॒ଦଂ ପ୍ରା॒ଣନ୍ନି॑ମି॒ଷଦ୍ୟଦେଜ॑ତି॒ ୟସ୍ୟ॑ ଜା॒ତଂ ଜନ॑ମାନଂ ଚ॒ କେବ॑ଲମ୍ ।

ସ୍ତୌମ୍ୟ॒ଗ୍ନିଂ ନା॑ଥି॒ତୋ ଜୋ॑ହବୀମି॒ ସ ନୋ॑ ମୁଞ୍ଚ॒ତ୍ୱଂହ॑ସଃ ॥

ଇନ୍ଦ୍ର॑ସ୍ୟ ମନ୍ୱେ ପ୍ର॒ଥ॒ମସ୍ୟ॒ ପ୍ରଚେ॑ତସୋ ବୃତ୍ର॒ଘ୍ନଃ ସ୍ତୋମା॒ ଉପ॒ ମାମୁ॒ପାଗୁଃ॑ ।

ୟୋ ଦା॒ଶୁଷ॑ଃ ସୁ॒କୃତୋ॒ ହବ॒ମୁପ॒ ଗନ୍ତା॒ (୧) ସ ନୋ॑ ମୁଞ୍ଚ॒ତ୍ୱଂହ॑ସଃ ॥

ୟଃ ସ॑ଂଗ୍ରା॒ମଂ ନୟ॑ତି॒ ସଂ ବ॒ଶୀ ୟୁଧେ ୟଃ ପୁ॒ଷ୍ଟାନି॑ ସଂସୃ॒ଜତି॑ ତ୍ର॒ୟାଣି॑ ।

ସ୍ତୌମୀନ୍ଦ୍ର॑ଂ ନାଥି॒ତୋ ଜୋ॑ହବୀମି॒ ସ ନୋ॑ ମୁଞ୍ଚ॒ତ୍ୱଂହ॑ସଃ ॥

ମ॒ନ୍ୱେ ବା॑ଂ ମିତ୍ରାବରୁଣା॒ ତସ୍ୟ॑ ବିତ୍ତ॒ଂ ସତ୍ୟୌ॑ଜସା ଦୃଂହଣା॒ ୟଂ ନୁଦେଥେ॑ ।

Not For Commercial Use

ୟା ରାଜା॑ନꣳ ସ॒ରଥ॑ꣳ ୟା॒ଥ ଉ॑ଗ୍ରା॒ ତା ନୋ॑ ମୁଞ୍ଚତ॒ମାଗ॑ସଃ ॥

ୟୋ ବା॒ꣳ ରଥ॑ ଋ॒ଜୁର॑ଶ୍ମିଃ ସ॒ତ୍ୟଧ॑ର୍ମା॒ ମିଥୁ॒ଶ୍ଚର॑ନ୍ତମୁପ॒ୟାତି॑ ଦୂ॒ଷୟ॑ନ୍ ।

ସ୍ତୌମି॑ (୨) ମି॒ତ୍ରାବରୁ॑ଣା ନାଥି॒ତୋ ଜୋ॑ହବୀମି॒ ତୌ ନୋ॑ ମୁଞ୍ଚତ॒ମାଗ॑ସଃ ॥

ବା॒ୟୋଃ ସ॑ବି॒ତୁର୍ବି॒ଦଥା॑ନି ମନ୍ମହେ॒ ୟାବା॑ତ୍ମ॒ନ୍ୱଦ୍-ବି॑ଭୃ॒ତୋ ୟୌ ଚ॒ ରକ୍ଷ॑ତଃ ।

ୟୌ ବିଶ୍ୱ॑ସ୍ୟ ପରି॒ଭୂ ବ॑ଭୂ॒ବତୁ॒ସ୍ତୌ ନୋ॑ ମୁଞ୍ଚତ॒ମାଗ॑ସଃ ॥

ଉପ॒ ଶ୍ରେଷ୍ଠା॑ ନ ଆ॒ଶିଷୋ॑ ଦେ॒ବୟୋ॒ର୍ଧର୍ମେ॑ ଅସ୍ଥିରନ୍ ।

ସ୍ତୌମି॑ ବା॒ୟୁꣳ ସ॑ବି॒ତାର॑ଂ ନାଥି॒ତୋ ଜୋ॑ହବୀମି॒ ତୌ ନୋ॑ ମୁଞ୍ଚତ॒ମାଗ॑ସଃ ॥

ର॒ଥୀତ॑ମୌ ରଥୀ॒ନାମ॑ହ୍ୱ ଊ॒ତୟେ॒ ଶୁଭ॒ଂ ଗମି॑ଷ୍ଠୌ ସୁ॒ୟମେ॑ଭି॒ରଶ୍ୱୈଃ॑ ।

ୟୟୋ॑ (୩) ର୍ବା॑ଂ ଦେବୌ ଦେ॒ବେଷ୍ୱନି॑ଶିତ॒ମୋଜ॒ସ୍ତୌ ନୋ॑ ମୁଞ୍ଚତ॒ମାଗ॑ସଃ ॥

ୟଦୟା॑ତଂ ବହ॒ତୁꣳ ସୂ॒ର୍ୟାୟା॑ସ୍ତ୍ରିଚ॒କ୍ରେଣ॑ ସ॒ꣳସଦ॑ମି॒ଚ୍ଛମା॑ନୌ ।

ସ୍ତୌମି॑ ଦେ॒ବାବ॒ଶ୍ୱିନୌ॑ ନାଥି॒ତୋ ଜୋ॑ହବୀମି॒ ତୌ ନୋ॑ ମୁଞ୍ଚତ॒ମାଗ॑ସଃ ॥

ମ॒ରୁତା॑ଂ ମନ୍ୱେ ଅଧି॑ ନୋ ବ୍ରୁବନ୍ତୁ ପ୍ରେମା॑ଂ ବାଚ॒ଂ ବିଶ୍ୱା॑ମବନ୍ତୁ ବିଶ୍ୱେ॑ ।

ଆ॒ଶୂନ୍ ହୁ॑ବେ ସୁ॒ୟମା॑ନୂତୟେ॒ ତେ ନୋ॑ ମୁଞ୍ଚ॒ନ୍ତ୍ୱେନ॑ସଃ ॥

ତି॒ଗ୍ମମାୟୁ॑ଧଂ ବୀଡି॒ତꣳ ସହ॑ସ୍ୱଦ୍ଦି॒ବ୍ୟꣳ ଶର୍ଧଃ॒ (୪) ପୃତ॑ନାସୁ ଜି॒ଷ୍ଣୁ ।

ସ୍ତୌମି॑ ଦେ॒ବାନ୍-ମ॒ରୁତୋ॑ ନାଥି॒ତୋ ଜୋ॑ହବୀମି॒ ତେ ନୋ॑ ମୁଞ୍ଚ॒ନ୍ତ୍ୱେନ॑ସଃ ॥

ଦେ॒ବାନା॑ଂ ମନ୍ୱେ ଅଧି॑ ନୋ ବ୍ରୁବନ୍ତୁ ପ୍ରେମା॑ଂ ବାଚ॒ଂ ବିଶ୍ୱା॑ମବନ୍ତୁ ବିଶ୍ୱେ॑ ।

ଆ॒ଶୂନ୍ ହୁ॑ବେ ସୁ॒ୟମା॑ନୂତୟେ॒ ତେ ନୋ॑ ମୁଞ୍ଚ॒ନ୍ତ୍ୱେନ॑ସଃ ॥

ୟଦି॒ଦଂ ମା॑ଽଭି॒ଶୋଚ॑ତି॒ ପୌରୁ॑ଷେୟେଣ॒ ଦୈବ୍ୟେ॑ନ ।

ସ୍ତୌମି॒ ବିଶ୍ୱା॑ନ୍-ଦେ॒ବାନ୍-ନା॑ଥି॒ତୋ ଜୋ॑ହବୀମି॒ ତେ ନୋ॑ ମୁଞ୍ଚ॒ନ୍ତ୍ୱେନ॑ସଃ ॥

Not For Commercial Use

ଅନୁ॑ ନୋ॒ଽଦ୍ୟାନୁ॑ମତି॒ରନ୍ୱି (୫) ଦ॑ନୁମତେ॒ ତ୍ୱଂ ବୈ᳚ଶ୍ୱାନ॒ରୋ ନ॑ ଊ॒ତ୍ୟା ପୃ॒ଷ୍ଟୋ ଦି॒ବି ।

ଯେ ଅପ୍ର॑ଥେତା॒ମମି॑ତେଭି॒ରୋଜୋ॑ଭି॒ର୍ୟେ ପ୍ର॑ତି॒ଷ୍ଠେ ଅଭ॑ବତାଂ॒ ବସୂ॑ନାମ୍ ।

ସ୍ତୌମି॒ ଦ୍ୟାବା॑ପୃଥି॒ବୀ ନା॑ଥି॒ତୋ ଜୋ॑ହବୀମି॒ ତେ ନୋ॑ ମୁଞ୍ଚତ॒ମଂହ॑ସଃ ॥

ଉର୍ବୀ॑ ରୋଦସୀ॒ ବରି॑ବଃ କୃଣୋତଂ॒ କ୍ଷେତ୍ର॑ସ୍ୟ ପତ୍ନୀ॒ ଅଧି॑ ନୋ ବ୍ରୂୟାତମ୍ ।

ସ୍ତୌମି॒ ଦ୍ୟାବା॑ପୃଥି॒ବୀ ନା॑ଥି॒ତୋ ଜୋ॑ହବୀମି॒ ତେ ନୋ॑ ମୁଞ୍ଚତ॒ମଂହ॑ସଃ ॥

ଯତ୍ତେ॑ ବ॒ୟଂ ପୁ॑ରୁଷ॒ତ୍ରା ଯ॑ବି॒ଷ୍ଠାବି॑ଦ୍ୱାଂସଶ୍ଚକୃ॒ମା କଚ୍ଚ॒ନା (୬) ଽଗଃ॑ ।

କୃ॒ଧୀ ସ୍ୱ॑ସ୍ମାଂ ଅଦି॑ତେ॒ରନା॑ଗା॒ ବ୍ୟେନାଂ॑ସି ଶିଶ୍ରଥୋ॒ ବିଷ୍ୱ॑ଗଗ୍ନେ ॥

ଯଥା॑ ହ॒ ତଦ୍ୱ॑ସବୋ ଗୌ॒ର୍ୟଂ॑ ଚିତ୍ପ॒ଦି ଷି॒ତାମମୁ॑ଞ୍ଚତା ଯଜତ୍ରାଃ ।

ଏ॒ବା ତ୍ୱମ॒ସ୍ମତ୍ ପ୍ର ମୁ॑ଞ୍ଚା॒ ବ୍ୟଂହଃ॒ ପ୍ରାତା᳚ର୍ୟଗ୍ନେ ପ୍ରତ॒ରାଂ ନ॒ ଆୟୁଃ॑ (୭)॥

(ଗନ୍ତା॑ ଦୂ॒ଷୟ॒ନ୍-ସ୍ତୌମି॒ ଯୟୋ॒ଃ ଶର୍ଧୋଽନୁ॑ମତି॒ରନୁ॑ ଚ॒ନ ଚତୁ॑ସ୍ତ୍ରିଂଶଚ୍ଚ) **॥ ୪। ୭। ୧୫॥**

=|| 0 ||=

(ଅଗ୍ନା॑ବିଷ୍ଣୂ ଜୈ᳚ଷ୍ଠ୍ୟ॒ଂ ଶଂ ଚୋର୍କ୍ ଚାଽଶ୍ମା॑ ଚା॒ଗ୍ନିଶ୍ଚା॒ଽଂଶୁଶ୍ଚେ॒ଧ୍ମଶ୍ଚା॒ଗ୍ନିଶ୍ଚ ଗର୍ଭା॑ଶ୍ଚୈକା॑ ଚ॒ ବାଜୋ॑ ନୋ॒ଗ୍ନିଂ ଯୁ॑ନଜ୍ମି ମମା॑ଗ୍ନେ॒ଽଗ୍ନେର୍ମ॑ନ୍ୱେ ପଞ୍ଚ॑ଦଶ ॥ ୧୫॥)

(ଅଗ୍ନା॑ବିଷ୍ଣୂ ଅ॒ଗ୍ନିଶ୍ଚ ବାଜୋ॑ ନୋ॒ ଅଦ॑ବ୍ଧୋ ଗୋ॒ପା ନବ॑ତ୍ରିଂଶତ୍ ॥ ୩୯॥)

(ଅଗ୍ନା॑ବିଷ୍ଣୂ ପ୍ରତ॒ରାଂ ନ॒ ଆୟୁଃ॑ ॥)

॥ ହରିଃ ଓଁ ॥

ଇତି କୃଷ୍ଣଯଜୁର୍ବେଦୀୟତୈତ୍ତିରୀୟସଂହିତାୟାଂ ଚତୁର୍ଥକାଣ୍ଡେ ସପ୍ତମଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥ ୭ ॥

ଇତି କୃଷ୍ଣଯଜୁର୍ବେଦୀୟତୈତ୍ତିରୀୟସଂହିତାୟାଂ ଚତୁର୍ଥକାଣ୍ଡଃ ସମ୍ପୂର୍ଣଃ ॥ ୪ ॥